UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Acquirenda possessione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

ſic poſſit vendi cum vniuerſitate,vide Bal.in l.j.C.de bō.lib.ꝛ plura alia per Bald.in l.fi.ix.q.C.de edi.diui Adria.tol. ¶ Ad de an emphyteuſis eccleſiaſtica tranſeat cū vniuerſitate i aliud monaſterium,Pet.de anch.conſi.ccccxxj.ꝛ quid de iure pat.an poſſit vendi cum vniuerſitate.vide Ro.conſi.ccclxviij.

LEX XXX.

1 **Si is qui.** [a] Nunquid ſi quis recipit ſuo riſigo,fortuna,videat ſuſcipere caſus fortuitos periculo ſuo.l.opus/ quod aduerſione.ſupra.
a lo.ꝛ non credo,quia fortuna[b] eſt in bona parte,ꝛ fortuna eſt in mala parte.ꝛ ꝙ in bona parte.videtur caſus hic:ſed verſi.qui ſunt in l.digna vox.iuncta gl.in verb. principatū.C.de legib.prima facie videntur dicere contra,quia poteſt accipi in mala parte,ſed ꝓprie in bona parte ſumitur hic l.per diuerſas.C.manda.Sed videtur ꝙ in dubio ſors,ꝛ fortuna ſit in ſuſpenſo,ꝛ poteſt ad malum,ꝛ ad bonum declinare.ꝛ ſic videtur caſus fortuitos ſuſcipere:vt l.ſi vendicare.C.de pen.

ADDITIONES.

a And.Bar. ¶ Si is qui.vide Ang.in l.ſed ꝛ ſi quis.§.queſitum.ſ.ſi quis cautio.vbi allegat tres caſus ſin glo.videlicet in l.fiſtulas.§.fi.ſupra.de contrahen.empt.i l.qui offici.ad ſi.eo.tit.ꝛ l.item queritur.ſi gemma.ſ.loca. ¶ P.Pau.P. Vide do.Iaſ.in l.licet.verſ.Nono pondera.C.de pac.

b Alex. ¶ Fortuna.Adde.l.que officij.ſ.de contrahen.empt.Et quid de forte.vide bo.tex.ꝛ ibi Bald.in l.fi.i prin.C.de tep.appella.ꝛ in l.j.C.commod.

¶ Alia lectura.

Si is qui. In gl.in verb.inuenerit.ibi;data opera hoc referas,ibi querebat in alieno:ſecus vbi querebat in alueo patris,vel domini:per id quod not.in §.ꝙ ſi ſeruus.in gloſſ.in verb.aliud dedit.j.hac lege.In glo.in verb.alieno.etiam domino volente non poteſt aliquis querere theſaurū.l.j.C.de theſaur.lib.x.ꝛ rationem dixi in l.ſi cum dotem.§.traſgrediamur.ſ.ſolut.matrimo.

§.Quod ſi ſeruus. Dum eram Piſis officialis determinauit vnā queſtionem,per iſtum §.cum practica aliarum legum.Statutū erat Piſis,quod quincūq; duxerit exbannitum in perſona,habeat quinquaginta cōmuni:modo quidam Poteſtas[a] de comitatu duxit quēdam qui fuerat furatus vnam bindam paruā,ſed poſtea fuerunt plura furta reperta in eo,ille volebat quinquaginta libras,ego dicebam,tu non debes habere,quia tu non principaliter duxiſti tanquam exbannitum,ſed furem.ideo non debes habere,vt hic,ꝛ l.ſecunda.ſ.de condi.ꝛ demon.facit quod dixi in l.cum ſeruis.j.de verb.oblig.

ADDITIO.

n And.Barb. ¶ Modo quidam Poteſtas.vide Ludo.Ro.in l.ſi quis in graui.§.vtrum.ad Sylla.

LEX LXVII.

a **Que quiſque.** [a] Iſta eſt bona lex,ꝛ no.ꝙ ſi rem acceptaſti:etiam mihi te volente ex cauſa donationis mea efficiatur.l.cenſualis.C.de donationibus.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Que quiſq;.Vide Inſtit.de acti.§.ſic itaq; i q.an olim dominus,preſumatur hodie dominus,ꝛ Bal.in d.l.cenſualis.

LEX LXV.

Si epiſtolam.

§.Si que. Allegaui iſtam legem in molendinis que affixa non ſunt.

1 ☞ Cluſa in flumine publico quo ad vſum eſt publica,licet quo ad proprietatem ſit illius.cuius eſt ager,cuius frontē inſpicit.

a **§.Paulus ſi inſula.** Verſi.ſi id quod in publico.ego habeo iſtum verſ.ꝓ notabili multū,q2 neſcio iſta ita bene alibi.ꝙ quādo eſt cluſa † que
1 reſpicit frontem alterius agri,eſt illius cuius eſt ager quo ad ꝓprietatem,quo ad vſum eſt publica.

ADDITIO.

a Alexā. ¶ Paulus.vide per Bar.in l.fluminum.in princip.de dam.infec.

De acquirenda poſſeſſione. Titul.ij.

a ¶ Dictum eſt[a] de acquir.rer.do.de iure gentium,ſequebatur videre de vſucapionibus,verum q2 vſucapio non procedit ſine poſſeſſione:vt j.tit.j.l.ſine poſſeſſione.ideo de acquir.poſſeſſ.ꝑmittitur.Quere vt in glo.

ADDITIO.

a ¶ Dictum eſt. Inquantum Alex.in hac rubri.de illo brocardo an cognito vno contrariorum,cognoſcatur ꝛ reliquum,remittit ſe ad Bal.in l.fi.C.de fideicom.lib.vbi dicit,ꝙ ſi teſtamentū poſſit probari per duo teſtes,ſimiliter poterit probari,reuocatio,adde videnda que poſuit Bal.conſi.cxxxv.j.lib.vbi ponit quando duo teſtes probent ademptionem legati,ꝛ quando non

LEX I.

1 ☞ Poſſeſſio dicitur ad pedum poſitione.
2 Dominium capit a naturali poſſeſſione,ꝛ etiā hodie incipit i his que in nullius bonis ſunt.
3 Res mobiles etiam poſſidentur.
4 Propria ſignificatio vocabuli magis a diffinitione,quā ab alluſione recipitur vbi eſt diffinitio.
5 Ius naturale relatum ad rationem,vel ad hominē ſemper ītelligitur pro iure gentium.
6 Poſſeſſio eſt ius,ꝛ eius diffinitio.
7 Poſſeſſio quotuplex ſit.
8 Poſſeſſio ciuilis,eſt ius inſiſtendi rei non prohibite poſſideri,aptum producere ciuiles effectus.
9 Poſſeſſio naturalis eſt ius inſiſtendi rei non prohibite poſſideri,aptum producere ciuiles effectus,reſpectu alicuius iuris a dominio ſeparati,reſpectu naturalium acceſſionum.
10 Poſſeſſio corporalis,eſt ius inſiſtēdi rei nō prohibite poſſideri,retentionis,ꝛ recuperationis producens effectus.
11 Poſſidens corporaliter habet contra extraneum interdictum vti poſſidetis,ꝛ ſi expelleretur ei cōpetere interdictū vnde vi.
12 Poſſeſſio,ſeu quaſi iurium incorporalium eſt ius,ꝛ diuiditur in ciuilem,ꝛ naturalem.
13 Detentatio eſt facti,ꝛ non diuiditur in ciuilem ꝛ naturalem.
14 Poſſeſſio ſimpliciter ſumpta eſt de iure gentium,ſed diſtincta per ſpecies eſt de iure ciuili.
15 Quaſi poſſeſſio incorporalium fuit introducta de iure gentium ſed diſtinctio eius de iure ciuili.
16 Detentatio vt illa quā habet colonus eſt iuregentiū:illa quam habet miſſus in poſſeſſionem de iure ciuili.
17 Poſſeſſio qualiter acquiratur.
18 Inuenire dicitur proprie qui apprehendit.
19 Detinens tantum non poteſt ſibimet vnā rem tradere,nec cauſam poſſeſſionis mutare.
20 Tutor an poſſit tutorio noīe ſibi vnam rem tradere,remiſſiue.
21 Quaſi poſſeſſio i corporalium,qualiter acquiratur,remiſſiue.
22 Detentatio acquiritur,quando dēuetum eſt i poſſeſſionem.
23 Detentatio nō acquiritur ex aſpectu,etiam ſi pretoris,ꝛ executoris conſenſus interueniat.
24 Tutor ꝛ curator,qui non habent ſpeciale mandatum,non poſſunt poſſeſſionem licte tradere.
25 Poſſeſſio qualiter amittatur.
26 Poſſeſſio naturalis,id eſt corporalis,an retinetur animo.
27 Detentatio poteſt animo retineri,quando cuſtodia illius rei ꝑ abſentem retinetur.

Poſſeſſio. Poſſeſſio a pedū poſitione dicta eſt,ꝛ ab ea olim incepit dominiū,ꝛ hodie incipit ab his que in nullius bonis ſunt.hoc dicit. ¶ Diuiditur in tres partes. Primo ponit alluſionē verbi,poſſeſſiōis.Scdo effectū poſſeſſionis,qui fuit olim.Tertio.effectū poſſeſſionis qui eſt hodie.Secūda ibi,dominiūq;.Tertia ibi,eiuſque rei. ¶ In tex.ibi,quaſi poſitio.ideo ab actu corporali
1 dnominat,q2 naturaliter ꝛc.ꝛ Iac.de are.No.† ꝙ poſſeſſio dicitur a pedum poſitione.Secundo no.ꝙ dominiū cepit a natura
2 li poſſeſſione. ¶ † Item not.ꝙ in his que in nullius bonis ſunt,etiā dominiū hodie a poſſeſſiōe incipit. ¶ Ad l.noſtrā opp. diffinitio d; cōuerti cū ſuo diffinito.l.j.ſ.de dolo.§.dolū.l.oīs diffinitio.ꝛ ꝙ ibi no.j.de reg.iur.ꝛ hic dr pedū poſitio,ergo vbi quis ponit pedē,acqrit poſſeſſionē ꝯ l.iij.i prin.j.eo.Sol.nō eſt diffinitio,ſed deriuatio,ſed alluſio vocabuli. ¶ Scdo oppo.ex eadē glo.in fin.ꝛ ſic dicitur quaſi pedū poſitio.ergo res mobiles nō poſſidentur,q2 nō calcantur pedibus.Sed lex dicit contra qđ poſſidentur,l.rem que nobis.ꝛ l.ſi rem mobilem.j.eo.ꝛ glo.dt quod non proprie poſſidenter,ꝛ vide gloſſam que incipit.alias
3 a ſedibus.ibi, Item no eo.† Et ſic iſta gloſſa.vult quod propria ſignificatio recipiatur a vocabuli deriuatione.Pro hoc l.tugurij.infra,de verborum ſigni.ꝛ l.ſecūda.§.appellata.ſupra.ſi certum petatur.ꝛ do.Dy.reprehendit iſtam glo.quod imo ꝓprie poſſidentur,ꝛ in eis ciuilis ꝛ naturalis poſſeſſio diſtinguitur per l.primam.§.per ſeruū.ꝛ l.iiij.§.Neratius.ꝛ §.Nerua fili⁹.ꝛ l.rem que nobis.ꝛ l.ſi rem mobilem.cum ſimilibus.j.eod. Preterea quod mobilia proprie poſſidentur apparet,quia res mobiles vſucapiuntur.vt l.j.C.de vſucap.transfor.ꝛ ſine poſſeſſiōe non procedit.vſucapio,l.ſine poſſeſſione.j.tit.j.Et ſic poſſido

tur,licet non ita proprie ſunt im mobiles,ſecundum Dyn. Tu
dic eodem modo proprie:q꜡ datur vtrobi:vt l.j.ꝟ.vtrobi. Pre
terea,iſta lex dicit,in his que terra,mari ⁊c.⁊ ſic expreſſe de mo
bilibus. Preterea in tex.ſtatim ſequitur quod naturaliter tene
tur ⁊c.quod eſt generale ad omnem actum tenendi. Preterea.
ꝟ.§.i.ibi.In manu ponat.⁊c. Sufficit ergo quocunq; actu cor-
4 poreo teneatur. Ad illud+ quod dicit gl.in alluſione vocabuli,
attende verū,vbi nō eſt diffinitio. Sed vbi eſt diffinitio.tūc dif
finitio magis quam alluſio attenditur,vt in teſtamento qđ ſe
cundum alluſionem eſt teſtatio mentis. Inſtit.de teſta.in princ.
⁊ teſtamētū diffinitur,l.j.ſ.đ teſta.cui diffinitioni ſtamus:q꜡ ſe-
cundum alluſionē codicillus eſſet teſtamentum,ꝫ l.ſi idem.C.đ
codicil.⁊ de iſta alluſiōe vocabuli,⁊ de ꝓpria ſignificatiōe,qua
i liter aſſumātur,dicam.ꝟ.in l.vt gradatim.§.fi.đ mune.⁊ hono.
Dicitur hic.quod poſſeſſio eſt naturalis,Contra.illud eſt natu
rale;quod commune eſt omnibus animalibus,l.j.in fi.ſ.đ inſti.
⁊ iur.⁊ ſic animalia poſſident.contra.ꝟ.,pri.vbi carentes ſenſu
5 non poſſident. Dicit glo.ij.+intellige naturaliter,id eſt,de iure
gentium:⁊ ſemper cum verbum naturale,refertur ad rationem
vel ad hominē,ſemper intelligas ius naturale,id eſt gentium,
vt ſ ſ.de iuſt.⁊ iur.l.omnes populi.ibi,quod naturalis ratio
⁊c.l.cum amplius.in fi.ꝟ.de reg.iur.ſic cum hoc verbum natu-
rale,refertur, ad homines,ergo de iuregentium intelligitur.
¶ Opponitur ad id quod dicitur de his que in mari capiūtur,
l.qua ratione.§.fi.ſ.tit.j.Sol.non efficiūtur noſtra capta,ſi do
minium habetur ab alio,ſecus ſi in nullius bonis ſunt. ¶ Item
opponitur,q꜡ illud quod bello capitur,reſtituitur per actionē
quod metus cauſa Sol.dicit hic bello,ſcilicet licito,vt ꝟ.đ cap.
⁊ poſt.reuer.l.hoſtes.⁊ ſ.tit.j.l.naturalē.in fi. ¶ His cōtrarijs
extirpatis venio ad glo.noſtras. Et primo quero,quid eſt poſ
ſeſſio:Hoc tractat prima gl. Secūdo quero, quottuplex eſt poſ
ſeſſio:tractat de hoc glo.que incip.⁊ bene,vt patet. Tertio que
ro,quo iure introducta eſt poſſeſſio:de hoc tractat ſecunda glo.
in ſui princ. Quarto quero,qualiter acquirat poſſeſſio:tracta-
tur in gl.iiij.que inci.ſecus ſi alius. Quinto quero,qualiter per-
datur poſſeſſio:⁊ dic vt in gl.que incip.i.corporaliter ⁊c. ¶ Ve
nio ad primā.⁊ gl.noſtre poſuerūt tres diffinitiones,⁊ doct.po
6 nunt aliā. ¶+ Prima diffinitio eſt,ꝙ poſſeſſio eſt quoddam ius
detinendi ſibi. Et iſta diffinitio non videtur bona,q꜡ dicit,ꝙ eſt
iuris. Cōtra,qđ imo facti:vt ꝟ.proxi.§.ibi,eam enim rem ⁊c.⁊ §.
ſi vir,ibi,quoniam res facti ⁊c.⁊ l.deniq;.⁊ l.ſciendū.ſ.quib.ex-
cau.ma.⁊ l.in libello.§.facte.ꝟ.đ cap.⁊ poſtl.re. Secūdo đt Jo.
rem,male dicit,quia rei appellatio generalis eſt,l.rei.ꝟ.de verb.
ſig.⁊ Inſti.de re.cor.⁊ incor.⁊ l.j.ſ.ſi cer.pet.incorporalia non
poſſident,l.ſeruus.§.j.ſ.tit.j. Item dicit Joan.detinendi,non
bene dicit:vt ꝟ.eo.l.ꝙ ſeruus. Sed Azo diſcipulus eius dixit,
ꝙ poſſeſſio eſt ius quoddā quo quis rem corporalē vere,vel in-
ter pretatiue,ſibi habeat. Sed non eſt bona,q꜡ peccat ī eo qđ di
cit ius. Itē dicit,habeat,qđ continet etiam eū qui non poſſidet,
l.ſtipulatio iſta.§.habere.ꝟ.de verb.obl. Et ideo glo.dat aliā,⁊
dicit,ꝙ poſſeſſio eſt corporalis rei detentatio,corporis.⁊ ani-
mi,⁊ iuris adminiculo concurrente. Expoſitionē omnium ver-
borum diffinitionis,vide in gl. Nos videamus an prima ſit bo-
na.⁊ Dy.đt.Jo.diffinit poſſeſſionem prout in eſſe ꝓducta eſt,⁊
Azo prout in eſſe producitur. Nam verum eſt,cū poſſeſſio eſt in
ipſo actu producendi,nō eſt ius,ſed factū,requiritur corpus,⁊
animus:ſed q꜡ melius eſt diffinire,prout in eſſet producta eſt,ſi
cut videmus in obligatione que eſt iuris vinculum ⁊c.⁊ ſic diffi
nitur prout eſt in eſſe producta,ideo teneamus diffinitionē Jo.
⁊.nō dixit plus. Sed q꜡ adhuc remanēt obiectiones facte cō-
tra Jo.ideo nos videamus an poſſeſſio ſit ius,⁊ Jac.de are.di-
a cit quod eſt ius,l.peregre.in prin.ꝟ.eo. Item Ja.de Rauē.dicit
poſito quod nulla lex diceret,quod eſt ius:q꜡ ex facto ius orit,⁊
⁊ cōtractus ſunt facti,l.conſilio.in fine.ſ.de cur.furio.⁊ ex ipſo
cōtractu reſultat obligatio,que eſt iuris,ita ex apprehenſione,
que eſt facti,reſultat poſſeſſio,que iuris eſt,⁊ bene dicit.[b] Et alle
b go vltra ipſum.l.nemo.C.eo.⁊ de hoc eſt tex.in l.nō ideo min⁹.
C.đ liber.cau.⁊ ꝟ.eod.l.poſſeſſio.⁊ ſic teneo ꝙ poſſeſſio ſit iuris
¶ Qualiter ergo diffiniemus: Et Jac.de Rauēna dicit,ꝙ poſ-
ſeſſio eſt ius queſitū ex corporali rei apprehēſiōe,corpore ⁊ ani-
mo,⁊ iuris adminiculo concurrente,⁊ ſic diffinitur prout eſt in
eſſe producta. Jac.de Are.dat ſuam,que omnia cōprehendit,⁊
dixit quod poſſeſſio,eſt ius inſiſtendi rei,proueniēs ex vera,vel
ex interpretatiua apprehēſione,cum effectu poſſidendi,rei nō
prohibita poſſideri,vacātis:vel a poſſeſſore tradite animo poſ
ſeſſionis transferēde. Ita diffinit Jac.de Aren.⁊ Old.poſt eū
⁊ tendit ad idē cū Jacob.de de Rauen.licet Cyn.recitet eū ali-
quantulū corrupte.ī l.licet.C.eo. Ad expoſitionē iſtius diffini
tionis ſequeret expoſitio totius titu.ſed non eſt mee intētionis,
⁊ verba ſunt clara ꝑ ſe. Sed videamus,an ſit bona diffinitio,⁊
diſcam⁹ a phyſicis,qui dicunt homo ē animal rationale ⁊c.⁊ nō
dicunt vnde venit,⁊ ſic iſtud non quero,⁊ quid eſt poſſeſſio,⁊ vn
de proueniat.quod Jaco.⁊ predictis ī diffinitione ponūt.⁊ ſic
etiā leges diffiniēdo obligationem,vel actionē,vel hereditatēe
vel teſtamentū non ponunt vnde proueniat,ſed quid eſt in ſub
ſtātia. ¶ Qualiter diffinimemus: Poſſeſſio poteſt diffiniri in ge
nere ⁊ ī ſpecie. Hic diffiniam⁹ in genere. Et dico,qđ poſſeſſio
eſt ius inſiſtendi rei nō prohibite poſſideri. Quare dico,eſt ius:
Ad differentiam detentationis aſinine,q̄ eſt facti:vt ꝟ.videbi-
tis. Item dico ius,ad differentiam corporis ipſius rei,quod ap
pellatur,quandoq; poſſeſſio,l.interdum.ꝟ.đ verb.ſig.⁊ l.ij.C.đ
probatio. Item inſiſtendi dico,ad differentiam dominij,quod
eſt ius diſponēdi,vel vendicandi.l.in rem.ſ.de rei vēdicat.⁊ l.
ſi quis vi.§.differentia.ꝟ.eod.⁊ ibi dicam. Item dico,inſiſtendi
ad differētiam vſuſfructus,l.j.ſ.de vſufruc. Rei non prohibite
poſſideri,hoc dico ad differentiā ipſius rei,que non poteſt poſ-
ſideri,vt rei ſacre,vel religioſe,l.inter ſtipulantem.§.ſacrā.de
verb.oblig.⁊ ꝟ.eod.l.q vniuerſas. ¶ Quero quottuplex ē poſ
7 ſeſſio.+ Iſtud eſt pulchrū.⁊ videtur ꝙ vna,q꜡ dicitur hic poſſeſ
ſio appellata eſt ⁊c.⁊ ſic non dicit,niſi de ea que naturaliter inſi
ſtit. Alia ratio fit ab Azo.ꝑ l.licet.C.eo.quia animo ⁊ corpore
acquiritur,⁊ illa naturaliter retinetur animo. Et ſic vna ⁊ eadē
eſt illa que animo.⁊ corpore retinetur. Joan.dicit contrarium,
quod ſint due. Allegat duas leges,⁊ vnam rationem allegat:q꜡
lex dicit ꝙ animo retinetur,⁊ corpore acquirit,⁊ ſic duo.l.iij.
in prin.ꝟ.eo. Item facit l.nemo.C.eod.⁊ vide gl.iſtā ī verb.ait.
que incip.⁊ bene vt patet ⁊c.⁊ lege vſq;.ibi,quod ergo dicitur,⁊
capias ibi,ſi autem me ⁊c.⁊ facit Jo an.vnam rationē ꝑ ſe,duo
non poſſunt inſolidum poſſidere,vt l.iij.§.ex contrario.ꝟ.eodē.
Modo ſi vado ad nundinas,poſſideo:⁊ qui intrat,poſſidet,⁊ ſi
exit naturaliter retinet,ſicut in fructuario:⁊ ſic due ſunt,q꜡ duo
eandem poſſeſſionem poſſidere non poſſunt,d.§.ex contrario.
Quod vterq; poſſideat,probat.l.clam poſſidere.ꝟ.eod.⁊ vid d.
gl.ibi,me abſente ⁊c.⁊ l.vſq; ad finem glo.⁊ tene menti,d.glo.
ibi retineri animo,ſicut in fructuario,⁊c. Et Joan. reſpōdet ad
l.licet.C.eod.ſic,quia exiens đ fundo retinet ciuilem tantum,⁊
non naturalem. Et vide gloſſ.ibi,quod ergo dicitur C.eod.⁊ ſic
Azo dicit,ꝙ eſt vna,ſcilicet naturalis tantum,⁊ illa naturalis
dum eſt in poſſeſſione,eſt naturalis proprie:dum eſt extra fun
dum,illa eadem poteſt dici ciuilis approbatione. Gl.hic aſſen-
tit opinioni Joan.C.eod.i l.licet.cui videt aſſentire Azo. Quid
dicemus: Dyn.diſputauit iſtam queſtionē,⁊ ſuam diſputationē
poſuit extra,de reg.iur.capi ſine poſſeſſione.lib.vj.⁊ arguit ꝑ
⁊ contra.⁊ ibi poteris videre motiua eorū.⁊ in fin.determinat
ꝑ Joan.⁊ allegat pro eo.ꝟ.eo.l.iij.§.Nerua filius.⁊ l.ij.§.j.ꝟ.ꝑ
hered.facit l.j.§.deieciſſe.ꝟ.de vi ⁊ vi arma.l.nemo.C.eod. Ecce
verba Dyn.guarda me. Et neſcio quid iſta verba importent.
Nam.l.ij.§.j.ꝟ.pro here.appellat ibi naturalem.ſcilicet detēta
tionem.⁊ eodem modo in §.Nerua filius.detentationem facti,
appellat naturalem:⁊ ſic ille leges nihil faciunt,ex quibus Dy
ſe magis fundat. Et gl.videtur dicere,quod ciuilis eſt,que reti
netur animo,naturalis,que corpore,vt hac glo.in prin.iiij.glo.
magne dicitur. Sed illud non mihi placet:quia ⁊ naturalis re-
tinetur animo,vt in hac gl.quam modo legi,⁊ alia gloſ.magna.
in vb.deceſſerit.ī l.iij.§.§.j.ꝟ.de vi.⁊ vi arma. Aduerte ergo ad
me. Mihi videtur ꝙ antiqui ⁊ Moder.doctores multū deuia
runt a mente iuris in hac materia. ¶ Dicendum eſt ergo,ꝙ cū
queritur quottuplex ſit poſſeſſio,poteſt dari quedā diuiſio,ſe-
cundum accidentia que reſultant ex modo acquirendi poſſeſſio
nem,vt poſſeſſio pro emptore,pro donato ⁊c. Sed certe prop̄e
loquendo,iſta accidentia non faciunt diuerſam ſpeciem. Sicut
ſi dicerem,hominum quidam ſunt albi,quidam nigri. Sed dif-
ferentia in ſubſtantia,illa facit diuerſam ſpeciem. Nam hoc,qđ
eſt rationale,facit nos differre a brutis:⁊ hoc,quod eſt mortale
facit differre ab angelis. Pro hoc gloſſ.expreſſa ī verbo,nulla
Inſtitu.de iur. perſon.ī fi.⁊ ſupra,de publi.l.fi.§.quoties. Un
de ſi queris,quod ſunt ſpecies poſſeſſionum: Dicēdum ē,ꝙ ſunt
tot, quot ſunt differentie ſubſtantiales. Hoc autē apparebit ex
effectu qui ſequitur ex qualibet. Et ideo dico,ꝙ poſſeſſionum
ſpecies ſunt tres. Una eſt ciuilis,alia naturalis,quā habet vſu
fructuarius ⁊ ſimiles.l.naturaliter.ī prin.ꝟ.eod.⁊ ſupra tit.j.l.
acquiritur.in fi. Alia corporalis,quam habet ingreſſus,domi-
no.abſente. De qualibet habetur.ꝟ.eod.l.ſi id quod.§.fin. Inter
8 iſtas eſt magna differētia in ſubſtantia. ¶ Ideo+ primo quero,
quid eſt poſſeſſio ciuilis: Reſpon.poſſeſſio ciuilis,eſt ius[c] inſiſtē
di rei nō prohibite poſſideri,aptum producere ciuiles effectus
reſpectu veri dominij. Declaro iſta verba per ordinem. Dixi,
quod ciuilis poſſeſſio eſt,ius inſiſtēdi rei nō prohibite poſſideri
dictum eſt ſ.⁊ declaratum. Item aptum producere ciuiles effe
ctus reſpectu veri dominij. Hoc dico,q꜡ ipſa ꝓducit ciuilis effe

etus

ctus reſpectu vſucapionis ⁊ pꝛeſcriptionis.ī.ead.l.§.per ſeruum
qui in fuga.⁊ pꝛo empt.l.q fundum.in pꝛin. Item producit ac
tu acquiſitionis fructuum,vt dicam in l.iij.§.ex contrario.ī.cod
⁊ per Dynum in cap.ſine poſſeſſione.in fi.⁊ quod no.gl.in l.j.
C.de ſer.fug. Sed naturalis tantum vſucapionem nō producit
l.acquirit.in fi.ſ.q.j. Sed illud nō videtur bene dictū,qꝛ ma-
le fidei poſſeſſoꝛ poſſidet naturaliter,⁊ ciuiliter,l.clam.in fi.ī.eo
⁊ tamen illa ciuilis non inducit vſucapionem:ergo ⁊c. Sed ego
d dixi [d] in diffinitione,aptum producere ciuiles effectus,nō dixi,
ꝙ producat,ſed ſi deficit mala fides,illa eadē pducere ciuiles
effectus,vt videbitis in l.non ſolū.§.j.ī.de vſuca. Sed op.d do
minio:vt l.ſequitur.§.lana.ī.de vſucapio.⁊ alioꝛ:ꝙ non vſuca
pit:qꝛ dominus,ſed poſſeſſio de ſe eſt apta pducere ciuiles effe
ctus qꝛ poteſt eſſe ꝙ priuetur domino,⁊ remanet poſſeſſio,l.cū
duobus.§.idem reſpondit.ſ.pꝛo ſoc.⁊ l.fi.vbi etiam in gl.C.d
ſacroſā.eccle.⁊ illa eadem poteſt producere vſucapionē.Opp.
vlterius de creditoꝛe qui ciuiliter ⁊ naturaliter poſſidet,⁊ ta-
men non acquirit dominum:vt ī.ead.l.§.per ſeruum coꝛpoꝛali
ter.⁊ l.cum notiſſimi.§.j.C.de pꝛeſcriptio.xxx.an Sol.quia ibi nō
e acquirit,ſed illi cui poſſidet. Item opp.quia [e] pꝛeſcriptione non
querit verū dominiū,ſ,vtile. Ergo male dicit reſpectu veri do-
minij. Reſpō.in vſucapiōe procedit ſine dubio:in pꝛeſcriptio-
ne dic,ꝙ illud vtile dominium directe venit ad contradicendū
dominio directo:ſed.ī.proxi.cōtra,quia dominum recognoſcit
Secunda poſſeſſio eſt naturalis,⁊ eſt ius inſiſtēdi rei non pꝛo
hibite poſſideri,aptum ciuiles producere,effectus,reſpectu ali
cuius iuris a dominio ſeparati,⁊ reſpectu naturalium acceſſio-
num. Et quod volo dicere,vſufructuarius poſſidet.vt ī.eo.l.na
turaliter,habet ne effectū ciuilē:Certe ſic,qꝛ pꝛeſcribo ius vſuſ
fructus,l.fi.in fin.C.de pꝛeſcriptio.long.tēpo.vel.xxx.an. Itē
feudatarius ius feudi,l.cōperit.⁊ quod ibi not.C.de pꝛeſcript.
xxx.an.non autem verum dominiū pꝛeſcribunt vſufructuarius,
⁊ fundutarius:imo verum dominum fatentur ⁊ recognoſcunt.
Idem reſpectu naturalium acceſſionū,qꝛ faciunt fructus ſuos
vſufructuarij.⁊ naturalis acceſſio eſt effectus dominij.vt in au-
then.niſi.C.de bon.mat.not.in l.indebiti.in pꝛin.ſ.de condi.in
de vbi dicitur,conditio indebiti naturalis eſt,qꝛ in iſta veniunt
f naturales acceſſiones. Ita hic poſſeſſio naturalis [f] dicitur pro
pter naturales acceſſiōes. Dy.ergo qui dicit,quod ciuilis ſola
eſt apta ad vſucapionem,non naturalis,non bene dixit propter
naturalem iſtam,vt dicam ī.eod.in l.iij.§.ex contrario. Sed an
tequam vadam ad tertiam poſſeſſionem,quero,quare non facio
plures ſpecies poſſeſſionem,vna que competit feudatario,alia
que competit vſufructuario,alia emphyteuticario. Et nō eſſe-
peccatum dicere,ꝙ vna eſſet ſeparata ab alia numero:ſed non
differūt ſpecie,quia plus vel minus non faciunt differentiam
ſpecificā,l.vltima.ſ.de fund.inſtruc. Et ſic quelibet iſtarum na
turalium tendit ad requirendum ciuiles acceſſiones,⁊ acquiſi-
tionem fructuū,⁊ alterius iuris,id eſt dominiū,licet vna plus,
10 ⁊ alias minꝰ. †Quero,que eſt poſſeſſio coꝛpoꝛalis: Et volo ꝙ
ſcias quod iſta coꝛpoꝛalis,poteſt dici naturalis,propter actum
naturalē,vt hic,⁊ l.ſi id quod.§.fi.ī.co. Sed gratia euidentioꝛis
locutionis,eam appello coꝛpoꝛalem. Dic ergo,coꝛpoꝛalis poſ
ſeſſio eſt,ius inſiſtendi rei non prohibite poſſideri,retentionis,
⁊ recuperationis producens effectum. Et declara quidam iuit
ad nundinas,intrauit fundum ſuum,poſſideo naturaliter,ipſe
ciuiliter:⁊ ego qui habeo naturalem,nec vſucapio,nec pꝛeſcri-
bo,vt per Dyn.in cap.ſine poſſeſſione de reg.iur.lib.vj.⁊ dicā
in d.§.ex contrario. Item non facio fructus meos,qꝛ nullus
ſic poſſidens coꝛpoꝛaliter,vel naturaliter,hoc modo ſumendo
facit fructus ſuos,vt dicam in d.§.ex contrario.⁊ ſic iſta poſſeſ-
ſio non parat cauſam vſucapiendi nec acquiſitionē fructuum.
11 †Quid ergo mihi tribuit iſta poſſeſſio: Dic,quod ius detinēdi,
quia vincerem cōtra extraneum interdicto,vti poſſidetis:vt ī.
vti poſſide.l.j.in fi.⁊ ſi expellerer,habeo interdictum vnde vi,l.
j.§.qui a me.⁊ §.deijcitur.⁊ l.colonus.ī.de vi arma.⁊ l.clā poſ-
ſidere.§.qui ad nundinas.ī.eodem.⁊ ille eſt bonus text.ad hoc.
12 †Quero,quid de quaſi poſſeſſiōe iurium realium incoꝛpoꝛa
g lium,vtrum diuidatur [g] in ciuilem,⁊ naturalem: Et videtur,ꝙ
nō diuidatur,quia poſſeſſio ciuilis eſt ius,vt dixi,ſed iſta quaſi
poſſeſſio non eſt ius,ſed conſiſtit in facto,vt l.ſeruitutes.in pꝛin.
de ſeru.vꝛb.pꝛed.ergo non diuiditur in ciuilē ⁊ naturalē. Pꝛe
terea poſſeſſio ciuilis retinet animo l.licet.C.eo.⁊ l.ſi id quod.
ī.eo. Sed iſta quaſi poſſeſſio nō retinetur animo,quia tūc ſemp
diceretur habere cauſam continuam,cōtra.l.ſeruitutes.ī pꝛin
ſ.de ſerui.tit.generali. In contrarium videtur,quod illa poſſe-
ſſio que parit vſucapionem,eſt ciuilis.vt ſ.dixi,ſed quaſi poſſe-
ſio parit vſucapionē,vt l.j.C.de ſeruit.⁊ l.j.in fi.ſ.de aqua plu.
arcen.⁊ Rof.mouet in tit.de confeſſoꝛia.⁊ negatoꝛia.⁊ dictum
ſuum nihil eſt dicere. Do.Jacob.butr.in §.eque.Inſtit.d actio.
in lect.ſua,videtur tenere quod quaſi poſſeſſio ſit naturalis tan
tum,⁊ illa lec.ſua reperitur multum falſa:vnde neſcio nunquid
omnino teneatur,ſed non curo. Credo,ſicuti eo dixi vobis in
alijs,ꝙ ita eſt in quaſi poſſeſſione,ꝙ illa quaſi poſſeſſio que parit
effectum vſucapiendi:illa eſt ciuilis:illa,que parit effectum re-
tentionis tātum,illa eſt naturalis ſeu coꝛpoꝛalis. Et pꝛobo il-
lud,qꝛ illa que parit effectum retentionis eſt naturalis,qꝛ nul-
lus requiritur animus,l.qui fundum,quemadmodum ſer.ami.
⁊ l.j.ſ.queſitum.ī.de aqua quot.⁊ eſti. Et ratio huius eſt,qꝛ ille
ſeruitutes debentur fundo,vel retinētur a fundo,ideo aqua p-
ſe vadens ſufficit. Sed quaſi poſſeſſio.que parit effectum vſuca
pionis,vel pꝛeſcriptiōis,eſt ciuilis,l.j.⁊ ij.C.de ſerui.⁊ aqua.p-
batur in l.j.§.Ariſto.ī.de aqua quoti.⁊ eſti.de neceſſitate opoꝛ-
tet ꝙ ille,qui pꝛeſcribit,ſciat ſe vti iure ſeruitutis,l.j.⁊ l.ij.C.d
ſerui.⁊ aqua.⁊ l.§.Ariſto.de aqua quot.⁊ eſti.⁊ fundus ipſe di
citur pꝛeſcribere,l.qui aliena.in fin.ſ.de neg.geſt.⁊ ideo qꝛ fun
dus pꝛeſcribit,ſi non habet cauſam continuam,nō procedit vſu
capio in fundo.l.foꝛamen.ſ.d ſeruo.vꝛb.pꝛed quia poſſeſſio nō
eſſet continua.nec retinetur animo,qꝛ fundus nō habet animū:
a ideo non pꝛeſcribit,niſi tanto tempoꝛe,cuius non extat memo-
13 ria in contrarium. †Quero,quid iuris de detentatione. [a] an
ſit iuris,vel facti: Et videtur quod iuris,l.ſi finita.§.ſi quis me
tu.ſ.de dam.infect. In contrarium videtur quod ſit meri facti.
Nam ea que ſunt iuris,non cadunt in ſeruum,l.quod attinet.ī.
de reg.iur. Sed iſta detentatio cadit in ſeruum,l.ſtipulatio iſta
§.hec quoq;.ī.de verbo.obli.⁊ ſic eſt facti. Nō.obſt.l.ſi finita.§.
ſi qs metu.qꝛ ibi loquitur de iure acquiſitio ex illa detentatiōe
l.non eſt mirum.ſ.de pig.actio.⁊ ideo iſta detentatio nō diuidi
tur in ciuilem,⁊ naturalem,⁊ ſic videtur ꝙ ſi exeo fundum,non
habeo detentationem,qꝛ ea que ſunt iuris ſequuntur quocunq;
vadit,vt l.fi.C.de pꝛeſcrip.lon.temp.nō ea que ſunt facti.tamen
14 circa hoc dic,vt ī.ſtatim.in vlti.q. Tertio pncipaliter.† qro
a quo iure pceſſit poſſeſſio: Tex.hic videtur velle,ꝙ a iure gen
tium.⁊ hoc tenet gl.j.hic in pꝛin.etiam gl.ij.in pꝛin. Sed ſi hoc
eſt verum,videtur quod omnes mee diffinitiones ſunt falſe.quia
pꝛopter ciuiles effectus facio diffinitionem,ſeu diſtinctionem
poſſeſſionum. Reſpon. Poſſeſſio ſimpliciter ſumpta,videtur in
troducta a iure gentiū,vt hic in tex.⁊ glo.ſed poſſeſſio ſic diſtin
cta per ſpecies,fuit introducta a iure ciuili:vnde etiam natura
lis poſſeſſio,dico ꝙ eſt ciuis:vt no.ī.eo.l.quod ſeruus.in gl.ſu-
per verb.ciuiliter poſſidere. A ſimili,de iure naturali omnes li-
beri,⁊ legitimi naſcebantur,⁊ nō erat diſtinctio hominū,poſtea
15 a iure ciuili ſunt diſtincti in plures:vt in aut.quib.mod.na.effi.
legi.§.liceat igitur.⁊ inſtitu.de iure perſo.in fin. †Item quero,
vtrum quaſi poſſeſſio incoꝛporalium fuerit introducta de iure-
gētium: Reſpon.ſic.vt Inſti.de vſu ⁊ ha.§.fi.conſiderato ꝙ ibi
16 pꝛecedit titulus de ſeruitutibus,ſed diſtinctio huius quaſi poſ-
ſeſſionis,credo quod ſit de iure ciuili. †Sed an detētatio fuerit
de iure gentiū cognita: Reſpon.ſic,vt illa quam habet colonus,
cum contractus locationis ſit de iure gentium. Illa vero quam
habet miſſus in poſſeſſionē,credo ꝙ ſit de iure ciuili. †Quar
to pꝛincipaliter quero,qualiter acquiratur poſſeſſio: Et gl.que
eſt hic.in verb.ait.ponit tres op. Pꝛima eſt,aut loquimur in re
bus animatis,aut de nō animatis,⁊ hoc ſcdo caſu diſtingue,aut
erāt res ab alio poſſeſſe,aut nō. Et rōnem dic vt gl. Iſta opi.ve-
ritatē ponit.tamen nō debuit ſeparare res animatas ab anima-
tis,qꝛ eodē modo debet in eis diſtingui,aut ab alio poſſidentur,
aut non. Secunda opi.incipit ibi,at Jo.ā alij dicunt.⁊ eſt ꝙ per
ſolū aſpectū acqrit. Pꝛo hoc ī.ea.l.j.§.ſi iuſſerim.⁊ l.ꝙ meo §.
ſi venditoꝛem. Sed contra ī.eo.l.iij.§.Neratius. Dicit gl.ꝙ ibi
non poterant videri:hic ſic. Contra hāc ſol.videt l.clauibus.ſ.
de cōtrahen.emp.vbi videt,ꝙ ſufficiat aſpectus loci vbi res eſt,
licet non videatur res. Sol.gl.ꝙ in §.Neratius.ſciebat theſau-
rum eſſe in fundo.non tamen vbi,hoc eſt,in loco teminato. Sed
in l.clauibus.ſciebat vbi res eſſet,⁊ in loco determinato. Certe
iſta ſunt vera in re poſſeſſa per aliū,nō in re vācāti.qꝛ tex.hic di-
cit appꝛehēderit. Alij rñdent ad l.clauibus.ꝙ ibi de poſſeſſione,
hic de dominio. Sed hoc nihil eſt dicere,qꝛ ex poſſeſſione ſequit
dominiū,vt hic dꝛ. Tertia op.eſt ibi,vel ibi,d alio genere ⁊c. Nā
quoddā eſt genus querendi poſſeſſionem per appꝛehenſionem
vt in omnibus rebus pꝛeter quā in theſauro.⁊ ideo dicit,appꝛe
hendit'ur. Aliud eſt genus querendi per inuentionē,vt in the
ſauro,ideo ī eo dicit tex.inuenerit. Inſti.de re.diu.§.theſauros
ſ.tit.j.l.nunquā.§.theſaurus.⁊ ibi gl.plenius ponit iſtam opi.
Inſti.de re.diui.§.itē lapilli. Sed hec opi.repꝛobat.†qꝛ inueni
re,eſt per appꝛehenſionē.l.ſi Barſatoꝛē.C.de fideiuſ.que eſt no.
ppter ſtatuta que dicunt ſi qs fuerit inuētus ⁊c. Et hoc per l.y.
C.eo.l.licet. Unde breuiter pꝛima op.ſ.poſita.ī gl.cōtinet veri
tatē:⁊ diſtinguitur,aut loquimur in rebus vacātibus,⁊ requiri-
tur appꝛehenſio,vt hic.cū ſi.aut in rebus ab alio poſſeſſis,⁊ tūc

aut nō concurrit animus tradentis,ꝛ idē:q2 apprehēſio requiritur:vt j.eo.l.qd meo.§.fi. Aut animus tradētis concurrit,tūc poteſt queri per aſpectum,ꝛ per alios modos fictos,qui ponuntur.j.eo.l.ij.in prin.in gl.tamen in traditiōe clauium oportet ꝙ fiat in re pſenti,l.clauibus.ꝛ j.ead.l.§.penult.ita quod determinate ſciam vbi res eſt,vt ſ.dictū eſt.❡Quero per quas perſonas acquiritur poſſeſſio Dic,vt j.proxi.§.ꝛ ſeq.❡Queritur
19 an poſſim mihi met vnam† rem tradere:Dic de eo qui detinet tantum,non poteſt quis ſibi mutare cauſam poſſeſſionis,l.iij.§.
20 illud.j.eod.ꝛ l.nō ſolum.§.j.j.de vſucap.ꝛ l.nemo.C.eo.†Sz pone in tutore,qui nō detinet,nec poſſidet,an ipſe tutor tutorio nomine poteſt ſibi tradere:Et videtur ꝙ ſic,l.fiſtulas.§.j.ſ.de contrahēda empt.Circa qd vide qd dixi.j.de ſtip.ſer.l.ij.❡Qua-
21 liter acquiratur †quaſi poſſeſſio incorporaliū,nō dico hic.Dic vt per doct.in l.j.ꝛ ij.C.de ſer.ꝛ aqua.dicā.j.de itin.actuq; pri-
22 ua.l.j.§.hoc interdicto.❡†Quero,qualiter acquiratur detentatio:Et dic quando eſt deuentum in poſſeſſionem,l.non eſt mi
23 rū.ſ.de pignor.actio.Sed† quid ſi executor habet me conſtituere in vno fundo,vt detētorum,ꝛ ducit me prope ad locum,ita ꝙ ſum in conſpectu,an ſufficit,prout in poſſeſſione:vt j.ead.l.§.ſi iuſſerim.ꝛ ſi ſufficeret ad conſtitutionē pignoris pretorij,eſſet vtile ſcire. Iſta glo.dicit,quando concurrit iuſſus cum animo pretoris tradentis ſufficit,ſed in pretorio pignore non interuenit cōſenſus vere,ſed ficta,q2 iudex fingitur pars,vt l.ſi ob cauſam.C.de euict.ꝛ l.j.C.ſi in cau.iud.ꝛ ideo,q2 nō interuenit animus tradentis vere,ſed ficte eligitur quedam media via,ꝙ ſi poteſt intret,ꝛ ſic non ſufficit vt oſtendat,l.ſi finita.§.ſi.ne.queratur.ſ.de dam infe.ꝛ l.quāuis.ſ.de bon.auto.iud.poſſ.tene menti.
24 ❡†Quero,pone quod tutor vel curator qui nō habet ſpeciale mandatum,volunt tradere per iſtos modos fictos,an poſſint: Videtur ꝙ non,q2 domino voluntas vere non cōcurrit,ſed ficte,vt ſ.proxi.dixi.Pro hoc j.eo.l.quāuis.§.j.ꝛ ij.de accep.l.ꝛ p iuſiurandū.§.tutor.ꝛ ita videt,ar.eorū que dicta ſunt de
25 iudice.❡†Quinto principaliter quero,qualiter poſſeſſio amittatur:Et glo.magna poſt princip.ponit quatuor opin.Prima antiquorum eſt,ꝙ ſtatim cum deſijt inſiſtere,vel tenere,non poſſidet.ideo perdit;ſed illud non eſt verum,quia exitus nō eſt cauſa perdende poſſeſſionis,l.ſi id quod.§.fi.j.eo.ꝛ l.clā.§.j.ꝛ ſolo animo retinetur,vt C.eodē l.licet.Sed alia fuit opinio Azon.ꝛ Placen.quam dic,vt in glo.Sed iſta preſupponit vnam tantum eſſe poſſeſſionem.Item quod duo poſſunt eandem rem inſolidū poſſidere,eodem genere poſſidendi,licet diuerſis qualitatibus,quod eſt falſum:vt ſ.dixi.ꝛ dicam in l.iij.§.ex contrario.Tertia fuit opi.Aldr.ꝙ ſtatim quod exit de fundo,amittit naturalem poſſeſſ.poſt exitum habet ciuilem,ſi reintrat habet naturalem. Vide gl.ibi.Aldr.dixit,ꝙ ſtatim cum exit ꝛc.ꝛ videtur in eo qd dixit,qd poſſeſſio ciuilis ꝛ naturalis non poſſunt eſſe ſimul,potuiſſe verum dicere aſſumēdo ciuilem,ꝛ naturalem.proprio,vt dixi,ſicut quidam non poteſt eſſe dominus,ꝛ fructuarius,l.vti frui.ſi vſuſfruc.pet.Sed ſumendo in proprie ciuilem,ꝛ naturalem,ꝛ large pro corporali,tunc bene poſſunt ſimul eſſe.Itē dixit male propter aliud,q2 exitus non eſt cauſa perdende:vt.eo.l.iij.§.in amittenda.Item introitus non eſt cauſa apprehendende.Oppon.ſi habeo naturalem ſolē,illam retineo,l.iij.§.vnde vi.j.de vi ꝛ vi arma.ꝛ videbitis ſtatim.j.ead.glo.Ergo.per exitū nō ꝑditur poſſeſſio,alias ſequeretur ꝙ quis nunquā preſcriberet,q2 ciuilis ꝛ naturalis non eſſet continua.Unde quarto loco Io.ponit ſuā opi.ꝛ verā,que ſine aliqua reprehēſione procedit pro ſequendo quatuor caſus,ita perfectiſſime quod adiectione non eget.ꝛ vide gl.ibi,tu diſtingue,vſq; ibi ſi autē.Iaco.do Rau.alias de Are.dicit,quid eſt dicere.ꝙ ſi eſt in conſpectu,retinet:ſi abſens.non,ꝛ cum redijt in conſpectu re acquirit.quod eſt abſurdum,l.pen.C.de cur.fur.Preterea,non amittet ſine animo,d.l.iij.§.in amittenda.Sed truffa.per l.clam.§.qui ad nūdinas.ꝛ id quod dicitur,quod non perditur ſine animo,verum eſt quando animo poteſt retineri.Secus ſi non poteſt retineri animo.Et ſic Io.verum dicit,ꝛ recitat ſecundū caſum Io.ꝛ ſic in ipſo dicto Io.vidiſtis,quod naturalis perditur ſine animo de ciuili nihil dicitur.❡Item vide gl.ibi,ſi autem per alium ꝛ lege vſq; in fi.ꝛ alleg.pro gl.in eo quod dicit animus non operatur retentionem duarum poſſeſſionū.l.quod Labeo.ſ.de cō pen.q2 res inducta circa vnum actum,non poteſt operari circa aliū:ſed in eo quod Io.negat naturalem,quam habet fructuarius,non habere aliquid ciuilitatis,nō poteſt bene dicere,quia operatur ciuiles effectus,vt ſ.dixi.ꝛ dicam.j.eod l.iij.§.ex cō-
26 trario.❡†Quero extra gl.quid de naturali quam appello corporalem,an illa retinet animo.Tu habes gl.inſtit.de interdi.§.retinende.que videtur velle quod iſta poſſeſſio naturalis perditur cum exeo fundū.vt eſt glo.in l.j.C.vti poſſidē.tñ gl.magn.ſuper verb.clam.que nō firmat,ſed inclina.,quod omnino retineatur.ꝛ illud firma gl.tua hic,ꝙ retineatur animo:vt in glo.que incipit.ꝛ bene ibi,ꝛ illam naturalē ꝛc.Breuiter teneo iſtā gloſ.ꝙ ſicut i vſufructuario retinetur,ita ꝛ in iſto,qui poſſidet corporaliter.Et probo,q2 ſi volet agere interdicto vti poſſidetis,poteſt:vt ſ.in gl.quam modo legi ꝛ ſemper haberet ſtare in fundo,ꝛ index haberet ire ad eum,ꝛ gl.tangit in l.j.C.eod.iſtā abſurditatem.Preterea,colonus exiens de fundo detinet animo,l.colonus.j.eod.qui colonus nullum ius habet,multo magis ille qui habet naturalem poſſeſſionem,quam corporalē ap-
27 pello.❡†Queritur an detentatio animo retineatur:Et videt quod non,q2 eſt mari facti,ꝛ ideo animo non retinetur,l.fi.C.de preſcrip.lon temp.Et ſi hoc eſſet verum,ſi intres in poſſeſſiōe aqui.eſſet neceſſe ꝙ ſemper ſtares in equo,vel in boue,ſemp retineres bouem.Dico,ꝙ detentati nil eſt aliud niſi cuſtodia,l.cum legati.ex quib.cau.in poſ.ea.Dico ergo,abſens retinet illam detentationē,quando cuſtodia illius rei per abſentem retinetur,vt ſi habes domum,ꝛ es abſens tenens clauſum oſtium,ꝛ ſic tenes cuſtodiam,l.v.§.qui legatorum.vti poſſeſ.lega.ꝛ §.ſequen.vbi dicitur,quod debent poni res mobiles in aliquo loco vt ſub cuſtodia ſint,ꝛ ſic retinet animo:tamen ſi deſit cuſtodire,non retinet.Hoc probat lex,ſi finita.§.ante penultimo.ſupra,de dam infec.ꝛ l.pretor.§.in cum.j.de bon.autor tit.iud poſſeſ.

ADDITIONES.

a Poma.❡Nos videamus.vide Alex.cōſi.xv.vol.ij.vbi cōcludit ꝙ ſi alicui data eſt licentia teſtandi de fructibus,qui debebantur iuribus beneficiorum,ꝙ poterit teſtari de penſionibus beneficiorum,que debētur ratione fructuum qui percipiūtur ex poſſeſſionibus beneficiorum,q2 poſſeſſiones dicuntur iura.

b ❡Et bene dicit,Adde ſecundum Alexā.ꝙ hoc videtur ſequi omnes doct.excepto Io.qui tenet vltimam.ꝛ pro opin.Bart.alleg.Alex.l.ſi ea res.§.fi.verſi.quod ius.ſ.de actio.empt.ꝛ l.liber homo.§.j.ſ.tit.j.

c ❡Poſſeſſio eſt ius.Adde ꝙ hec diffinitio reprehenditur ꝑ Ang.Imo.Pau de caſt.ꝛ Ro.hic ſed ſuſtinetur per Alex.

d ❡Sed ego dixi.Et vide text.in c.cum Bertoldus.de re iud.in verſ.corporalem poſſeſſionem.

e Poma.❡Item oppo.q2 Et vide quod not.i auth.niſi tricennale.C.de bon.mat.ꝛ in l.traditionibꝰ.C,de pactis.ꝛ ibi pleniſſime per Saly.

f Io.Fr.Ru.❡Naturalis.Adde ꝙ opinio Bart.eſt cōmuniter reprobata circa iſtam poſſeſſionem corporalem,vt hic late per domi.Alex.ꝛ Iaſo.ꝛ Bar.ſibi ipſi contrarium in l.fin.C.de fun pat.lib.xj.tenet ꝙ ſit duplex poſſeſſio tantum.

g ❡Utrum diuidatur.Adde ꝙ cum Bar.ceteri trāſeunt,vt no Iaſon hic.

h And.Bar.❡Quero quid iuris.Ang.hic dicit,ꝙ detentatio ē ius quoddam inſiſtendi rei aptum ad cuſtodiam,ꝛ conſeruationem eius,quandoq; ad acquiſitionem fructuum.l.cum legati.j.ex quib.cau.ipoſſ.eatur.l.iij.§.ſi.j.eo.qd procedit ſecundum do.meū in detentatione liberi hominis,ſecus ſi ſerui.Item ſecus ſi illicite.❡Io.Fr.Ru.Adde,dum Bar.tenet,ꝙ detentatio ſit facti,ꝛ ſic non diuidatur in naturalem,ꝛ ciuilem,ꝙ ipſum reprobant Ang.Imo.Pau.de caſt.ꝛ Alex.hic.

i ❡Queritur.Uide Sal.in l.ad probationem.C.loc.

k And.Barb.❡Quero pone.Uide do.Ant.in c.olim.j.de reſtit ſpoliat.vbi alleg.Bar.hic.ꝛ vide illum text.Et adde tu,ꝛ vide Alex.de Imo.in conſi.lxxxj.verſ.ꝛ ex his.in v.vol.Et ibi dicta Bar.hic,extendit locum habere in Abbate ſeu prelato.

l P.Pau.P.❡Uidetur ꝙ non.Idem tenet Alex.conſi.lxxxj.verſ.alio reſpectu.vol.iij.

m Poma.❡Sed ficte.Uide Alex.conſ.viij.vol.iij.vbi ꝑ hoc generaliter dicit quod legitimi adminiſtratores,non transferunt poſſeſſionem per aliquem actum factum,puta cōſtitutum.ꝛ ibi exemplificat in prelato eccleſie.

1 ☞Poſſeſſio non poteſt queri ſine actu poſſidendi.
2 Modus acquirēdi poſſeſſionem per nosipſos eſt facti,per aliū eſt iuris,ꝛ poſſeſſio ipſa queſita,facti.
3 Pupillus eſt etiam in his que iuris ſunt,habet in acquirendo legitimam perſonam.
4 Furioſus,vel infans nullum intellectum habens,etiam cum autoritate curatoris,vel tutoris non poteſt poſſeſſionē acquirere. Curator furioſi,ꝛ tutor infantis poſſunt per ſe nomine furioſi, infantis acquirere poſſeſſionem.
Infans,qui aliquem intellectum habet,etiam per ſe poteſt poſſeſſionem acquirere.

Adiſpiſcimur autē ☞Adipiſcimur poſſeſſionem ꝑ noſmetipſos,ꝛ ſane mētis,ſecus in furioſo,ꝛ infante ſine tutoris authoritate,hoc dicit.❡Ibi,pupillus,ſcilicet infans,vel infantie ꝓximus

In tec.

¶In text.ibi eam rem,id eſt acquiſitionem poſſeſſionis,quam
quis facit per ſeipſum.¶Ibi,non iuris eſſe id eſt,ex aliqua fi-
ctione iuris precedente,ſicut illa que nobis ignorantibus per
alium queritur,in qua infans,⁊ furioſus ſunt pars ſapientib9.
⁊ re ipſa acquiritur,vt ĩ.ea.l.§.item acquirimus.⁊ l.quamuis.§.
1 fi.Jaco.de Are.⁊ Oldr.† Not.ꝙ poſſeſſio non poteſt queri ſine
affectu poſſidendi,vt l.quemadmodum.§.eod.l.licet.C.eodem.
¶Item no.ꝙ pupillus poteſt acquirere poſſeſſionem.Opp.ĩ.
eod.l.ſi is qui.Sol.ibi retinet:hic non poteſt incipere poſſide
re.Opp.ĩ.eo.l.iiij.§.in amittẽda,quia qui amittit animũ.perdit ⁊ poſ-
ſeſſionẽ:ſed furioſus perdit animum,imo non habet animũ poſ
ſidendi.Solue,licet nõ habeat animum poſſidendi,non tamen
habet animum nõ poſſidendi:⁊ ſic vides tres actus volo poſſi-
dere Item nolo poſſidere.Item quando nõ habeo animũ poſ-
ſidẽdi,vel nõ poſſidendi.¶Opp.ĩ.eod.titul.in l.fundi.§.i.vbi
perditur per obliuionem.Et gl.facit illud contrarium in d.l.ſi
is qui.Sol.vt ibi.Opp.ſ.proxi vbi habuiſtis,ꝙ poſſeſſio eſt,in
qua quis inſiſtit corpore.Et gl.dicit,tu debes ſcire,ꝙ eſt natu
ralis ⁊ ciuilis poſſeſſio ⁊ detẽtatio.⁊ de iſta loquitur hic.Opp.⁊
videtur,quod poſſeſſio ſit iuris,vt videbitis not.ſ.pri.⁊ ĩ.e.pe-
2 regre.in prin.Sol.† modus acquirendi per nos ipſos poſſeſſio-
nem,eſt facti:ſi per aliũ eſt iuris:ſed ipſa poſſeſſio quelita eſt iu-
ris,l.perege.in prin.ĩ.eod.⁊ quod dicit,hic.eam enim rem,dic
ſcilicet eam aquiſitionem.Opp.innuit quod aliud ſi eſſet iuris
cõtra Inſtit de auto.tutor.§.primo.vbi poteſt ſtipulari.Sol.fa
3 teor.† ꝙ in acquirendo pupillus habet legitimam perſonam,
etiam in his que ſunt iuris.Sed tunc inſtatur,quare ergo dixit
eam rem non iuris ⁊c.Gl.duob.mod.reſpond.Secundum pri-
mam reſponſionem iſta verba poſita in tex.non congruent pre-
cedentibus Vera ergo ſolu.eſt ꝙ hic ſeparatur pupillus furio
ſo.¶Poteſt opp.quod eodẽ modo eis acquiritur poſſeſſio:vt
ĩ.eod.l.j.in §.itẽ acquirimus.Ad hoc reſpondit tex.eam enim
rem ⁊c.vt dixi apoſtillando tex.ad hoc tendit gl.¶Itẽ not.ꝙ
animus eſt facti.Unde oppo.de l.donatarem.C.eod.dicam ĩ.ſ
furt.l.inficiando.§.infans.⁊ l.bone fidei.ſ.tit.j.¶Ultimo glo.
4 format vnam queſtionem.† Quero vtrum furioſus querat ſibi
poſſeſſionem cum autoritate curatoris:Et videtur ꝙ nõ,vt hic,
⁊ per l.in negotijs.ĩ.de reg.iur.In cõtrarium videtur,quod in
fans poteſt.Pro hoc facit l.quamuis.§.iſans.ĩ.eo.⁊ vide gl.in
verb.ſine tutoris.que icipit,vel curatoris ⁊ iſta gl.nõ determi-
nat clare,⁊ vide gl.ſuper verb.pupillus.que determinat,⁊ inci-
pit,idem de furioſo:⁊ tenet ꝙ poteſt.Idem tenet infante.qui
caret intellectu:vt ĩ.ead.l.§.ceterum.ſed inquantum iſta gl.lo
quitur de furioſo,male loquitur,vt hic:quia de furioſo non re-
peritur,per l.in negotijs.ĩ.de regulis iur.Itẽ infans qui omni
intellectu caret,non poteſt cum autoritate tutorio,ſed tutor,⁊
curator eis poſſunt acquirere,l.j.ſ.de bon.poſſ.infan.⁊ furri.de
la.Et ſic aliud eſt furioſum ingredi poſſeſſionem cum autorita
te curatoris,⁊ aliud eſt ipſum curatorem intrare,⁊ facit ad hoc
ĩ.ea.l.§.per procuratorem.Non ob.ĩ.eo.l.quamuis.§.infans,
quia ibi intelligitur de infante,qui habet aliquẽ intellectum non
perfectum.Et hec intelligere habetis ꝙ ſi omni intellectu caret
eſt idem vt in furioſo:ſed ſi eſt perfecti intellectus,pupillus per
ſe põt.pro hoc facit Inſti.de inut.ſtip.§.furioſus.cum ſeq.ver.
Et ex dictis iſtis potes colligere diſtinctionẽ ex teipſo ſic.Aut
in furioſo,an in pupillo.Primo caſu,aut queris an poſſit que
rere per ſe ſolum cum autoritate curatoris,aut curator ipſe p
ſe.Secũdo caſu,aut habet plenum intellectum,aut non plenũ,
aut omnino nullum.Sed iſto caſu eſt idem quod in furioſo.

1 ☞ Fictio quando haberet effectum iuris,ad eum recurrimus
alias ſecus.
2 Jus regulariter fingit in his que ſunt facti.
3 Poſſeſſio aliquando pro proprietate ponitur.
Poſſeſſio ex inutili cõtractu nõ transfertur quando perſona eſt
talis que nõ poteſt perdere poſſeſſionem,vt pupilus,⁊ eccleſia.
4 Dominium an transferatur ex inutili contractu.

a §.Si vir vxori [a]Ex inutili contractu transfertur
poſſeſſio.h.de.Diuiditur in tres
partes.¶Primo dictum vſq ibi,quoniã.⁊ hoc eſt verũ.Secũ
do ibi reſpõdet tacite obiectioni,que ſi formatur.Nonne dona
tio iure ciuili inter virum ⁊ vxorem impeditur ⁊ infirmatur:
Reſpond.illud eſt verum in hic,que ſunt iuris,ſed acquiſitionẽ
poſſeſſionis non poteſt ius impedire,que facti eſt.Unde ius nõ
poteſt facere vt id,qđ factum eſt non ſit factum ⁊ hoc vſq ibi,⁊
quid attinet,vbi reſpõdet alteri obiectioni.ſed poteſt dici,licet
lex factum non poſſit facere infectum ſecundum veritatem:ta-
men poteſt facere ſecundum fictionem,fingendo non eſſe tradi-
tam.Ad hoc reſponde,ideo non fingitur,quia talis fictio non ha-
bet effectũ.Lege literam ibi,facti,id eſt acquiſitio poſſeſſionis,
que a facto,id eſt,a traditione ⁊ apprehenſione naturaliter cau
ſatur.Et iſtum §.in fin.in materia quam facio de fictionibus i
1 prima fictione inductiua allego.† ꝙ tunc eſt recurrendum ad fi
ctionem,quando fictio illa haberet effectum iuris:ſecus ſi nõ ha
beret,vt hic in fi.¶Oppo.de l.ſi eum,qui.ſ.de done.inter v.⁊
vxo.Glo.dicit,ſol.vt ibi,⁊ reſidet ꝙ in veritate poſſidet,vt hic,
ſed in effectu nõ.vt ibi,quia poteſt auocari.⁊ vide glo.que incipit,
imo.Glo.in ver.poſſeſſionem.dat aliam ſol.⁊ incipit glo.nuda
cum forte ⁊c.⁊ quid vult dicere gl.donatio inter vir.⁊ vxo.nõ eſt
prohibita de re tñ aliena,l.ſi vir vxori.ĩ.de dona.Et ſic gl.ſoluit ꝙ
hic donauit rem alienam.quod non eſt prohibitũ,ibi ſuã.Sed
iſta ſolutio,licet vera ſit in ſe,tamẽ eſt diuinatio,⁊ ideo tene aliã
Opp.ſ.ea.l.i prin.⁊ ĩ.l.peregre.Sol.acqſitio facti eſt,poſſeſſio
acquiſita eſt iuris.Opp.de fictiõe poſtliminij,⁊ legis Cornelie,
vt ĩ.de cap.⁊ poſtli.per totũ,vbi in facto fingitur.gl.dicit,ꝙ fal
lit ibi,⁊ vide iſtam glo.que eſt ſuper verbo.nõ poteſt.Et in mate
2 ria ficitionis dico† totum cõtrarium,ꝙ in his,que ſunt facti ſin
gulariter fingit ius qđ eſt,quia fingit,ꝙ qui eſt viuus pro mortuo
habetur:⁊ qui eſt in ventre,pro iam nato.Azo ponit ſumma in
prin.multa exempla,in quibus fingitur ſuper facto.⁊ rõnem
plene dico l.ſi quis pro emptor.ĩ.tit.j.Ad iſtam reſpon.ſecun-
dum veritatem non poteſt,ſecundum fictionem non vult,quia nul
3 lum haberet effectum.Opp.† quod ex inutili cõtractu nõ tranſ
feratur poſſeſſio,l.iubemus.in fi.C.de ſacroſã.eccle,Sol.ibi po
nitur poſſeſſio improprie pro proprietate,ſicut dicimus cõtinue
iſta eſt pulchra poſſeſſio:vt ĩ.de verb.ſig.l.iterdum.Uel aliter,
ex inutili contractu non transfertur poſſeſſio,quando perſona
eſt talis,que non poteſt perdere poſſeſſionẽ,vt pupilus,⁊ eccle-
ſia,l.pupillus.ſ.tit.j.Sed quando perſona eſt talis que animo
poteſt deſinere poſſidere,tunc ex inutili cõtractu transfert poſ-
b ſeſſio.[b]Sed oppo.de l.quod meo.i prin.ĩ.eo.vbi ſicut dominiũ
non poteſt queri ſine cauſa,l.nunquam.ſ.tit.j.ita ⁊ in poſſeſſio
4 ne.Sed illa gl.reprobatur,vt dicam ¶Quero,† an ex inutili
li contractu transferatur dominiũ:Gloſ.tangit in l.cõtractus.
C.de fide inſtru.⁊ l.multum.C.ſi quis alteri.vel ſibi.⁊ lege,non
dubiũ.C.de legibus Ideo dic.Aut contractus eſt inutilis,quia
pendet cõditio,⁊ non impeditur dominij tranſlatio,l.dotis fru
ctus.in fin.cum l.ſequen.de iure dot.⁊ infra.de ſolu.l.ſub cõdi-
tione.Aut eſt inutilis ex alia cauſa,⁊ tunc aut preter legẽ aut
contra.Primo caſu non impeditur dñij tranſlatio.d.l.multũ.
⁊ d.l.contractus.in gl.Trãſfertur enim ex dicta cauſa pu
tatiua dominiũ.Aut eſt contra legem,⁊ dominium non transfer-
tur,d.l.non dubium.de legi.⁊ ibi no.Et hoc verũ,niſi vltra pro
cedat.l.legan ter.in prin.de dolo.

ADDITIONES.

a ¶Si vir vxori.Pro concor.Aduerte ꝙ Bar.in l.non dubiũ.i
ij.op.C.de legi.vult,qđ dominium traſfertur ex prohibito,ſeu
inutili cõtractu cõtra tamẽ alleg.velle in hac l.j.in hoc.§.ſi vir
vxori.Sol.concordatur ſecundum diſtinc.quam hic facit.
b ¶Transfertur poſſeſſio.Adde in quantũ Alex.limitando hãc
doctri.Bar.ver,iuxta.ſubdit ꝙ poteſt decidi queſtio,quã ponit
Bal.in c.ij.i tit.de feu.da.in vicẽ legis cõmiſ.ꝙ ſi feci teſtamen
tum,⁊ inſtitui te heredẽ.⁊ dixi ꝙ ſi cõtingeret me mutare teſta
mentum,ex non donabam tibi omnia bona mea.⁊ cõſtituebam
me tuo nomine poſſidere,ꝙ ex hoc non eſt in te tranſlata poſſeſ-
ſio.cũ donatio ſit nulla.⁊ ita decidiſſe Bar.in l.teſtamento.C.de
fideicõ.Dic ꝙ Old.tenet poſſeſſionem tranſlatam,⁊ donatio-
nem valere,eius conſi.cxiiij.incip.factum tale eſt,⁊ hãc partem
tenuit etiam Dy.Roma.tñ late hoc examinans cõſi.clxxj.tenet
primam opi.⁊ ita refert Dy.mutaſſe ſententiã eius conſi.ix.Et
inquantũ Alex.querit,an ex vẽditione facta Forenſi contra for
mã ſtatuti,transferatur poſſeſſio.Adde Ro.cõſi cccccix.Et in-
quãtum etiã tangit,qñ iuxta contractum nullũ appoſitũ preca
rium,non transfertur poſſeſſio vide pulchre Ro.eius conſi.
cclxvj.¶Jo.Frã.Ru.Adde dum Bar.hic vult ꝙ ex cõtract
inutili initio cũ eccleſia,vel pupillo,nõ transfertur poſſeſſio,ꝙ
ipſe tenet contrariũ.in l.indebiti.§.ſed ſi nummi.infra,de cõdi.
indebi.aliqua contrarietate,dominus Jaſ.hic conatur eũ excu-
ſare dando tres ſolutiones.Primo,quod Bart.in dicto §.ſi nũ
mi.non ponit pro conſtanti,quod ex inutili contractu celebrato
per eccleſiam vel minorem transferatur poſſeſſio:ſ3 hoc preſup
polito,ꝙ illa poſſeſſio poſſit repeti per condic.inde.Secundo qđ
polito ꝙ eſſemus in aliquo caſu,in quo ex contractu inutili.per
eccleſiam vel minorũ eſſet tranſlata poſſeſſio ꝙ poſſet repeti pe
conditionẽ,indebiti.Tertio ꝙ hic loquatur de poſſeſſione fundi
ipſius eccleſie,vel minoris,ibi de poſſeſſione fundi alieni.

1 ☞ Per ſeruum ex cauſa peculiari nobis acquiritur poſſeſſio,
⁊ vſucapiendo conditio,ex cauſa non peculiari poſſeſſio ſolum,
ſi eſt iuſta.

2 Liber homo mala fide poſſideri poteſt quando poſſidēs putat eum ſeruum.
3 Seruus putatiuus extra rem, ⁊ operam acquiren. putatiuo domino acquirit poſſeſſionem: vero domino dominium.
4 Seruus putatiuus ſi gerit animo acquirere vero domino, eidē acquirit, non tanquam ſeruus, ſed tanquam negotiorū geſtor.
5 Pater non poſſidet filium, ſed dicitur eſſe in quaſi poſſeſſione filiationis.
Vir non dicitur poſſidere vxorē, ſed eſſe in quaſi poſſeſſione, ⁊ ita vxor virum.
6 Pupillus, qui nullum habet intellectum, non poteſt nobis acquirere poſſeſſionem, ſecus ſi aliquem.
7 Seruus furioſus non acquirit domino poſſeſſionem.
8 Equus illius qui cecidit, ſi prius peruenit ad brauium, an brauium habere debeat
9 Faciens per alium, ipſe videtur facere, quando perſona faciens eſt ſolum capax illius facti, licet non iuris.
10 Conſtitutio procuratoris inhabilis ad faciendum procuratorem habilem, an teneat

§. **Itē acquirimus.** Per ſeruum ⁊ filiū ex cauſa peculiari acquiritur nobis ignorantibus poſſeſſio, ⁊ vſucapiendi cōditio. Item per ſeruum ⁊ liberum bona fide poſſeſſum poſſeſſionem acquirimus. Item per ſeruum cōmunem ⁊ vſufructuarium, ſi tamen ſciens exiſtat. h. d. vſq; ad §. pupillus. ſed lege p partes. Opp. j. eo. l. p eum. Sol. per filium verum querit, vt hic ſecus p putatiuū, vt ibi. Sed oppo. j. proxi. §. vbi p putatutum ſeruum queritur Sol. aliud in putatiuo ſeruo, l. iuſto. j. d vſucap. aliud ī filio putatiuo. Oppo. de verb. oblig. ſtipulatio iſta. §. hec quoq;. Sol.
1 ſibijpſis nō poſſūt poſſidere ſed nobis ſic. ¶ † Quero, quid ex re non peculiari, an acquiratur: Et gl. arguit pro ꝫ. ⁊ illud teneatis, ꝙ ex cauſa peculiari acquiritur nobis poſſeſſio ⁊ vſucapiendi conditio. l. acquiritur. §. non ſolū. ſ. tit. j. ex cauſa nō peculiari acquiritur nobis poſſeſſio ſolū, quando eſt iuſta. ſecus ſi iniuſta. l. ꝙ ſeruus. j. eo. ⁊ vide gl. ī verb. peculiariter ⁊c. ¶ Ad §. ſed ⁊ per eum opp. ſ. tit. j. l. ſi ſeruus. Sol. intellige illā ſecūdum iſtam. Opp. de lib. cauſ. l. ſi cui. §. licet. Sol. vt gl. ⁊ dicā ſta
2 tim. j. ea. l. §. per ſeruū qui. in fi. Opp. dicitur † hic, liber homo mala fide poſſeſſus ſic. contra qꝛ liber homo nō poteſt poſſideri mala fide, j. eo. l. cum heredes. §. itē quero. Sol. verum eſt, ſi putas eum liberum: ſecus ſi putas eū eſſe ſeruum alienum, vt hic
3 in gl. ⁊ l. queſitū. in prin. j. tit. j. ¶ Quero, † quid de cauſis extra rem ⁊ operam Et gl. dicit, ꝙ idem in quātum ad poſſeſſionē ſed vero domino dominū acquiritur, vel ſibi, ſi liber eſt, l. liber homo. in fi. ſ. tit. j. Et ſecundum hoc erit caſus in quo acquirit dominium ſine poſſeſſione. Simile in lege, ſi fundum. ſ. de fen. dot. ⁊ vide iſtam gloſſ. que incipit. ex duabus cauſis. ⁊ aliam q̄
4 incipit, ſcilicet acquirit. Pone, ꝙ † gerit in animo acquirere vero domino. gl. tua dicit ꝙ ſic, ſed non tanquam ſeruus, ſed tanquam nego. geſtor, l. ſi ego. ſ. d neg. geſt. ⁊ l. communis ſeruus. §. j. j. eo. ⁊ vide gl. q̄ incip. ex duabus. ibi, niſi hoc generat. ⁊ plene dixi in l. qui mihi donatum. ſ. de dona. ver. per cōmunē ſeruum. Opp. j. eo. l. iij. §. ex cōtrario. Solo. itellige, vel vni vel alteri nō ſimul vtriq; inſolidū. Opp. de l. ſi ſeruus communi. j. d ſtip. ſer. Sol. inſolidum pluribus poteſt obligationem querere ſed non dominium querere, vel poſſeſſionem. ¶ Ad §. per eum in quo vſum fructum. opp. imo videtur, ꝙ vſufructuarius poſſideat: vt j. eo. l. naturaliter. in prin. Sol. non. poſſidet ciuiliter,
5 vt hic, ſed naturaliter. † Item not. ꝙ dicitur hic, pater nō poſſide filium[a]: ſed bene dicemus, ꝙ pater eſt in poſſeſſione patrie poteſtatis, ⁊ filius in poſſeſſione filiationis. non tamen poſſidet filium, ſed eſt in quaſi poſſeſſione illius iuris. Sicut dicimus in liberto, ſ. de probat. l. circa. ⁊ no. eod. tit. l. quidam. ⁊ quod no. de rei vendic. l. j. §. j. Et idē de alijs perſonis, in quib⁹ ius habemus, vt ibi dicitur, ſic in viro ⁊ vxore vnus non poſſidet alium: ſed quilibet eſt in poſſeſſione illius iuris, ⁊ ſeruitorū hinc inde debitorum. propter hoc predicta ſunt interdicta. j. d libe exhi l. j. §. fi. cum. l. ſeq. Facit extra de reſitu. ſpolia. c. ex cōqſtione
6 ⁊c. literas verſ. ceterum. ¶ † Quero, vtrum hoc ſit verum ſi pupillus nullū habeat intellectū. Et gl. dicit ꝙ ſic. ⁊ hoc dicit pro ſequendo errorē ſuum, quē ponit. ſ. ead. l. §. adipiſcimur. Sed gl. non bene dicit, qꝛ i. le qui caret intellectu, ſicut furioſus, nobis querere non poteſt. l. in negotijs. j. d regul. iur. ⁊ §. infans. l. quāuis. j. hoc tit. loquitur in eo qui habet intellectū aliqualē. hoc modo debet intelligi hic, alias male diceres propter d. re
7 gulam iuris, in negotijs. j. de regul. iur. ¶ † Quero, an per ſeruum furioſum acquiratur. Et gl. dicit ꝙ ſic, ſi illud geſtiat tradens: quia ⁊ per procuratorē inuitum queritur, ergo ⁊c. vt l. iiij. §. illud. de fideicō. lib. ⁊ l. qui poteſt inuitis. de reg. iur. Sed iſtud nō placet. Quid enim ſi aliqs poneret poſſeſſionē ī lapide animo acquirendi dominium, quod diceretur per lapidem dominium queri. ¶ Itē vides ꝙ ſi pono in manu dormientis, licet ita eius manus ſit primum organū, tamen ſibi nō queritur, vt ſ. eo. l. j. §. j. eadem ratione ſi duo furioſo. Et ſi dicis, hoc pōt fieri inuito ſeruo, ergo eo ignorante. Concedo, quando ſeruus eſt habilis. Unde licet neſciret tradere vt domino queratur, domino queritur: ſed quando intellectu caret, perinde eſt ac ſi nul
8 li traderetur. ¶ Extra gl. † Dy. refert, ꝙ quidā cecidit d equo, cuius primo equus currebat ad brauiū, an debeat habere brauium: Et videtur ꝙ ſic. l. j. §. queſitum. j. de aqua quot. ⁊ eſti. ⁊ l. qui fundum. ſ. quemad. ſer. amit. In qua determinauit Dy. per iſtum §. ꝙ non. qꝛ non hꝫ intellectum equus, ⁊ ſic non poteſt querere, ⁊ iura contraria loquuntur in retentione iuris queſiti. Sꝫ iſte §. modicum facit, qꝛ in queſtione propoſita tractatur de implemento conditionis, non de acquiſitione fienda per equum. ⁊ ideo cū querimus de implemento conditionis, per equum potuit fieri: qꝛ de facto ſufficit, l. ij. ſ. de cond. ⁊ demon. ⁊ ideo habemus inſpicere verba ſtatuti, quia ſi dicit, quod ille, cuius equus prius venerit, habeat brauium: tunc ſi equus primus venerit, deberet habere. Sꝫ ſi ſtatutū diceret, quicunq; venerit cū equo prius ad brauium, ⁊ tunc implementū conditionis requirit per
9 ſonam, ⁊ tunc non haberet, lꝫ equus icrit. † Item induco legē, ſi is qui pro emptore. j. tit. j. quod fictio trāſlatiua eſt quadruplex, vna eſt de perſona ad perſonam, vt cum lex dt, qui per aliū facit per ſeipſum facere vr̄. Modo quero, que habilitas requiritur in faciente, an illa que requiritur in eo qui facere vr̄: Et dico, quod eſt caſus hic, quod illa perſona que facit oportet qd ſit capax ſolum facti, lꝫ non ſit iuris, ⁊ hic ſeruus habet animū qui eſt facti, ideo habilis eſt perſona, licet non poſſit poſſidere.
10 ¶ Ultimo induco in arg. † facio procuratorem inhabilem ad conſtituendum habilem, an valeat: Et dic per doct. in l. qd quis C. de procurat. ⁊ per Ioan. andr. melius. in capit. religioſus. de procura. in cle. ⁊ tene menti text. iſtum. Dico ſic, in acquirenda poſſeſſione ſeruus, ⁊ procurator prebent nudum miniſteriū vt j eod. l. quod meo. §. procurator. Unde ſi ego facerem aliquem nuncium ad conſtituendum alium procuratorem, in nuncio nō requiritur habilitas, vt hic: ſed facio eū procuratorē ad ſubſtituendum alium loco ſui. Et ſic not. quod dico loco ſui, ⁊ ſic ipſe non prebet nudum miniſteriū, ſed officium redactum in perſonam ſuam alteri committit: tunc ſerua diſtinctionem quam ponit gloſ. in dicto capit. religioſus.[b] Ad quod optime facit quod not. per glo. C. de fideicom. l. eam quam. in glo. fi.

ADDITIONES.

a ¶ Non poſſidet filiū. Adde tamē ꝙ poſſeſſionem acquirimus, ꝙ ſecus eſt in ſeruo, quem non poſſidemus: ⁊ tamen non acquirimus poſſeſſionem rei apprehenſe per eum. Et per hoc Pau. de caſt. infert ad q. de monacho ꝫ lorentino, qui poſſidebatur a monaſterio Bono. quod acquirat monaſterio ꝫ lorentino, quamuis ab eo non poſſideatur, cum hec poſſeſſio reſultet non ex vi poſſeſſionis: ſed ex vi monaſtice poteſtatis. ſed Alex. alle. Bar. in contrariū in l. ſi ſeruus communis. j. de ſtipu. ſer. vbi voluit ꝙ imo acquiratur monaſterio poſſidenti, quando ex re monaſterij, vel operis ipſius monachi acquirit. tu vide Petr. de anch. conſi. cccxxxij. ſubſcripto per Anto. de but. ⁊ Ioan. and. in rub. de ſtatu. monach. vbi refert hanc queſtionem Pyl. fuiſſe.
b ¶ Cap. religioſus. Adde cum hac opin. Bart. tranſeunt Ang. Pau. de caſt. Ro. ⁊ Alex. licet Imol. contra.

§. **Pupillus.** Quero de quo pupillo loquatur. Dic vt in gloſ. Quero ſi tutoris authoritate violenter occupauit. dic vt in glo.

1 ☞ Dominus quando perdat poſſeſſionem ſerui fugitiui, ⁊ quanto tempore.
2 Patri, ⁊ monaſterio per filiū, ⁊ monachū acquiritur poſſeſſio.
3 Poſſeſſio ciuilis ſola, ſufficis ad vſucapionem.

§. **Per ſeruum qui in fuga.** Seruū fugitiuū poſſidemus, vſucapimus, ⁊ per eum acquirimus. hoc dicit. ¶ Op. j. eod. l. iij. §. ſi ſeruus. Sol. intellige, niſi diu ⁊c. vt d. §. ſi ſeruus. ⁊ ſic iſta determinatur per illam. ¶ Ulterius oppon. de l. ſi rē mobilem. ⁊ l. rem que nobis. j. eodem. Solu. illud in rebus anima carentibus, ⁊ aliud in ſeruis, vt hic. Et eſt ratio ne ſit in poteſtate ſerui priuare nos poſſeſſione. ¶ Oppon. C. de ſer. fug. l. j. que dicit, quod ſeruus facit furtum ſui ⁊ ſic perditur poſſeſſio: vt j. eod. l. rem, que nobis. Solu. ibi quando ſit furtum ab alio. Extra glo. oppon. ⁊ videtur ꝙ dominus ſtatim deſinat poſſidere, ⁊ ſeruus ſit in poſſeſſione libertatis, l. liberis. in fin. ſ. de lib. cau. ⁊ l. igitur. §. poteſt. eod. titu. Solu. ibi loquitur quando bona fide incipit eſſe in poſſeſſiōe libertatis ex iuſta aliqua cauſa, vel iniuſta: vt d. §. poteſt. hic in fugitiuo, qui fide mala fugit, ⁊ ſic expectatur decennium. ita dicit Innōc. de ſer. non ord. ca.

de ſeruo

De ſeruoꝛuꝫ. Sed cōtra hoc videtur l.ſi cui.§.licet.de liber.cau.
Sed ibi intelligaꝫ ꝙ ſeruus exiſtens in poſſeſſione ſeruitutis
pꝛoclamat in libertatē,vnde pendente iudicio dominus perdit
naturalē poſſeſſionē,non ciuilem. Nam nulla iuſta cauſa ſuper
uenit ſeruo,pꝛopter quaꝫ deberet ſe in poſſeſſione libertatis cō
ſtituere:ſed ius ſtatuit liberi loco haberi,vt iudiciuꝫ pꝛocedat.
1 Diſtingue† ergo, aut ſeruus incipit ſe gerere pꝛo libero bona
fide ex aliqua ſuperueniente iuſta cauſa,vel non,⁊ ſtatim domi-
nus perdit poſſeſſionē,d.l.liberis.in ſi.⁊ d.§.poteſt. Aut,ppter
liberale iudicium.⁊ tunc dominus perdit naturalem,⁊ retinet
ciuilē,d.§.licet. Aut incipit ſe gerere pꝛo libero mala fide,⁊ tūc
aut dominus ſtatim habuit animū perdēdi poſſeſſionē,⁊ ſtatim
perdit ſicut in alijs rebus. Aut habuit animū retinendi, vel du
bitatur,⁊ tunc ita demum perdit.ſi diu ⁊c.vt hic, ⁊ d.§.ſi ſeruꝰ,
Si vero ſe nō gerit pꝛo libero.ſed foꝛte in pꝛouincia gerit nego
tia dn̄i,tunc per mille annos dominus non perderet poſſeſſionē
niſi incipiat ab alio poſſideri,vt hic. Querit gl.in ver.poſſidea
tur.quid ſi cepit ab alio poſſideri,vel contendat ſe liberuꝫ. Dic
2 vt in gl. Ad §.licet.reſpōde vt ex p̄dictis patet. ¶ Quero,† an
patri queratur poſſeſſio per filium fugitiuum,vel monaſterio p
a monachum fugitiuum. Reſp.ſic.[a] non enim illi querunt ratio-
ne poſſeſſionis;ſed ratione patrie poteſtatis, vel monaſtice obe
3 dientie:vt no.s.in verſi.per eum.⁊ ĩ.eo.l.per eum.do.Dy.† al-
leg.iſtum tex.multum ſubtiliter,ꝙ quo ad vſucapionē ſufficit
ſola ciuilis poſſeſſio,vt hic.⁊ plene per Dy.in c.ſine poſſeſſione.
de regu.iur.li.vj. Et ne putes hoc in ſeruo tantum,idem in fun
de:vt ĩ.pꝛo empto.l.qui fundum.in pꝛinci.plene dicam in l.iij.
§.ex contrario.ĩ.eo.

ADDITIO.

a ¶ Reſpon.ſic. Adde ſm Alex.Ang.Imo.Paul.de caſt.idem
tenētes,⁊ Ro.qui ad hoc al.pꝛo monacho quod habetur xviij.
q.ij.c.abbates. Et gl.pen.in c.j.de infan.⁊ langui.expo. Spe.in
tit.de ſtat.mo.ver.xlj. Tu etiā adde Pe.de anc.cōſi.ccccxv. Et
per hoc apparet,ꝙ monachus ſit equiparandus filio. Pꝛo qua
equiparatione alle. Ale.gl.in l.ſi longius.in fi.de iudi. Spec.in
ti.de ſta.mo.verſi.viij: In ꝯrium ꝙ equiparari debeat ſeruo.al.
idē Alex.gl.in l.cum heredes.§.fi.ĩ.e.⁊ glo.in l.Pedius.s.de
arbi. In.in c.cū olim.de pꝛiuil. Bar.in l.ſi ſeruus teſtō.;.de ſti.
ſer.⁊ in l.tutoꝛ.de bo.poſ.ti.genera.⁊ in l.cū hi.§.eā.s.de trāſa.
in l.is pōt.de acqui.here.⁊ in l.ſi alienū.in pꝛin.s.de here.inſti.
Bal.in l.ij.C.de bo.que lib.⁊ in l.ex repudiatione.C.de fideic.⁊
in l.interpoſitas.C.de trāſa.⁊ in l.filio.⁊ ibi Im.de condi.⁊ de-
mon. Ang.in l.paterfa.s.de here.inſti.⁊ in l.j.de vulg.⁊ pu. Et
idē facit,qꝛ omnia indifferenter acquirit monaſterio,ſicut ſeruꝰ
omnia querit dn̄o. De pꝛimo eſt ca.cū ad monaſterium.de ſtat.
reg. De ſecūdo l.placet.de acqui.her. Sed filius caſtrenſia,vel
quaſi ſibi acquirit pleno iure.l.ij.⁊ iij.s.ad Macedon.⁊ aduēti
tia quo ad ,ppꝛietatem.l.cū opoꝛtet.ĩ.de bo.que libe.vn̄ in hoc
dubito poſt ⁊c.in l.deo nobis.C.de epiſ.⁊ cle. Bald.in l.j.C.qui
admitti.⁊ Ro.in l.ſi is qui heres.de acqu.here. Unde ipſe Ale.
cōcludit,qd̄ equiparabitur ſeruo,vel filio,pꝛout monaſterio erit
vtilius. Tu adde ꝙ Ang.conſi.xcj.tenet monachum ſeruo equi
parandum,⁊ ꝙ Ab.cū conuentu,ipſo monacho pꝛeſente,⁊ recu-
ſante non pōt adire hereditatē monacho delatā. Bal.tn̄ in cōſi.
cccix.ij.li.tenet ꝙ Abbas inuito monacho poſſit adire heredita
tem delatam monacho. Et idem vr̄ velle Pet.de anch.conſil.
ccccxxj.vbi dicit,ꝙ monachus retinet omnia iura ſuitatis.

§. **Per ſeruum coꝛpoꝛaliter** Per ſeruū a nobis pignoꝛi traditū non acquirit nobis poſſeſſio.h.d. Not.
ꝙ creditoꝛ poſſidet ſeruum. Et no.plene in l.cū notiſſimi.C.de
pꝛeſcr.xxx.an. Quid de domino.dic vt in gl.in verb.poſſiderit.

1 ☞ Seruus a nobis emptus, antequam tradatur nobis non acquirit poſſeſſionem.
2 Poſſeſſio nobis nō acquiritur per ſeruos legatos ante appꝛehenſam poſſeſſionem.
3 Differentie ratio quo ad acquiſitionem inter ſeruum hereditarium,⁊ emptum,vel legatum.
4 Hereditas an mihi queratur per ſeruum teſtatoꝛis,in quo habeo vſumfructum.

§. **Ueteres putauerunt** Per ſeruum hereditariū nihil
nobis hereditatis acquiritur, ſed per emptū,⁊ donatū alie res
empte,⁊ donate acquiruntur.h.d. Iſte §.eſt aliquantulum ſub-
tilis,⁊ iſtam materiā magis claram quam hic,habes in l.heres
per ſeruum.ſupꝛa de acquirenda hereditate. C p.per ſeruum,
1 †quem nos non poſſidemus,non acquirimus:vt ſupꝛa.pꝛoxi.§.
ſed ſeruum emptum anteq̃ tradatur non poſſidemus, l.ſi ex ſti
pulatione.ĩ.eo.⁊ l.eum qui.in pꝛin.ĩ.de fur.⁊ l.ſi ager.ſupꝛa de
2 rei vend.ergo ⁊c.⁊ glo.fatetur contrarium. ¶ Quero,†quid in
ſeruis legatis,an ante appꝛehenſam poſſeſſionē nobis acquirit
p eos? Et gl.vr̄ dicere ꝙ ſic. Et vide glo.in verb.per vnum reli-
quoꝛum.que incipit,nō vt poſſeſſo vno per eū ⁊c. Sed lꝫ acquiꝫ
ratur dominium non tn̄ poſſeſſio:vt l.cum heredes.ĩ.eo.⁊ l.cu
duobus.§.idem reſpondit.in gl.s.pꝛo ſoc.⁊ ſic idem ꝙ in ſeruo
3 empto. Quero †que eſt ratio[a] diuerſitatis. Et tres rationes vi
a dentur poni hic in gloſ. Et in veritate due ſunt. Pꝛima eſt vr-
gens diſputatio ſm Jo.⁊ illa diſputatio eſt iſta,que ponitur in
tertia rn̄ſione,ibi,tu dic,ſcilicet qꝛ ante aditam hereditatē non
b querit:poſt aditam hereditatem non eſt hereditarius,[b]ſecus in
empto.⁊ legato. Non ob.§.itē acquirimus.s.ea.l.qꝛ ibi impꝛo
pꝛie ponitur,vt in gloſ. Alij dicunt ꝙ facit ratio coequalium,qd̄
c eſt falſum,vt glo.dicit. Querit gl.[c]pone,ꝙ† heres habet vſum-
4 fructuum in ſeruo teſtatoꝛis,an per illum ſeruum poteſt acqui-
ri hereditas. Gl.dt quod non,niſi ſeruus inſtituatur,⁊ tunc per
iſtum ſeruum poteſt queri. Sed Dy.dicit,quod in ſeruo ,ppꝛio
hoc pꝛocederet, ſed in ſeruo,in quo habeo vſumfructum here-
de inſtituto contemplatione mei non pꝛocedit,qꝛ non poſſum iu
bere antequam fiam dominus,l.aditio.§.fi.de acq.here. Sꝫ dic
ꝙ iuſſus aſſumit effectum aditione ſecuta,l.mulier.§.ſi quis he
reditarium.de condi.inſti.ſecundum Dy.⁊ bene.

ADDITIONES.

a Andr.Barb. ¶ Quero,que eſt ratio. Contra hoc videtur tex.
ſm Ang.in §.pꝛoxi.vbi hereditas adita erat,⁊ tamen non pote
rat acquiri per ipſum ſeruum, niſi vt per ſeruum, ⁊ alia cauſa
queſitū:ideo dicit ꝙ ratio eſt,qꝛ cum hereditas ſit cauſa acqui-
ſitionis ſerui,ipſe ſeruus vt cauſatus ab ea,non poteſt eſſe cauſa
acquiſitionis hereditatis. Sed hec ratio Ang.non placet ,qꝛ lꝫ
ipſa hereditas ſit cauſa acquiſitionis ſerui,non tn̄ alie res,⁊ ta-
men ille non poſſunt per ſeruum acquiri.ergo nec ob.§.ſequens
ꝙ ibi fuit hereditas adita per coheredem non per illum,cuius
ſeruus fuerat,⁊ ſic reſpectu eius iacebat hereditas.
b ¶ Nō eſt hereditarius. Adde ꝙ cū hac ratione trāſeant Imo.
⁊ Ro.hic,qui dicūt,vt refert Alex.ꝙ hec dicta per gl.⁊ doct.in-
duci poſſunt ad queſtionē. Statuto cauet, ꝙ filia femina dotata
non ſuccedat in hereditate patris,cōtingit qd̄ pater deceſſit re-
licto filio maſculo,relictaq̃ filia femina:maſculo defert heredi-
tas ex foꝛma ſtatuti,qui adiuit,deinde deceſſit ab inteſtato, ſu-
perſtite dicta ſoꝛoꝛe,q̃ ad dicta bona aſpirare vult,queritur an
poſſit: Dicit Alex.ꝙ hec gl.⁊ hic dicta per doc.faciūt,ꝙ non dꝫ
excludi:⁊ ꝙ Ro.aliter nō decidit. Adde ꝙ pꝛo hoc facit,qd̄ con
ſuluit idē Ro,cōſi.clxviij.ꝙ filia que renunciauit bonis pater-
nis exiſtentibꝰ fratribꝰ,nō ꝓhibet ad illa habere regreſſuꝫ moꝛ
tuis dictis fratribus vel altero ipſoꝛū, quin ſuccedat cū ſuper-
ſtite.alle.inter alia notata hic. Pꝛo hoc etiā cōſuluit Bal.eius
conſi.ccclxix.iij.lib.⁊ inquantū Alex.alle.Ang.conſi.cxxiij.ego
habeo.cxxvj.alleg.etiam Ang.ad pꝛedicta eius conſi.lj.⁊ Pe.
de anch.conſi.cclxxxviij.⁊ inquantū tangit de ſtatuto mulie.de
quo per Bal.in l.ſi matre.C.de ſuis ⁊ legi. Adde Bal.eius cōſi.
cccvij.iij.lib.vbi ponderat ſingula verba dicti ſtātuti.
c Andr.Barba. ¶ Querit glo. Sed hodie cum videatur data li-
bertas tacita per inſtitutionem factam de ſeruo. Inſti.de here.
inſtit.in pꝛin.iuncto verſi.pꝛopꝛius.iſta gl.non pꝛocedit niſi di
cas quod quando inſtituitur ſeruus per pꝛopꝛietarium,cōtem
platione fructuarij,⁊ non ipſius ſerui, tunc habeat locum quod
hic dicit glo.

§. **Hec que de ſeruis** Oppon.s.de don.l.qui mihi donatum. Solut.
hic a nemine traditur:ibi ab alio tradebatur. Et vide gl.in ver.
nolit tibi.que incipit.ſi tamen.ibi,vel hic a nemine,⁊ tene men-
ti iſtam ſolu.

§. **Per pꝛocuratoꝛem** Per pꝛocuratoꝛeꝫ nobis acquirit poſ
ſeſſio,ſi hoc agat,alias ſecus.h.d. Op.de l.qui mihi donatum.
Sol.vt ibi dixi quod non dicam hic,quia ibi recitaui.

§. **Si iuſſerim** Oculis ⁊ aſpectu acquiritur poſſeſ-
ſio rei ab alio tradite.h.d. Et d̄ hoc
§.plene videbitis.in l.iij.in pꝛin.ĩ.eo.

1 ☞ Res que ſunt in vſu publico non poſſidentur.
2 Uniuerſitas conſentire poteſt,licet non de facili.
3 Uniuerſitas poſſidet,licet ſit perſona repꝛeſentata:ſicut hereditas,que tamen ideo non poſſidet,quia repꝛeſentat perſonam defuncti.
4 Poſſeſſio collegij ſecularis vacat,cum omnes de collegio ſunt moꝛtui:ſecus in collegio eccleſiaſtico.
5 Uniuerſitatem poſſidere,pꝛobatur eo ipſo ꝙ pꝛobatur aliquid fieri per ſyndicum,vel adminiſtratoꝛes vniuerſitatis.

a §. **Municipes** [a]Uniuerſitas pōt p ſe,⁊ per alium
poſſidere,⁊ poſſeſſionē acquirere.
h.d. Pꝛimo ponit duo dicta. Secundo, vnā diſputationē circa

vnam dictum.Tertio determinationē dicte diſputationis. Se
1 cunda ibi,ſed Nerua.Tertia ibi,in l.ſed hoc iure.Not.† ꝙ res,
que ſunt in vſu publico,non poſſidentur.⁊ iſtud non hʒ contra-
riam.¶Op.de l.humanū.C.de legi.⁊ ꝙ metus cau.l.metū.§.
2 animaduertendum.Sol.Vniuerſitas† non conſentit,vt hic,ſcʒ
de facili,ſed bene poteſt conſentire.Op.j.ti.j.l.Labeo.Sol.vt
in gl.Op.de l.ſed hoc iure.ad prin.huius.§.So.prin.huius.§.
corrigitur.⁊ hec vera.Alij dicunt,qḋ vniuerſitas non poſſidet
proprie.vt in prin.§.ſed improprie,l.ſed hoc iure gl.non vide
tur hoc tenere,l.tigni.§.item municipes.ſ.ad exhi. Sed certe
hoc dictum pōt habere bonum intellectum,vt j.videbitis.Alij,
vt Ro.dicunt ipſam vniuerſitatem,ſeu municipes non poſſide
re,vt hoc.§.in principio:ſed illis quibus eſt adminiſtratio cō-
miſſa,poſſidere,arg.de conditio.⁊ dem.l.municipibus,⁊ hic in
d.l.ſed hoc iure.Et pro hac opi.facit qꝛ vniuerſitas eſt perſona
repreſentata,ſicut hereditas,vt l.mortuo.j.de fideiuſ.⁊ ſic non
poteſt poſſidere,l.j.§.ſecundū.ſi quis te liber.eſſe iuſ.ſue.Sed
3 ipſa veritas eſt,quod vniuerſitas poſſidet,hoc eſt,ipſi munici-
pes,vt hac l.ſed hoc iure.⁊ l.tigni.§.item municipes.ad exhib.
Non ob.ꝙ eſt perſona repreſentata,qꝛ verū eſt,ꝙ repreſentat
perſonā viuētis,ideo pōt poſſidere ſicut vſumfructū habere,l.
vſusfructus.j.de ſtip.ſer.Sed hereditas repreſentat perſonā
mortui,vt d.l.labeo,⁊ d.l.mortuo.Et iſtud forte voluerunt dice
re,qui dicunt ꝙ vniuerſitas poſſidet improprie,qꝛ nō eſt ꝓpria
perſona ſed repreſentata.Sʒ ſi vera eſſet opi.R.ſequeretur,ꝙ
quilibet officialis nouus,dʒ de nouo accipere poſſeſ.ꝙ eſt abſur
dum ⁊ quod mortuo officiali vacaret poſſeſſio,vt j.eo.l.cum he-
4 redes.† Quero,quid ſi moriuntur omnes de collegio,an poſſeſ
ſio vacet.in collegio ſeculari dic,ꝙ ſic,vt not.ſ.qḋ cuiuſq; vni-
uer.l.ſicut.§.ſi.ſʒ in collegio eccleſie vr̄ ꝙ non,qꝛ ipſa eccl.poſſi
det.C.de ſac.ſanc.eccl.l.iubemus.in fi.expreſſius.C.de epiſ.⁊
cle.l.raptores.§.ſinautē diaconiſſa.ibi,plenā poſſeſſionē ⁊c. Sʒ
abſonū eſſet dicere,ꝙ municipes poſſideant,vt no.in d.l.ſicut.
Ideo dt Jn.ꝙ res eccleſie poſſidet Chriſtus,vel vniuerſalis ec-
cleſia,hoc eſt cōgregatio fideliū,vt extra de cauſa poſ.⁊ ꝓprie.
c.cum ſuper electione.⁊ in hoc ſtemus eis.facit qḋ no.in Spe.
5 de peti.⁊ poſ.§.j.ver.ſed pone vacante.Item no.ꝙ ad proban-
dum vniuerſitatē poſſidere,ſatis eſt probare,hoc fieri per ſyn
dicum vel alios per quos vniuerſitas regitur:vt hic.

ADDITIO.

a Claud.de Seyſſel.¶Municipes.Ad materiam huius §.vide
Cepol.in tractat.ſerui.in rub.de ſeruitu.iuris paſcendi.

LEX III.

1 ☞ Poſſeſſio acquiritur corpore,⁊ animo,⁊ per introitū par
tis acquiritur totum.
2 Poſſeſſionem fundi,in quo intraui putans mihi recte traditā,
non acquiro.
3 Teſtes deponentes aliquem poſſediſſe fundū,vltimis ſex men
ſibus anni,probat de toto anno.
5 Per ingreſſum vnius fundi,non acquirit poſſeſſio aliorū fundo
rum,quando ſunt plures, ex quibus poſſeſſio eſſet acquirenda.
5 Emens caſtrū cum territorio,an neceſſe habeat intrare in quo
libet fundo vt acquirat poſſeſſionem.
6 Baptizatus pro parte,an ſit baptizatus in totum ſi ſerui.ven.

Poſſideri autem poſſunt.

Corporalia ꝓprie poſſident.⁊ animo ⁊ corpore poſ-
ſeſſio querit.⁊ p ingreſſum partis acquirit poſſeſſio
totius.h.d.Primo,ponit ꝙ res poſſunt poſſideri.Secūdo que
requirant.Tertio qualiter acquirat poſſeſſio.Secūda ibi,⁊ adi
piſcimur.Tertia ibi,ꝙ autem diximus.No.ꝙ poſſeſſio acquiri
1 tur corpore ⁊ animo.Item† no.ꝙ per introitum partis,acqui-
ritur totum.Op.ꝙ incorporalia poſſideantur.vt no.ſ.de ſer.l.
quoties.⁊ l.ſi edes.§.libertas.d ſerui.vrba.pred.⁊ l.ſicuti.§.ari
ſto.Sol.Non poſſident proprie,ſed quaſi ſic,vt in cōtrario.Ve
nio ad ſecundam partem.Oppo.de l.j.§.ſi iuſſerim.⁊ j.eo.l.qḋ
meo.§.ſi venditorē.Glo.dt fallit ibi,⁊ in alijs caſibus quos vi-
de in gl.Et eſt ſecūda ſol.ꝙ in omnibus p̄dictis caſibus interue
nit actus corporeus per aliquem ex ſenſibus corporeis,q ſunt
† quinq;,l.qḋ meo.§.ſi venditorē.† j.e.in gl.¶† Quero circa pri
2 mam particulā de vna q.intraui poſſeſſionem vnius fundi,cre-
dens mihi eam recte traditā eſſe,acquiram ne poſſeſſionē:Glo.
dt,ꝙ non:qꝛ non habeo animum querendi,ſed queſitum retinē-
3 di.Et ſi hoc eſſet,quid ſequeretur.Pone,† ꝙ quidam toto iſto
anno vſq; ad calendas Februarij poſſedit iſtum fundum, teſtes
probant de ſex menſibus vltimis. An probent poſſeſſionem.
Certe non,qꝛ intro in iſtis vltimis tēporibus non animo acqui
rēdi,ſed cōtinuandi poſſeſſionē in initio queſitā,quā nō probaui.
Et iſta eſt ſingularis gl.multum.⁊ no.ſi eſſet vera.Tamē teneo
a contrariū,ᵃqꝛ illud,ꝙ quis facit ad conſeruandum,operatur ad in-
ducendū,l.ij.C.com.vtriuſq; iu.⁊ l.poſthumus.§.fin.de inin.te-
ſta.⁊ de bon.poſ.ſm tab.l.qui ex literis.§.teſtamento.ſecūdo ra
tione,qꝛ text.non querit, ꝙ quis habeat animū acquirendi,ſed
animū poſſidēdi,nō acquirēdi de nouo:vt vides hic in fi.ibi,dū
dt,mente ⁊ cogitatione, vt totū fundū velit poſſidere,non dt,ac-
quirere.Et vide in l.j.§.adipiſcimur.ibi,qꝛ affectionem tenen-
di,⁊c.non dt acquirendi:ſed iſte qui putabat ſe poſſidere etiam
hʒ affectionem tenendi ⁊ poſſidendi, ergo ⁊c.Item induco ca-
ſum l.qḋ vulgo.j.pro emp.⁊ ſic probatur.Certum eſt,ꝙ rei ſur
tiue nō querit nobis poſſeſſio per ſeruū,imo ſi ſeruus tradit mi
hi rem quā ſurripuerat,⁊ eam recepi,credēs me poſſidere eam
prius per ſeruum,tñ ex die qua recipio, incipio poſſidere,⁊ ſic
apparet ꝙ animus retinēdi operatur ad acquiſitionem.l.qui ob
pactione.⁊ l.ſeruus.⁊ l.qḋ vulgo.j.pro emp.De hoc per eundē
in l.ſequitur.§.de illo.de vſuca.§.item labeo.in ead.l.dt hic ꝙ
b intrauit poſſeſſionem partis,⁊c.Op.j.e.l.qḋ meo.§.ſi.Sol.gl.ᵇ
vno modo,⁊ male.per §.ex contrario.Alia ſol.eſt ꝙ per ingreſ-
ſum partis acquirit poſſeſſio totius,niſi impedimentū ex parte
4 rei ſit.qḋ tene menti.¶Quero,qd in rebus pluri.an per ingreſ
ſum vnius fundi videar adipiſci poſſeſſionē aliorum:Et glo.dt
c ꝙ nō ſufficit.ᶜIſta gl.vr̄ cōtraria.l.reſtituta.in princ.ſ.ad Tre.
Et dic vt ibi gl.⁊ Hy.melius in c.j.extra de regu.iu.li.vj.ꝙ qñ
ſunt plures,res ingreſſus vnius non facit acquirere poſſeſſionē
in alijs. Non ob.l.reſtituta.qꝛ facit ibi acquiri ius heredita-
5 rium,non tamen poſſeſſionem,niſi apprehendat.¶† Quero,a-
d liquis emitᵈcaſtrum cū territorio, intrauit poſſeſſionē caſtri,
an eſt neceſſe ꝙ in quolibet fundo caſtri intret:Et iſta glo.facit,
ꝙ ſic.do.Jac.de bel.diſputauit iſtā queſt.hic.Et qñ emitur vna
res, ⁊ pro parte intrat,loquitur text.qñ plures, ⁊ intratur vna,
loquitur glo.Sed qñ emitur vna res plures ſub ſe continens, ⁊
iſta eſt queſtio noſtra,⁊ vr̄ tenere,ꝙ ſufficit intrare poſſeſſionem
caſtri,l.Caius.§.ſi.de leg.ij.⁊ l.predijs.⁊ l.patronus.j.ſ.de leg.
iij.⁊ l.Titia cum teſtamento.§.j.de lega.ij.⁊ allegat dictum Jn.
de reſti.ſpo.ca.in literis.Mihi vr̄ ꝙ iſta queſtio pōt intelligi
duobus modis.Primo,qñ ego vendo caſtrum,hoc eſt locū,in
quo eſt edificatum cū illis edificijs,⁊ queritur an ſi accipio poſ-
ſeſſionem vnius partis,videar accipere poſſeſſionem totius.Et
dico ꝙ ſic,qꝛ caſtrum eſt vnum totum,⁊ illa diuiſio fit cauſa cō-
modioris habitationis,d.l.Caius.⁊ ita loquitur dicta determi
natio.Qñ ꝟ queritur,an ex hoc videar adipiſci poſſeſſionē iuriſ
dictionis:⁊ tunc dico,ſi vendit ab eo qui eſt in poſſeſſione iuriſ-
dictionis,agendo vnum actum iuriſdictionis, illo volente qui
e ante poſſidebat,totius poſſeſſionē acquiro,ᵉl.ſi ſtillicidij.§.fi.ſ.
quemad.ſer.amit.Alias ſi ille non traderet,ſed alius vellet oc-
cupare,dic vt no.per Jn.de reſti.ſpol.c.in literis.⁊ c.ex parte.
de capel.mona.c.dilect⁹.Vide qḋ dicā.j.de itine.actuq; priua.
6 l.j.in princ.⁊ §.ſi quis hoc interdicto.† Vltimo dicit gl.facit ad
queſtionem,ꝙ baptizatus pro parte,ſit baptizatus in totum,qḋ
relinquo canoniſtis ⁊ decretaliſtis.

ADDITIONES.

† Claud.de Seyſſel.¶§.ſi venditorem. Vnus tamen textus eſt
quem ibi ſingularem dicit Bart.in quo ipſo iure abſq; facto ho
minis transfertur poſſeſſio.in l.raptores.C.de epiſ.⁊ cleri.
a And.Barba.¶Teneo contrarium.Adde ꝙ idem tenet Ang.
Jnn.⁊ Ale.hic,Bar.⁊ Ange.⁊ Jmo.in d.l.ſequitur.§.Labeo.
Bald.in ſua diſputat.accuſatus de vi turbatiua.Jmol.in l.qui
fundum.j.pro emptore.
b And.Barb.¶Sol.gl.Tñ Fac.de arct.ſequit gl.lʒ cum Bar.
trāſeat Ang.Pro qua facit l.iij.§.ſobtilius.ſ.de cōdic.ob cau.
Rñde ad illum §.qꝛ ibi tradebatur res domini, quam putabat
eſſe ſuā ideo non trāſfertur dominium,per legem.id qḋ noſtrū.
j.de reg.iu.At error impediat tranſlationem dñij,vide gl.me-
liorem que ſit in iure in l.j.ſ.de offi.procu.Ceſ.⁊ ibi late p Bar.
c ¶Nō ſufficit.Adde Spe.idem tenentem in tit.de j.⁊ ij.decre.
§.iam de effectu.in prin.vbi dt nuncios malefacere,cū eis data
eſt ptās intrandi poſſeſſionē plurium fundorū,nō inducunt niſi
in vnum,qꝛ in alios non dicitur facta miſſio.Jdem tenet Bar.
in l.ij.C.de ſerui.⁊ aqua Ang.in l.lʒ.C.eo.⁊ Ale.hic,cui inquan-
tum tangit ꝙ per traditionem clauium trāſferatur poſſeſſio,ad
de Old.conſi.ccix.Et an per inueſtiturā trāſferatur poſſeſſio,ad
de Bal.conſi.ix.iij.lib.vbi ponit an eccleſia poſſit inueſtire ali-
quem de feudo,ad ipſam ipſo iure reuerſo.qḋ tñ per alium poſ
ſidetur.Et an per illa verba, donauit,tradidit,ꝓbetur p̄ſentia,
vide Ro.cōſi.ccccci.Et an vendēs caſtrū cū pertinentijs,exce-
pto mero ⁊ miſto imperio,qd vendere videatur, vide Old.conſ.
x.inci.videndum,an caſtrum.Et an vendens ciuitatem, videat
vendere territoriū,vide pulchre Bal.eius cōſi.cccclxxxij.iiij.
lib.Et an Rex Calabrie qui vendidit terrā ſancti Lucidi, cum
omnibus angarijs iuribus,paſcuis,aqueductibus, paſſagijs,⁊
qbuſcunq; iuribus dicat vendidiſſe exiturā pontis lance: vide
Rom.

Ro.conſi.cclxxj.Et,an cum nuncius inducit aliquem in poſſeſ
ſionem vnius fundi cum habet commiſſionem inducendi in a-
lium,efficiatur poſſeſſor illius:vide Alex.conſi.lxxiij.iij.lib.Et
an tradito caſtro, videatur traditum fortilitium in caſtro exi-
ſtens.vide Ro.conſi.ccccxliiij.
d Poma.¶Quero,aliquis emit.Dicas dictum Bart.pcedere,
quando tradens caſtrum poſſidebat illud ⁊ omnes alias res:ſi
autem poſſidebat caſtrum,⁊ domos ⁊ predia erant perſonarū
illius caſtri,⁊ ipſe habebat iuriſdictionem,tunc ſolum acquirit
poſſeſſio illius caſtri:ſi autem poſſidebat caſtrū,⁊ alias res ibi
ſitas, tunc tradens caſtrum cum pertinentijs,forte nō videtur
tradere alias res ſpeciales ad ipſum pertinentes, ſed ſolū in-
tellexit de iuriſdictione ipſius caſtri, vt determinatio ſit vnifor
mis.l.iam hoc iure.ſ.de vulg.⁊ pupil.⁊ vide domi.Pe.in c.in
literis.de reſtitutio.ſpolia.
e ¶Acquiro.Adde Bal.conſi.ccclxj.li.j.
1 Res certa ratione loci,ſed incerta ratione quote.poteſt poſ
ſideri.
2 Emens decem iugera terre ex predio tuo, in illa parte in qua
eligeret,ſi agit rei vendicatione antequam eligat,non obtinet.

§.Incertam partem. Incerta pars ratiōe
loci,⁊ quote, non pōt
poſſideri.h.d.Ibi, rei dic rōne loci,⁊ quote.¶C.p.j.e.l.locus.
Breuiter aut eſt portio incerta ratione loci,⁊ ratione quote,il-
1 la non pōt poſſideri.Iſte eſt caſus hic.Sz† ſi eſt certa rōne lo-
ci,ratione quote eſt incerta tunc poteſt poſſideri.Et de hoc ha-
2 bes gl.paruā no.in l.emptor.j.pro emp.Et ꝯ hac dixi,†quidā
emit centū tabulas terre in predio tuo in illa parte in qua elige
ret, ille emptor egit rei vendicatione tanq̄ eligeret partē,dixi
ꝙ licet venditor conſtitu erit ſe nomine illius poſſidere,nihil fa
cit,q2 non obtinuit cum erat incerta ratione loci, ⁊ quote.Gloſ.
facit vnū ſophiſma.Quicquid vendicatur,poſſideretur: pars
incerta vendicatur,ergo pars incerta poſſidetur.Reſpond.hic
eſt fallacia ſecundum accidens,q2 licet incerta vendiceretur, ⁊
poſſideatur:non tamen poſſidetur incerta. vt in illo ſyllogiſmo.
Probo,ꝙ cōmediſti carnes crudas,quia quicquid emiſti come
diſti:carnes crudas emiſti ergo,⁊ cetera.
1 Ignorans licet non incipiat poſſidere, tamen retinet poſ-
ſeſſionem.
2 Aſpectu ſolo quis non poſſidet,nec apprehendit.

§.Neratius ⁊ Proculus. Theſauri
poſſeſſio,
a nō queritur,niſi per apprehenſionem.ah.d.Opp.ꝙ† qui igno
1 rat poſſidet,vt j.e.l.ſi is qui.Sol.Non poſſidet.i.nō incipit poſ
ſidere,ſed bene retinet poſſeſſionē.Op.hic dr.ꝙ Theſaurus eſt
alienus.Cōtra,imo nulli⁹,l.nunq̄.§.theſaurus.ſ.tit.j.So.Hic
dr alienum,id eſt,non ſuum.Op.de l.j.in prin.ſ.eo.tit.Sol.Fa
2 teor,†ꝙ per ſolum aſpectum quis non vr̄ poſſidere nec appre-
hendere.Op.de l.clauibus.ſ.de contrahen.emp.Sol.ibi affe-
ctus tradētis cōcurrebat.ſec⁹ in theſauro,vbi nulla eſt affectio.

ADDITIO.

a ¶Per apprehenſionem,adde ꝙ inducunt dicta in hoc.§.per
Ang.ad q.ſtatuti cauentis,ꝙ ſi quis fuerit inuētus cum armis,
puniatur in centum,an ſi quis ſit inuētus non apprehenſus,de-
beat puniri:Et dt,ꝙ ſufficit ꝙ fuerit inuentus.adeo ꝙ conuin-
catur de delatione armorum per probationes,per tex.in l.j.C.
de rapt.virg.Bart.tn̄ tenet ꝙ requiritur,ꝙ fuerit inuētus,⁊ de
prehēſus.Idē tenet Cy.in l.lz.C.eo.⁊ Bar.in l.j.ſ.e.⁊ Pau.de
ca.ibi.Bar.⁊ Bal.in l.itē pupilli.ſ.de re.di.vbi ſimiliter dt,ꝙ ſi
ſtatutū punit mulierē portantē perlas,dz intelligi ſi fuit inuēta
⁊ capta.Et iſtā opi.tenet Ang.in l.ſi fugitiui.C.de ſer.fugi.Idē
tenet Alex.qui pro hoc dicit bene facere l.ſi barſatorā.C.de fi-
deiuſ.vbi qui promiſit inuenire latronem non liberatur niſi cū
exhibeat captum.Tu vide qđ voluit Jo.an.in addi.ad Spec.in
titul.de conſti.vbi ponit de eo qui inuenitur cum blado, contra
prohibitionem ſtatuti.
1 Poſſeſſio pro dominio ponitur.
2 Poſſidere ex duabus cauſis vtilibus quis poteſt, ſecus ex inu
tili ⁊ vtili.
3 Titulus ex inutili contractu,licet transferat poſſeſſionem , non
tamen eſt iuſtus.
4 Poſſeſſio ex duabus cauſis contrarijs non transfertur.
5 Verbum ꝙ poteſt capi in futuro,⁊ in preterito,paſitum in ſtatu
to qualiter intelligatur.
6 Hic tex.loquitur de ciuili poſſeſſione.
7 Poſſeſſio naturalis pōt haberi ex plurib⁹ cauſis,ſicut ⁊ ciuilis:
8 Poſſidere ex vna cauſa,⁊ ex alia retinere,an quis poſſit.
9 Dominiū rei poteſt haberi ex pluribus cauſis ſimul circa idē
10 concurrentibus,ſecus ſi concurrunt diuerſis temporibus.
Res mihi legata ſub conditione,ſi per heredem ſub eadē condi
tione mihi legetur,conditione exiſtente efficit mea ex vna cauſa
tantum,non ex duabus.
11 Fundum quem mihi ſub conditione debebas, ſi tradidiſti, vt
meus efficeretur cōditione exiſtente,deinde ſub eadem cōdōne
legaſti,conditione exiſtente,efficitur meus ex vna cauſa.
12 Conditio ſub qua mihi debetur, eſt diuerſa a conditione ſub
qua mihi legatur,⁊ conditio legati exiſtit, poſtea conditio debi
ti,ex qua conditione res erit mea.
13 Legatum ſpeciei mihi debite quando valeat.
14 Quaſi dominium ex quo publiciana competit,poteſt haberi ex
pluribus cauſis.

§.Ex pluribus cauſis. Ponit duas regu-
las,quas vt habea-
tis perfecte,⁊ ſolutiones contrariorū,ſummo ſic.Poſſeſſio po-
teſt haberi ex pluribus cauſis non contrarijs,ſed diuerſis ſe in-
uicem compatientibus.Dominium vero non pōt haberi ex plu
ribus cauſis in diuerſum tempus acquiſitionis concurrentib⁹,
vtraq̄ cā remanēte.h.d.tex.⁊ gl.vſq̄ ad §.ex ꝯtrio.¶In tex.ibi,
vſuceperit.id eſt vſucapere inchoauerit.Ibi, ⁊ pro emptore, ⁊
pro ſuo.ſubaudi,generali.Gl.magna opponit ad omnes regu-
las,⁊ primo ad ſecundam,⁊ ſic ſecundo ad primam,⁊ capio finē,
vt opponamus ad primam regulam.¶Et op.C.de contrahē.
1 emp.l.cum res.Sol.†exponitur ibi poſſeſſio,id eſt,dominium.
Simile in l.interdum.j.de verbo.ſig.Sed illud eſt deſtruere il
2 lum tex.Sed iſta eſt vera ſolutio.†Ex duabus cauſis vtilib⁹ be
ne poſſum poſſidere ſecus ſi vna vtilis,alia inutilis,vt ibi.Sed
contra ſolutionē iſtā op.ſ.e.l.j.§.ſi vir.vbi inutilitas nō impe
3 dit poſſeſſionis tranſlationē.†Sol.ꝫ fateor ꝙ transfertur poſſeſ
ſio ex inutili ꝯctu,nō tn̄ eſt iuſtus titulus,vt videbitis in l.ſi fur.
j.de vſuca.⁊ de tali titulo hic loquitur,⁊ facit.l.pro herede.⁊ l.
nec vllam.ſ.de peti.here.Op.j.pro emp.l.ij.in fi.Sol.gl.vt ibi
4 gl.ibi non bene declarat.Dy.ſoluit†ꝙ ibi ſunt due cauſe cōtra-
rie,non bene ſe adinuicem compatientes.Simile.j.eo.l.ſi quis
ante,⁊ ibi videbitis.Et no.in l.clam poſſidere.§.qui ad nundi-
nas.j.eo.⁊ iſta eſt vera ſol.Sed ad iſtud op.⁊ aſſumo gl.j.ſuper
verbo poſſideo,q2 ſi hoc eſt verū,ergo nunq̄ due cauſe poſſunt
inuicem cōcurrere,q2 poterunt ſe cōpati,q2 ſi ex vſucapione ſū
✝ dn̄s,ex alia nō poſſum poſſidere,⁊ vſucapere.†Sed fateor ꝯriū,
ꝙ ante vſucapionem completā poſſum ex duabus cauſis poſſide
re,ſecus ſi poſt vſucapionē,vt l.ſequitur.§.lana.de vſuc.Vel vt
ſubtilius loquar,non ſunt due vſucapiones ſed vna ex duabus
cauſis.Et glo.ponit exemplum,⁊ illud hz locum diuerſis tēpo
ribus,concurrentibus duabus cauſis, probatur per l.ij.in fi.j.
pro empto.Et vide iſtam gl.in verb.poſſideo.que incipit, vt ſ.
de peti.here.⁊c.quam apoſtilla vt ſtatim dicam.¶Op.tu vide
ris dicere contra tex.qui dicit,vſuceperit.⁊ ſic innuit poſt vſu-
capionem completam quem poſſidere ex duabus cauſis,⁊ ſic il
lud,ꝙ dt nō vr̄ procedere.Et gl.parua ſuper verbo,vſuceperit,
voluit tollere ꝯrium ⁊ incipit futurum vel etiam preteritū, ⁊c.
Et vult ꝙ verbum,vſuceperit ſit futurum,intelligendo ex diuer
ſis cauſis,diuerſis temporibus, concurrentibus, vt in ſecundo
exemplo text.Sed ſi ſm idem tempus concurrunt.vt in prin.§.
tunc vſuceperit poteſt eſſe preteritum.Sed vt omnia ceſſent dt
5 Dyn.vſuceperit id eſt vſucapionem inchoauerit.Et tene†men
ti iſta verba hic in gl.qn̄ apponūtur in ſtatuto.Et in vltimis vo
luntatibus verba que percipiūtur in futuro ⁊ preterito,de quo
dicam in l.vt gradatim.§.⁊ ſi lege.de mune.⁊ hono.Vide d.gl.
que incipit,vt ſ.de peti.here.ibi deſino vſucapere dic vt in l.ij.
§.fi.j.pro emp.Itē ibi,vel ſubtilius non intēdit corrigere, ꝙ di
xerat.ſ.ꝙ deſinit vſucapere, ſz q2 in q.dixit duas eſſe vſucapio
nes modo dt,ꝙ vtraq̄ eſt vna ⁊ eadem.⁊ ibi due forme.hoc ſm
6 primum exemplum.¶†Quero, de qua poſſeſſione loquit lex.
Reſ.de ciuili poſſeſſione loquitur.Quod ex eo apparet q2 facit
mentionē de vſucapione,que ex ſola ciuili precedit,vt ſ.e.l.j.§.
7 per ſeruum qui in fuga.⁊ dicam.j.p x.§.¶†Quero de natura-
li.Et dic idē ꝙ in ciuili,q2 ex plurib⁹ cauſis pōt haberi,⁊ nulla
8 repugnantia eſt.¶†Quero,vtrū quis pōt ex vna cauſa poſſide
re ⁊ alia retinere:Breuiter tex.habetur in l.ſi quis ante.j.eo.⁊
a ibi dicam.¶Venio ad ſm regulā,ª⁊ ad gl.que eſt clara.Et dr
in ſecunda regula ꝙ dominiū non pōt haberi ex pluribus cau-
ſis contra.q2 poſſeſſio pōt haberi ex pluribus cauſis,vt ſ.ſz ex
poſſeſſione ſequitur dominiū,vt in l.j.in prin.ſ.eo.⁊ l.ſine poſſeſ
ſione.j.de vſucap.Gl.hic in prin.ſol.⁊ male,ꝙ Iuriſconſultus
reſpicit traditionē ſed illa nō eſt vera:quā gl.reprobat,j.in iiij.
opp.Op.pp.ſecundo, dominium queritur ex vſucapione,vt j.tit.
j.l.vſucapio.ſed ad vſucapionem requiruntur,ſcz bonafides, ti
tulus,⁊c.⁊ ſic ad dominiū multa requiruntur.Gl.ſol.ꝙ omnes
iſte faciunt vnam cauſam.Sed iſta opin.non facit,quia dicunt,
quod dominium non poteſt haberi ex pluribus cauſis id eſt,ti-
tulis.oppoſitio autem non vadit ad titulos.¶Tertio oppo.j.

de exceptio. rei iu. l. ſi mater. §. eandē. vbi dicitur, omne ius vndecunq; proueniens videt̃ deduci in iudiciū, ergo ſunt plures cauſe. Sol. dicit gl. quod ibi ex vna cauſa tantum, non ex pluribus dicitur habere dominium, vnde debet exponi, ex quacunq; cauſa, ſcilicet ex vna. ¶ Quarto oppo. ⁊ videtur, ꝙ ex pluribus cauſis poſſum habere dominium, vt j. de ſolu. l. in numerationibus. ⁊ l. ſi creditori. §. Marcellus. ſ. de lega. j. ⁊ l. cum quis. §. de peculio. j. de ſolu. Gl. dicit, dic vt in primo contrario. vt cām proximam, ſcilicet traditionem inſpicias, ⁊ iſtū tex. expone vt gl. dicit. Sed gloſ. dicit, quod iſta ſol. hic non eſt vera, qꝛ non de cauſa proxima, ſed de remota loquitur, quia tunc idem eſſet in poſſeſſione quod in dominio. Preterea text. qui facit mentionē de cauſis, debet intelligi de cauſis que faciunt titulum, vt patet
9 ex tex. Dic ergo ſecundum Rubr. † ⁊ bene, quod dominiū non poteſt haberi ex pluribus cauſis, diuerſis temporibus concurrentibus. ſed ſimul concurrentibus poteſt res ex pluribus cauſis effici noſtra. ⁊ ita eſt verum. ¶ Quinto opp. ⁊ videtur, quod in diuerſum tempus concurrat, l. fundo. ſupra, ad legem falcidiam. Solutio. Una cauſa ibi extinguitur, ⁊ alia non, ⁊ ſic vna
10 cauſa remanet. ¶ Sexto opp. † ad iſtam legem, ꝙ ſi rem mihi legatā ſub conditione heres legat ſub eadem conditione, exiſtente conditione res fiet mea ex duabus cauſis. Glo. reſpondet, qđ non fiet niſi ex vna cauſa. Uide glo. in verb. nec enim ſicut. que incipit, nota duas regulas, ⁊ non allegat legē. Dy. dicit, qđ iſta gl. videtur male dicere, qꝛ due cauſe concurrentes in idem tempus poſſunt interuenire, vt ſupra dictum eſt. ſed hic in idē tempus concurrunt, ergo, ⁊ cetera. Sed gl. conſiderauit effectū ſecūde que nullum effectum habebit. arg. l. Meuius. in princ. ſ. de legatis ſecundo. Sed gl. optime dicit, ⁊ caſum habet gl. contra Dy. in l. ſi mihi Sempronius. ſupra, de legat. j. Ad rationē reſpondet, due cauſe ad inuicem concurrentes, ⁊ verum eſt, vtiles, ſed in oppoſitione gloſſ. ſecundum legatum fuit inutile, vt d. l.
11 Meuius. Opp. quia ſi debebas † mihi fundū ſub conditione, ⁊ tradidiſti mihi eum, vt meum efficiatur dominium conditione exiſtente, deinde legaſti ſub conditione eadē, tunc exiſtente cōditione fiet meum ex vtraq; cauſa. Gl. dicit, ꝙ fiet ex vna meū, vt l. fundo. ſ. ad legem falci. Illud non videtur bene dictum, qꝛ cum tunc due cauſe cōcurrant in idē tempus, videtur ꝙ dominium poteſt haberi ex pluribus cauſis, vt ſ. dictum eſt. Nec poteſt dici hic ꝙ vna cauſa erat inutilis, quia ſpecies poteſt legari, ⁊ valet. Habet enim commodum, qꝛ transfertur dominium ſine traditione, l. iij. §. ſi rem. de leg. iij. Reſp. Glo. dicit veritatem, qꝛ legatum non valuit, qꝛ nullum habuit commodum. Quod apparet, qꝛ ex prima cauſa res erat tradita, vnde ipſo iure exiſtente conditione dominium habet, ⁊ ſic nihil operatur legatum. ſed ſi non eſſet tradita res, tunc valeret, ⁊ haberet dominiū ex cā lega
12 ti. ¶ Querit gl. † quid ſi eſſet diuerſa conditio debiti, ⁊ conditio legati. ⁊ tunc dt glo. qđ ſi exiſteret conditio legati, ⁊ poſtea cōditio debiti, cōditio legati extinguitur, ⁊ erit mea ex cā debiti. Sz ad illud oppo. de l. verbis. in prin. ſ. ad legem falcidiam. ⁊ inſti. de leg. §. quod ſi in diem. Et gl. dt, ⁊ ſoluit, quod non vitiatur legatum, id eſt res legata, ꝙ non petatur, ſed ex cauſa debiti petetur. l. debitor. de leg. ij. Sed certe ſecundum Dy. ita gloſ. poſſet verum dicere, ſi res erat tradita, ita quod exiſtente conditione legati eſt effecta legatarij, ⁊ poſtea exiſtit conditio debiti, ſed ſi res non erat tradita, ⁊ ante traditionem, extaret conditio legati, ⁊ poſtea conditio debiti, ⁊ poſtea facta traditione eſſet dñs ex vtraque cauſa, qꝛ concurrunt in idem tempus acquiſitionis iſte due cauſe. ita loquitur dictus §. quod ſi in diem. ⁊ l. verbis. ſecūdum Dyn. Sed certe hoc dictum Dyn. debet intelligi quando erat legata res debita in genere, vel res alterius. ita ꝙ nō trāſit dominiū recta via in legatarium ſine traditione, alias dicit verum gl. ¶ Sed contra predicta oppo. Naz videtur, ꝙ l. fundo. allegata in glo. nihil facit ad propoſitum. Naz ibi loquimur qñ poſtea extitit conditio legati, ⁊ tollitur omnis effectus dominij. Quod ideo eſt, qꝛ conditione exiſtēte lex tollit omnem alienationem factam in retro. l. fin. §. ſin autem ſub conditione. C. comm. de lega. ſed exiſtente conditione alterius debiti, non reuocatur alienatio ante facta, ⁊ ſic videt̃ ꝙ dominium ex prima cauſa non tollatur. Solu. illud quod glo. dicit, eſt verum, quando creditor poſſidet. vnde ipſemet mutat ſibi cauſam poſſeſſionis, ⁊ deſinit poſſidere ex cauſa legati, ⁊ incipit poſſidere ex cauſa debiti. ſed ſi extraneus poſſideret, non poſſet poſſeſſionē mutare alterius. Sed ſi opponeres creditorem effectū dñm ex cauſa legati, ⁊ deſiiſſe, forte qꝛ vendidit, poſtea ſuperueniente conditione debiti, pōt ex cauſa debiti petere, ⁊ de primo nullus haberet̃ reſpect9, l. exiſtimo. j. de verb. oblig. niſi poneres primam ſolutionē eſſe factam occaſione huius debiti, quia tunc cauſa debiti tollere-
13 tur, vt l. ſub conditione. j. de ſolu. ¶ † Et ideo[b] circa iſtam mate
b riam, quando legatur ſpecies debita, diſtingue plene de quantitate debita que legatur. Dic per Dyn. in l. Meuius. in princip. ſ. de legatis ij. In ſpecie debita mihi legata dic. Aut quod mihi debetur pure, legatur mihi pure: aut quod mihi debetur pure legatur ſub conditione: aut quod mihi debetur ſub conditione, legatur pure, aut quod mihi debetur ſub conditione, legatur ſub conditione. Primo caſu ſcilicet ſi ſpecies, que mihi debetur pure legatur pure, valet propter commodum, quod eſt in legato acquiſitione dominij, que fit ipſo iure, vt l. iij. §. pen. ſ. de legat. iij. Secundo caſu, quando illud quod mihi debetur pure legatur ſub conditione, ⁊ tunc non valet, quia non habet commodum, vt l. ſi creditori. de legat. j ⁊ l. debitor. in princi. ⁊ l. Meuius. in princip. de legat. ij. niſi conditio exiſteret viuente teſtatore, quia tunc valeret in legato pure, vt d. l. iij. §. penul. ſ. de lega. iij. Tertio caſu quando id quod mihi debetur ſub conditione, legatur pure, valet legatum, ⁊ exiſtente cōditione debiti deſino habere ex cauſa legati ⁊ habeo ex cauſa debiti, l. fundo ad legem ff al. ⁊ qđ not. hic in quinto oppo. quod intellige. vt j. dicam. Quarto caſu quando id ꝙ mihi debetur ſub conditione legatur ſub conditione mihi, ⁊ tunc aut ſub eadem, aut ſub diuerſis. Si ſub eadem, aut erat mihi debita primo ex teſtamento, ⁊ ſolū ex prima cauſa efficietur mea l. ſi mihi Sempronius. ſ. de le. j. ⁊ hic in vj. oppoſi. Si vero erat mihi debita prius ex cōtractu, aut erat mihi tradita, aut non. Si erat tradita ſolum ex prima cā debita efficitur mea. vt hic in vij. oppo. argumen. ſ. de lega. j. l. ſi mihi Sempronius. ⁊ d. l. fundo. Si vero non erat mihi tradita, tunc valet legatum, quia habet emolumentum conſecutionis dominij, vt d. l. iij. §. penulti. de legat. iij. Si vero legatur ſub diuerſis conditionibus, ⁊ tunc aut primo extitit cōditio debiti, ⁊ habetur perinde ac ſi debitum pure legetur ſub conditione. Aut primo extitit cōditio legati, ⁊ habetur perinde, ac ſi debitum ſub conditione legetur pure, argum. l. ſi reo. in princi. j. de fideiuſſo. Quo caſu dic, aut ex prima cauſa legati talis creditor rem fuit conſecutus, aut non. Primo caſu, aut eam habere deſinit. ⁊ exiſtente conditione debiti eam petit. l. exiſtimo. j. de verborum obliga. Aut eam habet, ⁊ tunc poteſt ſi vult, deſinere poſſidere ex cauſa legati, ⁊ tenere ex cauſa debiti, ⁊ poteſt agere de euictione, ⁊ ſic hic eſſet caſus in quo legato debetur euictio. argum. l. huiuſmodi. §. qui ſeruum. ſupra de legatis primo. Secundo caſu, quando ex prima cauſa eā non fuit conſecutus, tunc aut loquitur in ſpeciebus, quarum dominium tranſit a morte teſtatoris: aut in ſpeciebus, quarum dominium non tranſit ſine traditione. Primo caſu traditione ſecuta incipit poſſidere, ex cauſa debiti, ⁊ extinguitur cauſa legati. Secundo caſu, quando vtraque cauſa in idem tempus acquiſitionis concurreret, ex vtraque poſſet ſibi acquiri, vt l. ſi creditori. §. Marcellus. ſ. de
14 leg. j. ⁊ l. verbis legati. in prin. ſ. ad legem Falcidiam. ¶ † Que
c ro, quid[c] in quaſi dominio, ex quo cōpetit publiciana? Reſpondeo, tunc habet locum vſucapio, l. eum qui. in princip. ſ. de publicia. Sed vſucapio procedit ex pluribus cauſis, ergo idem in publiciana. Et rationem vide, vt ibi habes. Quicquid ſit. poteſt dici, quod quedam ſunt iura, que ſunt cauſa acquiſitionis alterius iuris perfecti, quedam ſunt iura acquiſita per ſe principaliter, ⁊ ea iura que continent cauſam acquiſitionis poſſunt eſſe plura, vt vſucapio, publiciana hypothecaria. vt l. creditor. §. ſi quoniam non reſtituebat. ſ. qui potio. in pignor. Sed illa que ſunt acquiſita per ſe, non poſſunt amplius multiplicari, vt dominia, vſuſfructus, ⁊ ſimilia.

ADDITIONES.

† Claud. de Seyſſel. ¶ Poſſidere ⁊ vſucapere. Uide tamen ad limitationem predictorum quod dicit Bart. poſt Jac. ⁊ Cy. in l. j. C. de ſeruis fugi. vbi etiam qui vſucapit rem, poteſt poſtea preſcribere. ⁊ ſequitur Are. hic.

a Poma. ¶ Secundam regulam. Uide pro limitatione huius tex. Panor. conſi. iij. in j. dub. in ſecundo vol. Et declara vt per Ro. conſi. ccccxxxiij.

b Jo. Fr. Ru. ¶ Et ideo. Adde, quod cum iſta diſtinctione Bar. tranſeunt doc. communiter, vt hic per Jaſ.

c ¶ Quero quid. Adde dum Barto. vult, quod quaſi dominium poſſit haberi ex pluribus cauſis, quod cuz eo tranſeunt omnes hic, vt refert Jaſo. qui tamen dubitat de ratione aſſignata per Bart. ⁊ aliam refert, que eſt Joan. fabr. in §. ſic itaque. Inſtitutionib. de actio.

1 ☞ Poſſeſſio eadem apud duos inſolidum eſſe non poteſt.
Plures poſſeſſiones ſpecie, ⁊ numero differentes, poſſunt eſſe apud plures.
Diuerſitas qualitatis non facit eandem poſſeſſionem eſſe apud plures.

Fieri

2 Fieri naturaliter quod non poteſt, non poteſt fieri ciuiliter.
3 Poſſeſſio ciuilis ſola que vſucapionem cauſet ⁊ an naturalis.
Vſuſfructus preſcribitur.
Emphyteuta preſcribit ius emphyteuticum. Idem fundatarius ⁊ ſuperficarius.
4 Profeſſio corporalis ſola non ſufficit ad vſucapionem.
5 Poſſeſſio ciuilis ſola, ſufficit ad acquiſitionem fructuum.
Poſſidens precario, ⁊ naturaliter, facit fructus ſuos.
6 Creditor ⁊ debitor non poſſident pignus inſolidum.
Vir ⁊ vxor inſolidum non poſſident rem.
7 Emphyteuta ⁊ faudatarius naturaliter poſſident.
8 Lectu. Ioan. ad hunc tex. recitata hic in gl. eſt vera.
9 Duo inſolidum ciuiliter poſſidere non poſſunt.
10 Duo naturaliter inſolidum poſſidere poſſunt.
11 Corporaliter inſolidum duo poſſidere non poſſunt.
12 Plures eandem rem poſſunt diuerſis temporibus numero, ⁊ ſpecie poſſidere, ⁊ qualiter.
13 Duo vſuarij poſſunt inſolidum in eadem re conſtitui, ⁊ quilibet inſolidū poſſidet ⁊ ſunt plures poſſeſſiones numero differētes.
34 Emphyteuta ſi facit alium emphyteutā, quis ipſorū poſſideat.
15 Quaſi poſſeſſio in vna re poteſt haberi a pluribus inſolidum.
16 Detentatio quando poſſit eſſe apud plures inſolidum.

§. Ex contrario. Notabilis eſt multum, ⁊ breuiter hoc d. Eadem poſſeſſio
numero non poteſt eſſe inſolidum apud plures, ſed plus poſ-
ſeſſiones einſdem rei ſpecie vel numero differentes, poſſunt eſſe
inſolidū apud plures. Diuide in partes ſex. Primo, ponit di
ctum. Secundo, rationem dicti. Tertio, dictum Sabini, quod
videtur aduerſari precedentibus, ſed non aduerſatur. Quarto,
ponuntur tria dicta Trebatij. Quinto, Labeo reprehēdit Tre
batium, circa ſecundum dictum. Sexto ponitur concluſio pre-
cedentis materie Pauli iuriſconſulti. Secunda ibi contra na-
turam. Tertia ibi, Sabynus tamen. Quarta ibi, idem Treba-
tius. Quinta ibi, quem Labeo. Sexta ibi, non enim, ⁊ cetera.
a ¶ In tex. ibi, videaris[a] tenere. Ergo nec per ius poteſt fieri, ꝙ
natura immutetur, l. adoptio. C. de adopt. Iacobus. de Aren.
1 ¶ Nota primo, † quod eadem poſſeſſio apud duos inſolidū eſ-
ſe non poteſt. Secundo nota ꝙ plures poſſeſſiones ſpecie vel nu
mero differentes poſſunt eſſe apud plures. Tertio no. quod di-
uerſitas qualitatis non facit eſſe eandem poſſeſſionē apud plu
2 res. ¶ † Item nota argumentum Pauli, qđ id, quod non poteſt
fieri naturaliter, non poteſt fieri ciuiliter, vt no. in l. qui ad certū.
ſupra locati. ⁊ l. adoptio. de adopt. ⁊ dicam infra de ſolut. l. ſub
conditione. ¶ Venio ad glo. ordinariam, ⁊ primo ad duas que
5 ſtiones per quas declarabitur iſta materia. Quero, que † eſt poſ
ſeſſio que cauſat vſucapionem: Dy. in c. fine poſ. infra de regu-
lis iuris lib. vj. dicit, ꝙ ciuilis tantum. Allegat ipſe l. j. §. per ſer
uū qui in fuga. ſupra eodem, ⁊ l. ſerui ⁊ filij. §. j. infra, de furtis.
⁊ l. in acceſſione. infra. de diuerſis ⁊ temporalib. preſcript. natu-
ralis ſola non ſufficit, l. acquiritur. in fine, ſupra titu. primo. Idē
quod Dynus ſentit glo. circa finem gl. magne ibi. Idem ſecun
dum eos, qui dicunt duos ciuiliter, ⁊ cetere. expreſſius dicit gl.
in l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. circa princi. glo. magne,
ſupra commod. Et hoc eſt qđ dicit gloſ. quod ille qui ingreſſus
eſt fundum, non incipit poſſidere, donec primus deſinit poſſide
re animo, l. prima. in fine glo. magne. C. de ſer. fugiti. Idem no
tatur in l. male agitur. C. de preſcriptione triginta annorū. Sed
4 ipſi non videntur bene dicere, ⁊ videt † ꝙ naturalis ſola ſufficiat
ad vſucapionem. probat, nam vſufructuarius poteſt vſumfru-
ctum preſcribere, vt l. fi. in fi. C. de preſcri. longi tempo. qui non
habet niſi naturalem tantum, vt infra eo. l. naturaliter. in princ.
Si tu diceres, tua maior eſt falſa, quia gloſ. in l. fi. in fine dicit, ꝙ
vſuſfructus finitur, non quod acquiritur, ⁊ gloſ. in l. iuſto. §. non
mutat. infra titulo primo. Docto. Vltramon. damnant glo. ⁊ di
cunt. in l. fin. C. de preſcriptione, longi temporis, ꝙ vſuſfructus
preſcribitur: ⁊ etiam dicūt in l. corruptionem. C. de vſufr. ⁊ ibi
Cynus. Hoc eſſe verum probo, rem preſcribi, ſeu vſucapi, ⁊ pu-
blicianam competere, ſunt conuertibilia, l. eum qui. in princ. ſu-
pra de public. ſed pro vſufructuario ibi competit publiciana. l.
ſi ego. §. primo. ſupra de publi. ergo poteſt preſcribi. Et aduer-
te illū tex. prout loquitur de ſeruitute reali, vel perſonali. intelli
go de ſeruitutibus habentibus cauſam continuā. Secundo cō
tra Dy. ⁊ glo. fortius oppo. emphyteuta, feudatarius, ⁊ ſuperfi
ciarius, iſti poſſident naturaliter tantū, vt infra dicam: ſed vi-
deo, quod emphyteuta preſcribit ius emphyteuticū, idē in ſimi
libus, vt C. de preſcriptione triginta annorum, l. cōpetit. Do ti
bi caſum, in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ſupra, de damno infe
cto. De hoc eſt tex. recte intelligēdo. in l. cū ſponſus. §. in vecti
galibus. ſ. de publicia. coniuncta. l. eum qui. in prin. eodem ti.
cum gl. ſua. Concludo, ꝙ naturalis ſufficit ad vſucapionē, ⁊ pre
ſcripſitionem. Sed poſſumus ſuſtinere Dy. ſic, quod naturalis
nō ſufficit ad vſucapionem dominij veri, ſcilicet directi, l. acqui
ritur. in fine, ſupra titulo primo, ſed ad vſucapionē alterius iu
ris, id eſt dominij vtilis, bene ſufficit, vt dixi. Sed dices tu, In
rebus immobilibus non ſufficit ciuilis ad dominium directū, l.
vſucapio. j. titu. j. in fi. C. de aqua plu. arcen. ⁊ auf. niſi. C. de bo.
mater. Sed reſpondeo ciuilis poſſeſſio prodeſt ad vſucapionē
dominij, qđ aduerſatur directo, adeo ꝙ directum extenuat, ⁊ pe
rimit vt no. ſ. proxi. §. in gl. ſuper verbo, poſſideo, vt ſ. de ſerui.
vrb. predio. l. ſi edes. in vlti. glo. ſed naturalis per quam acqui
ro dominiū vtile, nō aduerſatur directo: q2 recognoſco directū
dominium, confiteor enim te dominum, licet dicam me vſufru-
ctuarium, vel emphyteutam, vel ſimilem. Tamen audiui Iaco.
Butrig. dicentem, quod naturalis ⁊ ciuilis requiritur ad vſuca
pionem, l. nemo. C. eod. hoc innuit l. naturaliter. j. titu. j. vbi na-
turalis retentio preſcriptionem interrūpit: ergo ſine ea nō pre
ſcribitur. Non ob. l. j. §. per ſeruū, qui in fuga. q2 ſerui fugitiui
retinēt ciuilem ⁊ naturalem, l. Pomponius. in prin. ⁊ l. rē, que
nobis. j. eo. ſecundum eum. Sed parcat mihi do. Ia. puto Dy.
melius dicere, vt dixi. Et qđ naturalis non requiratur, probo p
l. ſi id, quod. §. fin. j. eo. ibi, vtilius. que vtilitas principaliter eſt
in preſcriptione: ⁊ eſt expreſſum, vt l. qui fundum. in princip. j.
pro empt. Preterea, in fugitiuo vtraq; non retinetur, q2 eſt cō
tra l. ſi cui. §. licet. ſ. de liber. cauſa. vbi dicitur, ꝙ nobis acquiri
tur, licet non poſſideam eum: intelligendum eſt ꝙ eum non poſſi
deo naturaliter: q2 ſi nec ciuiliter, nec naturaliter, tunc non ac-
quiritur, l. j. §. per eum. ⁊ §. per ſeruum corporaliter. ſ. eo. Non
ob. l. nemo. C. eo. q2 licet ibi dicat ꝙ vtraq; ſit cauſa preſcriptio
nis: non tamen dicitur, ꝙ vtraq; requiratur. Non ob. ꝙ dicitur
de naturali interruptione, q2 intelligo quando per talem inter-
ruptionem perdit ciuilis poſſeſſio, alias ſi ſola naturalis perde
retur, ſecus eſſet q2 ſi perſeueraret, vſucaperet, vt j. de vi ⁊ vi ar
ma. l. iij. §. cum igitur, ſm gl. ibi poſitam. ⁊ per l. qui poſſeſſionē.
de vi ⁊ vi arma. ⁊ p doctores in l. ſi quis ad ſe. C. ad l. Iu. de vi.
b Concludo[b] ergo, ꝙ ſola ciuilis ſufficit ad vſucapionē dominij.
Sola vero naturalis ſufficit ad vſucapionem iuris, id eſt domi
nij vtilis. ¶ Quero, poſito, ꝙ ſit triplex poſſeſſio, vt dixi. ſ. ea. l.
j. in prin. quid de corporali poſſeſſiōe: vt puta, intrauit quis poſ
ſeſſionem eius qui iuit ad nundinas. l. ſi id quod. in fi. j. e. Gl. ap
pellat eam corporalem, an ſufficiat ad vſucapionem. Certe non,
q2 ſi ſufficeret, acquireret dominiū, ⁊ ſic qui habet ciuilem, ⁊ qui
habet corporalem, vſucaperet, ⁊ ſic reperirentur duo dñi inſoli
dum. Et hoc eſt qđ vult dicere gl. in l. j. in fi. mag. gl. C. de ſeruis
5 fugi. ¶ † Quero, que poſſeſſio eſt illa, que eſt cauſa acquiſitionis
fructuum? Et glo. hic dicit, quod poſſeſſio ciuilis, l. qui ſcit. §. in
alieno. ſ. de vſur. ⁊ vide ibi in gl. Itē quilibet efficeretur domi
nus, ⁊ tenet gl. ꝙ ciuilis ſufficit. Do tex. in l. ſi fur. in princip. de
vſufru. Tu habes gl. alibi, que videtur velle vtramq; requiri, in
l. queſitum. ſ. tit. j. ⁊ l. ſerui emptor. ſ. de peri. ⁊ cōmodo rei ven
dite. vbi glo. videtur velle, ꝙ niſi poſſideat ciuiliter, ⁊ naturali-
ter, non facit fructus ſuos. Iſte gl. vltime non ſunt vere, ſed vide
tur text. velle, quod naturalis ſola ſufficiat, l. Iulianus. §. poſſeſ
ſionem. ſ. de actio. empt. Reſpondeo, ille qui poſſidet precario,
⁊ naturaliter tantum, facit fructus ſuos: non tamen ratione na-
c turalis poſſeſſionis, ſed ea ratione, quia voluntate domini per-
cipit, vt in colono, l. ſi ſeruus. §. locaui. j. de fur. Procedo vltra,
vſufructuarius non eſt dubium quod facit fructus ſuos vt per
totum titulum, de vſufruct. ⁊ l. ſi vſufructuarius. ff. quibus mo-
dis vſuſfruct. amit. tamen conſtat, quod naturaliter tantum poſ
ſidet, ⁊ ſic videt ꝙ illa ſola naturalis ſufficit. dico, ꝙ vſufructua
rius non facit fructus ſuos ratione naturalis, poſſeſſionis, ſed
ratione iuris, ⁊ perceptionis quam habet. Sed in eo, qui ciuili-
ter poſſidet, ſi ab alio percipiūtur fructus, ei acquiruntur, l. qui
ſcit. §. in alieno. ſ. de vſuris. qđ non eſſet in vſufructuario, d. l. ſi
furt. Item contta hoc videtur text. Inſtit. de rer. diui. §. ſi quis
a non dño, ibi, pro cultura, ⁊ cura. Reſpondeo, ꝙ etiam ſecūdum
rationē aſſignat tex. q2 ciuiliter ⁊ naturaliter poſſidet, coniūcta
l. qui ſcit. §. in alieno. ſ. de vſur. No. ergo, ꝙ ciuilis ſola ad fru-
ctus ſufficit. Et de hoc per doctores in l. certū. C. de rei vē. qui
iſtam gl. allegāt. ¶ Procedo modo ad oppoſi. Dixi tibi, ꝙ duo
non poſſunt naturaliter poſſidere, nec duo ciuiliter. Contra, q2
vbi ceſſat ratio legis, ⁊ lex, l. adigere. §. quamuis. ſ. de iure pa-
tronatus. Sē ratio huius reſpicit naturalē poſſeſſionē, ſed in ci-
uili ceſſat, q2 poſſum habere animum prout tu: ergo ciuilis eſſe
poteſt apud duos inſolidum. Huius ſrū timore ſunt quatuor
opiniones. Vna eſt Rom. ꝙ duo naturaliter non poſſunt poſſi-
dere, vt hic, ſed ciuiliter ſic in quibuſdā caſibus. ſ. in creditore, ⁊
debitore, in muliere ⁊ viro emphyteuta, ⁊ dño feudatario, ⁊ dño
directo ꝙ patet in gl. q; vide. Sed gl. ceſſit Rog. ꝙ duo nō poſ
ſunt naturaliter poſſidere: in alio qđ dt, ciuiliter poſſit poſſide-

re,gl.dicit ꝙ Rog.dicit male in exemplis,qꝛ ſi duo poſſunt ciui
liter poſſidere,tūc ciuilis poſſeſſio eſt cā vſucapiendi, ⁊ rē vſuca
perent.ſi duo eſſent dñi eiuſdem rei inſolidū,qđ eſſe non pōt.Et
6 exemplū Rog.†de creditoꝛe non eſt bonum , qꝛ creditoꝛ poſſi
det omnimodo:⁊ debitoꝛ nullo, l.j.§.per ſeruum coꝛpoꝛaliter.
ſ.eo.Et gloſ.examinauit iſtum punctum in l.cum notiſſimi.C.
de pꝛeſcri.xxx.anno ⁊ in l.ſciendum.§.creditoꝛ.alias, ſi fund⁹.
ſ.qui ſatiſda.cog.Secundū exemplum fuit in muliere, ſed Jo.
dicit,quod illud dictum eſt falſum,qꝛ mulier nullo modo poſſi
det,maritus ſic.vt j.e.l.Pomponius.§.in dotem.vbi gl.⁊ Dy.
⁊ ibi dicam,⁊ l.ſciendum.§.ſi fundus.ſ.qui ſatiſd.cog.Tertiuʒ
exemplum fuit in feudatario,⁊ emphyteuta. Sed non bene dt,
qꝛ ſequeretur,ꝙ quilibet faceret fructus ſuos qđ eſſe nō debet.
7. Et†ꝙ naturaliter emphyteuta ⁊ feudatarius poſſidebant,gl.te
net hic.Item gl.latius dicit in l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehicu
lum.commo.⁊ C.vti poſſidetis,l.j.in gl.magna.⁊ pꝛo hoc facit
l.male agit.cum ſua gl.C.de pꝛeſcri.xxx.anno.Et pꝛo hoc, d.l.
ſciendū.§.j.ſ.qui ſatiſda.cog.ꝙ glo.alleg.in l.ij.C.vbi in rē act.
Breuiter in ſuperficiario pꝛobatur per tex.in l.obligationum
fere.§.placet.j.de actio.⁊ obli.⁊ per l.ſi duo.§.Labeo.j.vti poſ
ſide.⁊ l.j.§.pꝛoponitur.j.de ſuperfic.Ad rationem text.qui dt,
quod ratio legis loquitur de naturali,dt Joan.verum eſt,ſʒ il
la naturalis pꝛobat de ciuili,qꝛ non poteſt plus ciuilis,quā na
turalis poſſeſſio.Et vide gl.ibi,in enigmate.i.in intellectu.Alij
dixerunt peius,⁊ dicunt ꝙ duo non poſſunt inſolidum poſſide
re,verum eſt naturaliter,ſed ciuiliter indiſtincte poſſunt in quo
libet caſu.Quod pꝛobo,qꝛ ceſſat ratio legis.Secundo,qꝛ ciui
lis ⁊ naturalis acquiritur per appꝛehenſionem:ſed ille,qui va
dit ad nundinas,poſſidet ciuiliter,⁊ intrans naturaliter,⁊ ciuili
ter,l.clam.§.qui ad nūdinas.j.eo. Sed gl.repꝛehēdit iſtud di
ctum,quia ille,qui intrat,poſſidet naturaliter ⁊ ciuiliter, niſi ſit
aliquid quod repugnet,l.cum heredes.§.j.j.eod.Sed ibi ratio
ne rei.Sed Joan.dicit hoc idem:qꝛ poſſeſſio non vacet,ideo nō
poteſt poſſideri per vtrunqʒ.Quod pꝛobatur,qꝛ impedimentū
rei ⁊ cauſe paria ſunt,l.j.§.j.ſ.eo.⁊ l.cū vnus.§.fina.⁊ l.ſequen.
j.de bon.authoꝛ.iudic.poſ.Item repꝛehendo Joan.per l.duo.
j.de pꝛeca. Eſt tertia opinio Marti.quod plures naturaliter
poſſunt inſolidum poſſidere,quia naturalis habetur per aſpe
ctū,l.j.§.ſi iuſſerim.ſ.eo.⁊ l.quod meo.§.pen.j.eod.⁊ ſic duo aſ
picientes poſſident,niſi illud tantum,⁊ iſtud in quo extant.Iſta
non eſt bona,qꝛ eſt contra tex.quod fictio non poteſt plus quam
veritas.Sed Mar.fatetur quod vere non poteſt ergo nec ficte
poteſt fieri,ideo dixit tex.videaris.Item ſequerentur alie incō
uenientie , quod plures efficentur domini inſolidum vnius ⁊ e
iuſdem rei,⁊ inſolidum facerent fructus ſuos,de quibus dictuʒ
8 eſt ſupꝛa.Que eſt†ergo vera lectura:Et dicit, quod lectu.Joā.
a eſt vera,⁊ veriſſima,quam tene,ᵈvide gl.ibi.Dic ergo ſecūdum
Joan.vſqʒ ibi,ſed contra.¶ Opp.de l.ſi duo.j.vti poſſi.Solu.
ibi vnus ciuiliter,alter naturaliter. Sumus expediti de gloſſ.
¶ Pꝛo declaratione materie , quia dixi ſupꝛa quod triplex eſt
9 poſſeſſio,vt dixi.ſ.eo.l.j.in pꝛin.¶†Quero,vtruʒ duo ciuiliter
poſſint inſolidum poſſidere:Certe non,per iſtum textum.pꝛo
pter illas inconuenientias que ſequerentur circa vſucapioneʒ,
⁊ fructuum acquiſitionem.Et facio tibi vnum dubium de l.alie
na.§.ſi pluribus.ſ.de pigno.actio.vbi dicit, quod omnium cre
ditoꝛum par eſt conditio:⁊ quare creditoꝛes non poſſideant rē
ciuiliter inſolidum pꝛout inſolidum habent obligatam. Nam
pꝛopter abſurditatem vſucapiendi,non impediuntur: quia de
bitoꝛes vſucapiunt.Reſpon.pꝛopter fructus quos creditoꝛ fe
cit ſuos,licet compenſentur in debitum,vt l.j.C.de pign.actio.
Item,quia creditoꝛ habet poteſtatem vendendi, ⁊ ſic ſi omnes
venderent diuerſis,quilibet transferret ciuilem,⁊ ſic vſucapien
di conditionem:vnde deueniretur ad illud incōueniens,ꝙ plu
10 res efficerentur domini inſolidum. ¶†Quero , an duo poſſint
inſolidum poſſidere naturaliter:Et gl.hic dicit ꝙ non.Sed cō
tra l.fin.in fin.j.vti poſſide.vbi vſurarius habet interdictuʒ,vti
poſſidetis, ⁊ vſufructuarius, ⁊ ſic quilibet naturaliter poſſidet.
Gloſ.dicit,ꝙ non inſolidum, quia plus iuris habet vſufructua
rius,quam vſuarius,vt not.glo.in d.l.vlti.⁊ in l.i.C.vti poſſide
tis,in vlti.gloſ. Sed aduerte,pars incerta ratione loci,⁊ quote,
non poteſt poſſideri,vt ſ.eadem l.§.incertam.⁊ l.locus.j.eod.⁊
l.empŧoꝛ.j.titu.iij.ſed vſufructuarius,⁊ vſuarius habent incer
tam partem ratione loci:quia eſt indiuiſum,⁊ ſic ad oculum non
poteſt demonſtrari,l.Meuius.§.duoꝛum.de leg.ſecundo.⁊ l.
ſeruus communis ſic omnium.j.de ſtipul.ſeruo. Item ratione
quote incerta eſt, l.vſus pars.ſ.de vſu ⁊ habita.quia incertum
c eſt quantum mihi ſufficit hodie,⁊ quantum cras.Dic ergo,ᶜ qđ
naturalis poſſeſſio poteſt eſſe apud duos inſolidum, l.fina.j.vti
poſſidetis.neque ius repugnat : quia vſucapio vſum , tu vſum
fructum:⁊ ego facio vſum meum, tu vſufructum:⁊ ego facio fru
ctus meos ratione vſus,tu ratiōe vſuſfructus.Sed ratio huius
tex.in fi.videtur in contrarium.Sed reſpondeo, quod iſte poſ
ſeſſiones ſunt poſſeſſiones differentes numero , quia naturalis
mea eſt reſpectu vſus,tua reſpectu vſuſfructus,⁊ ſic nulla eſt re
pugnantia , quod duo poſſunt inſolidum naturaliter poſſidere.
11 ¶†Quero,an duo poſſint coꝛpoꝛaliter poſſidere inſolidū,vt in
eo qui iuit ad nundinas ⁊ duo intrauerunt poſſeſſionē eius.Et
videtur ꝙ poſſideant inſolidum:qꝛ nulla videtur repugnātia,
nec quo ad vſum,nec quo ad vſumfructū, per rationē pꝛedictā.
Sed contrariū credo per rationem huius tex.Item iſta coꝛpo
ralis eſt huius nature,vt delinēte ciuiliter poſſidere,iſta coꝛpo
ralis trahat ad ſeipſam ciuilē,l.clam.§.qui ad nundinas.cuʒ l.
ſequen.⁊ in glo.⁊ j.pꝛoximo §.ſi quis nunciet.Si ergo duo poſ
ſiderent coꝛpoꝛaliter,illa eadem ciuilis applicaretur iſtis duo
bus,⁊ ſic eſſet repugnantia illa,que eſt in his,que ſimul ciuiliter
12 poſſidentur:qđ eſſe non dʒ.¶ Quero,quomodo plures poſſunt
poſſidere rē eandem diuerſis tempoꝛibus numero.⁊ ſpecie:Vi
detur,ꝙ ciuiliter,⁊ naturaliter,ſm gloſ.Sed oſtendo tibi, quod
quinqʒ poſſunt poſſidere,dominus poſſidet ciuiliter , dominus
fecit emphyteutam,qui naturaliter poſſidet,vt ſ.iſte emphyteu
ta fecit vnum vſufructuarium,⁊ vnum vſuarium in eadeʒ re,qđ
poteſt,l.j.in pꝛinc.ſ.quibus modis vſuſfructus amittatur.⁊ in
l.j.in fin.ſ.de ſuperfic.Et ſic habes quatuoꝛ poſſidentes. Sed
pone,quod omnes iſti iuerunt ad nundinas ⁊ retinent naturalē
eoꝛum animo,l.j.in pꝛin.ſ.eod.⁊ in gloſ.⁊ vnus intrat poſſeſſio
nem iſtam,iſte acquirit naturalem coꝛpoꝛaleʒ,⁊ ſic quinqʒ ſunt.
13 ¶†Sed vnam queſtioneʒ volo facere,duo vſuarij poſſunt inſo
lidum in eadem re conſtitui,l.vſus pars.ſupꝛa de vſu ⁊ habita
tione.quomodo poſſidebunt: Pꝛo parte non , quia eſt incerta:
inſolidum non videtur : qꝛ poſſident naturaliter eodem reſpe
ctu,ſcilicet vſus.Sed dico quod quilibet inſolidum poſſidet , ⁊
ſunt plures poſſeſſiones numero differentes:qꝛ quilibet poſſi
det reſpectu vſus ſui,⁊ quot ſunt perſone tot ſunt vſus,⁊ ſic non
poſſident reſpectu eiuſdem iuris.Concludo ergo, quod ciuilis
non poteſt eſſe,niſi vna:qꝛ vnū eſt dominiuʒ.Itē naturalis reſpe
ctu vtilis dominij eſt vna,qꝛ vnum eſt vtile dominium.Iteʒ na
turalis reſpectu vſuſfructus , qꝛ pars domini eſt:ſed naturales
reſpectu vſus ſunt plures , ſicut in eadem re eſſe poſſunt plures
14 vſus.¶†Venio ad gl.emphyteuta facit alium emphyteutā,an
pꝛimus poſſideat:Et gl.dicit, ꝙ non.vt hic in gl.⁊ l.j.C.vti poſ
ſidetis.⁊ ſ.commo.l.ſi vt certo.§.ſi duobus.Sed iſta gl.eſt con
tra id quod dixi,ſi emphyteuta dat alij poſſidet ſecundus,tu di
xiſti,ꝙ etiam pꝛimus,verū eſt.ſed ſupꝛa dico,quando dat vſum
f fructum vni , ⁊ alij vſum : ſecus ſi daret vtile dominium ſ ꝙ ipſe
15 habet,vt ſupꝛa dixi.¶†Quero,vtrum quaſi poſſeſſio que habe
tur in quolibet poſſit haberi a duobus inſoliduʒ.Certe ſic,l.ij.
§.ex his.j.de verb.oblig.⁊ l.via conſtitui.in fi.ſ.de ſerui.ruſti.
pꝛedia.⁊ illa quaſi poſſeſſio eſt datiua ⁊ inſolidum pꝛeſtatur cui
16 libet.l.quoties.ſ.de ſer.¶†Quero,vtrum detentatio poteſt eſ
ſe apud plures inſolidum:Reſpon.quedam eſt detentatio coꝛ
poralis , ⁊ aſſidua vt inſiſtere in re. Et iſta non poteſt eſſe apud
plures inſolidum per hunc text.Quandoqʒ accipitur detenta
tio pꝛo cuſtodia rei,vt j.ea.l.§.fi.⁊ l.ſi quis ante.⁊ l.cum legatis.
j.ex quib.cau.in poſſeſſionem eatur.Modo iſta detentatio ꝙ
doqʒ eſt apta pꝛoducere effectum dominij:qꝛ ex ea poteſt perue
niri ad ſecundum decretum,⁊ tunc non poteſt eſſe apud plures
inſolidum,l.ſi finita.§.cum autem.ſ.de dam.infe.ſed per cōcur
ſum partes ſibi faciunt,vt d.l.cum antē.Quandoqʒ non eſt apta
pꝛoducere effectum dominij,vt poſſeſſio nomine ventris. Item
duo commodatarij qui habent cuſtodiam,ideo inſolidum apud
duos poteſt eſſe,l.ſi vt certo.§.ſi duobus.ſ.commo.

ADDITIONES.

a ¶ Videaris.Adde ꝙ Angelus dicit,ꝙ dictio videaris poteſt
ſtare pꝛopꝛie,⁊ denotare veritatem,quemadmodum dictio qua
ſi , denotat veritatem quandoque.l.ſi ante.ſolu.matrimo.⁊ l.j.
ſ.de tranſactionib.tamen dicit Alexan.quod nobilioꝛ eſt intel
lectus pꝛecedens.
b ¶ Concludo.Adde , ſecundum Alexandr.quod cum opinione
Bartol.alij tranſire videntūr, quod ciuilis poſſeſſio per ſe ſuffi
ciat ad pꝛeſcribendum,allegat gloſ.⁊ canoniſtas in capitu.cau
ſam.de pꝛeſcriptionib.⁊ in l.ſi quis fundum.verſic.ſed ⁊ Pom
ponius.j.eo.⁊ textus in l.locum.§.pꝛopꝛietarius.ſupꝛa,de vſu
fructu.Et dicit,quod hanc opinionem tenuit Gulielmus de cu
neo in l.licet.C.eodem.Bart.in l.naturaliter.infra titu.pꝛimo.
Nico.ma.l.cum res.C.de pꝛobationibus.⁊ in l.traditionibus.
C.de pactis.
c ¶ Voluntate domini.Adde,quod Ang.contra: quia ſi emo ab
aliquo non domino vſumfructū,putans eum eſſe dominum,in
cipio

cipio poſſidere naturaliter, vt vſufructuarius putatiuus: ⁊ inci
pio vſucapere ius vſuſfructus, quod preſcribi poteſt, l. fi. C. de
preſcrip. lon. temp. ⁊ l. iuſto, §. non mutat. infra titulo primo. an
debeo acquirere: Uidetur quod ſic, quia habeo publicianā pro
iure vſuſfructus: ergo debeo habere lucrum fructuum, l. ſi ego,
§. partus. cum gl. ſupra de publicanis ⁊ tamen nō habeo volun
tatem domini, quia ignoraui dominum, ⁊ dominus non conceſſit:
ergo contra volūtatem domini poſſum acquirere commodum
fructuum. Jmol. hic refert, qđ Guliel. de cuneo tenet in hoc cō
tra Ang. in l. ij. C. eo. tamen quod opi. Ang. ſibi videtur verior.
d ¶ Quam tene. Adde quod ⁊ alij doctor. cum Barto. tranſire vi
dentur.
e Jo. Fran. Ru. ¶ Dic ergo. Adde q contra Bar. tenet Paul.
de ca. ⁊ Are. hic, ſed cum eo tenent Jmol. Rapha. Cuma. Alex.
⁊ Jaſ. hic.
f ¶ Utile dominium. Adde, q pro hoc facit, quod voluit Bald.
in l. j. ſupra quibus modis vſufr. amit. q ſi emphyteuta vult cō
ſtituere alicui vſumfructum in re emphyteutica, pōt ſine volun
tate domini, quia per hoc non transfert vtile dominiuȝ in ipſum.
Et dt Alexā. de facto habuiſſe. Cui adde, qđ idem videt ſenſiſſe
Bal. conſi. clxiij. lib. j. vbi dicit, q habuit in aduocationibus, cū
Bar. an emphyteuſis poſſit legari ſine conſenſu domini.
1 ☞ Poſſeſſio animo admittitur, quando ab animo incipit, ſe
cus a corpore, ⁊ tunc corpus requiritur.
2 Colonus meus tradēdo rem meā, quādo priuat me poſſeſſione.

§. **In amittēda quoq; poſſeſſio**

ne. Poſſeſſio retenta animo, ⁊ corpore noſtro, vel animo tantuȝ
non perditur: ſecus in ea que animo noſtro, ⁊ alieno corpore re
tinetur. h. d. vſque ad §. ſi ſeruus quē. Dicitur hic, q poſſeſſio ſo
lo animo amittitur. Contra j. eo. l. quemadmodum. Sol. gl. hic,
a dicit, [a]hic de ciuili, ibi de naturali. Sed iſta nō eſt vera, quia ⁊ hic
de naturali. Alij dicunt, q ibi ex parte acquirentis duo ſunt ne
1 ceſſaria, ex parte perdentis vnū. Sed iſtud eſt truffa, ſed † veri
tas eſt, q in amittenda poſſeſſione ſolus animus ſufficit, ſi inci
pias ab animo, vt hic, ⁊ l. ſi quis vi. §. differentia. infra eo. ſecus
ſi incipias a corpore, quia tunc corpus requiritur. Jdem no. in l.
ſere. ij. j. de reg. iur. Opp. C. eo. l. licet. Glo. non ſignat hic, ſȝ ibi
bene tangit, ⁊ dicit, q quando aliquis non vadit ad poſſeſſionē,
timens de perſona tm̄, tunc ille timor non nocet. Quādoq; timet de
perſona, ⁊ poſſeſſione vel poſſeſſione tm̄: ⁊ ſic loquitur hic. Opp.
ad ver. q ſi ſeruus. C. eod. l. vlti. dicam infra codeȝ l. peregre. §.
2 quibus. Op. infra eodem l. quamuis. §. j. Sol. †. Colonus meus
tradendo alteri vere, priuat me poſſeſſione: ſed tradēdo ficte, vt
conſtituendo ſe pro alio poſſidere, non: item conducendo, me nō
priuat poſſeſſione, l. quamuis. §. j. infra eo. ⁊ tene menti, ⁊ ibi gl.
qđ eſt verum, niſi colonus naturaliter poſſideret, l. interdum. §.
fina. infra eodem. Dic vt ibi.

ADDITIO.

a Poma. ¶ Sol. glo. hic dicit. Not. quod hic dicit gl. ſecunduȝ
vnam ſolu. Ange. q licet dictio ponatur preciſe, recipit tamen
limitationem. ⁊ hoc eſt multum notabile, licet violet literam, ſe
cundum dominum meum. Uide glo. ſingu. in l. ij. ff. ſolu. matr.
1 ☞ Statuto ſtante, q bannitus poſſit impune occidi, ſi banni
tus petit ſe de banno eximi, dicens ſe iniuſte bannituȝ, ⁊ iſte in
terim occidatur, an debeat puniri occidens.

§. **Si ſeruus quem poſſidebam.**

Seruus fugitiui priuat me poſſeſſione, ſi diu in libertate more
tur. hoc dicit Op. de l. liberis. in fi. ff. de lib. cauſa. Solutio. Jbi
quantum ad onus probandi, hic quantum ad alia. Sed Jnn. in
c. j. extra de ſer. non ordina. dicit, q ibi bona fide, hic quādo ma
la fide. Opp. ff. de lib. cauſa. l. ſi cui. §. licet. Sol. Quādoq; ſeruus fu
gi. occupatur ab alio, omnē poſſeſſionem perdo. l. j. §. per ſeruū.
ff. eodem. Quandoq; non occupatur ab alio, ⁊ tunc [a]aut eſt mora
tus diu in libertate, ⁊ tunc, amitto omnem poſſeſſionem, vt hic.
Aut nō eſt diu moratus, ⁊ vult ſe in libertatē pclamare, ⁊ perdo
naturalem, ⁊ non ciuilem, l. ſi cui. §. licet. ff. de lib. cauſa. Quero,
quid vult dicere, diu: Et dic per L. y. C. vbi cau. ſta. l. j. in j. q. Sȝ
cum dicat lex, q negligentia in recuperatione naturalis priuat
me ciuili, vt j. eo. l. ſi de eo. §. j. Et videre, quāto tpe inducit iſta ne
gligentia, ⁊ vr̄ q x. anno. Dic vt in gl. dicam tibi ibi. Dyn. indu
a cit [a]in arg. ad q. pone. † ſtatutum, eſt, q qui occiderit exbānituȝ,
1 non teneatur ad penam, quidam bannitus petit ſe eximi de ban
no, dicens ſe non iure bannitum, medio tempore occiditur, nun
quid occidēs teneatur: Et idem poteſt queri, ſi alio modo petit
ſe eximi de banno, per viam iuſtitie. Et hic videtur caſus, q nō
teneat, quia lȝ paratus ſit ſuſcipere iudiciū libertatis, tm̄ ſeruꝰ eſt
in poſſeſſione ſeruitutis ⁊ ſic exbannitus. facit l. ſi cui. §. lȝ. ff. de
libe. cau. Jn cōtrarium facit, q appellatione pendente nihil de

bet innouari. Sed Dy. diſtinguit. aut petit ſe rebanniri per mō
dū appellationis, ⁊ tunc non poteſt occidi. l. vnic. nil. no. appell.
pen. ibi, neq; vllā aliam iniuriā. Et eſt ratio, quia appellatio extin
guit ſententiā banni. Aut per aliū modū, ⁊ tunc poteſt occidi, vt
hic. Jn primo puncto verum dt Dy. ⁊ hoc idē ipſe dicit in l. qui
a latronibus. §. j. ff. de teſta. Jn ſecundo puncto, dico contrariū
eius q dt Dy. ⁊ cōtra eū adduco. l. cū vero. in prin. ff. de fideicō.
li. vbi dr q ille, cui debetur libertas fideicommiſſaria, propter
ſpem vr̄ eſſe in quaſi poſſeſſione libertatis, ita iſte, q deberet re
bāniri. Jtē videt caſus ff. de iniuſto teſt. l. ſi quis filio exhereda
to. §. q ſi qs fuerit. vbi ideȝ eſt effectus ſuſpenſionis ſiue ſn̄ia ſit
irritāda per appellationē vel alio modo. Preterea, q exbanni
b tus pōt occidi, de exbannito [b]proprie hȝ intelligi, quia is eſt debi
tor proprie, a quo inuito poteſt exigi, l. debitor. j. de ver. ſig. ⁊ l.
fideiuſſor. §. fideiuſſor. j. de fideiuſ. Sed iſte non poteſt exigi quia
hȝ exceptionem, ergo non eſt proprie exbannitus, ⁊ hec ſi ſcien
ter fiat, ſi ignoranter, dicam in l. pen. j. de adulter.

ADDITIONES.

a And. Barb. ¶ Dynus inducit. ⁊ vide Baldum in l. qui latroni
bus. §. j. ff. de teſtamen. auth. que ſupplicatio. C. de preci. Jmp.
offe. Ange. in l. cum vero. ff. de fideicom. libe. Bal. in l. cum, qui
duas. C. de adu. ⁊ in l. ſi quis filio exhr̄dato. §. q ſi quis. ff. de in
iu. teſt. do. Pet. de anch. in c. apoſtolice. de exce. ⁊ in c. oipotēs.
de accu. Pōdera, quia Bar. non reſpondet ad iura Dy. pondera,
quia d. l. cū vero loquat vbi ſpes erat certa, qđ non eſt in caſu Dy
ni. Jtem in l. ſi quis. §. q ſi quis. ff. alle. vbi ſententia erat lata cō
tra ius ſcriptum. Jtem in d. l. debitor. erat exceptio vere cōpe
tens ⁊ perpetua. quod non eſt ſic in caſu Dy.
b ¶ De exbannito. adde q dictum Bart. videtur intelligi qn̄ iu
ſte iſte petebat ſe eximi a bāno, ſecus ſi iniuſte. ⁊ per Ra ph. hic,
⁊ Alex. qui dicit q etiam tunc ſi non conſtat euidēter de calum
nia petentis ſe eximi, q ab illo cū quo eſt in lite, non debet poſſe
offendi, quia lite pēdente nihil eſt innouandū c. fi. vt l. pe. ſȝ Pau.
de ca. quem Alex. dt nihil decidere, dt q Bald. in auth. que ſup
plicatio. C. de preci. imper. offe. dt inſpiciendam veritatem, quia
ſi fuit offenſus ⁊ poſtea apparet q non debuit rebanniri, quia iuſte
erat bannitus, non punit offendens. Et per hoc all. Pau. face
re q no. Bar. in l. inter omnes. §. recte. j. de fur. q ſi offendēs cre
debat eum non bannitū, cum tm̄ eſſet, non punitur, quia inſpicitur
veritas: multo magis ſi credebat vel dicebat. Sȝ ſi ex poſtfacto
apparet, q erat iniuſte bannitus, vel non rite, ille punietur, quia
fuit in culpa offendendi, ſi ſciuit litē motā ſuper iniquitate, vel
nullitate banni: ſecus ſi ignorauit. Et pro hoc dt facere, qđ no. in
c. ſolet. de ſen. exc. in vj. q ſi excōmunicatus dt ſe iniuſte excom
municatum, ⁊ petit hoc pronunciari interim non dȝ euitari tan
quā excōicatus. ⁊ facit ſm ipſum, l. ordinata. C. de lib. cauſa. ⁊ cū
hoc tranſit. refert etiam Ale. q idem Pau. de caſt. querit, quid
ſi non eſt latum bannum, ſed de proximo ferendum contra ali
quem, an interim poſſit impune occidi: Et dt videri q ſic, ſicut
Bar. voluit in proxi. q. multo magis in eo qui de proximo eſt bā
niendus, dȝ haberi pro bannito vt liberetur a pena. l. ſi de inter
pretatione de pe. Alex. dt hoc ſuum dictum mirabile ſi eſſet ve
rum, ſed eum impugnare vr̄, ſi diſtinctio Bald. ſ. facta, quā ſequi
tur Pau. ſit vera. Et eo modo poſſet diſtingui in caſu iſto, q aut
iſte de proximo banniendus, banniebat iuſte, ⁊ tunc oſtendens
penā cōmereat: aut iniuſte, inſpecta ſemper veritate, ad quā Bal.
⁊ Pau. habent reſpectū, ⁊ Bar. in d. l. inter omnes, ⁊ p opinio
ne Pau. mihi vr̄ q optime facit qđ voluit Bar. in §. nihil com
mune. in j. cōbinatione. ⁊ Alex. ibi, ſcilicet, q ſi ſit concluſum in
cauſa petitorij: ⁊ breui ſperaret ferri abſolutoria, quia reus p baſ
ſet ſe dn̄m, non admittatur propoſitio poſſeſſorij obſtante regu
la, q ſententia lata in petitorio abſolutoria, parit exceptionem
rei iudi. in poſſeſſorio: ⁊ ſic ſi parificat Bar. ſn̄tiam latā, cōcluſio
ni in cauſa, ⁊ ſentētie breui ferēde, hoc caſu nō video, qd habeat
obſtare deciſioni Pau. de ca. illud ar. quod facit Alex. hic facit
Ang. ibi contra predictā deciſionem Bar. tm̄ Alex. ibi ſuſtinet Bar.
⁊ q inualide bannitus, dūmodo notorie nō cōſtet de inualidita
te banni, poſſit occidi impune tenet Alex. eius conſil. lxv. iij. lib.
a §. **Saltus [a]hybernos** Animo meo tm̄ vel animo meo ⁊ corpore
alieno, vel etiam animo ⁊ corpore alieno poſſum poſſidere.

ADDITIO.

a Claud. de Seyſſel. ¶ Saltus. quid ſit ſaltus, vide gl. in cle. j. de
ſtat. monach. in verb. ſaltus.
1 ☞ Abſens licet retineat ciuilem poſſeſſionem, naturalem ta
men non.
2 Equus dimiſſus in paſcuis poſſidetur.
§. **Nerua filius** Ciuilis poſſeſſio rei mobilis ani
mate excepto hoie, tādiu animo
retinetur, quādiu per facultatem apprehendi naturalem, cius

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a cuſtodia coerceatur,[a] vel cõſuetudinẽ redeundi hʒ.h.d.vſqȝ ad
§.Labeo.Opp.ſ.eo.l.ſi ſeruus.⁊ l.j.§.per ſeruum,qui in fuga.
Sol.ibi in nomine, hic in alijs rebus.Uidebitis rationẽ.j.e.d.
l.Pomponius.in pꝛin.⁊ l.rẽ que nobis.⁊ ſic no.hic ꝙ ſunt due
1 poſſeſſiones.¶Secũdo no.† ꝙ qui eſt abſens, lʒ retineat ciui-
lem.naturalẽ non retinet.qđ apparet ex eo,qđ dicit nanciſci,⁊c.
Dicit tex.aberrauerit.⁊ vide gl.que dici.,ſecus ſi nõ errauerit.
2 Facit ad q̃õnem † de equo dimiſſio in paſcuis,an ego poſſideaʒ:
Gl.ꝙ ſic.⁊ gl.foꝛmat in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.tenebitis
menti.⁊ per hoc perditur poſſeſſio ſine animo mobilis rei.

ADDITIO.

a ¶Coerceatur.No.ex iſto tex.ꝙ dicimus habere illud qđ eſt in
noſtra poteſtate, vt puta q2 eſt ſub cuſtodia noſtra.Ad qđ vide
Alex.vbi pulchꝛe inducit conſi.lxxxix. vol.iij.

1 ☞ Inundatio licet non pꝛiuet aliquẽ pꝛopꝛietate,poſſeſſione
tamen ſic.
Inundatio interrumpit pꝛeſcriptionem.
2 Reſtitutio non datur aduerſus interruptionem pꝛeſcriptionis
factam per inundationem.

a **§.Labeo.** Op.ſ.ti.j.l.adeo.§.inſula.Sol.† hic in inũ
dationem fluminis,q̃ facit alienũ,que non pꝛi
uat ꝓpꝛietate,ſʒ poſſeſſione ſic,vt hic,⁊ illud eſt multũ tenenduʒ
menti,q2 iſta interruptio interrũpit naturaliter.Et ſic ſi aliqs
vellet dicere ſe poſſediſſe tanto tp̃e,⁊ pꝛeſcripſiſſe: ⁊ tu ꝓbares
a inundationem,eſſet interrupta[a] pꝛeſcriptio:⁊ ſic apparet, ꝙ ex
hoc perditur ciuilis ⁊ naturalis.Nã ſi ciuilis retineretur p̃ſcri
ptio ꝓcederet vt dixi in §.ex cõtꝛario.ſ.ea.l.circa pꝛin.Querit gl.
2 an detur reſtitutio contra illam interruptioneʒ: Et arguit pꝛo,
b ⁊ contra:⁊ tenet,ꝙ non[b] datur.Et vide gl.que incipit,interrum-
pitur:ergo.Et pꝛo hoc facit l.ſi is.j.de fur.⁊ hoc tenet glo.in l.
ait pꝛetoꝛ.§.item ei.ſ.ex quib.cau.ma.Hoc arbitroꝛ eſſe verũ:
ſed videtur,ꝙ contra hoc facit qđ no.per Dy.in l.qui fundum.
§.qui bona.j.pꝛo empt.⁊ ibi dicam.⁊ tene menti.

ADDITIONES.

a ¶Interrupta.Adde ſ̃m Alex.ꝙ hoc eſt verum,ſi hec inunda-
tio eſt pꝛeter moꝛem ⁊ conſuetudinem regionis,alias ſi eſſet ſ̃m
regionis conſuetudineʒ,⁊ ſine damno poſſeſſoꝛis,vt in Egypto,
⁊ in pꝛatis que ſunt iuxta paduʒ,non interrumpitur p̃ſcriptio.
Quod đt Bal.notandum pꝛo pꝛatis exiſtentibus iuxta padum.
Et ſi quis alle.ſe pꝛeſcripſiſſe,poſſum⁹ intelligere,an p̃ſcriptio
ſit interrupta inundatione.ita dicit in l.vnica.C.de confeſ.
b ¶Tenet ꝙ nõ.Adde ⁊ limita,niſi pauci dies defeciſſent ad p-
ficiendam pꝛeſcriptionem tempoꝛe quo ſuperuenit inundatio,
q2 tunc ratione talis tẽpoꝛis,poteſt peti reſtitutio in integ.con
tra hoc impedimentũ,vt tenet Dy.in l.qui fundũ.§.qui bona.j.
pꝛo emp.gl.in l.j.§.qui autẽ vi deiectus.j.de vi ⁊ vi ar.Et hanc
đt Alex.eſſe cõem opi.ꝙ Ro.cum quo ipſe tranſit.limitat nõ ha
bet locum in pꝛeſcri.lon.tem.xx.an vel vltra.qm̃ cũ ſit iſta plu
rimum odioſa, habetur conſideratio tp̃is de momento ad mo-
mentum,licet aliud in pꝛeſcriptione lon.temp.vel vſucapione,
vbi requiritur titu.⁊ bona fides.Alleg.glo.in l.vſucapione.in
pꝛin.j.de diuer.⁊ temp.pꝛeſcri.⁊ in l.iij.§.minoꝛeʒ.ſ.de mino.

§.Si rem apud te. Furtum non contrahitur animo,ſed cõtrectatione,
qua dominus pꝛiuatur poſſeſſione,⁊ furi queritur.h.d.

§.Illud quoque. Non poteſt quis cauſam poſ-
ſeſſionis ſibi mutare,cauſa ex-
trinſecus non accedente.h.d.

1 ☞ Poſſeſſio eſt in genere que diuiditur p ſpecies,ita ⁊ actio.
2 Plus impoꝛtat dicere,non eſt in bona fide quam mala fide.
3 Miſſus in poſſeſſionẽ in reali ante annũ poſſidet, poſt annũ nõ.
4 Miſſus in poſſeſſionem in reali an ſtatim poſſideat.
5 Miſſus in poſſeſſionem in perſonali ex pꝛimo decreto an poſſi
deat naturaliter.

§.Genera. Quot ſunt modi acquirendi tot ſunt diffe-
rentie poſſeſſionis,⁊ oĩs poſſeſſio aut eſt ex
a bona fide aut non bona fide,[a] ⁊ miſſus ex pꝛimo decreto non poſ
1 ſidet,ex ſcđo ſic.h.d.No.† ꝙ poſſeſſio eſt in genere,que diuiditur
per ſpecies vt dixi ſ.eo.l.j.in pꝛin.Sic dicit gloſ.ꝙ eſt actio in
genere, que diuiditur in ſpecies, dixi in l.ſi ſeruus communis
2 Meuij.§.fin.ſ.de ſtip.ſer.† Secundo no.tex.ibi,aut non bona
fide,q2 plus impoꝛtat,quam ſi diceret male fide,q2 cõtinet igno
rantem,qui non habet bonam fidem,vel malam,Facit.C.eo.l.j.
⁊ quod ibi no.⁊ j.ti.j.l.poteſt pluribus.⁊ j.pꝛo ſolu.l.ij.¶Op.
ꝙ poſſeſſio non diuiditur ſic,ſed diuiditur in ciuilem ⁊ natura-
lem,⁊ ſ.eod.l.j.in pꝛincip.⁊ ea.l.§.Nerua filius.⁊ l.ij.§.j.j.pꝛo
herede.Sol.Iſta eſt diuiſio que fit per qualitates,ſicut ſi dice-
rem hominum quidã ſunt albi,quidã nigri.Pꝛopꝛie aũt loquẽ
do ſpecies diuidit̃ ex differẽtijs ſubſtantialibus,vt Inſti.de iur.
perſo.§.fi.ſ.de publi.l.fi.§.quoties.Iteʒ oppo.dicit̃ hic,ꝙ miſ
ſus nõ poſſidet,contra l.ſi qs emptionis.§.ſed ⁊ ſi quis.C.de p-
3 ſcri.xxx.ann.Glo.ſoluit,† ꝙ miſſus in poſſeſſionẽ realiter poſſi-
b det ſed reuocabiliter,[b] poſt annũ irreuocabiliter,ſecus in perſo
nali,q2 tunc nec intra annũ,nec poſt poſſidet. Uide gl.que inci.
in creditoꝛe,⁊c.⁊ ibi,de pꝛopꝛietate, vult dicere de poſſeſſione.
4 ¶† Quero,an ſtatim poſſideat ſi agat̃ hypothecaria:⁊ glo.ha-
bes hic,pꝛout habes in creditoꝛe,ꝙ ſic.Iſta gl.eſt notabilis,ſed
pꝛout habetis in petitoꝛe,nihil facit.Contra glo.eſt text.in l.ſi
qs emptionis.§.ſed ⁊ ſi qs.C.de pꝛeſcri.xxx.an.Dy.reducit ad
concoꝛdiã,aut agitur hypothecaria contra debitoꝛem,⁊ loquit̃
gl.in d.l.ſi quis emptionis.§.ſed ⁊ ſi quis.Aut agitur ꝯ extra-
neuʒ,⁊ tunc pꝛocedit iſta gl.ꝙ idem ſit in hypotheca ꝙ in reali,
pꝛobatur in l.ſi cum venditoꝛ.ſ.de euic.ibi,nudam tñ poſſeſſio
nẽ aduocat.d.Cy.C.đ bo.auto.iu.poſ.in l.cũ pꝛoponas,in xv.q.
c recitat opi.Iac.de are.que mihi placet.[c] Et đt,ꝙ ideʒ eſt in rei
vẽdicatiõe,⁊ in hypotheca,q2 tex.ſimpliciter đt,⁊ ſi tu dicis mi
hi,ꝙ text.d.§.ſed ⁊ ſi quis.non hʒ locum,ꝙ poſt annum audiat̃
de pꝛopꝛietate,q2 creditoꝛ ſemper recognoſcit euʒ dñm.Dicit
Iac.ꝙ intra annum audiatur de poſſeſſione.poſt annum nõ au-
d ditur de poſſeſſione,ſed opoꝛtet ꝙ doceat debitum nõ eſſe,[d] ⁊ ſu-
per eo diſputabitur,⁊ illud credo verum:⁊ pꝛobo,q2 non eſt ſo-
lum in ſimplici reali,ſic etiã in cõfeſſoꝛia ⁊ negatoꝛia, vt dixi in
l.ſi pꝛius.ſ.de no.oper.nun.⁊ l.a quo fundus.ſ.de dam.infec.⁊
hoc tangitur per Bart.extra vt lit.non conteſt.c.quoniam fre-
5 quenter.circa fi.¶† Quero an miſſus in perſonali ex pꝛimo de
creto,poſſideat naturaliter.⁊ gl.dicit,ꝙ non.⁊ Dy.ꝓbat,q2 na-
turaliter poſſidenti datur interdictuʒ vti poſ.ſed iſtis non dat̃,
l.ſi duo.§.creditoꝛes.j.vti poſſi.ergo,⁊c.Sed aduerte ad vnum
quod dicit Spec.ſi creditoꝛ eſt miſſus ex pꝛimo decreto in hy-
pothecis,non auditur debitoꝛ de poſſeſſione, ſi creditoꝛ para-
tus eſt pꝛobare de hypothecis incontinenti.Et ponit in Spec.
in tit.de contu.§.ſequitur.ver.ſed pone conuem.

ADDITIONES.

a ¶Bona fide.Adde inquantum Ale.querit in vlti.no.ſi quis ce
pit vſucapere vel pꝛeſcribere,demũ ante completam vſucapio
nem,cepit dubitare,an interrumpatur pꝛeſcriptio: Et conclu-
dit,ꝙ non,que magis communis eſt opi.quod idem tenet Bal.
conſil.ccxlviij.in fi.iij.lib.
b ¶Sed reuocabiliter.Adde poſt Alex.qui dicit hanc eſſe cõmu
nem opi.Legiſtarum ꝙ idem videtur voluiſſe Fede.conſi.clxx.
Spe.⁊ Io.an.in tit.de pꝛimo ⁊ ſecundo decre.§.iam de effectu.
ver.ſi vero miſſus.vide etiam Roma.conſi.cl.
c ¶Mihi placet.adde ꝙ Ale.dicit ꝙ magis eſt cõmunis, tenen
do ꝙ miſſus in reali poſſideat ante annũ,ꝓut tenet Guli.de cu.
in l.ſi quis emptionis.⁊ Ang.de but.in d.ca.quoniã frequẽter.
§.in alijs.⁊ ibi Inn.⁊ Imo.in l.ſi finita.§.plures.de dam.infec.
d ¶Debitum non eſſe.Ad ſecundum Alex.ꝙ doct.communiter
in hoc tenent cum Bart.excepto Imol.in d.§.ſi plures.⁊ quod
dicit Bart.de hypothecaria, putat pꝛocedere in alijs realibus
actionibus.

LEX IIII.

1 ☞ Filius ⁊ monachus non poſſidentur a patre,nec a monaſte
rio,licet acquirant patri,⁊ monaſterio ratione iuris quod in eo
habent.

Quicquid filius. Per filium etiã ab
alio poſſeſſuʒ nobis
poſſeſſio queritur.h.d.¶Op.ſ.eo.l.j.§.ſed per eũ.
quidam reſpondent ꝙ ibi ab ignoꝛante poſſidebat̃,
ſecus ſi a ſciente eſt poſſeſſus.Dic,qđ hic in filio qui querit no-
bis ratione iuris,qđ habem⁹ in eũ,nõ ratione poſſeſſionis:q2 eũ
nõ poſſidemus.l.j.§.ſed ⁊ per eum.ſ.eo.Et idem qđ hic dicitur
1 in filio,dicam de† monacho, argu.in auth.de mona.§.ſi mona-
chum,⁊ facit quod dixi.ſ.eo.l.j.§.per ſeruum qui in fuga.

LEX V.

1 ☞ Surripiens rem ſibi debitam,licet actione furti non tenea
tur,tamen pꝛedo eſt.

Si ex ſtipulatione. Ex vera cã non
querit̃ nobis poſ
ſeſſio iuſta ſine poſſeſſoꝛis volũtate.h.d.Op.de reg.
iur.l.nemo.⁊ l.etiã.§.ſi quis ſciẽs.ſ.de peti.hẽ.Glo.
communiter ſoluit ibi pꝛout hic,qđ nemo pꝛedo eſt qui pꝛetiuʒ
numerauit ſi poſſeſſionem volũtate poſſidentis accepit. Extra
gl.op.de l.eum qui.in pꝛin.j.de furt.Breuiter quidam dicũt ꝙ
1 ille §.debet intelligi pꝛetio nõ ſoluto.ſʒ† veritas eſt ꝙ ſi ſubtra
ho tibi rem mihi debitã,non teneoꝛ tibi actiõe furti ad quadru-
plũ,ſed pꝛedo ſum.Et hoc đt gl.in l.nec ex vera.C.e.Op.j.pꝛo
lega.l.pen.Solue vt gl.Op.de l.j.§.fi.ſ.de excep.rei ven.So.
ibi glo.Op.extra gl.de leg.ij.C.eo.Sol.ibi acceſſit dñi volũtas
tacite ſecus ſi nulla voluntas p̃ceſſiſſet.Et ſic habes ſi dñs expꝛ
ſe cõtraxit,ſum pꝛedo,l.fundi.venditoꝛ.in fi.ſ.eo.Si vero nihil
dicit

dicit ⁊ tacet, videtur conſentire, l. ij. C. eodem. Si ignorat, vide-
tur contradicere, vt hic.

LEX VI.

Clam poſſidere Inſpicimus initium
poſſeſſionis, que non
mutatur de iuſta in iniuſtam. h. d. Oppo. dicitur hic
furtiue. contra infra, de vſucapio. l. fundi, §. furtum.
Solu. expone furtiue. i. clam. opp. de peti. here. l. ſꝫ ⁊ ſi lege. §.
de eo. Sed illa non contra adicit, qꝛ nulla fit mentio. Oppon. j.
pro ſuo l. ancillam. Solue vt gl.

1 ☞ Poſſeſſio naturalis que animo non poteſt retineri perdi-
tur ſine animo: ſecus in ea que animo retinetur.
2 Poſſeſſio iniuſta ex cauſa noua ſuperueniente, ex proceſſu tem
3 poris poteſt fieri de non iniuſta iniuſtior.
Ingreſſus poſſeſſionem abſentis, ſi dominum reuertentem nõ
admittit: ⁊ ſic dominus perdit ciuilem, ⁊ dicit ingreſſus, volo ci
uilem. an teneatur interdicto vnde vi.
4 Abſenti non admiſſo ad poſſeſſionem per ingreſſum ſuccurri-
tur ad recuperandum ciuilem per interdictum vnde vi.
5 Abſens non abſenſus pro recuperanda naturali, habet interdi
ctum vti poſſidetis.
6 Interdictum vti poſſidetis, prout datur ad intereſſe, nõ datur
non poſſidenti.
Interdictum vti poſſidetis requirit ꝙ poſſideat tempore litis
conteſtate.
7 Abſens non admiſſus contra ingreſſum quo ordine agat.
Interdictum vti poſſidetis quod habet non admiſſus contra in
greſſum eſt recuperande poſſeſſionis.
8 Abſens non admiſſus poteſt contra ingreſſum agere rei vendi
catione, ⁊ etiam interdicto vti poſſidetis.
9 Ingreſſus poſſeſſionem naturalem vacantem ſi ſuſpicatur de
alio quam de vero domino habet interdictum vti poſſidetis.
10 Suſpicans ſe poſſe repelli ex quo admittit poſſeſſionem, an ha
beat interdictum contra ingreſſum.

§. **Qui ad nundinas.** Difficilis eſt, ⁊ gl. intri
cate loquuntur, ⁊ hoc in
tendit. Abſens q neminẽ domi reliquit, retinet poſſeſſionẽ ciui-
lẽ, naturalẽ poſſeſſionem perdit, ⁊ ingrediens clam naturaliter
poſſidet, ⁊ ſi reuertentẽ nõ admittat, ⁊ ipſe reuertens ſuſpicatur
ſe poſſe repelli vi, ciuiliter poſſidebit ingrediens: ita dicit, iſte
notabilis ⁊ magiſtralis textus. Diuidit in quinqꝫ partes. Pri
mo ponit thema, ⁊ queſtio reſultãs ex thema. Scdo, ſolutio q̃-
ſtionis. Tertio, illatio quedã. Quarto, quedã noua q̃ſtio, ⁊ eius
ſolutio. Quinto, alia queſtio, ⁊ eius ſolutio. Scda ibi, videri euꝫ
clam. Tertia ibi, retinet ergo ⁊ cetera. Quarta ibi, verũ ſi reuer
tentẽ. Quinta ibi, in ſeq. l. ſꝫ ⁊ ſi nolit. Ibi redit id eſt, redire ſpe
rat. Ibi, poſſeſſionẽ ſubaudi, querit. Quedã poſſeſſionẽ, ⁊ qualẽ
querit ingreſſus: Reſpõde, eum poſſidere naturaliter. Sed gl.
hic dicit, prima particula nõ hꝫ contraria, ſed alie ſic. Et iſte §.
habet tres lect. Prima fuit Rog. imo quorũdã antiquorũ quã
gl. attribuit Roge. ſed non fuit ſua, ſecunda fuit Pla. ⁊ Azo ter
tia fuit. Ioan. ſecundum quam poſui caſum, ⁊ eſt vera lectura.
¶ Modo opp. ⁊ aſſumo gl. magnam primam, dicitur ꝙ ſi ali-
quis eſt ingreſſus poſſeſſionem, acquirit poſſeſſionem, ⁊ abſens
retinet eam, ⁊ ſic patet ꝙ duo poſſideãt inſolidum contra. l. iij.
§. ex cõtrario, ſupra eodẽ. ſecundũ opin. Io. Reſpon. Planũ
2 eſt, ꝙ plures non poſſunt poſſidere eãdem poſſeſſionẽ numero
ſed hic poſſident diuerſis modis poſſidẽdi, vnꝰ ciuiliter, ⁊ alius
naturaliter, ⁊ eſt vera ſolutio. Alij dicunt, vt rog. qd duo inſoli-
dum poſſunt ciuiliter poſſidere. Non obſtat d. §. ex cõtrario. qꝛ
dicit, ꝙ nõ poſſunt poſſidere naturaliter inſolidũ, vt ibi: ſꝫ Ro-
ge. hoc nõ dicit, niſi in certis caſibus vt ibi no. de quibus nõ eſt
iſte: ſed fuerunt quidam antiqui, vt ibi no. Sed contra hãc opi.
Roge. facit multũ iſte tex. qui dicit, neminem reliquerit: ergo
ſi aliquẽ reliquiſſet igreſſꝰ nullã quereret. Dicit Roger. fateor,
ſi aliquem reliquiſſet domi non quereret naturalꝫ ingreſſus, ⁊
per cõſequens nec ciuile, ⁊ ſic tex. nõ obſtat. Dicit gl. cõtra iſta
reſpõſio nõ eſt bona: qꝛ poſito, ꝙ vnus eſt in domo etiã tenendo
opi. Roge. alius põt ingredi ⁊ ſic poſſiderent: ⁊ ſic Roger. non
bene diceret iſtud ꝙ gl. dicit non eſt bene dictum qꝛ licet alius
poſſet ingredi. per ingreſſum non quereretur naturalis: qꝛ alius
habet ⁊ ꝑ cõſequens nec ciuilis. l. ꝙ meo. §. fi. j. eo. Et non ſecũ
dum Io. ſ. eo. l. iij. in prin. ⁊ §. ex cõtrario. vnde reſpõſio Rog.
fuit bona. Itẽ exponit gl. alio mõ ſuſtinendo ⁊ adiuuãdo Ro-
ge. ideo dicit neminem reliq̃rit qꝛ ſi aliquem reliquiſſet ille reli
ctus potuiſſet repelli ⁊ ſic ꝑ ingreſſum quereretur ciuilis ⁊ natu
ralis l. peregre. §. quibus. j. eo. Et iſtud dictum glo. eſt verum
in ſe. Sed iſta opi. Roge. ꝙ duo poſſiderent ciuiliter inſolidum
nõ eſt vera lectura vt dixi ſ. eo. l. iij. §. ex ꝯtrario. tamen quo ad
hũc tex. nõ eſt vera lectura Roger. aliquo modo qꝛ ſi ponamus
ꝙ ingrediens habeat ciuilem ⁊ naturalẽ non ſequeretur. igitur
abſens retinet ciuilem poſſeſſionem, imo eſſet potius dicendũ er
go abſens nullã retinet. ꝙ eſt contra hũc tex. Preterea ingreſ-
ſus poſſidet ciuiliter ⁊ naturaliter ſecũdũ Roge. ⁊ abſens poſ-
ſidet ciuiliter ⁊ ſic ſi abſens reuerſus nõ admittit, vel ſuſpicabi-
tur ſe poſſe repelli, acqrit iſti ingreſſo aliũ ciuilis, ⁊ ſic habere
duas ciuiles, ꝙ eſt falſum. Idẽ reprobãt Dy. Azo ⁊ Pla. qui di
cunt ꝙ non eſt niſi vna poſſeſſio tantũ. Quomodo autem reſpõ
dent ad. §. ex contrario. duo non poſſunt inſolidum poſſidere.
Dicunt ipſi, verum eſt, eadẽ qualitate, ſed diuerſa ſic, quia vnus
habet naturalem naturaliter, alius naturalem ciuiliter, Et ita
reſpondent ad §. ex contrario. Ita dicit gl. Quod iſta opi. Azo.
ſit vera. quod ſi vna tantũ ſpecies poſſeſſionis variata per qua
litates, videtur caſus hic ſcilicet ibi magis non clam. ſed hoc
verb. magis, ponitur comparatiue, ⁊ non facit pro eo. Itẽ eius
opinio eo falſa, quia qualitatum diuerſitatis non facit, ꝙ apud
plures ſit poſſeſſio inſolidum. vt ſ. eod. l. iij. ex contrario. verſi.
quem Labeo. ⁊ ibi dixi. Tene ergo opi. gl. ꝙ abſens retinet ciui
lem, preſens naturalem, dictã ab actu naturali, quã cã doctrine
appello corporalẽ ¶ Venio ad ſecundam glo. Et primo opp. j.
tit. j. l. ſequitur. §. itẽ ſi occupaueris. vbi ſi dominus reuerſus nõ
admittitur nulla violentia cõmittitur. Sol. ibi quando aliquis
fuit ingreſſus omnis poſſeſſio vacabat, hic nõ: qꝛ ciuilis retine
tur aio, ⁊ ideo cũ nõ admittitur patitur hic vim, ibi non. Opp.
contrarie qualitates nõ poſſunt eſſe in eadẽ poſſeſſione vt j. eo.
l. ſi qs ante. ⁊ ſi ãcillã. j. pro ſuo. ⁊ l. ij. in l. fi. j. pro em. ⁊ per Dy.
in c. nullꝰ pluribꝰ, de reg. in lib. vj. plenius in §. ex pluribꝰ. ſ. eo.
l. iij. hic ſunt due qualitates diuerſe, ſcilicet, vi, ⁊ clam: ergo. ⁊c.
Scdm opi. Io eſt clarũ, ꝙ naturalẽ poſſeſſionẽ hꝫ clã, ſed ciuilẽ
vi. ⁊ ſic ꝯrie qualitates nõ ſunt circa eandẽ poſſeſſionẽ ſed diuer
ſas poſſeſſiones. ⁊ dũ Io. dicit, ꝙ nõ hꝫ duas ciuiles reprobauit
opi. Ro. Et dum dicit, ꝙ non habet eãdem poſſeſſionem clam ⁊
vj. reprobat opi. Azo. ⁊ Pla. Alij, vt rog. dicunt, ꝙ habet duas
ciuiles vnã ꝑ ingreſſum, ⁊ illã clã: aliam quando admiſerit domi
num, ⁊ illam vj. Hãc opi. reprobaui: quia eſt abſurdũ ꝙ habeat
duas ciuiles. Ratio. qꝛ nõ reperit niſi vna ciuilis, vt dixi in d. §.
ex cõtrario. Tertia eſt opi. Azo. ⁊ Pla. qui dicunt, ꝙ hꝫ vnam ⁊
eandem poſſeſſionem clam. ⁊ vj. Et ſic ꝙ dicit Ioan. ꝙ vna ex ea
dem poſſeſſio nõ poſſet habere diuerſas qualitates, dicũt iſti. ꝙ
hoc eſt falſum: qꝛ imo põt, vt eo. l. ti. ⁊ §. ex pluribus. Sol. Ioan.
reſpõdet ꝙ d. §. ex pluribus. loquitur in diuerſis qualitatibus
ſe inuicem cõpatientibus, ſed clã deſtinitas, ⁊ violentia ſe inuicẽ
nõ cõpatiũtur, l. ſi ancillam. j. pro ſuo. Sed contra hoc dictũ Io.
reſpõdit Azo ſic iſte cauſe inuicem ſe non cõpatiuntur, verum eſt
eodem tempore, ſed diuerſis temporibus ſic, quia ap initio fuit
clandeſtina, nõ violenta. Et hoc probat Azo per l. is, qui in pu-
teum. §. hoc interdictum. j. ꝙ vi, aut clam. Ioan. huic reſpõſioni
reſpondet, ꝙ ille §. hoc interdictũ. nihil facit quia loquitur in re
corporali: quia põt fieri pro parte clam, ⁊ pro parte vi, ſed poſſeſ
ſio que eſt res incorporalis, nõ põt fieri pro parte clã, ⁊ pro par
te vi, quia initiũ inſpicimus, vt hac l. in princ. Sic ab initio fuit
violenta, vel clandeſtina, ſemper violenta erit, vel clãdeſtina Vi
de gl. i ver. nõ clã. ibi, ꝙ eſt abſurdum. ⁊c. ⁊ dimitte ibi, vel niſi, ⁊c.
aſſume ibi, itẽ ꝑ eis, ⁊c. Quare Azo ſoluit ibi ⁊ alio modo dico,
ꝙ eadẽ poſſeſſio habet cõtractas qualitates diuerſis reſpecti-
bus. Nã naturalis poſſeſſio naturaliter retẽta ẽ clãdeſtina ⁊ iſte
eadẽ naturalis ciuiliter retẽta, eſt violenta: vel ecõtrario. Vide
d. gl. ibi, vel niſi dicas naturaliter. Hec ſol. eſt falſa, qꝛ diuerſitas
qualitatũ non facit vt eadẽ poſſeſſio poſſit eſſe apud plures, nec
duo cõtrarie poſſunt in eodem ſubiecto, vt dixi in d. l. §. ex con-
trario. Quare teneatis opi. Io. ꝙ naturalis eſt clãdeſtina, ſꝫ ci-
uilis eſt violẽta. ¶ Op. extra gl. dicit hic, ꝙ ille qvadit ad nũdi
nas ꝑdit naturalẽ. ⁊ retinet ciuilẽ. Cõtra, naturalis nõ perditur
ſine animo, l. i ij. §. in amittẽda. ſ. eo. Gl. in l. quẽadmodũ. j. eo. ſol
1 uit. ⁊ male. Solue ergo, naturalis nõ ꝑditur ſine animo: verum
eſt in ea, que animo põt retineri: ſecus in ea q̃ animo nõ põt re-
tineri, quia perditur etiã ab ignorãte. ita habuiſtis. ſ. eo. l. iij. §.
Labeo. Item opp. tu dicis, ꝙ ex diuerſitate tẽporũ nõ diuerſifi-
catur qualitas poſſeſſioniſi, Cõtra. j. titu. i l. non ſolum. §. j. Reſ
2 põdeo primo, de non iuſta poſſeſſione, que proceſſu temporis,
noua ſuperueniente cã, poteſt fieri iuſta, vt ibi, ſed ꝙ iuſta efficia
tur iniuſta, vel iniuſta iniuſtior. non poteſt eſſe. Probatur. ſ. eo.
3 lege tertia in princ. ⁊ modo dixi. ¶ Quero pone quod ingreſſus
dominum reuertentem non admittit, ⁊ ſic dominus perdit ci-
uilem, ſed iſte ingreſſus dicit. nolo ciuilẽ. an teneat interdicto,
vnde vi. Glo. dicit, quod non, vt infra titulo primo, l. non ſolũ.
§. ſi dominus. Sed iſta gloſſ. reprehenditur per Dyn. ⁊ Iaco. de
are. ⁊ Cl. quia licet ingreſſo nõ acquiratur vi, perdo ꝓpter vio-
lentiam adhibitam a te, lege. ſequitur. ſi tu via me j. titu. l. Non
obſtat. §. ſi dominus, quia ibi nulla fuit violentia. Et hoc not.

infra de vi ⁊ vi arma. l. iij. §. ſi qs aũt. no. j. e. l. qđ ſeruus. in pnc.
¶ Sed querit, an ingreſſo ſiue velit, ſiue nolit ciuilis acquirit.
Dic vt j. dicã. ¶ † Quero, an ſuccurebat ad recuperandũ ciuilẽ
4 per interdictũ vnde vi. Et gl. dicit ſic, per l. j. §. ſiue aũt. j. de vi
5 ⁊ vi arma. † Quero an habeat iudiciũ aliud ꝓ recuperãdo na-
turalem. Gl. dicit ꝙ ſic, qꝛ habet interdictum vti poſſidetis. vt
l. j. ⁊ ij. j. vti. poſ. Sed oppo. ad illud qꝛ non habeo ab eo clam qꝛ
reperi poſſeſſionẽ naturalem vacuam, ⁊ ſic non clam. Sed dicit
gl. ꝙ intrauit timens, vel timere debẽs ſibi fieri controuerſiaʒ.
Sed opp. interdictum vti poſſidetis, tuetur poſſidentẽ, ſed non
poſſidet, ergo ⁊c. Quod non poſſideat patet, qꝛ naturalem per-
dit ꝑ abſentiam, ciuilem perdidit, cũ nõ fuit admiſſus, vel ſuſpi-
catus fuit ſe poſſe repelli. Gl. reſpõdet ꝙ antequã amittat ciui-
lem habet interdictum vti poſſidetis. Itẽ poſtq̃ȝ amiſit, ⁊ recu
perauit per interdictum vnde vi. Item ꝙ poſt amiſſam ſi in a-
miſſione cepit intereſſe amittẽtis, ar. vti poſſid. l. ſi duo. in fine.
6 Iſtud notabile verbũ tenet gl. * ꝙ etiam ille, qui non poſſidet,
habet interdictum vti poſſidetis, prout datur ad intereſſe, ꝙ nõ
puto verũ, qꝛ in hoc interdicto requiritur ꝙ poſſideat tempore
7 lit. conteſt. vt inſti. de interdi. §. hodie. ¶ † Quero, qs ordo agẽ
di erit: Reſpon. primo agam, vnde vi, pro recuperanda ciuili:
poſtea qꝛ per retẽtionẽ naturalis turbor in ciuili, agam vti Poſ.
qđ iudicium licet ſit retinende poſſeſſionis, tñ in iſto caſu eſt re-
cuperande, qꝛ nõ põt aliter a turbatione deſiſtere, niſi dimittat
8 naturalẽ. ¶ † Quero an hoc caſu poſſem agere rei vendicatio-
ne contra te, qꝛ naturaliter poſſidetis, ⁊ interdicto vti poſſide-
tis qꝛ ciuiliter poſſideo: Gl. dicit ꝙ ſic, vt dicam in l. naturaliter
9 §. nihil cõmune. ſ. e ¶ † Quero, pone ꝙ igreſſus es natualem
vacãtẽ, ſuſpicaris de alio quã de me domino, an illi alij dabitur
vti poſſidetis. Gl. reſpõdet ꝙ nõ, ſʒ Dy. dicit ꝙ dabit ei, ad quẽ
vere ſpectabat, vt l. aut q aliter. §. ſi qs dũ putat. j. ꝙ vi aut clã.
lʒ gl. aliter teneat, ⁊ male i l. j. §. hoc interdictũ. j. vti poſſidetis.
10 ⁊ Dy. ⁊ idẽ Cy. in l. j. in iiij. q. C. vti poſſi. ¶ † Quero ſuſpicans
poſſe repelli amitto poſſeſſionem an habeam interdictũ cõtra
ingreſſum. Dic vt l. j. §. ſiue autem. j. de vi, ⁊ vi arm. ⁊ ibi gloſſ.

ADDITIO.

a Poma. ¶ Reſpon. planum eſt. Vide ad iſtum tex. Cep. cõſil.
iiij. ⁊ aliquid per Alex. lxix. volu. iij.

LEX VII.

1 ☞ Animus alicuius adhibitus vno tempore, operatur effectũ
alio tempore:
2 Ingreſſus qui corporaliter poſſidet, an trahat ad ſe eam poſ-
ſeſſionem quam habet fructuarius vel vſurarius.
3 Poſſeſſio naturalis quã habet emphyteuta vel vſufructuari⁹
ꝙ non trahant ad ſe ciuilem domini vacantem.

SEd ⁊ ſi nolit. Quero ſuſpicãs poſſe re-
pelli pdit ciuilẽ, an hec qra
tur illi ingreſſo clãdeſtino ignorãti. Gl. ꝙ ſic, ſecundũ
Io. Et ſi dicis, quomodo ſine animo l. iij. in princ. ſ.
eo. Reſpon. ex quo habet naturalem, tunc videtur voluiſſe habe
re ciuilem. vnde ille animus hic operatur. non auteʒ intelligas
quod hoc ſi iure accreſcendi, quia poſſeſſio nõ queritur ſine ani
1 mo. Nota iſtam gloſſ. ex qua nota † ꝙ animus adhibitus vno
tempore operatur effectum ſuũ alio tempore. Sed cõtra predi
cta opp. ſic. Nã animus alicuius adhibitus tempore in cõgruo
nõ porrigit effectum ſuum ad tẽpus congruum. l. qui ſuperſti-
tis. ſ. de acqui. here. Breuiter iſtã oppoſitionẽ factam per gl.
oportet ꝙ teneam⁹ eſſe veram. Ad cõtrariũ reſpõde ꝙ ibi ani-
mus nõ cõgruo tempore adhibitus non porrigitur ad tempus
congruũ, verum eſt niſi delictũ interueniat, ar. l. quidam in in-
a re, in fi. ſ. de dona. ⁊ qđ no. in l. q ſupſtitis. a ſ. de acqui. here. Ex
hoc ſequitur ꝙ ſi primo ipſe intrauit animo querẽdi totũ quod
potuit, ex poſtfacto nolit ſibi vacantem ciuilem queri, vt non te-
neatur vnde vi, nihilominus tenet cum ſcire potuit illam ciuilẽ
2 poſſe ſibi accreſcere. l. ſi duos. ſ. de acqui. poſ. Quero vtrũ † iſte
ingreſſus qui corporaliter poſſidet trahat ad ſe eã poſſeſſionẽ,
quã habet fructuari⁹, vel vſuearius vel ſimiles. Reſpõ. ſi igreſ
ſus eſt poſſeſſionẽ tanq̃ȝ fructuari⁹ ⁊ tũc trahat ad ſe illam natu
ralem, quã habet vſufructuarius, arg. l. iij. §. vnde vi. j. de vi ⁊
vi arm. Quero, vtrũ poſſeſſio † naturalis quam emphyteuta vel
vſufructuarius ⁊ ſimilis trahat ad ſe ciuilem domini vacantem:
Certe non quia non habuit animum illam acquirendi ⁊ ſine ani
mo non poteſt acquiri l. iij. in princ. ſ. eo.

ADDITIO.

a ¶ L. qui ſuperſtitis. Adde ſm Alex. ꝙ doc. cõiter tranſeũt cũ
Bar. excepto Raph. cu.

LEX VIII.

QVemadmodũ. Oppono de. l. iij. §. in
amittenda. ſ. eodem
Sol. ibi dixi. Item opp. ſ. e. l. clam. §. fi. Sol. ibi loq-
tur de ea que nõ poteſt retineri animo vt ibi dixi. Sʒ
ſolutio, quam glo. hic ponit nihil concludit. Generaliter proſe-
quere vt in gl. dicam j. eod. l. qui iure.

LEX X.

1 ☞ Locatio facta vno nummo quando teneat.
2 Principium numeri eodem iure quo ipſe numerus, cenſeri.
3 Inſtrumentum ſi continet, conduxit ⁊ precario, rogauit, intelli
gitur rogare ne poſſideat
5 Pretij appellatio non ſolum ad venditionem, ſed etiam ad lo-
cationem refertur.
6 Creditor qui habebat rẽ debitoris pignoratam quam poſſide
bat, ſi agit ꝯ debitorem, ⁊ facit ſe immitti in poſſeſſionem illius
rei ex primo decreto. an amittat poſſeſſionem quam habebat.

SI quis ante. Due cauſe ex quarũ alte-
ra poſſidet, altera detinet
nõ cõcurrũt in idẽ: ſed vltima preualet. niſi eſſet inua
lida. ſec⁹ ſi ex vtraq; poſſideat, vel neutra. h. d. Opp.
ꝙ due cauſe poſſunt cõcurrere. l. iij. §. ex pluribus. ſ. eo. Gl. ſol.
ꝙ due cõtrarie ſe non compatiẽtes non poſſunt concurrere vt
1 hic. ſecus ſi ſe cõpatiunt vt ibi. † Opponitur ⁊ vr̃, ꝙ conductio
vno nũmo facta valeat, vt ſ. de iure do. l. vſufructus. Gl. ponit
duas ſolu. vna eſt, ꝙ hic ex voluntate, ibi ex neceſſitate. Alia ſo
lu. eſt, ꝙ ibi res erat digna tanto pretio, ⁊ ſic vide. Ex prima gl.
habes materiã perfectã, qꝛ aut loquimur in re ex neceſſitate lo-
cata, ⁊ valet vno nummo. Aut ex voluntate, ⁊ tũc aut res eſt di-
gna tanto pretio, ⁊ valet. Aut pluri, ⁊ nõ valet, vt hic. Pet. indu
cit ſol. de iſtis verbis in l. vſufructus. ſ. ſol. ma. ¶ Opp. ꝙ loca
tio ſit pretio numerato, ⁊ l. j. ſ. ſi qs ſeruũ. ſ. depoſi. ſed vn⁹ nũ
mus nõ eſt numerus, ſed principiũ numeri. Unde gl. huius con
2 trarij timore receſſit a dicta ſolutione. Sed male dicit † qꝛ ideʒ
ius eſt de principio numeri ꝙ de ipſo numero. ar. l. non ideo mi
nus. C. de here. inſti. ⁊ ibi per Cy. Opp. ⁊ videtur ꝙ iſta locatio
valeat ſaltem vt cõtractus innominatus, ſicut qñ aliud datur nõ
conſiſtens in pecunia numerata, vt ſ. de po. l. j. §. ſi quis ſeruũ.
⁊ ſic precariũ ſit reſciſſum. Solu. Ro. fatetur cõtrarium ⁊ quod
hic dicit locationẽ nullã intellige qñ precarium eſt ſecutum, vt
in gl. patet. Sed gl. reprehendit, qꝛ nõ eſt cõtractus innomina-
tus, niſi ſit actum ſaltẽ tacite. Sed hec reprehenſio nõ videtur
procedere, qꝛ ſemper videt hoc agi ſi nõ cadit in aliam ſpeciem
ꝯtus, vt ſ. de preſcri. verb. l. j. ⁊ l. naturalis. in prin. ⁊ l. inſulã.
a Sed dico gl. bene dicere a qꝛ illud verũ, niſi ꝯhentes exprimant
ſe velle facere cõtractũ alium ſcilicet locationis, tũc ſi non valet
qđ ago, vt ago nec valeat vt valere põt hoc eſt vt ꝯtus innomi
natus. l. j. §. eum qui. ſ. de cõſti. pe. de ver. obl. li. j. §. ſi quis ita.
Et eodẽ modo debet intelligi, l. ſi quis ꝯduxerit. ſ. loca. qꝛ talis
locatio habet inſtar donationis, qꝛ verũ eſt ſi hoc apparet actũ.
Quod autẽ opi. Ro. nõ poſſit eſſe vera, apparet ex iſto tex. in q̃
dicit, ꝙ illa diſtinctio que precedat, debet adhiberi ſolũ qñ vẽ-
ditio eſt facta iuſto p̃tio. Et circa p̃dicta vide que dixi in l. vbi.
3 ſ. de dona. cau. mor. ¶ † Quero qđ ſi eodẽ inſtrumento cõtinet
conduxit, ⁊ p̃cario rogauit: Rñ. intelligit rogare ne poſſideat
4 vt j. tit. i. l. nõ ſolũ. §. fi. vbi eſt expreſſum. Itẽ nota, † ꝙ hec di-
ctio, vero põt aſſumi vt cõiunctio ⁊ vt nomẽ ꝙ dic, vt in gl. Itẽ
5 no. † ex hac lege ꝙ p̃tij b appellatio refert nõ ſolũ ad vẽditionẽ
b ſʒ etiã ad locationẽ ꝙ plene dixi. ſ. de publicanis. l. cotẽ. §. q ma
c ximos. in q. diſputata. ¶ Ultimo c facit ad q̃ſtionẽ d quidã credi
d tor habuit rẽ pignoratã euiuſdã debitoris, ⁊ poſſidebat, agi ꝯ
debitorẽ, fecit ſe mitti i poſſeſſionẽ ex primo decreto, an ꝑ pri-
mũ decretũ videat amiſiſſe poſſeſſionẽ quã primo habebat. Et
allegat ꝓ caſu iſtã legẽ ꝙ vr̃ receſſuʒ. Rñdebat Ro. ꝙ hoc eſt ve
rũ in duab⁹ cauſis volũtarijs, ſecus in neceſſarijs, qꝛ non debet
mihi nocere, ar. l. alia. j. de noua. Sed credo ꝙ de hoc habuiſtis
caſum in l. ſi proprietari⁹. ſ. de dam. infec. Sed ſeruata forma ibi
poſita iſta q. nullũ habet dubiũ, qꝛ illud p̃mũ decretũ eſt vt deti
neatur, vt ordo fiat, vt perueniatur ad ſecũdũ decretũ vt ibi dixi.

ADDITIONES.

a ¶ Glo. bene dicere. Adde ꝙ cum opinio. Bart. tandem trãſit
Alex. ⁊ quando valeat locatio facta vno nummo, vide cõſilium
vltimum in volumi. pe. Pe. de anch. ſubſcriptum a Bar. Sal.
Floria. ⁊ Fulgoſio.
c ¶ Pretij appellatio. Adde, an ementes Gabellas vel datia di
cantur potius conductores, quam emptores. Pet. de anch. cõ
ſi. cccciiij. ⁊ ccccxvj.
c ¶ Ultimo. Adde propter hoc. Abb. conſil. xciiij. ij. libro tenet
ꝙ ſi aliquis fuerit inueſtitus de feudo, ⁊ deinde ſe inueſtiuerit
emphyteuſi de eadem re, ꝙ per hoc non perdit dominiũ quod
primo habuit: qꝛ iſti contractus ambo tẽdunt ad acquiſitioneʒ
vtilis dominij.
d Pom. ¶ Facit ad q̃ſtionẽ. Vide Pau. ꝯſ. ccxxiiij. vol. ij. ⁊ A-
lex. cõſi. v. vol. ij. ⁊ cõſi. lxxv. eo. vol. ij. vbi per hoc infert. ꝙ per
actum ſequentem non videtur a primo receſſum, ⁊ xcij. vol. ij.

Lex

LEX XI.

1 Decretum iudicis interpoſitum contra abſentem rite non
tamen recte quando valeat.
2 Licentia data a iudice rite alicui, vt ingrediatur propria auto
ritate rem creditoris valet.
Nuncius quod poſſit conſtitui in re propria.
3 Iudex non poteſt precipere vt pars vadat ⁊ ingrediatur rem
per vim, ſi alius exiſtens reſiſtat.
4 Statutum puniens aliquem turbātem in poſſeſſione, an habeat
locum in eo qui turbet vigore licentie inualide.

Iuſte poſſidet. ꝓp. C. vnde vi. l. memi
nerint. ⁊ l. vlt. C. ſi p vim
vel alio mō. Sol. iuſte poſſidet q ab autore ꝓ̄ptore poſſidet
a rite faciēdo ſeruato ordine iuris, [a] nō curo recte. id eſt
contra iuſtitiā partis, ⁊ vide gl. que incipit interpoſito decreto
b Sed contra, [b] quia videtur ꝙ recte debeat fieri l. cum vero. §. ſub
uentū. ff. de fideicō. li. ⁊ l. j. §. hec verb. ī. ne vis fiat ei. ⁊ l. magis
puto. §. pe. ff. de re. eo. ⁊ ad. ar. l. iij. §. puberi. Dūt qdā, q iſta
gl. dicit male, quia ad hoc vt decretū valeat, oportet ꝙ fiat recte, ⁊
c rite. Cōtrariū loquūt in ſententia: hic in decreto [c]. h. d. Bal. de
1 cu. in l. pen. ff. de iu. ⁊ iure. dico, * ꝙ qñ nō fit rite, nō eſt dubiū, ſʒ
qñ nō recte. Et tūc qñq; deficit decretū in iuſtitia reſpectu petē
tis ⁊ tūc dʒ fieri recte, vt l. cū vero. §. ſubuētū. ff. de fideicō. libe.
Qñq; deficit iuſtitia ex parte ꝯuenit vel rei in qua facta eſt miſ
ſio ⁊ ꝯtinet iuſtitiā in ſe ex parte agentis, ⁊ tunc decretū eſt vali
dū, ſi poſſidet ⁊ ꝑſcribit, vt hic quia ille q vere eſt creditor Titij, ſi
mittit in poſſeſſionem rerū Sempronij non debitoris, tanquā re
rū titij, v tūc valet licet reſtituat ille Sēpronius d. l. a diuo pio.
§. ſi ſup reb. ī. de re iudi. Sed in hoc eſt aduertendū, quia ſi qdem
ꝯ illū Titium nō debitorem facta eſt miſſio ex primo decreto ⁊
ipſa venit ad ꝯdicendū, de hac cōtradicione cognoſcetur ſum
marie, vt d. §. ſi ſup rebus. ſed poſt interpoſitum ſm̄ decretū nō
audiret niſi ordinarie dato libello. d. l. a diuo. §. ſi poſt aditū. ī.
de re iudi. Idem dico in reali. nā veniens ille extraneꝰ intra an
nū audiet ex ſummaria cognitiōe poſt annū plene oblato libel
lo. ar. l. ſi qs emptionis. §. ſed ⁊ ſi quis. C. de preſcri. xxx. an. Sʒ
an tūc abſens priuaretur poſſeſſione dicam ī. e. l. peregre. qui
bus. Sʒ pone ꝙ nō eſt interpoſitū ꝓmū decretum rite, ego tñ
intro poſſeſſionē, quid iuris: Et dic, q incidi intrans, in cōſtitu
tionē d. l. meminerint. C. vñ vi. licet glo. aliter ſentiat ⁊ male, ſʒ
2 meliꝰ ſentit in l. ſi qs in tātā ante fi. gl. mag. C. vñ vi. * Pone, ꝙ
iudex cōceſſit licentiā alicui, vt ingrediat ſua autoritate, an va
leat: Et gl. ponit hic opi. Ad hoc vt ſua queſtio ꝓcedat, oportet
te intelligere ꝙ iudex dedit rite, quia eo caſu quo potuit facere re
mitti p nunciū, fecit executorē te ipſum, Dy. videt dicere, ꝙ non
poſſit fieri. vt l. nō eſt ſingulis. ī. de reg. iu. Cld. ⁊ Iaco. de are. di
cūt, ꝙ poſſet hic parti demādari licet cōis modus ſit ꝙ fiat per
executorē vt l. cui miſſꝰ. ff. vt in poſ. leg. ⁊ hec probātur p hec
iura. C. de pi. act. l. pignoris. ⁊ l. dotis. ff. ſol. ma. ⁊ C. nemini lice
re ſigna īpri. reb. quas aliꝰ deti. ⁊c. in rubro ⁊ nigro. Et ꝙ quis
poſſit eſſe nūcius in re ſua probat in l. cum. qui §. ſi epiſtola. ī. de
fur. Non obſtat prima ratio Io. quia concedo ꝙ non demādatur,
vt tranſeat iuriſdictio l. ſi is qui §. miſſus. ff. vt in poſ. l. ſed exe
cutio ꝓut eſt facti bene pōt demādari l. executorē. C. de execu
rei iud. Nō obſtat lex q̄ alle. Dy. in l. non eſt ſingulis. quia reſpō.
3 * ꝙ iudex non pōt precipere vt pars vadat, ⁊ ingrediatur per
d vim, ſi reſtat alius exiſtens: [d] ſecꝰ ſi ſimpliciter committat Iac.
de are. non tangit ſed in l. j. nunciatio. ff. de ope. nō nun. Quero
4 * ſunt tota die ſtatuta in ciuitate contra ingredientes, ⁊ turban
tes poſſeſſiones alienas, quid ſi qs intrat decreto iudicis. lʒ, in
ualido an excuſet a pena: Et cōe dictū aduocatorum eſt, q ſiue
iuſtis, ſiue iniuſtis rationibꝰ excuſatur l. xj. in fin. ī. de abig. ⁊ l.
igitur. ij. rñ. de li. cau. ſ. illa l. de abige. loquit. qñ imponit pe
na corporalis, ⁊ illa l. igit loquit. qñ expreſſus dolus requirit, vt
dicā in l. j. ad l. cor. de ſica. ⁊ de ver. ſig. l. magna negligētia. ⁊ ꝙ
e ibi no. Sed qñ ſtatutum ſimpliciter [e] loquitur. puto eū punien
f dū [f] ex lata culpa. ar. In ti. vi bo. rap. §. j. ⁊ ſi mēſor fal. mo. dixe.
l. j. §. j. ⁊ l. j. §. ij. ī. ſi quis teſt. li. eſſe iuſ. fue. quod dic vt ibi dicā.

ADDITIONES.

a Pō. Ordine iuris. Vide Fel. in c. eccleſia ſancte Marie. de
cōſti. ver. quo. ⁊ c. illud. de preſcrip. ⁊ ī c. de cetero. de re iudic.
⁊ plene ad materiam huius legis in c. cum cauſam de off. dele. x
Are. conſi. lxxv. ver. non obſtantibus. vol. iiij. ⁊ Soc. cclxvj
b And. Barb. Sed contra. Ro. ꝙ iſtud verbum recte īportat
ſolennitatem, vide gl. ⁊ Bar. in l. lecta. ff. ſi. cer. pet. Ang. in l. ij.
ff. de inoff. teſta. ⁊ in l. non putaui. ff. non quenis. de contratab.
⁊ Bal. in iiij. §. ante heredis. de lib. ⁊ poſthu.
c Hic ī decreto. Adde q̄ ſit differētia. ꝙ ſententia lata ex iniuſta
cā valet ſed decretum nō. multe hic aſſignātur rationes, ⁊ inter
alias do. Abb. ī c. j. de re iudi. dicit, q illa eſt differētia, quia decre
tum ſemper ſapit naturam interlocutorie ſentētie, vnde pōt re
uocari, ſicut ipſa ſentētia interlocutoria, l. ꝙ iuſſit. ī. de re iu. Sʒ
ſententia diffinitiua nō pōt reuocari l. iudex poſtq̄. de re iudi.
nimirū ſi plus tribuitur ſententie q̄ decreto. Et cū hac ratione
tāq; magis perſuaſiua trāſiuit Alex. quia ad regulā ꝙ decretū in
terpoſitū ex falſa cauſa ſit nullū, ponit aliquas fallentias, ⁊ idem
poſt Bar. tenet. ꝙ decretum interpoſitū ex cā partim vera par
tim falſa nō tenet per l. ſi nō ſortem. §. ſi cētū. ff. de cōdi. indeb.
adde ꝙ Bal. cōſi. xc. refert verba formalia Bar. ibi. ⁊ illa ſequit
primo vol. Illa etiā ſequit Ro. cōſi. ccccliiij. incip. in re preſen
ti. verſ. ī totū. Abb. tñ ꝯſi. xliiij. ij. li. forte immemor dicti Bar.
dʒ q ille cōtra quē eſt facta miſſio pt petere illā reuocari, ⁊ ſi miſ
ſus excipiet de eius cōtumacia, ipſe replicabit de eius dolo, in
quo fuit in petendo miſſionē vltra debitū alle. ita voluiſſe Inn.
in c. ij. de dila. Et an obtinens ſm̄ decretum ex cauſa partim ve
ra, partim falſa lucretur fructus vide in dictis cōſi. Abb. ⁊ Ro.
Inquātū Alex. tāgit, qd ſi ſentētia in qua eſt vna cā vera alia falſa
an in totū ruat. adde ꝙ illud dictū Inno. alle. per ipſum ſequit.
Bal. cōſi. cxxij. j. li. Inquātū etiā tangit ꝙ decretū interpoſitū
ſuper cōtractu dolo initio qñ iudex nō ita putabat nō eſt nullū
allegādo Bal. in l. ij. de fideiu. mi. adde q idē Bal. cōſil. cccxxv
aliter loquitur iij. li. ⁊ vide Pet. de ancha. conſi. lviij.
d Alius exiſtens. Adde q cum Bart. tranſeunt Angel. Imo.
Raph. cu. Pau. de ca. ⁊ idem voluit Bar. in repe. l. creditores.
C. de pign. in iiij. q. prin. ⁊ in l. ſi finita. §. Iulianus. de dā. inf.
Lx. in l. iubere cauere. ff. de iuriſdic. om. iudi. Salyc. in l. dotis.
ff. ſoluto matri. de quo latius hic per Alex.
e Poma. Simpliciter vide Ro. cōſi. cxix. vol. ij. ⁊ cōſi. xxxix.
in iij. vol. ⁊ Pau. lxiiij. vo. ij. Fo. ccxxxv. ⁊ cccxxx. ad fi. ⁊ Are.
in c. ad petitionem. de accuſ. in vj. no. etiam. Fel. in c. cū cauſam
in ver. ingrediens poſſeſſionē. de offic. dele. in verb. licentia. ⁊
ibi etiam in fi. ⁊ no. q ſoluens ad mandatum iudicis iniuſtum
non liberatur ita Alex. conſi. xv. vol. ij. faciunt ad hec no. p Pa
nor. in c. cum noſtris. de conceſ. preben.
f Puniendum. Adde Pet. de Anch. conſi. cxxxij. in fi.

LEX XII.

1 Vſufructuarius an habeat aliquam ciuilem.
2 Patientia domini in corporalibus eſt quaſi poſſeſſio.

Naturaliter. Opp. ff. e. l. j. §. p eū. ⁊ Inſti.
per quas pſo. no. acqui. §. ſ.
a bone fidei. Dicūt qdā q hic eſt verbū videtur, ꝙ im
ꝓprietatē denotat. Ioā. dicit naturaliter poſſideo
1 ⁊ nō ciuiliter ⁊ bene. * Quero vtrū vſufructuariꝰ habeat ali
quam ciuilem: Et quidam q ſic ⁊ gl. contra per §. ex contrario.
b ⁊ no. ibi in l. j. in prin. ff. eodē in ij. gl. mag. Tu vero [b] ad decla
rationē huius dic in vſuario ⁊ vſufructuario ſunt cōſideranda
duo res ipſa ⁊ ius vſufructus, ⁊ rem ipſam nō poſſidet niſi na
turaliter ſed ius vſufructus videtur ꝙ ciuiliter ⁊ naturaliter
poſſet poſſidere. Gl. eſt multū ſing. in verb. quaſi in l. ait pretor
§. item ei ſupra ex q cau. maio. ⁊ Lx. tenet in l. j. C. vti poſ. ⁊ di
cebat q non erat alia gl. in mundo ſed alia gl. eſt in l. fi. plures.
§. deiectū. ī. de vi ⁊ vi ar. in l. fi. ī. vti poſ. in gl. ſuper ver. poſſeſ
ſionem. ⁊ in gl. in verb. defendat. in quibus dicitur q vſufru
ctus quaſi poſſidet. Sed iſtud nō vr̄ bene dictū quia nō poſſumus
dicere ꝙ dominiū poſſideat vt ī. pxi. §. ſic nec vſufructus vt ī.
c c. l. permiſceri. Dico q in [c] incorporalibꝰ quaſi poſſeſſio nil eſt
aliud quā patiētia dñi vt ff. de ſerui. l. quoties. Et iſta poſſeſſio
d eſt in vſufructu l. iij. §. dare. de vſufr. Et ideo dico [d] ꝙ agēdo cō
tra dominum poteſt dici quaſi poſſidere vſum fructum ciuili
ter ⁊ naturaliter vt d. §. item ei. ⁊ d. §. deiectum. Sed cōtra aliū
nō poteſt dicere niſi de poſſeſſione rei quā rem ſolum naturali
ter poſſidet. Et idem in ceteris ſeruitutibus. Et idem videtur
ſentire gl. ff. ſi ſerui. vē. l. ſicuti. §. Ariſto. in gloſella parua que
eſt ſuper verbo vti. quod tene menti. Nam alius non poteſt tur
bare in quaſi poſſeſſione iuris niſi dominus.

ADDITIONES.

a And. Bar. Quod hic eſt. No. verbum videt importare fictio
nē facit l. qui tamē. §. ſi arbiter. ff. de arb. l. apud Iulianum. §.
fin. cū l. ſeq. ī. ex quib. cau. in poſ. ea. Bar. in l. ab eo. C. quomō
⁊ quando iud. in cle. gratia de reſcrip. ⁊ l. ī. ff. de ventre inſpi.
b Tu vero. Et iſta eſt cōis opi. tñ Io. de Panē. ff. l. j. ⁊ Gul. in l.
lʒ C. eo dicūt poſſe dici vſufructuariū nō poſſidere etiā natura
liter ipſam rē p iura alle. in gl. i. E facit. l. j. §. ꝙ ait. vbi bonꝰ teri.
ī. quo leg. l. certe. §. is q. ī. de pca. Nō obſt. l. iij. vnde. d vi ⁊ vi
ar. vbi datur interdictū vñ vi. quia illd ꝓcedit rōne iuris ꝙ hʒ in
vſufru. S do. meus hic tenet opi. cōem. Nō ob. ꝙ dicūt ꝙ ibi
lo qt de interdicto ergo in dubio dʒ intelligi de directo. l. j. §. i.
ſi ager vec. quia daret vtis ſecūdū eos ꝙ illa lex nō dicit. Ergo tu
potes reſpōdere huic rationi quia debet illa lex intelligi in inter
dicto vtili non in directo propter alias res.

c And.Barb.¶ Dico ꝙ in.Uide Bald.in rub.qui feu.da.poſ. aliter dicentem.

d Pom.¶ Et ideo dico,ꝙ.Et hoc non placet Bal.hic.Nam ſi aliqs diceret ſe habere vſumfructū ⁊ turbaret me in illo,dēbet cōpetere mihi interdictū,vti poſ.ↄ eum,vt voluit Inn. in c.licet cauſam.de proba.⁊ no.in l.ſi.j.vti poſ.qd nō poteſt,ſecūdō Bar.Et adde illud,quod dixit Inno.in c.j.de cauſa poſ.

1 ¶ Exceptio dñij non obſtat agenti interdicto vti poſſidetis.

2 Gloſ.in l.ſi de vi.ff.de iudi.procedit in poſſeſſorio adipiſcēde, non retinende.

3 Sententia abſolutoria in petitorio quando pariat exceptionē rei iudicate in poſſeſſorio.

4 Sententia abſolutoria lata in poſſeſſorio quando pariat exceptionem rei iudicate in petitorio.

5 Renuntiatione petitorij, reo conuento non acquiritur dñium.

6 Agens qui tranſit de petitorio ad poſſeſſiorium, an dēbeat in expenſis condemnari.

7 Agens poſſeſſorio retinende quando videatur renuntiaſſe petitorio.

8 Agens petitorio, an videatur renunciare iudicio poſſeſſorio.

9 Ignorare ſe poſſidere qualiter contingere poſſit.

10 Petitorium ⁊ poſſeſſorium retinende poſſunt concurrere.

11 Actiones plures ad eandem rem ex diuerſa cauſa cōpetentes, an poſſint ſimul cumulari.

12 Petitorium qui primo ſimpliciter propoſuit,⁊ poſtea poſſeſſorium an videatur proponere reſpectu eiuſdem poſſeſſionis, an diuerſis reſpectibus.

Ciuilis poſſeſſio ſola parat vſucapionem, ⁊ fructum acquiſitionem.

13 Declarationi libellantis ſtatur quando libellus eſt ambiguus non tamen eius heredis.

14 Petitorium ⁊ poſſeſſorium an poſſit eodem tempore intentari, quodſit, excepto poſſeſſorio retinende.

15 Cumulationem actionum ſex regulis impediri.

16 Concurſus petitorij cum poſſeſſorio an admittatur quando qs primo agit petitorio,ſecundo poſſeſſorio.

Petitorium ⁊ poſſeſſorium ādipiſcende eodem iudicio cumulari poſſunt.

Poſſeſſorium adipiſcende cum petitorio non poteſt cumulari, quando reus poſt concluſum in cauſa plene de dominio ꝓbauit C.paſtoralis.de cau.poſ.⁊ propri̇e.procedit ſolum de equitate canonica,ne lites litibus intricentur.

17 Poſſeſſorium recuperande ꝙ poſſit cumulari cum petitorio.

Petitorio qui primo egit poteſt ipſemet intentando poſſeſſorium recuperatorium ſuſpendere petitorium.

18 Poſſeſſorium retinende pro iuribus incorporalibus quomodo poteſt cum petitorio cumulari.

19 Poſſeſſorium retinende ratione rei corporalis quando poſſit, cum petitorio cumulari.

20 Poſſeſſorium qd proponitur, vbicunꝙ habet cauſam dominij id eſt,quando poſſeſſorium qd non poteſt iuſtificari: niſi ex ꝓbatione dominij,tunc non concurrit cum petitorio.

21 Poſſeſſorium an poſſit cum petitorio cumulari,quando vnus ⁊ idem primo proponit poſſeſſorium,ſecundo petitorium.

22 Poſſeſſorium ⁊ petitorium,ſi proponuntur ab vno ſimul, et ſemel,an poſſint cumulari.

23 Concurſus petitorij ⁊ poſſeſſorij,an admittatur quando vnus, primo petitorium alius ſecundo poſſeſſorium proponit.

24 Exceptio quod prius cognoſcatur de cauſa ſpoliationis eſt dilatoria ideo non poteſt opponi poſt lit.conteſt.

25 Poſſeſſorium adipiſcende intentatū per reum poſt intentatū petitorium per actorem,an concurrere poſſit,cū petitorio,⁊ qñ

26 Petitorio intentato per actorem ſi reus intentat poſſeſſoriū retinende.an admittatur concurſus.

27 Poſſeſſorium ſi primo proponitur per vnum,poſtea alius proponit petitorium an concurſus admittatur.

28 Petitorium cum poſſeſſoria an concurrat ſimul ⁊ eodem tēpore ſi vnus proponit petitorium alius poſſeſſorium.

29 Petitorium ⁊ poſſeſſorium ſi ab vtraꝗ parte ſimul ⁊ eodē tēpore proponitur prius ſuper poſſeſſorio cognoſcitur.

30 In caſibus in quib⁹ cumulatio petitorij ⁊ poſſeſſorij nō admittatur,an ſit neceſſe quod exceptio opponatur vel ſi non opponatur iudicia ſint nulla,vel ſaltem reus abſoluatur.

31 Plura remedia proponens que electione tollūtur,cogitur parte inſtante eligere.

32 Acta facta in vno iudicio non probant in alio iudicio etiā inter eaſdem perſonas niſi pars producat.

33 Ju lex libellum contrarium reijcit.

34 Litis conteſtatio requiritur in iudicijs poſſeſſorijs,quando agitur contra certam perſonam,ſecus ſi contra incertam.

35 Litis conteſtatio in bonorum poſſeſſione Carboniana non requiritur.

36 Petitorium ⁊ poſſeſſorium in his caſibus in quibus concurrere poſſunt ſi ab eodem proponuntur debent de iure canonico eadem ſententia terminari ſecus de iure ciuili.

37 Petitoriū ſi ab vno ponitur poſſeſſoriū ab alio in caſibus in quibus concurſus admittitur,debent eadem ſententia terminari,etiam de iure ciuili.

38 Reconuentio non admittitur in cauſa ſpolij, quando ſuper eo proceditur ſummarie.

39 Effectus iudicij petitorij ⁊ poſſeſſorij quid ſit.

40 Interdicta exhibitoria an debeāt precedere iudicia petitoria.

Interdictum de liberis exhibendis continet in ſe cauſam proprietatis ⁊ non precedit petitorium.

a **§. Nihil commune.** [a] Iſte §.diuidit i partes tres. Primo ponit dictū in genere.Secūdo infert ad ſpeciē. ¶ Tertio reſpōdet tacite obiectioni.Scđa ibi,⁊ ideo.Tertia ibi,nō em.Breuiter hoc dicit.Poſt intentatū petitorium non prohibetur quis intētare poſſeſſoriū retinēde.hoc dicit.Caſus in terminis patet ex diuiſione.Notabilia patent.¶ Opp.primo ad primā partē ⁊ videtur qd aliquid ſit cūmune inter ꝓprietatem ⁊ poſſeſſionē:nā vtrunꝗ eſt incorporale,quod ſic ꝓbatur,ea que ſunt iuris, ſunt incorporalia,vt ſ.de re.di.l.j.in ſi.⁊ Inſti.de reb.cor.⁊ incor.§.ſi.ſed dominium eſt iuris,l.ex hoc iure.de iuſti.⁊ iur.Itē poſſeſſio eſt iuris,eſt enim ius inſiſtēdi rei ⁊c.vt ſ.eo.l.j.in pri.⁊ ibi no.⁊ no.per Cy.C.eo.l.licet.⁊ eſt tex.j.eo.l. peregre.in princ. Ergo vtrūꝗ incorporale,⁊ ſic habet aliquid cōmune.Gl.ſoluit tribus modis.¶ Primo vt exponamus hic nihil, id eſt, non omne. Nam licet in hoc conueniant, in alijs diſconueniant, vt ecce,iſtud ius nō eſt dominium quod cadit in rebus corporalib⁹,⁊ incorporalib⁹.De incorporalib⁹ patet ſ.ſi vſufru.pe.l.ꝗ vſumfructū.in ſi.dicitur em qs habere dominiū ꝑ vſumfructū,ſ; ius poſſeſſionis nō cadit in corporalibus, vt ſ.titu.j.l.ſi ſeruus.§.incorporales.Certe licet iſta ſint vera in ſe,tamē illatio ſequēs non bene ſequit̄,ſi hoc modo intelligatur. Ideo gloſ. ſoluit ſecundo modo,ſicut in ea habetis,⁊ bene,⁊ ſ; hoc bene ſequitur hec illatio.Tertia ſol.etiam poteſt eſſe bona, ſed precedens melior,ergo.¶ Secundo opp.gl.Certum eſt ꝙ dñium cepit a poſſeſſione,vt ſ.eo.l.j.in prin.ex poſſeſſione em habetur dominiū,⁊ ſic poſſeſſio eſt antecedēs,dñiū eſt cōſequēs. Nunc ſic arguo.Ad poſitionē conſequentis ſequitur poſitio antecedētis,vt ſ.de acqui.here.l.illud.ſ.de ꝓcur.l.ad rē.⁊ l.legatū.ergo ad poſitionē dominij ſequitur poſitio poſſeſſiōis tanꝗ ſui antecedentis,⁊ ſic aliquid habet cōmune.Gl.inculcat iſtud cōtrariū cū primo,tamen ſolu.que dantur ad primum, non bene adaptātur ad iſtud.Solue ergo ſic.Illud dominium quod cau

b ſatur a poſſeſſione fuit de iure primeuo[b] hodie autem ſecundū noſtra iura poteſt queri dominium ſine poſſeſſione, vt in legato ⁊ in hereditate,l.ſi.C.de ſacroſan eccl.⁊ quod no.de fundo do.l.ſi fundū.vnde nō eſt verū hodie ꝙ poſſeſſio de neceſſitate ſit antecedens dominium ſic conſequens:Uel aliter arg.ꝓcedat in actu acquiſitionis: ſed non in actu retentionis.nā poſito,ꝙ eſſet verū ꝙ non poteſt queri dominium ſine poſſeſſione, certum eſt tamen quod poteſt retineri.¶ Tertio ad idem oppo.glo.ſ.quia proprietas non ſeparatur a poſſeſſione.l.per procuratorem.C.eodem.gl.hic immiſcet iſtud contrarium cum primo:tamen ſo. non bene adaptantur ad iſtud cōtrarium.Unde dic,quod ſunt ſeparata quantum in ſe eſt vt hic:ſed ex voluntate concedentis, quia volebat vtrunque concedere,nō ſeparat vnum ab alio, ita loquitur ibi,ita ſentit ibi gl.⁊ Cy, Quarto ad idem oppo.extra gl.j.de verb.ſign.l.interdum ꝓprietatem,⁊c.Sol.fateor,quod aliquando verbum poſſeſſionis accipitur ꝓ proprietate,⁊ econtra,vt lege contraria,⁊ hoc accidit propter mentem ꝓferentis, ſecundū improp̄riam ſignificationē:ſed ꝓprie loquendo aliud eſt poſſeſſio aliud ꝓprietas,nec aliquid habēt cōmune,vt hic cū ſimili.¶ Uenio ad ſecundam partem.Et vt communiter proſequar ſecundam ⁊ tertiam particulam,Hic dicitur quod petitorium ⁊ poſſeſſoriū retinende cōcurrunt.Cōtra ſ.de rei vend.l.ordinarij.⁊ C.de interdic.l.incerti.determinat̄ ſupra.de iud.l.ſi de vi.Huius timore legitur particula iſta in gl.noſtra vlt.in vb.Qui cepit.que inci.Aperte videtur dicere,quinꝗ modis ſi bene inſpicit.Prio ꝙ egi rei vēdicatione ⁊ ſuccubui. Scđo,qd nunc cum ago poſſeſſorio,petitorio renūcio expſſe.Tertio,ꝙ ſaltem tacite videar renūciare.Quarto,ꝙ ago poſſeſſorio rōne poſſeſſionis poſt queſite.Quinto,ꝙ ago petitorio ⁊ poſſeſſorio diuerſis reſpectibus,vt hic in ſi.gl.Modo examinemus iſtas lect.vtrum ſint in ſe vere ⁊ qualiter congruant huic legi ⁊ ſi de vna lege habetis quinꝗ.¶ Uenio ergo ad primam lectura ⁊ pro ſolutione cōtrarij predicti hec lex intelligitur ꝙ primo egi rei

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

rei vendicatione ⁊ ſuccubui,⁊ ſic petitorium eſt finitum,nunc volo
agere poſſeſſorio poſſum. Nec obſtãt contraria q2 illa iura pro
hibent curſum petitorij,⁊ poſſeſſorij:ſed hic nõ cõcurrunt:ſed
vnum poſt aliud intentatur. Secundo contra iſtã lectu.inſtatur.
Iſta lect.ſupponit,q abſolutoria lata in petitorio non preiudi-
cat in poſſeſſorio. Cõtra imo videtur q cauſa ꝓprietatis abſor
beat ſibi cauſam poſſeſſiõis,cũ ea finita totum finiatur,vt no.j.
de interdict.l.ij.§.quedã ita et ã expreſſe tenet Cyn.in poſſeſſo
rio retinende,in c.qui ad agendũ de reg.iur.lib.vi.Sol.Quan-
tũ ad ꝓpoſitũ,quãqꝫ reus abſolui,q2 actor nõ probauit.tunc pro-
cedit iſte intellect9 ſine dubio nam per hoc reus non preſumitur
dñs,vt ſ.de iureiurando.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.in princ.Quãdoqꝫ
reus abſoluitur,q2 probauit ſe dominum,⁊ tũc loquitur lex cõ-
traria,⁊ dictũ Dy.q preiudicat in poſſeſſorio.Quod autẽ Dy-
n9 ſic intellexit,apparet ex verbis ſuis,dũ dicit, aut loquimur
in poſſeſſorio,⁊ excluditur ꝑ exceptionẽ dominij,aut nõ ⁊c. Lo
quitur ergo eo caſu,quo exceptio rei iudicate ſapit exceptionẽ do
minij,quod eſt ſive eſt abſolutus reus.quia dominus,alias non.
Utrum autẽ hoc ſit verũ,patebit ex cõſequenti contrario. Ter-
tio cõtra predicta opp. Nam ſecundum hoc licebit domino tur-
bare poſſeſſorem fundi,nec ille poſſeſſor poterit ſe tueri ꝑ inter
dictum vti poſſidetis,cũ dñs ſtatim excipit de dominio,qđ vide
1 tur contra l.vim facit.j.de vi ⁊ vi arma.⁊ cõtra† gl.que hoc ex-
preſſe dt ſcilicet q exceptio dominij nõ ꝓdeſt ſi opponatur con-
tra agentem vti poſſidetis.j.eo.l.ſi de eo.§.fin.in fi.gl.Sol.pro
pter ꝓdicta contraria do.Rayn.dicebat Dy.male loqui in poſ
ſeſſorio retinende.Nã ei nõ obſtat exceptio dominij ⁊ credo hoc
eſſe verum.In vno tamen caſu poſſet ꝓcedere dictam Dy.ſcili
cet,quando in interdicto vti poſſidetis vterqꝫ haberet de poſſeſ
ſione pares ꝓbationes,tũc enim obtine qui de ſuo dominio do
ceret,nam apparet poſſeſſio ſua iuſtior,ita tenet Cy.C.vti poſſi
2 detis l.j.in pe.q.Et ſm hoc glo.† que eſt ſ.de iudic.l.ſi de vi.
in fi.gl.magne,que dt q exceptio dominij obſtat agenti poſſeſſo-
rio,ſi de dominio quis eſt parat9 docere incontinenti,debet in-
telligi agenti in poſſeſſorio adipiſcẽde poſſeſſionis,non retinen-
de.⁊ q ſic intellexerit illa gl.patet ex eo,q ibi dt,exceptionem
dominij opponi ſecũdum regulam,dolo facis,q2 petis,⁊c. Per
qđ patet,q loquitur de eo qui agit vt poſſeſſionem acquirat,nõ de
eo qui agit vt iam acquiſitam teneat,ſic etiam dꝫ intelligi qđ no.
3 Cy.C.de ed.diui.Adria.tol.l.ij. ¶ †Ut igitur iſta materia,vtrũ
c abſolutoria lata in petitorio,pariat exceptionem rei iudicate in
poſſeſſorio,ſit clara ſic diſtinguo aut poſſeſſoriũ qđ i ſecũdo ꝓ-
ponitur habet cauſam ꝓprietatis,aut non. Primo caſu ſenten
tia lata in petitorio parit exceptionẽ rei iudicate in poſſeſſorio,
vt j.de interdi.l.ij.§.quedã.⁊ qđ ibi no. Scđo caſu,aut poſt ſentẽ
tiam latam in petitorio ꝓponitur interdictum recuperande,aut
interdictũ retinende,aut interdictũ adipiſcende. Primo caſu,
nõ obſtat exceptio rei iudicate,cũ ante oĩa ſpoliatus debeat re-
d ſtitui,l.ſi quis ad ſe fundũ[d] C.ad leg.iul.de vi pu.⁊ hoc not.Dy.
in d.c.qui ad agdendum. Secũdo caſu,quãdo ꝓponitur interdi
ctum retinende,tunc aut conſtat de iuſta poſſeſſione eius qui in
terdictũ intentat,⁊ ſibi non obſtat exceptio dominij nec rei iudi
e cate,vt hic ſecũdum iſtam lect.⁊ no in l.ſi de eo.[e] in fi.j.eo. Aut
non perfecte conſtat,ſed ꝓbationes vtriuſque ſunt pares,⁊ tunc
agentem faceret ſuccumbere ſententia ſuper petitorio lata,vt ſ.
dixi,⁊ no.doct.C.vti poſſide.l.in penultima queſtione. Tertio
caſu,quando intentatur interdictum adipiſcende tũc aut reus
fuit abſolutus,quia actor nõ probauit:aut q2 re9 erat dominus.
Primo caſu non parit exceptionem rei iudicate,nam nihil ha-
bet cõmune,argu.huius legis:ſecundum iſta lec.vt ſ.dixi. Se-
cundo caſu,aut de ſententia docet incõtinenti,⁊ per conſequens
de dominio,⁊ obſtat exceptio:aut non docet de ſentẽtia inconti
4 nenti ⁊ tunc nõ obſtat,vt no.in d.l.ſi de vi.ſ.de iudi† Pro decla
ratione huius lectu.quero de vna queſtione quid ecõuerſo,vtrũ
abſolutoria lata in poſſeſſorio pariat exceptionem rei iudicate
in petitorio:videtur quod non,vt infra de excep.rei iudi.l.⁊ an
eadem in fi.ꝑ quã gl.exemplificat principium noſtri.§. Tu dic,
aut poſſeſſorium habet cauſam dominij ⁊ tunc abſolutoria lata
f ſuper eo parit exceptionẽ in petitorio.[f] vt d.l.ij.§.quedam.j.de
interdic. Aut non habet cauſam dominij,⁊ tunc ſecus,vt d.l.⁊
an eadẽ.§. Sumus expediti de prima lect.que licet ſit vera,ta-
men quantum ad hanc legem cõtinet diuinationem,nulla enim
hic fit mẽtio de ſententia abſolutoria. ¶ Videamus aliam lect.
Scđa lec.eſt q ego primo egi petitorio ⁊ nunc ago poſſeſſorio,
ſed petitorio renũcio expreſſe. Dicit hic,q poſſũ. Ad hãc lect.
po.primo de l.ordinarij.C.de rei ven.⁊ l.incerti.C.de interdi.
Solu.ibi ꝓhibetur cõcurſus petitorij ⁊ poſſeſſorij,ſed hic nõ con
currũt:q2 petitorio renunciatur. Scđo opp.⁊ videtur,quod non
poſſit renunciari petitorio,imo in eo cogitur perſiſtere.vt C.quo-
modo ⁊ quando iud.authẽ.qui ſemel Solutio. Aut vult deſiſte-
re,hoc eſt,in cauſa nõ procedere ⁊ non poteſt,vt in cõtrario.aut
vult liti in totum renuntiare.⁊ põt,vt C.de pac.l.poſtquam liti,
5 Ita loquitur hic,ſecundum iſtam lecturam† Pro declaratiõe
huius lec.primo quero vtrũ ex tali renũciatione queratur reo
dominium,quod erat penes actorem renunciantem. Iſta qõ
eſt neceſſaria vt ſciamus,vtrũ agẽti poſſeſſorio,poſſit obijci ex
ceptio dominij:Et videtur q ſic.d.l.poſtq.⁊ q ibi no.in prĩa
gl.q2 in dubio videtur renunciare inſtantie,⁊ liti iuris q habet
⁊ ſic videtur renunciare dominio,⁊ per conſequens queritur reo,
g Contrariũ g credo per l.ſi ꝓ fundo.C.de tranſac. Certũ eſt enĩ
q per tranſactionẽ quis renunciat iudicio,⁊ tamẽ per hoc non
tranſit in reum dominium fundi penes eum relicti vt not.C.de
vſucap.pro emp.l.pen. Pro hoc j.de excep.rei.iudi.l.exceptio
ũ q ibi no.nõ obſtat gl.l.poſtquam,quia debetis ſcire q ius du
plex eſt ſcilicet dominiũ,itẽ rei vẽdicatio q̃ cauſatur a dominio.
Modo per renunciationem videtur renunciare inſtantie,⁊ in,
hoc eſt actioni ſeu vendicationi vt per hoc cõtra me agenti ad
rem habeas exceptionem pati vel doli,l.poſtquam.⁊ l.non ſo-
lum.§.ſi liberationis verba,⁊ quo ibi not.de lib.leg.tamen autem
6 dominij non video renũciare,vt dictis iuribus probatur.† Se
h cundo quero[h] vtrum cum tranſeo de petitorio ad poſſeſſorium
debeam condemnari in expenſis. Iſtã queſtionem tangit Spe
cul.in tit.de expen.§.ſi ante.verſicu.quid ſi ſuſpenſo petitorio.
Et ſecundũ eum videtur ſic dicendum,quod eo caſu quo petito
rio renunciat expreſſe,vel tacite,q eſt quãdo iſta iudicia non ſe
cõpatiuntur,⁊ tunc ſit cõdẽnatus in expẽſis,quam temere vocaue
rit ad iudiciũ,ar.ſ.de iudi.l.eũ,quẽ temere. Si vero non renũ
ciat,ſed poſt petitorium proponit poſſeſſorium in caſibus in qui-
bus admittitur cõcurſus eorũ,vt infra patebit tũc ex eo,q poſ-
ſeſſorium proponit,non cõdemnatur in expenſis,ſed expectabi
tur finis vtriuſque cauſe,cum enim legitime faciat,penam non
meret. Et in hoc vltimo mẽbro cõſonat Cy.C.de interdi.l.inter
ci.in ij.q.q ſatis eſt ꝓbabile hoc etiam videt tenere Jo.an.ex
tra de cauſa poſ.⁊ proprieta.c.cũ ſup.in penul.glo Videbitis
iſtã lect.in ſe eſſe veram,q2 tamẽ aliquid continet diuinationis,
quia hic nulla fit mentio de renunciatione,ideo videamus aliã
lect. ¶ Tertia lectura eſt,q hic proponendo poſſeſſorium reti-
nende,videar tacite renũciare petitorio iam ꝓpoſito ⁊ ideo poſ
ſum agere. Cõ pp.de d.l.incerti.d.l.ordinarij.cũ ſimilib9. Sol.
In illis prohibetur concurſus petitorij ⁊ poſſeſſorij:hic vero
non concurrunt ſed videtur renunciatum petitorio. Quod au-
tẽ videatur renunciatum,probatur in gl.ſic. Ei qui poſſidet,nõ
datur rei vẽdicatio vt inſtit.de acti.§.eque.ver.ei vero,qui poſ
ſidet.⁊ infra,vt poſſidetis.l.j.§.interdictũ aũt. Sed ille q agit in
terdicto retinẽde,dicit ſe poſſidere,vt dict.§.interdictum ergo
per conſequens videtur dicere ſe vendicationem nõ habere et
7 ei renũciare,arg.ſupra de lege cõmiſ.l.poſt diem.† Uidendũ
eſt ergo vtrũ hoc ſit verũ. Ad q dic aut reus confitetur agẽtem
vti poſſidetis poſſidere,⁊ iſta lectura eſt vera,tñ per rationem
gl.tum etiã,quia conſtat me habere illud quod a parte peto:er
go debet ſequi abſolutio ab inſtãtia,vt Inſtit.de perpe.⁊ tẽpo.
act.§.fi.⁊ j.de ſolutionibus,l.quoties. Si vero reus negat,tũc
nõ poteſt actor ab eo repelli exceptione,quaſi videatur renũcia
i re,nam aſſertio actoris negata per reum nõ prodeſt reo,nec ex
ea põt iuuari,quam nititur impugnare.vt in capi.ex eo.de regu
lis iuris,libro ſexto. Pro hoc videtur caſus ſupra,de ꝓbatio-
nibus.l.cum de indebito.vbi ille qui negauit ſolutionẽ amittit
preſumptionem que pro eo reſultabat ex actis partis aduerſe.
Pro hoc facit quod ſolet dici,quod quis non põt niti poſitiõe
negata,vt in Speculatore.de poſitionibus.§.octauo.verſic.ſꝫ
ſecunda premiſſa. Et iſto caſu iſta lectura non procederet,ſed
iſto caſu differetur petitoriũ in euẽtũ poſſeſſorij,vt ille qui ſuc-
cumbit in poſſeſſorio,petitoris partibus fungatur,vt in d.l.ordi
8 narij,⁊ lege incerti.† Quero ꝓ declaratione huius lecture ⁊ gl.
ſe vtrum ille qui agit petitorio videatur renũciare poſſeſſorio
quod habet,⁊ per conſequens poſſeſſorio iudicio: Tex.hic videtur
tur dicere quod non. In contrarium facit,quia agendo petito
rio,dico aduerſarium poſſidere,⁊ per cõſequens non me per ea
que dicta ſunt. Gl.videtur tenere,aut quis ſcit ſe poſſidere ⁊ vi
detur renuntiare poſſeſſioni:aut quis ignorat ⁊ tũc nõ videtur
poſſeſſioni renũciare,vt no.infra,vti poſſide.l.ſi duo.in prin.qđ
credo verum,nam cũ ſimplex nunciatio noui operis faciat nun
ciantem perdere poſſeſſionẽ,vt ſupra de operis noui nunciatio
ne,l.de pupillo.§.meminiſſe.⁊ l.prima.§.in operis,multo ma-
gis propoſitio petitorij,vbi expreſſe dico aduerſariũ poſſidere
⁊ per conſequens,me nõ. Predicta vera in eo q ſe ſcit poſſide-
re per ipſum ſi vero poſſidet per ſeruũ vel colonũ tunc agendo
rei vendicatiõne non perdit poſſeſſionem quam ſolo animo non
põt perdere niſi alius ingrediatur vt in fracta eodẽ.l.peregre.§.
quibus Item predicta vera ſi agit reſpectu poſſeſſionis eiuſdẽ

quã ſcit ſe habere: ſecus ſi reſpectu alterius, vel detẽtationis, vt
hic ſecundum vltimam lecturã. Et iſtis duobus caſibus poteſt
ꝑcipere opi. lec. de qua gl. hic facit mentionem. Potes ergo ex
p̄dictis diſtinguere. Aut ignoꝛat ſe poſſidere: ⁊ nõ videtur re
nunciare. Aut ſcit ſe poſſidere, ⁊ tũc aut per aliũ, ⁊ idem: aut per
ſe, ⁊ tunc aut agit reſpectu poſſeſſionis, quã habet. ⁊ videtur re-
nũciare, vt ſ. dictũ eſt: aut reſpectu alterius poſſeſſionis, vel du-
bitat, tunc dic, vt infra in vltima lectu. Et ſic debet intelligi gl.
9 Inſti. de acti. §. eque. in gl. que incipit, hec ṽba, ⁊c. ¶ † Sed que
ro, quomodo poteſt cõtingere, quod quis ignoꝛet ſe poſſidere
Dicit gl. hoc accidit in duobus caſibus, cũ ꝑ filium vel ſeruum
poſſideat. Hoc eſt ꝓbabile: quia eſt tolerabilis ignoꝛãtia, vt j. ꝓ
ſno l. fi. Secundo dicit gl. cum credere aduerſarium poſſidere.
qui nõ poſſidebat. Iſtud dictum poteſt eſſe verum in re mobili:
quando ego credo aduerſariũ poſſidere: ⁊ ego poſſidebam quia
habita diligenti inquiſitione cito recuperaſſem, vt ſ. eod. l. iij. §.
Nerua. ⁊ j. eod. l. peregre. in pꝛin. Alias ex quo credo aduerſa-
k rium poſſidere: oſtẽditur me oblitum eſſe mee poſſeſſionis, ex
qua obliuione perditur poſſeſſio, vt l. ſi id ꝙ in pꝛinci. ⁊ ibi no. j.
de vſucapio. l. furtum. §. fundi. ¶ Sed pꝛecedens exemplum eſt
magis aptum in hac lege: qꝛ loquitur de re immobili, quod pa-
tet, quia facit mentionẽ de interdicto vti poſſidetis. Vide ergo
l iſtam lectu. ita declaratam: ⁊ in ſe veram eſſe, ⁊ vtilem valde: ta-
men quia in ſe cõtinet aliquid diuinationis, cũ nõ dicat hic in fi
ne. quod ignoꝛauit ſe poſſidere: ideo videamus aliam lecturam
¶ Quarta lectura eſt, qḋ hic agit vti poſſidetis: nomine poſſeſ-
ſionis queſite poſtꝙ cepit rẽ vẽdicare. Op. de d. l. oꝛdinarij. ⁊ d.
l. incerti. ¶ Solu. ibi nõ poſſunt cõcurrere petitoꝛiũ ⁊ poſſeſſo-
rium retinẽde, ratione cõtrarietatis: quia agendo petitoꝛio dice
bat aduerſarium poſſidere, agẽdo poſſeſſoꝛio dicebat ſe poſſide
re, ꝙ eodem tempoꝛe non poteſt eſſe: ſed hic ceſſat contrarietas
iſta ratione diuerſitatis tẽpoꝛis: ⁊ ideo admittitur cõcurſus pe
titoꝛij ⁊ poſſeſſoꝛij. Secundo oppo. quod ſi reus, contra quem
agebatur rei vendicatione deſijt poſſidere, ⁊ poſſeſſio ꝑuenit ad
actoꝛẽ reus eſt abſoluẽdus: vt ſ. de rei vendi. l. ſi autem. §. i. ⁊ j.
10 de ſolu. l. quoties. ⁊ Inſtit. de ppe. ⁊ tem. acti. §. ſi. † Sol ego in
telligo ꝙ hic ſecundum lectu. iſtam lite conteſtata ſuper peti-
rio, poſſeſſio deuenit ad actoꝛẽ, ⁊ licet reus ſit abſoluẽdus, de re
ipſa, tamen durat iudiciũ, vt feratur ſententia ꝓpter fructus, ⁊
⁊ partus, ⁊ ſtipulationem de euictione, l. vtique. ⁊ ibi no. ſ. de rei
vẽdi. ⁊ l. ſi a bone fidei. circa pꝛin. ⁊ infra iud. ſolu. l. ſi ſeruus. Et
ſecundũ hoc concurrit hoc caſu petitoꝛium, ⁊ poſſeſſoꝛium reti
nende. Sed quia hec etiam continet aliquid diuinationis, licet
in ſe vera ſit, ideo videamꝰ aliam lec. ¶ Quinta le. eſt ꝙ agit pe
titoꝛio nunc poſſeſſoꝛio diuerſis reſpectibus, vt clare exẽpli-
ficat gl. ſecundum iſtã lect. tex. pꝛocedit plne. qꝛ per petitoꝛiũ
nõ videtur renũciatũ poſſeſſoꝛiũ. Opp. de d. l. incerti. ⁊ d. l. oꝛdi
narij. ¶ Sol. petitoꝛiũ ⁊ poſſeſſoꝛium retinẽde nõ concurrunt:
quãdo reſpectu eiuſdem poſſeſſionis agitur: qꝛ tũc actoꝛ eſt ſibi
ipſius cõtrarius: ſed quando diuerſis reſpectibus pꝛoponũtur,
ceſſat ꝯꝛietas. ⁊ ꝓcedunt ſimul, hic eſt caſus in lege noſtra. Sed
cõtra hoc opp. per rei vendi. quis cõſequitur poſſeſſionem, que
eſt apud aduerſarium: vt ſ. de rei vẽdi. l. officium. Item per in-
terdictum vti poſſidetis, qꝛ turboꝛ in ciuili, conſequoꝛ naturalẽ
que eſt penes aduerſariũ: vt no. in hac gl. ⁊ ſ. eod. l. clam poſſide
re. §. qui ad nundinas. ⁊ ſic ꝑ vtrunqꝫ iudicium idem conſequoꝛ
⁊ ꝑ conſequens cogoꝛ alterum eligere, nec admittitur cõcurſus
vt j. de reg. iur. l. nemo ex his. §. quoties. Timoꝛe huius cõtra
rij do. Oldr. dicit, Fateoꝛ, quod non impeditur concurſus ra-
tione contrarietatis, ſed bene impeditur ratione duplicitatis,
quia ꝑ vtrunqꝫ idem conſequeretur, argumen. ſ. de legatis. j. l.
huiuſmodi. §. Iſtud eſt contra mentem gloſ. noſtrarum. Pre-
terea iſta lex eſſet impoſita verbis, ⁊ nõ rebus tenẽdo hunc in-
11 tellectũ. † Ad ſolutionẽ ꝯꝛij dico, ꝙ pẽdet ex opi. noſtroꝛum do-
cto. Aut enim teneo illam opi. ꝙ actio ad eandẽ rem competẽs
ex diuerſa cauſa poſſit cumulari, quam tenet gl. in l. edicta. C. de
eden. ⁊ Dy. in l. nullus pluribus. extra de regu. iur. lib. vj. ⁊. tũc
opinio Oldradi eſt falſa omnino. Ad d. l. nemo. §. quoties. rñ-
deo ꝙ loquitur qñ cõpetunt plures actiones ad idem ex eadem
cã. ſed hic eſt diuerſa. Ad d. l. huiuſmodi. §. fi. dico, ꝙ ſi rõnem
legis inſpicias niſi facit. Vel reſpõde, vt dicit Dynꝰ in c. nullꝰ.
in reſponſione, in vj. argu. Si vero teneas aliam opinionem, ꝙ
actiones cõpetentes ad idẽ ex diuerſis cauſis nõ poſſunt cumu
lari, quam tenet Petr. ⁊ Cy. vt not. in l. edita. ⁊ tũc reſpondeo
ꝑ inficiationem, quia non eſt verum ꝙ rei vendicatio ⁊ inter di-
ctũ hoc caſu cõpetẽt ad id idẽ. Nã ꝑ rei vendicationẽ cõſequoꝛ
pꝛincipaliter vt ꝓnuntiet rem meam eſſe, vt ſupꝛa de pꝛocurat.
l. Põponius. §. ſꝫ ⁊ is: ⁊ de rei vẽdi. l. ⁊ ex diuerſo. §. j. ⁊ rei reſti-
tutio nõ venit iure actiõis ſed officio iudicis, l. officium. ſ. de rei
vẽdi. qḋ officium hoc caſu iudex ſi vult poteſt nõ exhibere cum

videatur me aliud remedium ꝓpoſuiſſe. Preterea per ſentẽtiã
latam ſup poſſeſſoꝛio declaratur me eſſe poſſeſſoꝛem ciuiliter. ⁊
per hoc debere mihi reſtitui naturalem. Iſtud autẽ mihi ꝓde
rit, qꝛ per hoc pꝛobatur meam vſucapionẽ nõ eſſe interruptam
quã ſolã ciuilis poſſeſſio inducit. vt no. Dyn. plene in c. ſine poſ
ſeſſione extra de reg. iu. li. vj. Iſtud aũt nõ declaratur in ſentẽtia
lata in petitoꝛio, ⁊ ſic iſta duo iudicia ad diuerſa cõpetunt, ⁊ ſic
12 ratio duplicitatis non obſtat. † Quero pꝛo declaratione iſtius
lecture. quid ſi quis ꝓpoſuit petitoꝛiũ ſimpliciter, ⁊ poſtea poſ
ſeſſoꝛiũ ſimpliciter, an videatur ꝓponere reſpectu eiuſdẽ poſ-
ſeſſionis, an diuerſis reſpectibus: Et videtur, ꝙ eodẽ reſpectu.
nam poſſeſſio ſimpliciter ꝓlata, intelligitur de ciuili ⁊ naturali.
vt j. ꝓ herede. l. ij. §. quod vulgo. ⁊ de vi, ⁊ vi arm. l. j. §. deijcit.
Cõtra videtur, ꝙ diuerſis reſpectibus, ſcilicet pꝛimũ iudicium
ratione naturalis poſſeſſionis, ſecundum rationẽ ciuilis. Nam
poſſeſſio ſimpliciter ꝓlata a vulgaribus intelligit de naturali
detentatione, vt no. j. de verboꝛum obligationibus. l. ſtipulatio
iſta. §. hec quoqꝫ. Si igitur in pꝛimo iudicio intelligitur de natu
rali, ergo in ſecundo de ciuili poſſeſſione. Ut euitemus ꝯꝛietatẽ
debemus hac diſtinctione adiuuari, vt in pꝛima conſtitutione
Cod. §. quibus. quod no. in l. ſcripture. C. de fide inſtrumẽtoꝛũ.
Itẽ ecõtra videtur, ꝙ pꝛimum iudicium ratione ciuilis, ſecun-
dum rationẽ naturalis. Nam verbum ſimpliciter ꝓlatũ, debet
intelligi in eum caſum qui habet iuris effectum, vt j. de ſolu. l. ſi
is cui. §. j. ⁊ ſimilibus. Sed ciuilis poſſeſſio eſt illa, que habet ci-
uilẽ effectum, nam parat vſucapionem, ⁊ fructuum acquiſitio-
nem, vt not. ſ. eod. l. iij. §. ex cõtrario. ⁊ per Dynum in dicto ca-
pitulo, ſine poſſeſſione. extra de regulis iuris in ſexto. Si ergo
pꝛimũ iudiciũ fuit ratione ciuilis, ſecundũ erit ratione natura-
lis. Quid dicemus: Dicerẽ eſſe inſpiciendum coniecturas, ſi ex
eis põt apparere: vt puta ſi agit dominus contra eum quem di
cit fructuarium, vel emphyteutam petitoꝛio, ⁊ poſſeſſoꝛio, intel
ligam petitoꝛium intẽtatũ eſſe ratione naturalis, que eſt penes
aduerſarium: poſſeſſoꝛiũ ratione ciuilis, que penes actoꝛem. ar
gumento ſ. locati. l. ſi vno. ⁊ ſupꝛa, de iureiurando l. ſed ⁊ ſi poſ
ſeſſoꝛi. §. Item ſi iurauero. ⁊ j. de verboꝛum obligationibus, l. ſti
13 pulatio iſta. §. hi qui. † Quod ſi ex coniecturis non apparet, tũc
dictam ambiguitatem ſecũdum actoꝛem interpꝛetandam arbi
troꝛ, ⁊ eiꝰ declarationi ſtandum vt ſupꝛa de iudicijs, l. ſi quis in
tentione ambigua. ⁊ ibi no. j. de verbo. obliga. ⁊ l. inter ſtipulan
tem. §. ſi ſtichum. quod ſi actoꝛ eſſet moꝛtuꝰ dicta declaratio hu
iuſmodi non continget, vt not. in dicto §. ſi ſtichũ. ⁊ ſ. de rei vẽ-
m dicatione. l. Pomponius ſcribit, ſi frumentum. §. fi.[m]

His igitur lecturis ſic extricatis, ad materiã nr̃i §.
accedamus. † Quero ⁊ reuoco in dubiũ
vtrum petitoꝛium ⁊ poſſeſſoꝛium poſſint eodem tempoꝛe in tẽ
tari. In hoc ſunt tres opiniones vna eſt Io An. ⁊ Azo. qui di-
cunt nullũ poſſeſſoꝛium cõcurrere cum petitoꝛio, vt ſ. de iudi.
l. ſi de vi. ⁊ C. de interdic. l. incerti. ⁊ C. de rei ven. l. oꝛdinarij. et
C. q̊ bo. l. fi. ⁊ de edi. di. Adri. tol. l. ij. Secũda fuit opinio Mar
cel. qui dixit petitoꝛium ⁊ poſſeſſoꝛium retinende nõ concurre
re, ratione contrarietatis, cetera poſſeſſoꝛia concurrere, cum in
eis non ſit contrarietas, vt infra, de vi ⁊ vi armata. lege, cũ fun-
dum. in fine. Et hanc opinionem appꝛobat decretalis extra de
cauſa poſſeſſionis ⁊ pꝛopꝛi. c. paſtoꝛalis. ⁊ gloſſa ſequitur eã in
dicta lege ſi de vi. Ad legem in cõtrarium allegatam reſponde,
vt ibi nota. Tertia fuit opinio. Petri de bel. perti. que dicit qḋ
nunquam potuit cadere in capite ſuo, quod petitoꝛium non con
curreret cum poſſeſſoꝛio. Unde tenet, ꝙ omne poſſeſſoꝛiũ poſ
ſit cũ petitoꝛio intentari, ⁊ hoc ꝓbat legitibꝰ ⁊ rationibꝰ. Pri-
mo, qꝛ tunc cogitur quis vnam actionem eligere quãdo agitur
ad idem. l. nemo ex his. §. quoties. j. de reg. iur. ſed poſſeſſio et
ꝓpꝛietas ſunt diuerſa, vt j. vti poſſidetis. lege. ſi duo. in fi. ergo
⁊c. Secũdo qꝛ tunc nõ admittitur concurſus duarum actionum
qñ abſolutoꝛia latata in vna parit exceptionẽ rei iudicate in a-
lia. j. de excep. l. fundi. ⁊ l. fundũ. ſed hoc nõ eſt hic, vt lege, ⁊ an
cadẽ. in fi. j. de excep. rei iudic. ergo ⁊c. Preterea, ꝓ hoc indu-
cit. l. nulli. C. de iudicijs. Ad d. l. incerti. ⁊ ad d. l. oꝛdinarij, ⁊ l.
exitu. j. eo. reſpõdet, ꝙ nulla neceſſitas impedit, cum eſſet oĩs
regula impediẽs, vt ſupꝛa ꝓbatũ eſt. Sꝫ oꝛdo litis bene impe-
dit, qꝛ ſi vult vti cõmodo poſſeſſoꝛis, opoꝛtet quod pꝛius decla
ret qs ſit poſſeſſoꝛ, ex quo apparebit ꝑſona petitoꝛis, ⁊ rei. Et
iſtam opinionẽ dicit Cynus eſſe veram ſicut Euangeliũ, vt ipſe
refert in d. l. oꝛdinarij. vbi iſtã opinionem latius ponit. Mihi
autem videtur iſtam opinionem Petri eſſe falſam ſicut Iudas
Iſcariotes. nã non ſolũ oꝛdo ſed etiã omnis regula impediens
cumulationem, ſeu cõcurſum duarum actionũ erit reperire in-
ter petitoꝛium ⁊ poſſeſſoꝛium. Tres enim ſunt regule impediẽ
tes. Prima eſt, ſi ſunt cõtrarie. Secunda, ſi electione tollũtur.
Tertia, ſi abſolutoꝛia in pꝛima lata, parit exceptionẽ rei iudi-
cate in

cate in ſcõa, vt plene not. per Dynum capitulo, nullus pluri-
bus. ꝛ per Cy. in l. edita. Prima contrarietas adeſt, cũ ꝓpono
petitorium ꝛ poſſeſſorium retinende eodẽ reſpectu, vt ſupra di-
ctum eſt pluries. Secunda põt eſſe, ſcilicet, quod electione tolla
tur, vt notatur per gl. C. de codicil. l. fi. in verſi. more. quod po-
teſt eſſe. Pone exemplum, ſi propono rei vendicationẽ ſciens
me poſſidere, videor renũtiare poſſeſſioni, ꝛ ſic p cõſequẽs poſ-
ſeſſorio retinẽti mihi cõpetit ꝓ ea, vt plene dictum eſt ſupra, in
tertia lectura, ꝛ ſic electione tolluntur. Tertia regula põt ha-
bere locum. Nã abſolutoria lata in petitorio parit exceptionez
rei iudicate in poſſeſſorio in multis caſibꝰ, vt plene dictũ eſt ſu-
pra in prima lectura. Itez põt addi regula quarta impediens,
ſcilicet, quando p poſſeſſionem ſecunde actionis, videtur actor
ſe aſſerere habere qđ petebat in primo, tũc videtur primo iudi
cio renũciatũ, nec admittitur cõcurſus, vt argumen. Inſtitutio.
ꝑ p rpe. ꝛ tempo. acti. in fine, quod põt accidere in poſſeſſorio ꝛ
petitorio. Caſus eſt hic in hoc §. ſcõm tertiam lecturam. Item
põt eſſe quinta regula impediens, ſcilicet ratio duplicitatis: qꝛ
per vtrãq; actionem idem conſequitur, vt dictum eſt ſupra cir-
ca quintã lecturã huius §. Item eſt ſexta regula impediens, ſci-
licet ratio ordinis, quod Petrus fatetur. Apparet ergo qđ nõ
ſolum ordo iudicij, ſed etiã vrgẽs neceſſitas, ꝓpter iuris regu-
las impedit cõcurſum petitorij ꝛ poſſeſſorij. Dico ergo, opinio-
nem Martio. ꝛ noſtrorum gl. ꝛ illam decretalem paſtoralis.
cauſ. poſſ. ꝛ propri. eſſe fundatã ſuper veritate. Tamẽ qꝛ iſtud
non eſt ſic indiſtincte intelligendum, iſtud examinandum puta
ui per ſeptem combinationes. ¶ Prima combinatio, quando
vnus, ꝛ idem primo ponit petitorium, ſecũdo poſſeſſorium. Se
cunda, quando vnus, ꝛ idem proponit primo poſſeſſorium, ſecũ
do petitorium. Tertia, quãdo idẽ ſimul, ꝛ ſemel ꝓponit vtrũq;.
Quarta, quando vnus primo petitorium, alius, ſecundo poſſeſ-
ſorium. Quinta quando vnus pponit poſſeſſorium, alius ſecun
do petitorium. Sexta, quando ſimul ꝛ eodem tpe vnus propo-
nit petitorium, alius ꝓponit poſſeſſorium. Septimo, quando
ꝓponit, vterq; petitorium ꝛ poſſeſſorium. Et aduerte, quia in-
telligo de poſſeſſorio ꝛ petitorio reſpectu eiuſdẽ. Si enim reſpe
ctu diuerſarum rerum, tunc ſine dubio admittetur cõcurſus, qꝛ
ceſſarent oẽs regule impedientes. Et hoc de iure noſtro, ſed de
iure Canonico ſi quis ꝓponeret inter dictum recuperande poſ
ſeſſionis aſſerens ſe ſpoliatum, non poſſet reconueniri, niſi ſup
alia ſpoliatione, vt extra de ordi. cogni. capitulo fina. ¶ Itẽ ad
uerte, quia non curo vtrum petitorium, ꝛ poſſeſſorium ꝓponan
tur in eodẽ libello vel diuerſis, ſed ſolum de hoc quero, vtrum
eodẽ tẽpore poſſit ſup vtroq; procedi. Et de hoc videamus in
16 qualibet combinatione. Prima combinatio eſt, †quando vnus,
ꝛ idem ꝓponit, primo petitorium ſecundo poſſeſſorium, vtrũ
admittatur cõcurſus. Et primo videamus, quãdo poſſeſſoriũ
eſt adipiſcẽde poſſeſſionis, ſi petitorium ꝛ poſſeſſorium que pro
ponuntur ſic ſe habent ꝙ electione tollantur, qđ eſt in caſu l. fi.
C. de codicil. ꝛ ibi no. ꝛ tunc ſolum ſuper primo ꝓcedetur, ꝛ ſecũ
dum non poterit proponi, vt d. l. fi. Aut ſic ſe non habent, ꝛ tunc
aut non eſt cõcluſum in cauſa ſuper petitorio, ꝛ admittitur con-
curſus ſecũdum gl. in d. l. ſi de vi. cũ ceſſet omnis regula impe-
diens. Aut eſt cõcluſum, ꝛ tunc non poteſt poſſeſſoriũ propone-
re, niſi ex cauſa aliter iudici videretur, vt d. ca. paſtoralis. Hoc
autẽ puto verum de equitate canonica, ne lites litibus incul-
centur, vt ibi dicit tex. ſed ſecundum iuris ciuilis rigorem hoc
nõ puto verum, niſi in caſu, vt ſtatim dicam. Sz predictis videt
obſtare, qꝛ abſolutoria lata in primo parit exceptionez rei iudi-
cate in ſcđo poſſeſſorio adipiſcende, vt no. Dy. in c. qui ad agen-
dum. de reg. iur. in vj. ergo nõ debet admitti concurſus obſtã-
te regula. Reſpondeo, iſtud non eſt ſimpliciter, ſed ita demum ſi
reus abſoluitur, qꝛ probauit ſe dominum, vt dixi circa primã le
cturã. Preterea exceptio rei iudicate ita obſtat ſicut dicit Dy.
in d. c. qui ad agendum. ſed exceptio dominij oppoſita agenti
poſſeſſorio ita demũ obſtat ſi probatur incontinenti, vt notatur
in gl. i d. l. ſi de vi. de iudic. Cũ ergo ſuper petitorio nõ ſperaret
ferri ſententia incõtinenti, propter hoc nõ debet differri poſſeſ-
ſeſſorium, qđ eſt momentaneum ꝛ pariens petitorio preiudiciũ
argu. ff. ad exhibend. l. iij. §. ibidem. Unde dico, quod ſi eſſet cõ-
cluſum in cauſa petitorij, ꝛ ſperaret ferri abſolutoria incõtinen
ti, ideo qꝛ reus probaſſet ſe dominum, non admitteretur propo
ſitio poſſeſſorij, obſtante regula, ° quia ſtatim ſperaretur abſolu-
toria, que ſtatim parit exceptiõe rei iudicate. Et illo caſu dicta
decretalis paſtoralis. de cauſ. poſſeſ. ꝛ prop. ꝓcederet ſecundũ
iuris rigorem alias procedit de equitate canonina. Item vide
tur obſtare combinationi huic, regula duplicationis: quia per
vtrinque iudicium videtur admitti idem petitorium. Sed re-
ſpondeo, vt dixi ſupra circa quintam lecturam: alias regula
17 non obſtaret, vt euidenter apparet. ¶ †Secundo videamus
quando proponitur poſſeſſorium recuperande poſſeſſionis. Et
dic, ꝙ admittitur concurſus ſecundum opinionem glo. veram,
vt d. l. cũ fundum. in fi. infra, de vi ꝛ vi arm. Nam ceſſant omnes
regule impediẽtes, niſi ſit cõcluſum in petitorio de iure Canoni
co, vt dicto cap. paſtorali. Sed huic videtur obſtare ratio ordi
nis. nam videtur incertum quis debeat onus probationis ſubi
re in petitorio. Aut enim verum eſt, ꝙ reus contra quem agitur
poſſeſſorio recuperande. poſſide vitioſe, quia ſpoliauit, ꝛ tunc ta-
lis poſſeſſio eũ nõ releuat ab onere probãdi, ſed ei incũbit onus
probandi, vt C. de probationibus, l. vis eius. Aut nõ eſt verũ, ꝛ
tunc eũ releuat, ꝛ onus probandi incũbit actori, vt C. de rei vẽ-
dica. lege finali. ꝛ ſic videt ꝙ ratione ordinãdi iudicij, debeat pri
mo cognoſci ſuper poſſeſſorio. Rñdeo, aut actor q proponit pe-
titoriũ ꝛ poſſeſſoriũ, ſponte vult vtrumque probare, ꝛ procedũt
dicta iudicia ſine dubio. Aut dicit ſe non debere probare in pe-
titorio, cũ reus poſſidebat violenter, ꝛ tũc ſine dubio ſuſpẽſo pe
titoriu procederetur ſuper poſſeſſorio, vt apparet cui onus pro
p bãdi incumbit caſus eſt in d. l. vis eius. ꝛ melius. ff. de libe. cau
ſa, l. liberis. §. fi. Alie autem regule non obſtãt. ¶ Tertio videa-
18 mus, †qñ proponitur poſſeſſoriũ retinẽde poſſeſſionis. Et dic,
aut iſta iudicia proponuntur ratione iuris incorporalis, vt ſer
uitutis, pro qua poteſt competere interdictum retinende, l. ſicu
ti. §. Ariſto. ſupra, ſi ſerui. vendi. ꝛ no. infra, vti poſſidetis. l. pri-
ma. poſt principium. Certe non impedimento regula cõtrarie-
q tatis. Non ꝓponendo interdictũ, dico me eſſe in quaſi poſſeſſio
nẽ ſeruitutis. ¶ Itẽ cõfeſſoria datur ei, qui eſt in quaſi poſſeſſio
ne ſeruitutis, vt ſupra ſi ſerui. vendi. l. ꝛ ſi forte. §. ſciendũ. ꝛ ſu-
pra ſi vſufructus peta. lege, vti frui. §. fina. vnde nõ eſt ibi cõtra
rium. Hoc igitur caſu, ſi quidẽ actor ſponte vult in quolibet iu-
dicio onus probationis ſubire, certũ eſt quod dicta iudicia pro
cederẽt, cũ nulla regula ſit impedimẽto. Sz ſi actor ꝓpter poſ
ſeſſionem quam habere ſe aſſerit, vellet ab onere ꝓbandi releua
ri ſecundum ea que no. ff. ſi ſerui. vẽ. l. ſicuti. §. ſed ſi queratur. tũc
ne ceſſe habes dicere, debere prius iudiciũ ſuper poſſeſſorio agi
tari ratione ordinis, vt ex hoc appareat quis debeat onus pro
19 bandi ſubire, vt j. vti poſ. l. j. §. hoc interdictũ. Si vero †iudicia
proponuntur ratione rei corporalis, tunc aut proponuntur di
uerſis reſpectibus: puta egi rei vendicationẽ ratione naturalis
poſſeſſionis que eſt apud te, poſtea ago, vti poſſidetis, ratiõe ci-
uilis turbate, que eſt apud me, vel econuerſo egi rei vẽdicatiõe
ratione detẽtationis, ago vti poſſidetis, ratiõe ciuilis ꝛ natura
lis poſſeſſionis, que eſt apud me, tũc iſta duo iudicia concurrẽt cũ
nulla regula ſit impedimẽto vt hic, ſecũdum quintam lect. ꝛ no.
in d. §. q ad nũdinas. Et hoc tenet Dy. ꝛ omnes. Si vero iſta iu
dicia eodem reſpectu proponuntur, tũc aut dico poſſeſſionem,
cuius reſpectu intẽto poſſeſſorium, mihi queſitum poſtquã pro
poſui petitoriũ, ꝛ iſta iudicia concurrẽt, caſus eſt hic, ſecundum
quartam lecturam, quod intellige vt ibi dixi. Aut ago ratione
poſſeſſionis, quam dico me habuiſſe tẽpore intentati petitorij, ꝛ
tũc aut poſſidebã per meipſum, ꝛ ſciebã me poſſidere, ꝛ non pote
ro poſtea intentare poſſeſſoriũ retinẽde: qꝛ intentãdo, in eligẽdo
petitoriũ videor renunciare poſſeſſioni quam habeam, ꝛ per cõ
ſequẽs poſſeſſorio, quod mihi pro ea cõpetit vt no. j. vti poſſide
tis, l. ſi duo. in princ. ꝛ gl. ꝛ dixi ſupra, circa tertiam lecturam. ꝛ
ſic eſt impedimento regula, quod electione tolluntur. Aut poſ-
ſidebam per alium, vel ignorabam me poſſidere, ita quod pro-
ponẽdo petitorium, non videor renũciare poſſeſſioni, ſecundũ
ea que dicta ſunt: ꝛ tũc ſi modo ꝓpono poſſeſſoriũ retinẽde aſſe
rẽs me poſſidere, bene poſſez ꝓponere, ſed nõ ꝓcedetur ſimul ſu
per vtroque iudicio. Aut enim reus confitetur me poſſidere, ꝛ
tunc videor tacite renunciare petitorio iam propoſito. caſus eſt
hic ſecundum tertiam lecturaz. Procedetur ergo ſolum ſuper
poſſeſſorio. Et ſi dicis ad hoc, quid cũ reus cõfiteatur poſſidere
Et tũc dico ad hoc, quod fiat condemnatio in intereſſe, quantuz
intereſt mea me non eſſe turbatum, l. ſi duo. in fine. infra vti poſ
ſidetis. Si vero reus negat me poſſidere, ꝛ tunc non videtur re-
nunciatum petitorio ſecundum ea que dicta ſunt in tertia le-
ctura, non tamen poterit procedere ſuper vtroque obſtante re-
gula contrarietatis, ſed ſuſpenſo petitorio procedetur ſolum ſu
per poſſeſſorio. ꝛ ita poteſt intelligi dicto l. incerti. ꝛ d. l. ordina
rij, ꝛ d. l. ſi de vi. ſecũdũ intellectũ gl. Tu dices, iſtud vltimum
vr male dictũ nã d. l. ordinarij ꝛ d. l. incerti. impediũt cõcurſuz
petitorij ꝛ poſſeſſorij, ratiõe ordinis, ꝛ nõ ratione cõtrarietatis,
ꝛ iđ dicit tex. ordinarij iuris eſt, ꝛc. ꝛ in l. incerti dicit, ex hoc or
dine, ꝛc. Rñdeo regula cõtrarietatis facit, ne poſſint ſimul intẽ-
tari, vel ſimul ꝓcedi. Ratio, ſeu regula ordinis facit poſſeſſoriuz
precedat ꝛ ſequaſ petitorium, vt loquũtur dicte leges. Item
vnũ volo te ſcire in hac combinatione, ꝛ in omnibus alijs, quod
vbicunque poſſeſſorium, quod proponitur, haberet cauſam do-
r minij, tũc nõ cõcurrit cũ petitorio, obſtante illa regula r, quod

abſolutoria lata in vna parit exceptionẽ rei iudicate in alia, vt
j.de interdict. l.ij.§.quedã. Nunc videtur per quos tramites
21 deriuatur iſta ſubtilis, ⁊ obſcura materia. ¶ †Secũda cõbina-
tio, quando vnus ⁊ idem primo ꝓponit poſſeſſoriũ, ſecũdo peti
torium, ⁊ ſic ecõuerſo. Ad primum dic, aut poſſeſſorium primo
ꝓpoſitum fuit adipiſcẽde poſſeſſionis, ⁊ precedit, niſi electione
tollat, vt ſupra proxime dictum eſt, multo magis cum abſoluto
ria lata in primo, ſcilicet poſſeſſorio, non pariat exceptionem rei
iudicate in ſcdo, ſcilicet petitorio, vt infra de exceptio. rei iudi-
cate, ⁊ l. tan cadem. §. fi. Si vero fuit poſſeſſorium recuperãde. ⁊
tunc idẽ quod ſupra: quia cõcurrunt, niſi actor vellet reuelari ab
onere ꝓbãdi, d.l. vis eius. C. de ꝓbat. ⁊ ſupra dictũ eſt. Si vero
fuerit poſſeſſoriũ retinẽde, tũc aut iſta duo iudicia ſũt reſpectu
iuris incorporalis, ⁊ idem qḋ ſupra. Aut reſpectu rei corpora-
lis, ⁊ tunc agitur diuerſis reſpectibus, ⁊ concurrunt. Aut eodẽ
⁊ tunc aut petitoriũ ſecundo loco intentatur ratione poſſeſſio-
nis, quam dicit ſe poſt intentatum poſſeſſorium ꝑdidiſſe, aut di-
cit ſe eã ꝑdidiſſe ante intẽtatum poſſeſſoriũ. Primo caſu, aut di-
cit ſe eã ꝑdidiſſe ante litem conteſtatam ſuper poſſeſſorio, ⁊ vi-
detur renunciare poſſeſſorio. Aut poſt litem cõteſtatam, ⁊ tunc
ꝓcedit vtrunque iudicium. Ratio, quia poſſeſſorium retinẽde
datur ei qui litis conteſtate tempore poſſidebat, vt Inſtituti. de
interdict. §. ſed hodie. ⁊ infra, vtrobi. l. j. Secundo caſu, propo-
nendo petitoriũ videtur poſſeſſorio renũciare, per ea que dicta
22 ſunt circa tertiã lecturam. ¶ †Tertia combinatio eſt, quãdo
vnus ſimul ⁊ ſemel ꝓponit vtrunq;. Et in hac dic, Aut ꝓponit
petitorium ⁊ poſſeſſoriũ adipiſcende, vel recuperande, ⁊ idem ꝙ
ſupra per omnia. Aut petitoriũ ⁊ poſſeſſoriũ retinẽde, ⁊ tunc aut
ratione iuris icorporalis, ⁊ idẽ quod ſupra. Aut rei corporalis
⁊ tunc, aut diuerſis reſpectibus, ⁊ procedũt Aut eodem reſpe-
ctu, ⁊ tunc ꝑ regulam cõtrarietatis impeditur cõcurſus, ⁊ pro-
pter regulam ordinis ꝓcedit poſſeſſorium, vt dictum eſt ſupra.
23 ¶ †Quarta combinatio eſt, qñ vnus primo petitorium, alius
ſcdo poſſeſſorium proponit. Et ſi quidem proponitur poſſeſſo-
rium recuperande, vt ago ꝯ te rei vendicatione, tu ſecundo con-
tra me interdicto vñ vi, vel alio poſſeſſorio recuperande: ⁊ ſi qui
dem agis tu ratione violẽtie, quã dicis poſt ſuſpectũ iudicium
ſup petitorio tibi illatam, poteſt hoc fieri, vt C. finium regũdo-
rum. l. ſi cõſtiterit. ⁊ ꝓcederet vtrunq; iudicium. Aut proponit
iudicium recuperande, ratione violentie illate ante petitorium
propoſitum ⁊ tunc aut ꝓponitur diuerſis reſpectibus vt vendi
co, q2 detines, vel ciuiliter poſſidetis tu poſſeſſorium intẽtas, q2
dicis te ſpoliatũ eſſe poſſeſſione, ſaltem naturali, tũc illa iudicia
ꝓcedunt ar. huius legis, ſecundũ quintam lecturam. Aut ꝓpo
nitur eodem reſpectu ⁊ tũc ante litẽ conteſtatem, aut poſt. Pri-
mo caſu põt proponi ⁊ ſolũ ſuper poſſeſſorio proceditur ſuſpẽ-
ſo petitorio: Ratio q2 cauſa ſpoliationis eſt priuilegiata, vt de
ea ante cognoſcat quam de ꝓprietate cũ ſpoliatus ante omnia
ſit reſtituendus vt C. ad legem Iuliam. de vi publica ⁊ priuata
l. ſi quis ad ſe fundum. ⁊ C. ſi per vim vel alio modo l. j. ⁊ no. j. de
vi ⁊ vi arma. l. j. in principio. Et hoc intelligo verũ etiam ſi reꝰ
in initio petitorij fuiſſet cõfeſſus ſe poſſidere cum ante litem cõ-
teſtatam licet peniteret, vt ſupra de rei vendicatione. l. is qui ſe
obtulit. Secundo caſu quando proponitur poſt litem conteſta-
tam ſuper petititorio aut in petitorio reſpõdit ſe poſſidere ⁊ nõ
poterit agere poſſeſſorio recuperãde quia eſſet ſibi cõtrarius,
ergo ⁊ cetera. C. de furtis l. j. Aut non reſpondet quia non fuit
interrogatus ⁊ tunc potuit proponere poſſeſſorium recuperan
8 de nec per hoc ſuperſedebitꝰ in petitorio. Nam illa exceptio,
24 † quod prius cognoſcitur de cauſa ſpoliationis eſt dilatorio. et
ſic non põt opponi poſt litem conteſtatam vt C. de excep. l. fina.
⁊ de ꝓbati. l. exceptionẽ. Et qs ſit effectus huiꝰ iudicij aliquan-
do ille q cõuenitur non poſſediſſet nec fuit interrogatus habes
gloſſam notabilem infra de except. rei iudicate. l. ita te. §. prĩo
25 ¶ †Eſt modo videndũ quid ſi ſcdo ꝓponitur interdictũ adipi-
ſcende poſſeſſionis. Et dic aut iſta iudicio ꝓponuntur diuerſis
reſpectibu ⁊ non eſt dubium quod ꝓcederet. Aut eodem reſpe
ctu ⁊ tunc aut reus illud ꝓponit ante litem conteſtatam ſuper
petitorio ⁊ poteſt ⁊ in petitorio non procederetur. Ratio quia
reus ꝓponendo tale interdictum negat ſe poſſidere: ergo ⁊ ce-
tera ſupra de rei vẽdicatiõe. l. fi. Aut reus proponit poſt litem
cõteſtatam ⁊ tunc aut reus ante reſpõdit ſe poſſidere aut nõ, vt
ſupra proxime dictum eſt. Reſtat quando ꝓponitur interdictũ
retinende, dic, aut proponitur diuerſis reſpectibus, ⁊ procedit
26 vtrunq; iudicium. †Item ſi reus agit interdictio vti poſſidetis
⁊ q2 actor eum turbat ⁊ inquietat non tñ ſe poſſidere contendit
actor. Conſtat enim quod ꝑ hoc poteſt intentari interdictum vti
poſſidetis. d. l. ſi duo. §. itẽ videamꝰ. infra vti poſſidetis. ⁊ nota
per gl. C. vti poſſidetis. l. j. Non enim video qḋ repugnet quin
iſta iudicia procedant. Aut agit reus vti poſſidetis reſpectu
eiuſdem poſſeſſionis ꝓ qua cõuenitur: quia actor aſſerit ſe poſſi
dere, ſcilicet nunc, cum ipſe actor cõuenitur, vti poſſidetis, ⁊ tũc
aut actor aſſerit ſe poſſidere ea poſſeſſione, quam habebat ante
intẽtatum petitorium ⁊ tunc ſuſpenſo petitorio ſolum ſup poſ-
ſeſſorio proceditur, quia actor eſt ſibi cõtrarius. Item ratione
27 ordinis. Itẽ quia ſi verum eſt actorem poſſidere, videtur eſſe re
nunciatum petitorio, vt hic, ſcdm tertiam lecturam. Aut aſſerit
ſe poſſidere poſſeſſione ſibi poſtea queſita, ⁊ tũc poterit vtrunq;
7 iudicium ꝓcedere. ar. huius. §. ſecundũ quartã. ⁊c. ¶ †Quinta
cõbinatio eſt, quando vnus primo proponit poſſeſſorium: alius
ſecundo petitorium, ⁊ ſic econuerſo ad precedentem. Et dic ſi
primo propoſitum fuit poſſeſſorium recuperãde: ⁊ tunc aut pe
titorium ſecundo proponitur per modum agendi: ⁊ non poteſt,
quia ille intẽtando poſſeſſorium tale, negat ſe poſſidere: ergo nõ
cõuenitur petitorio, vt s. de rei vẽdicatione. l. fi. Itẽ quia cauſa
ſpoliationis eſt priuilegiata: vt ante de ea cognoſcatur, vt C. ſi p
vim: vel alis modo l. j. ⁊ C. ad leg. Iul. de vi. l. ſi quis ad ſe fundũ
⁊ C. locat. l. ſi quis cõductionis. Aut ꝓponitur per modum exci
piendi: ⁊ tunc aut ille, qui agit poſſeſſorio, vult ante de illa cauſa
ſpoliationis cognoſci: ⁊ non cognoſcetur de dominio eadem ra-
tione. Aut aſſentit quod ſuꝑ illa exceptione dominij cognoſca-
tur: ⁊ cognoſcetur ſimul de vtroq;, vt extra de reſtitutione ſpo-
liatorum, c. j. licet enim nõ ſuo iuri renunciare: vt C. de pact. l. ſi
quis in conſcribendo. Sed ſi primo intentatum eſt poſſeſſorium
adipiſcende, ⁊ tunc aut petitorium ſecundo intentatur diuerſo
reſpectu, ⁊ poteſt. Aut eodem modo, ⁊ non poteſt: quia ille, qui ꝓ
ponit tale interdictum, negat ſe poſſidere. ergo, ⁊c. d. l. fi. niſi for
te conueniretur ratione poſſeſſionis poſtea queſite. Si vero pri
mo ꝓpoſitum fuit poſſeſſoriũ retinẽde: tunc aut iſte, qui ſecundũ
proponit petitorium agit diuerſo reſpectu: ⁊ procedũt iudicia
Aut eodẽ reſpectu, ⁊ tunc prius cognoſcetur de poſſeſſione. Nõ
enim ſimul concurrunt ratione contrarietatis, ⁊ ratione ordi-
nis. Et ſic etiam poteſt intelligi. d. l. incerti. C. de interd. tñ hoc
caſu cognitio ſup poſſeſſorio facilis erit. Nam iſte, qui ſecundo
proponit petitorium, vr̃ renunciare ſue poſſeſſioni, quam primo
ſe habere aſſerebat, vt s. dictum eſt. Ideo iudex illum, qui poſ-
ſeſſorio agit: pronunciabit in poſſeſſione potiorẽ, niſi poſſideret
28 vi, clam: vel precario. ¶ †Sexta combinatio eſt, quando ſimul ⁊
eodẽ tempore vnus ꝓponit petitorium, aliꝰ poſſeſſorium: ⁊ iſto
caſu quodcũq; ſit poſſeſſoriũ ſemper debet de eo precognoſci.
ita tenet gl. C. de interdic. in d. l. incerti. qḋ credo verum Pri-
mo, ſi vnus proponit interdictum recuperande, ⁊ alius petito-
rium, nam hic eſt cõtrarietas: cum vnus aſſerit alium poſſidere,
alius negat. vnde impeditur concurſus: ⁊ ratione ordinis quia
cauſa ſpoliationis ante omnia debet tractari. Itẽ ſi ꝓponitur:
interdictum adipiſcende, quia aduerſarius ſe poſſidere conten-
di, ſubeſt ratio cõtrarietatis, ⁊ ordinis. Item in interdicto reti-
nende prout agitur, quia aduerſarius ſe poſſidere cõtendit ſub-
eſt ꝯrietas, ⁊ ordo. Predicta vera niſi diuerſis reſpectibus age-
ret, tũc enim iudicia cõcurrũt: nec eſſet aliqua regula impediens.
29 ¶ †Septima ⁊ vltima cõbinatio eſt, quãdo vterq; ꝓponit peti-
torium ⁊ poſſeſſorium: quia aſſerit ſe poſſeſſorẽ ⁊ dominum, tũc
ſecundum õnes, ratione cõtrarietatis, ⁊ ratione ordinis iudi-
ciarij, debet precedere poſſeſſorium, vt. vti poſſidetis. l. j. §. hoc
ante interdictum. ⁊ ſupra, de iudicijs. l. inter legatores. ⁊ C. de
rei vẽdicatione. l. ordinarij. ⁊ ibi gl. j. ⁊ fi. tãgit hãc cõbinationẽ
tangitur etiam in d. l. incerti. per gl. expreſſius per Iacobũ de
Arena. Ex his remanet declarata iſta materia: ⁊ patet ꝙ opi-
nio Petri nõ eſt vera, ⁊ patet in gl. in d. l. incerti. q̃ tãgit iſtas cõ
30 binationes ꝙ nõ dicit ex toto ꝑfecte. ¶ Scdo quero: † vtrum in
caſibus in qbꝰ dicta iudicia dixi non cõcurrere, ſit neceſſe ꝙ op
ponatur exceptio: an ſi nõ opponat, iudicia ſint nullũ: vel ſaltem
reus veniat abſoluẽdus: Id q dico ꝙ dicta iudicia non coueue
runt eſt quanq; rationis ordinis vel prelationis: ⁊ iſto caſu
ſi non opponatur iudicia procedũt ⁊ valent vt ſupra de euic. l. ſi
mancipium. §. j. ⁊ ibi not. ⁊ etiam no. C. communi diui. l. ij. ⁊ eſt
textus extra de ordin. cognitio. capitu. cum dilectas. debet er-
go iſto caſu opponi exceptio. Quandoq; nõ cõcurrunt quia ab-
ſolutoria lata in vno parit exceptionẽ rei iudicate in alio, ⁊ iſto
caſu d; etiã opponi exceptio, alias ꝓcedunt iudicia l. fundi. ⁊ l.
\+ fundũ. j. de excep. expreſſiꝰ co. ti. l. gñaliter ſm ſecũdã lec. †Quã
doq; impeditur cõcurſus q2 electione tolluntur ⁊ tunc aut iſta
duo iudicia ꝓponũtur ſimul, aut ſucceſſiue vnũ poſt aliud. Pri-
mo caſu debet opponi alias ꝓcederet iudiciũ tñ vna ꝑceptio-
ne debet eſſe cõtentus ar. j. quorum le. j. §. q2 autẽ. ſi enim. Alex.
aduerſarij ꝯtumacia admittit concurſus, multo magis ex ipſiꝰ
conſenſu q ex taciturnitate pſumit. Pro hoc C. de ann. except.
31 l. fi. ⁊ ꝙ ibi no. †ſic vr̃ intelligere. ⁊ C. cõmu. leg. l. fi. in prin. in
primo contrario, vbi dicit: neminem debere cogi ad eligendũ parte
inſtante, non alias. Scdo caſu qñ ſucceſſiue tunc non eſt neceſſe,
quod

quod opponatur exceptio. Nam cū primum iudiciū fuit propo
ſitum ad ſecundū aditus fuit ipſo iure precluſus, vt C. de codic.
l. fi. ideo in ſecundo ſine actione experitur, poſſet tamē oppone-
32 re exceptionē, ſeu facti, ſeu intētionis. † Sit tamē cautus re⁹, vt
t acta primi iudicij in ſecundo producat. nam acta etiā inter eaſ
v dem perſonas non ꝓbant in alio iudicio, v niſi quis eis vtatur,
l. cū antea. §. fi. C. de arbi. Pro hoc d. l. generaliter. j. de excep.
ſecundū ſecundā lect. Si aliud diceres, ſequeretur, ꝙ iudex de
facto ſuppleret, quod eſt falſum. Quādoq; impeditur cōcurſus
ratione contrarietatis ⁊ dic, aut contrarietas apparet in vno, ⁊
33 eodem iudicio, aut in diuerſis iudicijs ſeu inſtantijs. † Primo
caſu poteſt iudex ex officio ſuo reſpuere libellū, l. j. ſ. de of. aſſeſ.
Itē etiā pars poteſt opponere, ⁊ repelletur actor. l. j. C. de fur. ⁊
C. ſi ſer. exter. l. j. Vel ſi pars, vel iudex nihil dixerit, ſed proceſ
ſum eſt ſuper libello, dicta continente contraria, tūc aut in pro-
ceſſu etiam continetur contraria. ⁊ ſequitur abſolutio ēt parte ñ
opponente. ipſe enim ſe excludit. l. ij. §. ſed ſi alius. j. quando ap
pel. ſit. arg. C. de fide inſtr. l. ſcripture. ⁊ j. de reg. iur. l. vbi repu
gnantia. Si vero proceſſus nō continet cōtraria, ſed in eo vnam
partem contrariorum elegit, tūc valet proceſſus, ⁊ ſuper eo erit
iudicandum, argu. d. l. j. §. q2 autem. j. quor. lega. inducendo, vt
ſ. Nā ibi loquitur in actis contrarijs, vt no. gl. in l. C. de fur. et
ar. d. l. fi. C. de an. excep. ⁊ imputet ſibi reus, qui nō opponit. Se
cundo caſu, qñ contrarietas apparet ex diuerſis iudicijs ſeu in-
ſtantijs, tūc aut iſta iudicia intentantur diuerſis tēporibus, aut
ſimul ⁊ eodem tēpore. Primo caſu dic, ꝙ quādoq; ſunt cōtraria
que electione tollunt, ⁊ tunc eſt intrare in illā queſt. difficilē, an
tollatur ipſo iure, vel ope exceptionis, de quo per Cy. C. d furt,
l. j. in v. q. Si dicas tolli ope exceptionis, eſt neceſſe, ꝙ opponat
exceptio: ſi vero ipſo iure, tunc eſt idem ꝙ ſ. dixi, in his que ele-
ctione tolluntur, vt patet in d. l. j. C. de fur. Et poteſt poni exem-
plum in hac materia, eo caſu, qñ eligendo petitoriū precluditur
via ad poſſeſſoriū retinēde, vt ſ. dictum eſt. Quādoq; contraria
ſic ſe habent, ꝙ nō tolluntur electione ſimpliciter, ſed intētando
ſecundum iudiciū renunciantur primo. Exēplū ſ. de minor. l. ſi
filius. j. reſponſo. ⁊ hac lege ſm tertiam lect. tunc in primo iudi-
cio cui videtur renunciatū, dꝫ opponi exceptio que ex tacita re-
nunciatione queretur, vt C. de pac. l. poſtꝗ liti. ⁊ ſ. de lib. leg. l.
non ſolū. §. liberationis verba. ⁊ ibi not. Si vero intentat ſimul
⁊ eodem tēpore, tunc eſt intrare in aliam queſtionē, an in contra
rijs impediatur natiuitas actionis, an ſolū exercitiū. Si impe-
ditur natiuitas, quod tenet Pet. C. de furt. l. j. in iiij. q. nō eſt ne
ceſſe ꝙ opponat exceptio: q2 non cōpetit actio in factum, tamen
debet in iudicio probari ſm ea que dicta ſunt. Si vero nō impe-
ditur natiuitas, ſed ſolū exercitium, quod videtur tenere gloſ. in
l. j. C. de fur. tunc dꝫ opponi exceptio, ꝗ actionē elideret. Alias
imputet ſibi qui eam nō opponit, C. ſent. reſc. non poſ. l. perem-
ptorias. ⁊ C. de prob. l. exceptionē. Tutius eſt ergo hoc caſu ex
34 depaionem opponere. ❡ † Tertio quero nūquid in poſſeſſorio
requiratur lit. cōteſt. vel non. ⁊ ſic an reo abſente ante lit. cōteſt.
poſſit perueniri ad diffinitiuā ſententiam: Gl. tenet ꝙ requirit
lit. conteſt. C. ſi per vim, vel alio mo. l. fi. in vlt. gl. Gul. de Cu. diſ
putauit hoc multū late ſ. de in inte. reſti. l. oēs. ⁊ tenet cōtrariū
ꝑ ſuas rationes, quas j. ſubijciam. Mihi videt Gul. male dice-
re, ⁊ ꝯ tex. ⁊ gl. quas ille non allegat. Dic ergo ſic, Aut iudicium
poſſeſſorium dirigitur ꝯ incertam perſonam, non requiritur li-
tis conteſt. vt C. de edi. di. Adria. tol. l. fi. Aut dirigitur contra
certam perſonam: ⁊ tunc regula eſt ꝙ requiritur lit. conteſt. hoc
probatur in iudicio retinende poſſeſſionis, per tex. Inſtit. de in-
terdict. §. hodie. ⁊ j. de iti. actuq; priua. l. j. §. annuꝫ. ⁊ ibi no. ⁊ j.
vtrobi. l. j. in fi. ⁊ ibi not. in j. glo. Et idē in iudicio adipiſcende,
vt j. quo. leg. l. fi. in fi. ⁊ ibi not. in vlt. gl. in d. l. fi. Idem i interdi
cto recuperande, vt in vlt. gl. in d. l. fi. C. ſi per vim, vel alio mo.
⁊ ibi no. Et hoc arg. videtur ſentire alibi gl. j. de vi, ⁊ vi arm. l. ſi
de fundo. Item in interdictis exhibitorijs, not. j. de tab. exhi. l.
35 locū. §. ſi tabule. in glo. que eſt ſuper verbo detinet. † Iſta regula
fallit in poſſeſſione ꝗ datur ex interdicto Carboniano, ibi enim
licet miſſus conſtituat poſſeſſor, vt no. ſ. ad Carb. l. iij. §. miſſuꝫ.
tamen illud iudiciū tractatur ſummatiꝫ, l. iij. §. cauſe. eod. titu.
Ratio poteſt eſſe duplex. Prima, fauore pupilli, vt l. iij. §. ⁊ ge-
neraliter. ſ. vent. in poſ. mitt. Secunda, quia dicte poſſeſſionis
cōmodum ſine aliquo iudicio perdit adueniente pubertate, niſi
caueat, vt ſ. ad Carbon. l. de bonis. §. fin. Item illud quod dicit
Gul. ꝙ reo contumace deuenitur ad diffinitiuam lite conteſta-
ta eſt primo contra l. iij. §. pen. j. de lib. do. exhi. Sꝫ ipſe reſpon
det. ꝙ ibi idem, quia non poterat haberi poſſeſſio rei petite: q2 li
ber homo exhiberi petebatur. Sed illud nihil eſt. quia ibi pote
rat haberi illud. qđ per interdictū petebatur. ſ. ꝙ liber homo ex
hibeatur, ⁊ dimittat niſi diceres liberū hominē ibi nō apparere
Illud eſt diuinare. Itē eſſet cōtra gl. l. fi. C. ſi per vim, vel alio mo

do. Itē contra id, quod not. ſupra, de operis noui nunciatione.
l. ſi prius. in vltima gl. que ē additio. ⁊ quod no. Azo in ſumma,
vti poſſidetis. in fin. ⁊ Cy. C. vti. poſſidetis, l. j. in fin. qui dicūt
ꝙ reo contumace transfertur in eū onus probandi, nō auiē per
uenitur ad diffinitiuam. Teneamus ergo glo. noſtram. ad rō-
nes Gul. reſpondeo. Primo dicit ipſe, ꝙ cā poſſeſſeons eſt mo
mētāea, ⁊ ſic vtilis, ꝗ ⁊c, vt C. d ſen. ex breui. recit. auth. niſi bre
uiores. rñdeo, falſum ē ꝙ ſit vtilis, vt no. C. ſi d momen. poſ. l. j.
in fi. p̄ie gl. Scdo ꝓbat, poſſeſſio ꝑdit negligētia vt infra, de v-
ſuca. furtum. §. primo. ⁊ ibi no. ſ. inſti. de vſucap. §. quod autē
multo fortius ex contumacia, que prepōderat culpe, vt ſ. ad le
ge Aquiliam, l. itē ſi obſtetrix. Reſpon. illud magis contingit
ex obliuione, que inducit dipoſitionē animi, quam ex negligen
tiā, vt ibi no. Que rō hic ceſſat. Tertio probat, ſentēti alata ſu-
per poſſeſſorio equiparat ſententie late ſuper ſecunda appella
tione quia ſicut nō licet tertio prouocare, ita nō licet prouocare
a ſententia poſſeſſorū, ſed ſentētia appellationis poteſt dari li
te nō cōſtata l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. Reſpondeo, illud
ideo quia lis cōteſtata fuit in cauſa principali, ad quā cōteſta-
tionē omnia reducuntur per appellationem, vt C. de ꝓcurato.
l. ita demū. preterea, ibi eſt ex priuilegio ſpeciali cauſe, vt ibi di
cit tex. ⁊ gl. ergo in cōtrariū ius commune, ⁊ ſi facit pro nobis.
❡ Quarto probat, q2 proceditur cu nō legitima ꝑſona, vt ... g
leg. perſo. l. momētanee. ergo defectus vnius perſone nō vitiat
⁊ ſic nec litis cōteſtatio. Reſpōdeo, quod iſtud argumen. nō con
cludit. Nō enim ſequitur, iſta cauſa habet vnum ſpeciale, ergo
aliud imo magis concludit contrariū, ne duo ſpecialia habeat
vt C. de dot. prom'. l. j. Quinto probat, i petitorio cōtra cū cōtu
macē fit miſſio i poſſeſſionē, ⁊ trāſfertur poſſeſſio, lꝫ ad hoc prici
paliter nō agat, multo magis in poſſeſſorio, vbi ad hoc pricipa
liter agit. Rñd. illa poſſeſſio de facili recuperat intra annū, l. ſi
quis emptionis. §. penul. C. de preſcriptiōe triginta annorū:
ſicut dictum eſt poſſeſſione Carbonia. Et ſi dicis, poſt annum
parat p̄iudiciū magnū, dico illud propter nimiam cōtumaciā,
vt ſtatim dicam. Sexto, quia in cōtumaciam partis proceditur
ad dominij tranſlationē, vt ſupra de damno infecto. l. ſi finita. §.
Iulianus. ⁊ l. pretoris officiu. in pri. multo magis ad trāſlatio
nē poſſeſſionis. Reſpōdeo, illud propter nimiam cōtumaciā. q2
patitur contra ſe interponi primum ⁊ ſecundum decretum, nā
⁊ hoc idē fateor, ꝙ ex ſecundo decreto transfertur poſſeſſio Se
ptimo probatur in poſſeſſorio adipiſcende per caſum l. fin. C. d
edicto diui Adriani tollend. Reſpondeo illud poſſeſſorium nō
intentatur contra certam perſonam, cum ſit legitimis, contra-
dictor vt ſupra dictum eſt. Octauo probat in poſſeſſorio recu-
perande, quia ſi licet mihi congregare amicos, ⁊ mea authorita
te recuperare l. iij. §. cū igitur. j. de vi ⁊ vi arma. multo magis
cum iudice. Reſpondeo illud permittitur patri incontinenti cū
liquet ſe eſſe expulſam, iudici hoc etiam permitteretur ſi ſibi li-
queret, ſed liquere non poteſt, niſi vtraq; parte preſente, vt l. fi.
C. ſi per vim, vel alio modo, ergo ⁊c. ❡ Nono idē probat, q2 hoc
contingit in cauſa reſtitutiōis in integrū, vt ſupra, de minori-
bus. l. in cauſe. §. cauſa cognita. Reſpond. vide quod dicit Cy.
C. ſi vt ſe ab here. abſt. authen. ſi omnes. in vltima queſtiōe, ⁊ nō
obſtat. Decimo probat in poſſeſſorio retinende, nam poſſeſſoria
retinēde duplicia ſunt, ⁊ in eis quilibet eſt actor, ⁊ reus, vt j. de
interdic. l. ſecunda, in princip. ⁊ l. ſi duo. §. primo. infra, vti poſſi
detis. ſꝫ actore abſente pōt ferri diffinitiua vt C. cōmodo ⁊ quā.
iud. auth. qui ſemel. ergo ⁊c. Reſpōdeo, licet vterq; dicat actor,
⁊ reus, tamē ille fungitur partib⁹ actoris quantū ad hoc q pri-
mo ad iudiciū prouocauit, vt ſupra de iudicijs. l. in tribus. Hoc
oſtēdo per rōnē, litis conteſtatio habet duo extrema, ſcilicet
aſſertionem actoris, ⁊ negationem rei, modo ſtatim cū actor p-
ponit libellum, aſſerit, ⁊ ſic lis ex parte ſua eſt quaſi conteſtata, ⁊
iſta ratione ius voluit quod eo abſente poſſet ferri diffinitiua.
Ita dicit Petrus in l. edita. C. d edē. in vltima qſtiōe. ergo illa
authen. habet locū in duplicibus iudicijs ſolum, in eo qui pri-
mo ad iudiciū prouocauit libellum dando. Iſte ſunt rationes
x ſue in effectu licet ipſe latioribus vtatur. ❡ Quarto v quero,
36 † his caſibus, quibus procedit poſſeſſoriū, ⁊ petitorium, vtruꝫ
dicta iudicia ſint eadem ſententia terminanda, an vero de eo
prius iudicetur, de quo prius cōſtat: Decretiſte dicūt. Quod ea
dem ſententia deberet terminari, ſiue ambo ab eodē proponant
vt extra de cauſa poſſeſ. ⁊ proprie. c. cū dilect⁹, ſiue vnū iudiciū
ab vno, aliud ab alio, vt extra de ordi. cog. c. cū dilectus. Pet. ⁊
Cy. in l. incerti. C. de interdic. in. ij. q. ſi eorū verba. cōſideres, vi
dent dicere, ꝙ ſuper eo iudicio prius pronūtietur, de quo prius
cōſtat. Quid ergo dicemus: Breuiter dico aut vtrūque iudiciū
ab vna parte intentatur, ⁊ tūc de iure noſtro pōt iudex ſepara-
tim pronuntiare, nulla enī eſt ratio impediens, non ſolū hic vbi
ſunt duo iudicia, ſeu etiā ſi eſſet vnum iudiciuꝫ habens plura ca

pitula: Caſus eſt ſ. de iudi. l. nõ idcirco. in prin. facit. ſ. de mino.
l. etiam. §. ex cauſa. ⁊ ꝙ not. per doct. C. ſi aduer. rem iudic. l. j.
x Diſcrepat x ergo in hoc ius ciuile a canonico, ⁊ hoc ſentit gloſ.
37 extra de cau. poſ. ⁊ propter. c. ij. †Si vero petitorium proponi
tur ab vno, poſſeſſorium ab alio, tunc debet eadem ſentẽtia ter-
minari, etiam de iure noſtro, propter naturam conuentionis, ⁊
reconuẽtionis. l. j. in fi. j. que ſen. ſine appel. reſcin. Solet dici in
auth. ⁊ cõſequenter. C. de ſent. ⁊ interlo. om iud. ⁊ no. ſ. de iudi.
38 l. qui prior. ⁊ ita loquitur c. cũ dilectus. de ordi. cognit. †Pre-
dicta vera in eo caſu, quãdo in poſſeſſorio requiritur litis cõte-
y ſtatio. Si vero y non requiritur, ſed ſummarie proceditur, tunc
forte, non haberet locum materia reconuentionis, ſecundum ea
que not. per Cyn. in auth. ⁊ conſequenter in vij. q. quod hic non
39 examino. †Quis autem ſit effectus vtriuſq; iudicij, ⁊ qualiter
fiat executio, dic vt ibi per Cy. in dicta l. incerti. in qui. ij. q quan
tum ad hoc ſatis perfecte loquitur, ⁊ fuerunt verba Pet. quod
40 tenet Jo. Andr. in d. c. paſtoralis. circa fi. ¶ †Quinto ⁊ vltimo
quero. quid de interdictis exhibitorijs. vtrum debeãt precede-
re petitoria iudicia. Gl. iuris canonici dicit, ꝙ ſic. vt in interdi-
ctis de liberis exhib. ⁊ tab. exhib. Et ſic intelligunt quidã decre
talem, paſtoralis. ſupra allegatã, vt ibi not. ante finẽ magne gl.
Certe minus bene intelligunt interdictum de liberis exhiben-
dis. Nam continet in ſe cauſam proprietatis, nõ ergo precedit
proprietatis queſtionem, ſed in eo totum ius finitur proprieta-
tis ⁊ poſſeſſionis. l. ij. §. quedam. j. de interdict. Sʒ bene poteſt
dici, quod eſt preparatorium alterius interdicti. ſcilicet de libe
ris deducendis, vt j. de liber. exhiben. l. iij. §. j. Illud vero quod
loquitur de interdicto de tabulis exhibendis verum dicit, quod
debet precedere, adeo quod ſi ſuper petitorio lis ſit conteſtata,
amplius non poterit agi interdicto, vt j. de tab. exhib. l. fi.

ADDITIONES.

a ¶ Nihil commune. Pro concordia aduerte ꝙ mote liti ſuper
re actor renuncians, ipſo iure perdit dominiũ rei, quaſi illam vi-
deatur habere pro derelicto. Ita Bart. in l. non ſolum. §. ſi libe
rationis verba. ff. de lib. leg. contrarium tamen tenere alleg. per
Lud. Rom. ibidem in hoc. §. nihil commune. in ſecunda lect. ⁊ i
l. poſt quam liti. C. de pac. q. vlt. Tu dic, aut expreſſe renũciauit,
⁊ tunc procedat prima opinio. Aliquando vero aliquid faciat ex
quo videtur tacite renunciare, ⁊ tunc ſi eſt tale factum ex quo vi-
deatur habere rem pro derelicto, ⁊ idem. Facit, quod habetur i
l. falſus. §. ſi iactum. ff. de furt. Si vero factum nõ ſit tale, ex quo
non preſumatur. ꝙ nõ velit rem habere pro derelicto, ⁊ tũc pro
cedat alia opinio Bar. negatiua, quam viſus fuit tenere Bal. in
l. j. C. com. de leg. qui etiã videtur ſibi cõtrariari in d. l. poſt quã
liti. Item poſſet aliter ſolui ſecundum diſtinctionem, quam fa-
cit Bart. in l. ſi quis vi. §. differentia. j. eo. titu. quia renuncians
⁊ non retinens poſſeſſionem, videtur perdere dominium: ⁊ ita
procedat opinio affirmatiua: ſecus ſi retineat poſſeſſionem, per
caſum illius. §.
b ¶ De iure primeuo. Adde ſecundum Alex. quod ceteri tranſ-
eant cum hac ſolutione Bart.
c P. Pau. P. ¶ Ut igitur. Uide clarius Panorm. in c. paſto-
ralis. extra de cau. poſſ. ⁊ propr.
d ¶ L. ſi quis ad ſe fundum. Adde quod contrarium tenet Jo. de
Jmol. hic, Raph. Cuma. Pau. de Ca. hic i lect. Paduana. ⁊ in
l. permiſceri. j. ro. referentes ita tenere Jo. And. ⁊ Hoſtien. in c.
ij. de cau. poſſeſ. ⁊ prop. Jacob. Butr. in l. incerti. C. de interdict.
Ant. de But. in c. cũ dilectus. de cauſa poſſeſ. ⁊ propriet. ⁊ in c.
in literes. de reſtit. ſpol. Joan. And in addit. Spec. in tit. de pe.
⁊ poſ. §. j. verſ. ſed quid ſi p vno. ⁊ Pau. de Ca. in l. ij. C. de edi.
diui Adria. tol. Et cum hac opinione tanquam magis commu-
ni tranſit Alex. cui adde videndum Oldr. conſil. ccxxiiij. ⁊ cõſil.
cccxj. circa finem. Hanc tamen communem opinionem limitat
ſecundum Bald. ipſe Alex. per ſex ⁊ decem fallentias, quas per
teipſum videre potes. Sed dum alleg. Fed. cõſil. cclxxiij. ẽ mi-
hi ccxxxiij. ⁊ dum ponit octauam fallentiam ne prelato agente
poſſeſſorio recuperande, vt non obtineat niſi conſtet de canoni-
ca inſtitutione, vide Paul. de Caſt. conſi. cccxv.
e ¶ L. ſi de eo. Alexãder dicit quod minus in hoc poteſt ſuſtineri
Bar. quam in precedẽti membro, vt hic latius per eum. ¶ Jo.
Fr. Rue. Adde Jaſ. hic, qui refert communem opinionem eſſe
contra Bartol.
f ¶ In petitorio. Adde ꝙ contrarium tenet Joan. Cal. Ant. de
But. in c. cum dilectus. de cau. poſ. per l. ſed ſi ante. j. de excep.
⁊ eorum opinionem dicit de iure veriorem Alex.
g ¶ Contrarium. Adde ꝙ idem tenet Bart. in d. l. ſi pro fundo.
⁊ etiam tenet idem Bal. in l. j. C. commu. de leg. Ant. de Butr.
in c. cum dilectus. de cau. poſ. Jmol. ⁊ Raph. Cum. hic, cum qui
bus concord. Alex. licet Ang. ⁊ Roman. contra.
h P. Pau. P. ¶ Secundo quero. Uide Fel. in c. ſignificauerũt
extra de except.
i ¶ Negata. Adde eundem Bal. in l. non vtiq;. de excep. ⁊ Ang.
conſil. clv. cautelam tamen. ꝙ ex poſitione negata quis poſſit ſe
iuuare, vide per Bar. in l. poſt legatum. ſ. de his quib. vt indig.
Et idẽ dicit Alex. eſſe de mente Bal. in l. ſicut. C. de repu. here.
de eo qui reſpondere recuſauit poſitioni, vt ea non poſſit niti. Et
idem dicit voluiſſe Paul. de Ca. in l. iij. eod. titu. Tu adde Pe.
de Anchar. conſi. ccix.
† Claud. de Seyſſel. ¶ §. quibus. Iſtud videtur contra glo. ſing.
in l. j. §. non autem. j. de vi arg. quam gloſ. allegat Bar. in l. quod
meo. in prin. j. eo. Sed poteſt reſponderi ꝙ illud procedit quan-
do ex tali renunciatione alteri quereretur: ⁊ alias non: per id ꝙ
fuit dictum in l. iij. §. in amittenda. per Moder. ſ. eodem. ⁊ fa-
cit text. in l. j. §. ſi fundus. j. de vi ⁊ vi arm.
k ¶ Memoriam. Raph. Cu. dicit, ꝙ Bart. peius loquitur in re-
petitione quam alibi. ideo in hoc eum reprehendit, ⁊ quod me-
lius loquitur in l. ſi id quod. j. eo. vbi dicit quod ſola obliuio nõ
cauſat amiſſionem poſſeſſionis, niſi interueniat curſus tempo-
ris, alias ſequeretur quod dormiens amitteret poſſeſſionẽ, con-
tra l. ſi is qui animo. infra eod.
l ¶ In ſeueram. Adde ſm Alex. ꝙ doct. communiter videntur
tranſire cũ gl. ⁊ Bar. exceptis Jmo. ⁊ Ro. qui contrariũ tenẽt.
m Jo. Fr. Rue. ¶ Reſtitutio. Adde, ꝙ iſta eſt vera ⁊ cõmunis opi
nio, ꝙ in rei vend. reſtitutio venit officio iudicis, vt no. Jaſ. hic,
ſed Bar. ſibi cõtrarius in l. ſi. prius. in ij. q. in fi. ſ. de no. ope. nũ
⁊ in l. j. C. de Sal. inter. ⁊ in l. j. fi. ff. eo. tit. tenet cõtrariũ, quam
cõtrarietatem cõcordat Ang. hic, in repet. vt refert Jaſ. vt di-
ctum Bar. procedat in iurib. alleg. in cõtrarium, eo reſpectu, ꝙ
agens rei vendic. poteſt petere nõ ſolum ſe declarari dominum
ſed etiam reum condemnari ad reſtituendum rem: ſed poſtea la
ta ſẽtentia fit executio officio iud. ita procedat opinio Bar. hic
⁊ de hac contrarietate not. etiam in d. l. ſi prius, in ij. q. vbi vide
¶ §. fi. Adde Alex, ꝙ cum hac doctrina Bar. tranſeunt Angel.
hic, d. Ant. in c. cum dilectus. de cau. poſ. ⁊ Bal. i d. l. ordinarij.
in quantum autem Bar. dicit ſtandum declarationi libellãtis,
Rap. putat contrarium quod abſque declaratione debeat poſſe
procedere, de quo hic per Alex.
o ¶ Obſtante regula Adde quod Ang. dicit videri quod hoc di
ctum Bar. nõ poteſt procedere, quia Bar. equiparat caſũ in quo
quis ius de preſenti habet ad caſum in quo ſperat habere de fu
turo, qui non debent equiparari: quia ſi ſentẽtia ſit lata abſoluto-
ria in petitorio habet ius de preſenti, ⁊ poteſt opponi exceptio
dominij, ſed quando nondũ eſt lata, ſed ſperatur ferri, eſt ius de
futuro, quia poterit appellari etiam ſi fertur abſolutoria per quã
declaretur dominum reum, ⁊ per appellationem dicitur ſuſpẽ-
ſum, vel extinctum pronunciatum. l. j. in fi. j. ad Turp. c. veniẽs
de iureiur. ergo nõ poteſt argui de iure preſenti, ad id quod eſt
de futuro. Alex. tamen conatur reſpondere huic fundamento,
quod ipſe tamẽ ſecutus eſt in l. iij. §. ſi ſeruus. ſ. eo. impugnãdo
Pau. de caſt. de eo quod ibi dicit, quod occidẽs. de proximo bã
niendum non debet puniri. ſi iuſte banniendus veniebat.
p ¶ L. vis eius. Adde qd Jmo. dicit quod hoc dictum Bar. eſt
contra c. ſignificauerunt de teſtib. vbi videtur litera innuere, ꝙ
actor nõ obtinebit in petitorio, niſi aliter probet: quia nõ poteſt
iudex declarare illum eſſe dominum, niſi aliter conſtet, l. de qua
re de iudi. c. cum eccleſia de cau. poſ. Preterea ſibi imputare de
bet actor. qui non eſt ſectus Juriſconſulti cõſilium, in l. ſi is qui
de rei vend. Et cum hac opinione quam dicit Alex. fuiſſe Hoſti
in c. paſtoralis. de cau. poſ. ipſe tranſit.
q ¶ Contrarietatis, Adde Sal. conſil. ccclxj. j. lib.
r ¶ Obſtante illa regula Adde ꝙ cum op. Bar. tranſit Bald. in
l. edita C. de eden. ⁊ Abb. in c. paſtoralis. licet de Bar. mẽtionẽ
nõ faciat. Sed Bald. ⁊ Ant. de Bu. in c. cũ dilectus. de cau. po.
dicunt hoc procedere, quando prius eſt intentatum petitoriũ,
⁊ ſecundo, poſſeſſorium, tunc enim non admittitur cumulatio.
Sed vbi primo intentatũ poſſeſſorium, ſecundo petitorium, di-
cunt ipſi, nõ videt verũ quod dicit Bar. Uide Alex. cõcor. epi
† Claud. de Seiſell. ¶ Secundam lecturam. Hãc deciſ. ſequitur
But. in c. cum dilectus. de cau. poſ. ⁊ pro. Alex. in l. ij. in fin. C. de
eden. ⁊ in conſi. lxxij, incipien. in cauſa vertente inter Petrum
Joanem. vol. j. Mathes. notab. clix. Unde Feli. in cap. cum in
ter monaſterium. de re iudec.
s Jo. Fr. Ru. ¶ Super ſedebitur. Limita niſi agens poſſeſſorio
recuperande obijciat exceptionem, dicens non debere procedi
in petitorio eo quia ipſe non poſſidet, eſt enim audiendus: ex quo a
principio non fuit interrogatus, ita Jmo. Alex, ⁊ Jaſ. hic.
t ¶ Nam acta. Adde tu ⁊ aduerte hic dictum Bar. quod alle. pro
not. Math. ſuo not. clxj. ⁊ ſequitur etiam Alex. de Jmola in l.
ij. circa fi. C. de eden. ⁊ in conſi. lxxij. j. vol. Uide Jaſ. hic. l
v P. Pau. P. ¶ Quarto vide Alex. conſi. xlv, incip. viſa vol. iij.

f Jo.Fra.Ru. ¶Diſcrepat. Adde ꝙ p̄mo idem eſt. etiam de iure
canonico,⁊ ſic non diſcrepat vt hic per Jaſ.
f ¶Si vero Adde Alex.cōſi.xlv.in iij.vol.vbi ſequitur Bar.hic
ꝙ quando intentatur petitoriū ſimul ⁊ poſſeſſoriū, quod debet
ſuper vtroq; pronunciari,⁊ etiam cuius effectus ſit hoc.

LEX XIII.

Pomponius refert. Rei mobilis perditur poſſeſſio ciuilis,⁊ non poteſt adipiſci naturalis, homine excepto. hoc dici..

1 Utēs acceſſiōe ſui authoris illa vtit̄ cū ſua cauſa ſuiſq; vitijs
2 Auth. male fidei. C. de preſcri. long. tempo. intellectus.
3 Item d. auth. loquitur in vniuerſali ſucceſſore non in ſingulari.
4 Hic §. loquitur ⁊ de vitio reali,⁊ de perſonali.
5 Uitium vis expulſiue,vel ablatiue dicitur reale,compulſiue eſt
perſonale.
6 Uitium clandeſtinitatis non eſt vitium reale,
7 Poſſeſſio precaria quando ſit vitioſa vitio reali,⁊ quando per
ſonali.
8 Uitium ligitioſi eſt perſonale.
9 Uitia in re pupilli. vel fiſci, vel in fundo dotali, an dicantur rea
lia, vel perſonalia vbi ꝙ quaſi realia.

§. Cum quis vtitur adminiculo

1 †Qui vtitur acceſſione ſui authoris, vtitur cū ſua cauſa ſuiſq; vi
tijs. h. d. Premitte primo ꝙ quedā ſunt vitia ꝑſonalia. ſ. mala
fides: quedā ſūt vitia realia. ſ. res furtiua,⁊ ſimilia: quedā quaſi
realia, vt j. dicet̄.⁊ de realibꝰ ⁊ ꝑſonalibus pōt hoc loq. ¶Hoc
premiſſo ad euidentiā, venio ad caſum,⁊ legitur duobus modis.
Primo vt dicatur adminiculum, cū vult tempora ſui authoris
adiungi,⁊ iſta eſt clara. Secundo vt dicatur adminiculū, eo ipſo
quod habet titulum ab eo,⁊ hoc procedit ſine dubio in vitio rea
li. Poteſt etiam intelligi in vitio perſonali,⁊ tene exēpla huius
lect. vt in j. gl. ibi. vel pone. ⁊ ibi item poſſet poni. Et ſecundū le
ctu. ibi vel pone oportet quod ponat in eo, qui habet cauſam lu
cratiuam. vt probatur in §. ſi quis autem. alleg. in d. gl. j. ſed nō
congruit litere, que dicit vēditoris.⁊ ſic eſt cauſa oneroſa. Pre
terea alia ratione non eſt bona, quia illa exceptio poteſt opponi
contra authorem ⁊ ſucceſſorem eius agentem, ⁊ non poſſidentē
vt hic: hec vero habet locum in poſſidente. ¶Item ſecundum
aliam lecturam in d. gl. j. ibi, item poſſet poni. loquitur in ſucceſ
ſore vniuerſali, contra iſtum tex. qui expreſſe loquitur in ſingula
ri: ergo prima in vitio perſonali, ſecunda in vitio reali. Contra
primam opp. j. de diuer. ⁊ temp. preſcrip. l. an vitium. Sol. hic
volebat vti acceſſione ſui authoris, ibi nō. ¶Opp. in authen. vt
ſpon. larg. §. rurſus. poſita C. de preſcrip. lon. temp. in auth. ma
2 le fidei. Solu. Gl. †loquitur in rebus immobilibus, in rebus ve
a ro mobilibus non reperitur immutatum.ª Itē authenti. illa lo
quitur in domino ignorante, eo ſciente nihil eſt mutatum vt ibi
b patet. Item loquitur in primo emptoreᵇ, qui emit a mala fidei
poſſeſſore: ſecus in eo qui emeret ab eo primo emptore bone fi
dei ⁊ ſic illa auf. iſtam materiam determinat, nō corrigit. ¶Cp.
ꝙ omnis preſcriptio currit tempore xxx. ann. l. ſicut. C. de pre
ſcrip. xxx. vel xl. an. Gl. in verb. vitijs. que inci. l. ergo habeat ti
tulum ⁊c. tenet ꝙ de poſſeſſione vitioſa fit acceſſio ad aliam non
vitioſam, pro preſcriptione longiſſimi tēporis. xxx. vel xl. anno.
⁊ hoc videbitis j. ead. l. §. fina. in fi. Sed in preſcriptiōe x. vel xx.
ann. non fieret acceſſio. Ulterius videtur ꝙ omnino noceat ſuc
ceſſori vitiū authoris. l. cum heres. ṡ. de diuer. ⁊ tēpo. preſcrip.
3 Sol. ibi loquitur in vniuerſali ſucceſſore, hic in ſingulari. †Cp.
de l. vitia. C. eo. ⁊ l. ſequitur. §. quod autem. j. tit. j. ⁊ §. ꝙ autem.
Inſtit. de vſucapio. Sol. ibi de vitio reali. hic de perſonali. ⁊ ſic
4 concordat cum lectu. ſecunda. ¶†Quero ergo. an hic loquatur
de vitio reali. vel ꝑſonali: De vtroq; poteſt intelligi. ideo Azo
ponit. vt vtat adminiculo authoris ſui, ſcilicet in vitio ꝑſonali.
¶Quero, an iſta vitia, vi, clam vel precario ſint vitia realia, vel
5 perſonalia: †Et p l. que eſt hic, prout dicit. de vi, dicit quod ſunt
tres violentie, vna eſt expulſiua, vel ablatiua. ⁊ iſta eſt realis. cō
pulſiua eſt perſonalis. Inſti. de vſucapio. §. ꝙ autem. ⁊ l. ſequi
tur. §. quod autem. j. tit. j. ⁊ C. quod metus cauſa. l. iij. dic vt ibi.
¶Quero, quid de quaſi violenta. l. cum querebatur. C. vnde vi.
c Dicā idē. ꝙ de clandeſtina. ¶Quero. quid de clandeſtina: ᶜEt re
6 cita gloſ. †Sed de poſſeſſione clandeſtina habes in l. quare. j. ti.
j. ⁊ Inſtit. de vſucap. §. quod autem ad res. quod non eſt vitium
reale. Facit illud ꝙ not. in l. cum querebatur. C. vnde vi. Pro
hoc facit. licet videatur facere in contrarium. ⁊ non facit ꝙ no. ⁊
infra. titul. j. l. ſequitur. §. item ſi occupaueris. Hoc idem tenet
gloſſa, que eſt in l. vitia. C. eod. ¶†Quero, an poſſeſſio precaria
ſit vitioſa vitio reali: Et reſpondeo. quod ſic, per hunc tex. gloſ.
dicit contra. videbitis in §. ſi is, qui precario. j. eadem l. ⁊ Dyn.
⁊ Cy. referunt in l. vitia. C. eodē. quod precaria dicitur iuſta, do
nec animus domini adeſt ſed poſtquā icipit non habere domi
ni voluntatem, quia reuocat ſecus vt infra de precario. l. fi. Sʒ
illud verum ſi ille qui poſſidet naturaliter precario nō volēs re
ſtituere priuat me ciuili, ⁊ trahit ad ſe, vt ī alleg. §. quod ad nūdi
nas. ⁊ tūc violentia illa eſſet realis, quia vere violentia eſt: ſed
ſi precarium habeat ciuilem ⁊ naturalem, licet precario, nolens
reſtituere non eſt vitiū reale. ſed perſonale, q̄ talis poſſeſſio eſt
ſimilis poſſeſſioni creditoris, vt in ſi a ead. l. §. ſi is, qui precario
ſed ſi creditor nō vult reſtituere, ⁊ iniuſte vēdit, non eſt vitium
reale in re immobili. In re mobili poſſet committere furtum, ⁊
tunc eſſet res vitioſa propter furtum, alias nō, vt C. ſi vend. pi.
8 aga. l. ij. ⁊ quod ibi not. ¶†Quero. vtrū vitium litigioſi ſit rea
le. Et dic quod non, vt l. j. C. de preſcrip. long. tēporis. ⁊ l. vitia
9 C. eod. ¶†Quero quid in re pupilli, vel fiſci. vel in fundo dota
li: Dicuntur quaſi realia vt l. bone fidei. ṡ. titu. j. quia trāſeunt
in ſingularem ſucceſſorem, facit j. titu. j. l. ex vir. Sed circa hoc
dic vt j. tit. j. l. ſequitur. §. ſi dominꝰ. Ex predictis collige diſtin
ctionem ex te. Aut ſunt vitia realia, vel quaſi: aut perſonalia:
ſi de perſonalibus aut obligatione vniuerſali, aut ſingulari, ſi
ſingulari, aut vtitur adminiculo authoris, aut nō. ſi vtitur: aut
quo ad preſcriptionē longi tēporis: aut quo ad ꝑſcriptionē. xxx.
anno. vt ex predictis patet,

ADDITIONES.

a ¶Inmmutatum. Adde ſecūdum Alex. ꝙ cōmuniter doc. vidē
tur trāſire cū hac prima fallen. ſed Imo. i l. quare. ſ. i. j. tenet cō
trariū, ⁊ Saly. in d. auth. Hoſt. in tit. d vſucap. §. que ſint neceſ
ſaria. verſi. Quarto vt diſtrahēs. Tamē dicit Alex. nō recedē
dū a cōi opi. cui in quantum ponit vj. fallen. Ange. eñ male fidei
debitor alienatrē. alteri per ſe emptam, q̄ emptor bone fidei ꝑ
ſcribit aduerſus hypothecā long. tēp. Adde ꝙ in terminis cō
ſuluit Eld conſi. xix. ⁊ quod refert Jo. an. in addi. Spec. in tit. d
preſcrip. §. i. fuit ipſius Oldra. referentis etiā Jac. de bel. Et d
hac materia vide etiā per Pau. de caſt. conſi. ccxij. Joan. Fran
Ru. Adde ꝙ iſtā limitationē communiter approbatam repro
bat Raph. cuma. quem ſequitur Jaſ. hic. ⁊ idē tenet Salyc. i d.
auth. male fidei. ⁊ ſequit̄ limitationem ab omnibus approbatā
b Alu. de Seyſſel. ¶Primo emptore. Adde Jac. de Are. in l. li
beris. §. ſi quis ſciens. ⁊ l. qui ſciens. ṡ. de liber. cauſ. vbi dat re
gulam ꝙ vbicunq; mala fidei auctoris nocet ſucceſſori itelligē
dum eſt de auctore immediate. refert ⁊ ſequit̄ Alex. cōſi. xxxix.
nu. 4. vol. 5.
c ¶Clandeſtina. Adde ſecundum quod communiter doc. tenēt
quod ſit vitium perſonale, ⁊ quod idem tenet gloſſ. in l. cum q̄
rebatur. C. vnde vj.

§. Preterea queritur

Emptor vtitur acceſſione venditoris, ⁊ vēditor emptoris facta redhibitione. h. d. Cppo. extra gloſ. de l. ſi a te. §. ſi j. de excep. rei iudic. Salu. vt ibi glo. not.

§. Si liber homo.

Non vtit̄ quis acceſſiōe eius a quo cauſam nō hʒ. h. d. Ad
euidentiā, tu inuenis premitte. q liber. vel alienus ſeruus bona
fide poſſeſſus non querit, poſſeſſori, extra rē, vel operā. Modo
pone, ꝙ liber homo vel ſeruus bona fide poſſeſſus, q̄ſiuit aliqd
extra rē, vel opera, ex quo ſibi vel domino queſiuit proprietatē
poſſeſſionē vero queſiuit poſſeſſori, nūc ille poſſeſſor illā rē reſti
tuit ipſi libero, libertate detecta vel dño. ⁊ ſic ſibi reſtituit tanq̄
ab iſto poſſeſſore liber, vel dominus non habet cauſam, non pōt
vti acceſſione ſucceſſoris. h. d. Cpp. ⁊ videtur, ꝙ etiā poſſeſſio
nem non queſiuit poſſeſſori extra rem, vel operam ſuā vt l. j. §.
per eū. ṡ. eo. Sol. queſiuit, quia animo geſſit, ſicut quilibet extra
neo. l. ſi me in vacuam. j. eod. Cpp. ī. ea. l. §. ſi iuſſu. Sol. vt ibi.

a **§. Queſitum.** Ex poſſeſſione non continuataª nō datur acceſſio. h. d. Cp. alia cā eſt empto
ris q̄ȝ heredis, l. an vitiū. j. de diuer. ⁊ tēpo. preſcri. coniuncta l.
heres ius omne. co ti. Sol. quo ad alia loquitur ibi. Quero, ſi he
res fuit male fidei. defunctus bone an nocent.: Gloſ. hic. ꝙ non:
ſecus in emptore, vt hic in glo. ꝓbatur j. titu. j. l. heres. in prin.
Sed contra ṡ. titu. j. l. queſitū. §. j. Sed ibi loquamur quo ad ac
quiſitionem fructuum, hic quo ad preſcriptionem.

ADDITIO.

a ¶Non continuata. Adde ſecundum Paul. de caſt. hic. in lect.
Paduana, quod matrimonium medio tempore contractum in
ter natiuitatem illegitime prolis, ⁊ matrimonium poſtea cōtra
ctum cum ipſa concubina, impedit legitimationem filiorū per
ſubſequens matrimonium, ⁊ an hoc ſit verum hodie, remittit ſe
ad not. per Joan. and. in regula, ſine culpa. in mercur.

§. Non autem

Legit̄ in glo. in ver. nunq̄ teſtatoris. tribꝰ modis. Pria lec. nō applaudit litere, niſi nicas ēcōuerſo, ꝙ illa dicat̄ iūcta morti q̄ȝ habuit ꝑ ſe, illa nō dicat̄ iūcta, q̄ fuit autoris ſui. Scd'a lectura nō ꝑ

cedit quia nõ diuerſificat poſſeſſionẽ, ſed qualitatẽ poſſeſſionis.
Tertiã, quidã tenẽt, ſed certe leges quas alle. loquuntur. quãdo
quis deſinit poſſidere per mortẽ tũc vtilitatis cauſa ⁊c. vt j. tit.
j. l. ceptã. Glo. dicit, ꝙ quid deſijt poſſidere in vita: ⁊ ideo ſicut
nõ daretur acceſſio defuncto, ſic nec here. vt j. ti. j. l. naturaliter
niſi diceres, ꝙ deſijt poſſidere eo modo quo dicitur. j. ea. l. §. ſi
is, q precario, vel nõ dedit pignori, ⁊c. ¶ Querit. d. gl. quid in
vẽditore qui poſſeſſionẽ non perdit cũ ad aliã nõ peruenit, ⁊ po
ſtea habuit eam emptor an ꝓdeſt emptori: Et d. gl. dicit quod
ſic, ⁊ male, ⁊ contra l. naturaliter. j. tit. j. Dic vt dixi ſ. proxi.
1 ☞ Vir poſſidet rem dotalem ⁊ non vxor.
Vſucapio ex ſola ciuili procedit.
2 Vir eſt dominus rerum dotalium, ⁊ non vxor.
3 Vir quando poſſit preſcribere rem dotalem, ⁊ quãdo vtatur ac
ceſſione authoris.

a
1 **§. In dotẽ quoque.** Quero, vtrũ† rẽ dotalẽ poſſideat maritus, vel
vxor: Gl. dicit ꝙ hic eſt arg. ꝙ vir poſſidebat nõ mulier. Pro
bo, naturaliter vir poſſidet, quia inſiſtit corpori: ciuiliter, quia
vſucapit, ⁊ ſibi dat acceſſio, vt hic, ⁊ vſucapi ex ſola ciuili ꝓcedit
vt l. j. §. per ſeruũ. ſ. eo. Dixi plene ĩ l. iij. §. ex cõtrario, ⁊ ita tenet d.
glo. ⁊ idem tenet glo. in l. ſciendũ. §. ſi fundus. ſ. qui ſatiſda. cog.
2 ¶ Secũdo gl. in verb. accept. induxit† in arg. ꝙ vir domin⁹ eſt,
⁊ nõ mulier, ⁊ induxit hoc modo caſu quo traditio facta a domi
no operatur vſucapiendi conditionẽ, eo caſu facta a dño opera
tur dominiũ tranſlationẽ, l. clauibus. ſ. de cõtrahen. emptio. ⁊ j.
ea. l. §. ſi iuſſu. Sed hic transfertur a muliere non domina vſuca
piendi conditio: ergo ſic domina transfert in virum dominium.
3 Querit d. gl. † quid ſi malam fidem habebat: Et dic vt gl. ſecun
dũ iſta tempora, q2 vir poteſt vſucapere ſpatio longi tẽporis: nõ
tamen vtitur adminiculo ſui authoris, vt dixi in §. cũ quis ſ. eo.
l. licet. ſecus hodie. vt ibi dixi, q2 preſcriptione completa tene
tur vir reſtituere rẽ mulieri, ⁊ ſic ei prodeſſe, vt ſ. de donatio. cau
ſa mortis. l. alienam. ſ. ſolu. matri. l. ſi alienã. ⁊ ibi eſt caſus ex
preſſus. Sed ſi res rediret ad mulierẽ ante preſcriptionem cõ
pletam, ⁊ duraret mala fides, nõ daretur ei acceſſio ad preſcrip
tionem longi temporis. ſed ad preſcriptionem longiſſimi tem
poris ſic. Sic j. ea. l. §. fi. ⁊ ibi not. ⁊ dixi ſ. ea. l. §. cũ quis.

ADDITIO.

a ¶ In dotem. Adde vt per Paul. de caſtro. conſi. cccxlij. ⁊ Bal.
conſi. cccclxxvj. incip. ex actis factis. lib. iiij.
1 ☞ Poſſeſſio precaria donec voluntas durat, nõ eſt vitioſa, ſed
ea ceſſante ſic.
2 Poſſidens precario ciuiliter, ⁊ naturaliter, equiparatur credi
tori poſſidenti.
3 Poſſeſſio precario tradita emptori, habetur ꝓ vera traditiõe.
4 Precario qui conceſſit omnem poſſeſſionem, an poſſit rei vendi
catione conueniri.
5 Poſſidens tantum ciuiliter, poteſt rei vendicatione conueniri,
6 Rei vendicatio datur contra detentatorem,
7 Sententia lata contra ciuiliter tantum poſſidentem, non nocet
naturaliter poſſidenti.
8 Sententia lata contra colonum, an noceat domino.

§. Si is qui precario. Eius q a nobis preca
rio poſſidet dat nobis
acceſſio reſciſſo precario. h. d. Opp. ꝙ nõ ſit acceſſio, ſed cõtinua
poſſeſſio, cũ ille, qui cõcedit ꝑcario, retinet ciuilẽ. j. de prec. l. ha
1 bet. §. cũ. Sol. hic fuit actũ, ꝙ vtraq; trãſferretur. Op. ꝙ† ex ꝑca
ria poſſeſſiõe nõ fiat acceſſio, q2 ẽ vitioſa, vt ſ. ea. l. §. cũ qs. Sol.
nõ ẽ vitioſa donec durat volũtas, ſ3 ea finita ſic, vt ibi dixi. Op.
⁊ videt ꝙ hic ceſſat acceſſio, quaſi ſit facta interruptio. Et forma
op. vt in gl. in verb. accedere poſſeſſionẽ. que dat tres ſolutiões.
Prima nõ placet, q2 ſi ceſſaret, nõ daret acceſſio, vt d. l. ſicut. Se
2 cũda ſolutio eſt vera, ꝗ tene mẽti† qd ille q poſſidet precario ci
uilter, ⁊ naturaliter, equiparat creditori poſſidẽti ꝙ faciat ad id
ꝙ dixi ſ. ead. l. §. cũ qs. Tertia ſolutio dicit, omnẽ euites oppoſi
tionẽ, ⁊c. Sed certe ꝑ hoc nõ video ꝙ euitetur oppoſitio, niſi di
cas, ꝙ ille emptor medio tẽpore cõpleuit vſucapionẽ: ⁊ tũc bene
ſequunt alleg. in gl. ſ. de cond. indebi. l. indebiti. §. ſed ⁊ ſi poſ
ſeſſionẽ. ⁊ ſ. de donati. cauſa mortis. l. ſi alienã. S3 hoc nõ videt
bona. q2 precario poſſidẽs nõ põt complere vſucapionẽ, vt hic
niſi dicas. ꝙ cõplet eã ei, a quo habet precario, ⁊ ſic eſt idẽ cõ pre
3 cedẽti. † Vel dic, ꝙ in emptore hoc eſt ſpeciale, ꝙ l3 ſibi ſit tradi
ta precario, habetur ꝓ vera traditione, vt de actionibus empti.
l. Julianus. §. poſſeſſionẽ. ⁊ ideo tũc preſcribit ⁊ datur acceſſio.
vt ſ. dic, ſcilicet quo ad ſui commodũ. Quero an durãte preca
Tene ſecundam. ⁊ quod hic dicit text. ꝙ non vtitur acceſſione,
4 rio, ⁊c. vt in gl. Quero, vtrũ ille q cõceſſit precario omnẽ poſſeſ
ſionẽ poſſit cõueniri rei vẽdicatiõe: Et dic, vt ĩ gl. ꝙ nõ, ⁊ eſt caſ⁹
5 j. ti. j. l. ſerui noie. Quero, an ille qui tantũ ciuiliter poſſidet, cõ
a ueniri poſſit rei vẽdicatiõe[a]: Et gl. dicit, ꝙ ſic. caſum habes ĩ l.
cuiuſcũq;. §. j. ſ. de vſufru. ⁊ ad exhi. l. iij. §. fi. ⁊ gl. ſup rub. ſ. d rei
6 vẽd. ⁊ gl. ĩ l. ij. C. vbi ĩ rẽ act. ⁊ ibi ꝑ gl. ⁊ Cy. Per iſtã† gl. habes
ꝙ ille, q poſſidet ciuiliter, vel naturaliter, vel detinet, põt cõueni
7 ri rei vẽdicatiõe. Quero, an † ſentẽtia lata cõtra eũ, qui ciuiliter
poſſidet preiudicet ei qui naturaliter poſſidet: Gl. ꝙ nõ. vt d. le
8 gibus ꝓbatur. S3, an† ſentẽtia, ⁊ executio facta ꝯ colonũ, noceat
dño, vt cũ poſſeſſiõe priuet: Dicam in l. peregre. §. quib⁹. j. eod.

ADDITIO.

a ¶ Vendicatione. Adde ad Bart. hic. Alex. in l. officium. ſ. de
vendic. ⁊ Are. in c. examinata. de iudic.

§. Ex facto queritur. Ex vitioſa poſſeſſione
nõ datur acceſſio. h. d.
1 ☞ Judicis authoritas in faciẽdo reſtituere rẽ. quid operetur.
2 Publiciana agens ſi obtinuit, an efficiatur dominus.
3 Triticaria agens, ⁊ obtinens, an efficiatur dominus, vel habeat
vſucapiendi conditionem.
4 Rei vendicatione agens ⁊ ſuccumbens an transferat in conuen
tum dominium remiſſiue.

§. Si iuſſu iudicis. Iſte §. eſt valde ſolemnis, ⁊
ſubtilis, licet in tex. facilis,
⁊ breuiter hoc dicit ſecundũ veram lecturam. Authoritas iudi
cantis facit, vt eius rei que mihi reſtituitur vt mea, transferatur
vſucapiendi cõditio. h. d. Opp. ⁊ videtur, ꝙ ſi res mihi reſtitua
tur, non datur acceſſio ex perſona reſtituentis vt ſ. ead. l. §. ſi li
ber homo. Glo. hic ⁊ ibi, dat plures ſol. Ex quibus colligitur va
riatio lecturam. Prima ſol. que ponitur eſt, ꝙ hic in actione
perſonali eſt reſtitutio facta ibi ex reali, ⁊ ſecundum hoc non ha
beret ſcrupulum. per l. non ſolum. §. ſi mihi. j. titu. j. Et ratio eſt
quia non datur acceſſio ei, qui non habet cauſam a reſtituente, vt
per totam iſtam legem ⁊ ſic cũ hic egit perſonali, habet cauſam
a reſtituẽte. Alia lec. eſt ꝙ agit perſonali triticaria, vel publicia
na de quib⁹ j. dicetur. Vel. dic ꝙ hic reali egit, ⁊ hoc operat au
thoritas iudicis reſtituere iubẽtis, ⁊ iſta eſt vera. Et ad iſtã op.
q2 ſi egit reali ⁊ obtinuit, ergo erat dominus, vt ſ. de rei vẽd. l. ĩ
rem. ⁊ ſic nõ preſcribit. Fruſtra ergo queritur de acceſſiõe. Sol.
Dic, ꝙ non erat dominus in veritate ipſe agẽs, licet obtineret.
nec etiam reſtituens. vt j. videbitis. ¶ Itẽ opp. ꝙ in quib⁹ ca
ſibus dominus non transfert dominium, in illis nõ dominus nõ
trãſfert vſucapiẽdi conditionẽ, l. clauibus. ſ. de contrahẽ. emp.
ſed hic domin⁹ nõ trãſfert dominiũ l. iij. §. ſubtilius. ſ. de cõdi.
ob cauſ. ergo nõ dominus non trãſfert vſucapiendi conditionẽ.
Reſpondet gl. ꝙ illa regula fallit in pupillo, ⁊ in alijs codẽ mo
do fallit hic. Sed illud nõ eſt verum, q2 illa ratio, que eſt in trãſla
tione dñij, quare illud prohibet transferri eſt ne pauperiores ef
ficiantur, vt in viro ⁊ vxore no. in d. l. ſi vir. j. ꝓ dona. Illa ratio
non habet locum in re aliena vendita, ⁊ ideo eadẽ ratio nõ eſt in
tranſlatione cõditionis vſucapiẽdi, ⁊ ideo ibi fallit, ſed in vtroq;
a eadẽ ratio eſt. Dic ergo[a], ꝙ illud operat authoritas rei iudicate
vt ꝓbat in l. iij. §. item queri poteſt. ſ. de reb. corũ. ⁊ l. iij. in fi. ſ.
de publiciana, ⁊ iſta eſt no. reſponſio. Non obſtat l. iij. §. ſubtili⁹
q2 ibi transferebatur ſine authoritate iudicis. Dicit ne verũ iſta
glo. Pet. determinauit cõtra iſtã gl. vt refert Cy. in l. j. C. cõmu
nia vtriuſq; iudi. S3 iſta gl. dicit verũ quicquid dicat Pet. ⁊ eſt
b caſus. ſ. de ſtatulib. l. ſtatuliberi a ceteris. [b] in fi. ⁊ l. ſtatuliberũ
§. nõ ſolũ. ⁊ no gl. Inſti. de of. iu. ĩ fi. ⁊ l. ſunt ⁊ alie. in fi. ſ. d pub.
Hoc etiam probatur per l. ſi per errorem. j. titu. j. vbi eſt caſus.
1 ⁊ ibi dicã. Videamus ergo, † quid operatur authoritas iudicis.
Reſpond. primo operatur ꝙ licet res mihi reſtituatur vt mea,
transferat in me dominiũ, vt ſ. probatũ eſt, licet ſecus eſſet alias.
Secundo operatur, vt eadem ratione ſi reſtituens nõ eſt domi
nus transferat vſucapiendi conditionem, vt hic. Tertio opera
tur ꝙ licet ille, cui facta eſt reſtitutio, nõ ſit bonefidei, tamẽ eius
poſſeſſio dicitur iuſta l. generaliter. ſ. de noxal. Dixi ſ. de dã.
infec. l. ſi finita. §. ſi de vectigalib. Quarto operatur ꝙ licet ille
cui reſtituit, non habeat cauſam a reſtituente, ſed ab alio, tamen
poteſt vti acceſſione ex ꝑſona reſtituẽtis vt hic ſecus eſſet alias:
vt ſ. eadem. l. §. ſi liber homo. Quinto operatur ꝙ licet poſſeſſio
reſtituentis fuerit vitioſa ⁊ ſic ex eadẽ non fieret acceſſio, tamen
propter iudicis authoritatem fiet, vt hic ⁊ ſ. proxi. §. cõtinuãdo
iſtos §§. ſimul, ⁊ quod hic ſit magis verſic. quam §. S3 certe iſte
quintus ⁊ tertius caſus non placent, quia ſunt cõtra caſum j. ꝑ
empt. l. qui fundũ. §. qui bona fide. Remanet ergo ſpecialitas ĩ
tribus premiſſis, ſcilicet ꝙ trãſfers dominium ſi es dominus, ⁊
vſucapiẽdi conditionẽ, ſi non es dominus ⁊ vtar acceſſione tua.
2 ſi tamẽ tu es bonefidei, ⁊ etiã ecõtra. ſic in hoc §. eſt. ¶ † Quero
quid

quid ſi egi Publiciana,⁊ obtinui contra te: Reſpondeo ſi es do
minus tranſit in me dominiū,⁊ ſic non tranſit vſucapiendi cōdi
tio,⁊ illud tenet gl. dum dicit,ꝙ egi Publiciana. ¶ Itē poſſeſ-
ſio tua accedit poſſeſſioni mee,l; a te cauſam non habeo, ⁊ hoc
vultiſte §. Sed q2 dixi dominiū transferri,quomodo eſt, cū ille,
qui agit publiciana,nō dicat ſe dominū,vt §. alie. Inſti. de acti.
⁊ l. j. ḋ. de publicia. ⁊ hic dicitur,quod trāſit dominiū ſi agit pu
bliciana,⁊ ei reſtituitur. Sed ſuſtinemus gl. per dictā l. ſtatuli-
beri. §. Quint⁹,vbi agit petitiōe hereditatis,⁊ nō dicit ſe domi
num. l. non tantū. ḋ. de petitio. heredi. ⁊ ſi reſtituis mihi, ⁊ es
dominus transfers in me dominium,vt d. l. ſtatuliberi. in fi. Sz
c ad contrarium c reſponde,quod qui agit publiciana nō dicit ſe
dominū, nec tamen dicit ſe nō dominum, quia ſi diceret ſe non
dominū,non haberet bonam fidem,quia tunc nō preſcriberet.
d ⁊ per cōſequens nō haberet d locū publiciana l. eū qui. ḋ. de pu-
3 blicia. ¶ †Quero,ago triticaria an ſi es domin⁹ trāſfers in me
dominium ſi non es dominus vſucapiendi conditionē: Et gl. vi
detur dicere hic,ꝙ ſic. Sz ſcias,ꝙ triticaria eſt generalis actio
l. j. ḋ. de trictica. ⁊ primo caſu bene dicit gl. quod ſi egi generali
ad dominium ſi haberes,⁊ poſſeſſionem tanquā cōtra obligatū
ſecus ſi egi tricticaria,que nudam poſſeſſionem auocat. l. ij. ḋ. de
trictica. quia tunc nō preiudicaret ſibi in petitorio. vt l. ⁊ an ea-
dem in ff. j. de exceptio. rei iudi. nō transfertur vſucapio,ſ; poſ-
ſeſſio reſtituentis ſi eſſet bone fidei ⁊ habilis ad vſucapiendum
accederet ei cui facta eſſet reſtitutio ſi ille aliunde habeat titulū
4 ⁊ cauſam vſucapiendi: ⁊ hoc modo intelligitur hic. ¶ † Quero
quid ſi egi rei vēdicatione,⁊ res fuit mihi reſtituta: Et habet lo
cum quod dixi. Quid ſi agens ſuccubuit,q2 reus conuētus obti
nuit,an ſi agēs erat dominus dominium trāſferat in conuentū:
Non dico hic tex. ⁊ gl. eſt in l. exceptio. j. de excep. rei iudi.

ADDITIONES.

a Andr. Barb. ¶ Dic ergo. Vide Bar. in l. ex hoc iure. ḋ. de iuſti.
iure. ⁊ Ang. qui valde eleganter loquitur in l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori.
ḋ. de iureiuran. vbi vide omnino,⁊ no. ꝙ Bal. in l. j. ad fi. C. cōmu
nia vtriuſq; iudi. hoc limitauit verum niſi eſſet ſententia inter-
locutoria,per caſum in l. a diuo pio. §. ſi ſuper. j. de re iudi.
b ¶ L. ſtatuliberi a ceteris. Adde ſecundū Alex. quod idem tenet
Ange. Imol. ⁊ Roma. hic, Cy. ⁊ Iaco. de Ra. ⁊ Bal. in l. j. C. cō
mu. vtriuſq; iudi. Gul. de Cu. ⁊ Bar. in l. ex hoc iure. de iuſt. ⁊
iure. Cardi. ⁊ Inn. i c. propoſuit. de conceſſio. preben.
c And. Barba. ¶ Sed ad contrarium. Sed preceptor meus do.
Io. de Imol. tenet contra,quia agens publiciana aſſerit ſe non
dominum l. j. ḋ. de publicia. ⁊ ſic non agit querere dominiū, nec
agit ſe declarari dominum. nec iudex hoc agit cum ſentētia de
beat conformari libello. l. vt fundus. ḋ. communi diuidun ideo
non videtur queri dominium licet conuentus ſit dominus. Nec
obſtat §. Quintus: prealleg. quia ibi dicebat ſe dominum, quia
heredem: ergo ⁊c.
d ¶ Non haberet. Adde qḋ Imo. ⁊ Roma. ⁊ reprehendunt Bar.
⁊ dicit Alex. ꝙ fuerūt verba Bal. in c. paſtoralis. de re iudicata.

§. **Sed ⁊ legatario.** Legatario datur acceſ-
ſio ex perſona defuncti,
⁊ ex pſona heredis. h. d. ⁊ hoc in legatario cōditionali procedit
ſine dubio. in puro vero videtur contra,q2 legatarius habet cau
ſam a defuncto,non ab herede. j. de furt. l. a Titio,ergo ex poſ-
ſeſſione heredis,nō debet fieri acceſſio: ſed q2 heres eſt eadē per
ſona cum defuncto,ideo hic eſt ſecus quam in contrario.

1 Acceſſio de poſſeſſione vitioſa ad aliā preſcriptionē longi
tempo. qḋ fit de iure ciuili. ⁊ nu. 3
2 Acceſſio qualiter detur.
4 Poſſeſſio in dubio preſumitur continuata,ſi probatur poſſeſſio
authoris octo annorum ⁊ mea duorum

1 §. **Preterea ne vicioſe.** ¶ †Quero, vtrum
ad preſcriptionem
lōgi tēporis fiat acceſſio de poſſeſſione vitioſa ad alium: Et gl.
a tenet ꝙ ſic: ⁊ idē tenet ḋ. ea. l. §. cū quis, Ex pdictis † collige diſti
ctionē, qualiter datur acceſſio,ſic: Aut qui vult acceſſionē,nullo
modo poſſidet nec per ſe,nec per aliū, ⁊ tunc non habet acceſſio
nem,vt §. proxi. §. Aut poſſidet in totum per aliū, ⁊ tunc habet
acceſſionē,ſicut poſſideret per ſe,vt ḋ. ead. l. §. ſi is qui precario.
⁊ ibi no. Aut poſſidet per ſe,⁊ tunc aut eius poſſeſſio eſt iniuſta,⁊
nullam habet acceſſionē vt hic, niſi forte ad preſcriptionē xxx.
annorum,vt dictum eſt. Aut eſt iuſta,⁊ tunc aut vult vti acceſſio
ne eius a quo cauſam nō habuit,⁊ non poteſt,niſi cū iudicis au-
thoritate fuerit facta reſtitutio,vt ḋ. §. ſi liber homo. ⁊ §. ſi iuſſu.
Aut a quo cauſam habet,tūc aut poſſeſſio medio tēpore fuit poſ
ſeſſa p aliū ⁊ nō pōt,vt ḋ. §. queſitū. Fallit in herede, vt ḋ. ea. l. §.
ſ; ⁊ legatario. Aut fuit poſſeſſio cōtinua ⁊ tūc aut poſſeſſio auto-
ris erat vitioſa,aut nō. Primo caſu,aut quo ad preſcriptionem
xxx. annorū,fit acceſſio,nō quo ad aliam. Secūdo caſu, procedit
3 ſine dubio,vt per totā iſtam legem. † Sed ea, que ſupra dixi, qḋ
poteſt allegari ad preſcriptionem xxx. annorū,intelligas de iu-
re ciuile,ſecundum quod etiā male fidei poſſeſſor preſcribit illo
tempore. Secus de iure canonico,ſecūdū quod nullo modo pre
ſcribit male fidei poſſeſſor,vt extra de preſcrib. c. fin. ⁊ ḋ regulis
iuris. c. poſſeſſor. libro vj. ⁊ ideo nō datur acceſſio ex tali vitioſa
4 poſſeſſione. ¶ † Item quero,ſi poſſeſſio eſt continuata,vt habeāt
locum predicta. quid ſi probat poſſeſſio authoris octo annorum
⁊ mea duorum vel trium annorum,nec dicitur aliquid,an ſit cō
a tinuata,vel non: Reſpond. in dubio preſumitur continuata, a vt
dicetur infra ti. j. l. Celſus.

ADDITIO.

a Clau. de Seyſſel. ¶ Cōtinuata. Limita illḋ eſſe verū i poſſeſſio-
ne rei immobilis: ſecus in poſſeſſione rei mobilis: vt per Spec.
ſingulariter in tit. de act. ⁊ petit. §. j verſic. quid ſi ago. vbi ita li
mittat per l. ſiue poſſidetis. C. de probat,quod dictū ꝓ ſingula
ri exclamat Fran. Aret. ꝯſil. cxx. bene facit l. iij. §. Nerua. ḋ. e. ti.

LEX XIIII.

SI ſeruus vel filiusfamil.
Poſſum⁹ vti acceſſione ficti authoris. hoc dicit quia
pater,domin⁹,pupillus, ſunt authores ficti: quia ipſi
vere non vendunt. Carto.

LEX XV.

1 Mobili re ſubtracta vi,vel facto,an aliquod remedium com
petat,⁊ quod.
2 Poſſeſſoriū pro re mea que ad te perueniet ſine vitio, an detur
mihi aliquod.
3 Practica probandi dominium rerum mobilium,vel etiam im-
mobilium.
4 Probandi rem in nullius bonis eſſe modus.
Tributaria res eo ipſo quod vocauit biennio, cenſetur habita
pro derelicta.
Peruſini habent omnia predia tributaria.

REm que nobis. Rei ſubtracte p di-
mus poſſeſſione ni-
ſi is qui eſt in noſtra poteſtate,ſubripuit. hoc dt. Hic
equiparat rem eſſe ſubtractam furto,⁊ vi ſubreptaz
1 ¶ †Quero,vtrū habeā pro re mobili ſubtracta,vi aliquod i-
terdictū poſſeſſorium,vel pro re ſubtracta furto: Et gloſſ. dicit
quod non. Puto gl. bene dicere,quod aliquod interdictum ꝓ
recuperanda re mobili non habemus,⁊ ſic voluit itelligere gl.
Alia tamen remedia habemus,vt habes textum ⁊ gl. i l. ⁊ ideo
§. Neratius. ſupra de cond. furt Alia gl. eſt que videtur cōcede
re actionē in factū vel officium iudicis,in l. ⁊ nō tantum. ſupra,
de petitione hereditatis. Gl. immiſcet iſta remedia in l. manife
ſtiſſimi. §. ſed cū in ſecundam. C. de furt. Quare dic,quādoq; p
uatur poſſeſſione rei mobilis ille qui habet ius in re,creditor
⁊ tunc habet locum cōdictio icerti,vt l. ⁊ ideo. §. Nerati⁹. ſupra
de cōdict. furt. qñq; nullum ius habet in re,⁊ tunc aut ille priua
tus poſſidebat,⁊ habet cōdictionem triticariam,vt ſupra,ḋ tri
tica. l. ij. vel conditionē ex l. ſi coloni. C. ḋ agrico. ⁊ cēſi. li. xi. qñ
que condictionē indebiti,l. indebiti. ⁊ l. ſed ⁊ ſi nummi. ḋ cōdict
indebiti. Quandoq; ille qui cadit a poſſeſſione,ſolum detenta-
tionē habet,vt commodatarius,⁊ depoſitari⁹,⁊ iſti habēt actio
nē in factum,vel officium iudicis,l. non tantū,ſupra,de petitiōe
hereditatis l. manifeſtiſſimi. §. ſed cū in ſecūdā. C. de fur. Pro
hoc facit quod habuiſtis in l. Aquili⁹. in fin. ſupra,ḋ dona. ⁊ iſta
ſunt quotidiana, quia pdidiſti librum tuū,⁊ ego habeo. ⁊ pro-
bare dominium eſt tibi difficile habes qualiter ages cōtra me,⁊
2 dixi tibi. ¶ †Quero,quia predicta ſunt vera qñ poſſeſſio rei p
a uenit ad alium cū vitio,ſed pone a quod ſine vitio peruenit,vt
q2 emi,an habes aliquod remedium poſſeſſoriū cōtra me: Et
gl. format hanc queſtionem in l. inciuile. C. de furt. Videtur te-
nere ꝙ ſic,p l. coloni. C. de agrico. ⁊ cēſi. libro xj. Sed illa nihil
facit,quia loquimur de poſſeſſione vitioſa: quid ergo ſi nō eſt vi
tioſa: Inno. i c. ſepe. extra de reſtitutiōe ſpoliat. ⁊ gl. ibi tenet,
quod condictionē ex canone,redintegrāda habet ad recuperan
b dū. b Mihi videtur c cōtra gl. ⁊ Inno. ꝙ habes caſum legis i l. ſi
c ue autē. §. j. de public. Sz volēdo ſuſtinere gl. ⁊ Inn. dico,ꝙ loq
tur qñ h; poſſeſſionē ⁊ titulū ab authore vitioſo. ⁊ res erat vitio
ſa. Et ꝓ hoc facit i arg. aut. male fidei. C. ḋ pſcri. lōg. tēp. q2 ſi
cut nō pſcribit. ſic nec publicianā h;,⁊ ideo poſſeſſor pferſ. Do
3 † iſtā practicā. poſſedi iſtum librū,ſemel agā cōtra te rei vēdica
tione,⁊ faciā ſic poſitionem. Dico,ꝙ poſſedi tali tēpore talē li
d brū,⁊ ꝙ tunc cū incepi poſſidere in nulli⁹ bonis d erat ille liber
⁊ etiā ante apprehenſionē meā,⁊ ſic probando,ꝓbo dominiū,p
regulā q̄ ꝙ in nullius bonis eſt occupanti cōceditur de iure
gētiū,vt ḋ. eodē l. j. in principio. Et idem potes dicere de reb⁹

4 immobilibus, vt ibi patet. Sed dices tu, † quomodo poterit probari rẽ in nullius bonis eſſe. Reſpõdeo quedã ſunt in quibus ex rei qualitate probat᷑: vt qꝛ lapilli inuẽti in littore maris, vel inſula in mari nata beſtie, fere, ⁊ ſimilia, vt ṡ. e. l. j. in prin. ſi. titu. j. l. iij. ⁊ l. adeo. §. inſula. Quedã ſunt in quib᷒ repugnat᷑ rei natura: vt ecce, dom᷒ fuit ſaltẽ edificãtis: fundi qui ſunt ĩ territoꝛijs ciuitatis qui fuerũt antiquitus culti, animalia mãſueta, que ſaltẽ nata ſunt ex animalibus aliquoꝛũ. Itẽ ſpecies, que facto hominis producuntur in eſſe, ſaltem ſunt ſpecificantis, l. adeo. §. cũ quis. ṡ. tit. j. In his videtur, ꝙ eo ipſo ꝙ meũ nõ eſt, debeo credere eſſe alienum, ⁊ ſic nõ poterit probari in nullius bonis eſt, vt C. vnde vi. l. fi. Solu. Si res eſt tributaria tunc de facili probatur eo ipſo ꝙ res vocauit biennio, vel vacauit poſt apprehenſionẽ, preſumitur habita ꝓ derelicta a primo domino. vt C. de omni agro deſer. l. agros. li. xj. quod no. bene, tu qui es de peruſio, vbi oia predia ſunt facta tributaria Cõmunis. Idẽ videtur in predijs prouincialibus, l. omnes. C. ſine cenſi. ⁊ reli. Si vero predia nõ ſunt tributaria, vt eſt regulariter. ꝑ Italiã, vel ſunt alie res mobiles, de quibus ſupra dixi, ſatis puto ſufficere, quod officio iudicis fiant bannimenta, ꝙ quicunq̀ vult dicere talẽ rẽ fuiſſe ſuã. antequam ab alio poſſideretur, cõpareat, ⁊ tunc nullo comparẽte in certis terminis aſſignatis, ſatis puto cõſtare rẽ in nullius bonis fuiſſe. argu. l. locoꝛum. C. de omni agro deſer. ⁊ C. de remiſ. pigno. l. ⁊ eo tẽpore. Si vero poſſet ꝓbare, quando aliquis dominus habuiſſet pro derelicto, eſſet expeditum, vt ĩ. ꝓ dereli. l. j. ij. ⁊ fi. ⁊ ibi de hoc dicitur.

ADDITIONES.

a P. Pau. P. ¶ Pone. Vide Soci. cõſi. cclxvj. verſi. ij. eadẽ eſt opi. Bart. quam tenet Alex. conſi. cxviij. vol. v. ſed conſiliũ. xcj. verſi. ꝓterea. vol. v. dicit, ꝙ magis cõmunis eſt opi. cõtra Bar. hic, ⁊ idem tenet conſi. xcij. vol. v. ⁊ cõtra Bar. tenet Deci. cõſil. lvij. ⁊ Coꝛne. conſi. xxviij. vol. iij. tenet opi. Barto. hic.

b Pom. ¶ Recuperandum. Vide Ale. cõſi. c viij. volu. ij. ⁊ q̃ poſui ad Bar. in l. ſi coloni. C. de agrico. ⁊ cenſi. lib. xj. ⁊ Are. cõſi. xv. ⁊ Alex. cxvij. ad fi. vol. ij. vbi tenet cũ Bar. liceti cõſi. ṡ. alleg. cxviij. teneat cõtra Bar. hic, ꝙ imo c. redintegranda. non detur contra titulo poſſidentem. clxiij. vol. iij. vbi etiam videtur tenere cum Imo. contra Bar. dicens, ꝙ agenti remedio c. redintegranda. ⁊ ſimilibus, non obſtat exceptio dominij ſicut nec agenti interdicto vide in col. fi. ⁊ Soci. conſi. cclxvj.

c ¶ Mihi videtur. Adde ꝑm Ale. ꝙ cũ opi. Bart. reſidere videt᷑ Anto. ⁊ Imol. hic Ange. in l. ſiue autẽ. §. ſi duobus. ṡ. de publi. ⁊ And. de Barulo ⁊ ibi Io. de pla. in l. coloni C. de agrico. ⁊ cẽſi. lib. xj. Pau. de ca. in l. ⁊ ideo. §. fi. ṡ. de condi. fur. Ang. cõſil. cliij. incip. in Chriſti nomine, in q. ꝓdicta, ↄ quo latius ꝑ ipſum Alex. cui adde quod Ange. dicit conſi. clviij. ⁊ an. c. redintegrãda. habeat locum in rebus prophanis, vide Alex. cõ. vj. lib. iij.

d ¶ In nullius bonis. Adde ꝑm Alexã. ꝙ huic opinioni ipſemet Bar. inherere videtur in l. rem alienam. ṡ. de pig. actio. ⁊ Bal. in c. cum cauſam. de proba. vbi. dicit, ꝙ illa que ſunt in nulli᷒ bonis, occupanti concedunt᷑. ſed paria ſunt non eſſe, ⁊ eſſe, ⁊ non apparere, arg. l. in lege. ⁊ l. Rutilia polla. de cõtrahen. emp. Sꝫ cõtrarium tenent Roma. Imo. Raph. Cuma. ⁊ Alexan. niſi ſeruata forma per exploratores. de qua per Barto. in l. i illa. de ver. obli. opi. tñ Bar. ſecut᷒ eſt Pau. de ca. ↄſi. xcv. Et de alijs modis ꝓbandi dominiũ. vide per. gl. ⁊ doct. in l. cũ res. C. de ꝓba. per Bart. ⁊ Ange. in l. cum ſuper. C. de rei vendica. ꝑ Angel. in l. quidam in ſuo. de condi. inſtit. vbi tangitur. an per famã, ꝓbetur dominium. Inno. in c. veniens. ⁊ in c. quod ꝑ nouale. de verbo. ſignifi. ⁊ Archi. xvj. q. iij. c. inter. Bal. in aut. quas actiones C. de ſacroſan. eccl. ⁊ in l. cõuenticula. C. de epiſco. ⁊ cle. per eundẽ ↄſi. lxiij. ⁊ cccxxvj. ⁊ ccccxlij. ij. li. Et ꝙ probato qđ cũ incepi poſſidere res in nullius bonis erat, probo dominiũ. Bal. cõſi. iij. ij. vol. dicit ꝙ Bar. idem vult in l. nam ⁊ ſi fur. ṡ. ſi cer. peta. ſed ꝙ res eſt dubia in re immobili nec aliter decidit.

LEX XVI.

QVod vxor viro. Cp. ĩ. ꝓ dona. l. j. §. ſi inter vir. ſol. Ibi rẽ alienam poſſidet. oppo. de l. fructus. ṡ. de vſur. Sol. vt ĩ gl.

LEX XVII.

SI quis vi. Hic recte potes ponere caſum ꝑ l. quod ſi in diẽ. §. Iulianus. ṡ. de petitio. heredi. Cpp. d. l. naturaliter. ĩ. titu. j. Sol. vt glo. j. que incipit. quo ad rem, ⁊ damna.

1 ☞ Dominium non poteſt perdi animo, poſſeſſione retenta, ſecus in poſſeſſione.

2 Poſſeſſio perditur quãdo poſſeſſoꝛ inſtituit in animo, quod nõ vult eſſe dominus.

3 Poſſeſſionem quam retineo animo ⁊ coꝛpoꝛe alieno, an ſolo animo perdere poſſum.

4 Dominium quid eſt.

5 Dominium eſt duplex. ſ. directum, ⁊ vtile.

6 Dominia vtilia ſunt plura.

7 Dominia vtilia an perdantur eodem modo quo ⁊ directum.

8 Renunciare quaſi poſſeſſioni quam quis habet a ſuperioꝛe, poteſt quis ſine ſuperioꝛe.

§. **Differentia.** Hic eſt caſus qui tota die allegat᷑. ⁊
1 bene. ⁊ ſingularis eſt. h. d. † Nõ poteſt quis animo perdere dominium poſſeſſione retenta, ſecus in poſſeſſione. h. d. Tex. ibi, non vult, ſed poſſeſſionẽ retinere, ⁊ hoc conſtat. ibi, deſinit poſſidere, ⁊ tamen dominium non perdit: vt ĩ. de ſolu. l. qui ſic. C p. ĩ. pro derelicto. l. j. ⁊ ij. Sol. vna eſt, ꝙ ibi
2 receſſit de poſſeſſione hic nõ hec vera. ¶ Alteri᷒ queritur, † pone dico ⁊ conſtituo in animo, ꝙ nolo eſſe dominus, an perdã poſſeſſionem. Et gl. tenet hic quod non, qꝛ non tenet principale nec
a acceſſoꝛium. Et contrarium tenet Hy. ⁊ Raf. per l. illud. ṡ. de acquirend. heredi. Non obſtat iſta lex, quia hic conſtabat ipſum velle tenere poſſeſſionem. Non obſtant alia contraria, quia imo
3 nullo modo poterat valere principale. hic ſic. ¶ † Quero, vtrũ qđ hic dicitur ſit verum in omni poſſeſſione, vt in illa quam retineo animo meo, ⁊ coꝛpoꝛe, ⁊ videtur ꝙ illã non poſſum perdere ſolo animo l. peregre. §. quibus. ĩ. eod. ꝙ dic vt dicã ĩ. l. proxi. ĩ
4 prin. ¶ † Quero, quid ſit dominiũ, ⁊ poteſt appellari largiſſime pro omni iure incoꝛpoꝛali, vt habeo dominium obligationis, vt
b puta vſufructus. Et vide gl. hin §. nihil commune. ṡ. eo. ⁊ ↄ hoc videtur tex. in l. iiij. ṡ. de vſufruc. in ꝓ. magne gl. ⁊ iſto modo non Aſſumo hic. Sed prout dominium cadit in rebus coꝛpoꝛalib᷒, ⁊ hoc modo loquitur titu. de acquir. rer. do. ⁊ Inſtit. Primo ponit de rerũ diuiſione. poſtea ponit de ſer. ⁊ de vſufru. ⁊ ↄ vſu ⁊ habitatione. vt oſtendat quod aliud ſit dominium in reb᷒ coꝛpoꝛalibus: quã in incoꝛpoꝛalibus. Quid ergo eſt dominiũ: Reſpõde eſt ius de re coꝛpoꝛali perfecte diſponẽdi, niſi l. ꝓhibeatur. Ius hoc dico ad differentiã ipſius rei coꝛpoꝛalis que eſt facti. ⁊ ideo dicitur de acqui. rer. domi. in rub. quod aliud ſit dominiũ quã res, ⁊ hoc probatur per l. ⁊ an eadem. §. actiones ĩ. de excepti. rei. iu. Et de re coꝛpoꝛali, dixi ad differẽtiam incoꝛpoꝛalium. in qbus nõ cadit dominiũ propꝛie: vt d. l. iiij. ⁊ quod ibi not. ṡ. de vſufruc. Quare dico. perfecte diſponendi per. l. in re mãdata. C. manda. ⁊ quoad differentiã poſſeſſionis qui eſt ius inſiſtẽdi rei, vt dixi. ṡ. e. l. j. Quare dico, niſi in lege prohibeat᷑, ꝓpter rẽ pu-
c pilli. ⁊ ꝓpterea q̃ ponunt᷑ in l. ij. ṡ. de his q ſunt ſui vel alie. iur. c
d ¶ Quero, quotuplex[d] eſt dominium †: Quidã doctoꝛ de Aure
ſ lianis, vt retulit ille doctoꝛ Theutonicus. q pridie hic repetijt.
e dicit quod vnum ſolum eſt dominiũ. Sed duo ſunt.[e] ⁊ probo per l. poſſeſſoꝛes. in fi. C. de fun. pat. lib. xj. vbi dicit, ꝙ emphyteuta eſt dominus, ⁊ tamẽ alius remanet dominus, ſcilicet concedens l. j. ⁊ ij. C. ↄ iure emph. ⁊ ſi ſunt duo domini, diuerſa dominia ſũt qa non poteſt idem dominium eſſe apud duos: vt l. ſi vt certo. §. duobus vehiculum. ṡ. cõmo. Et ↄ hoc eſt tex. de inueſti. fac de re alie. c. j. Item probo per l. j. in fi. ṡ. de aqua pluuia arcen. vbi ꝑ vſucapionem acquiritur vtilis ſeruitus, eadem ratione ſicut ponim᷒ ſeruitutẽ directã, ⁊ vtilẽ, eadẽ ratiõe dominiũ directum, ⁊ vtile. Et idem videmus in petitione hereditatis, que eſt in rẽ vt l. ſed ⁊ ſi lege. §. petitio. ṡ. de petit. here. Solu. vide ꝙ ius hereditarium diuiditur in directum, ⁊ vtile: vt ṡ. quod cum col. ſi filius. §. j. vbi dicitur in effectu heres eſt, quod tantum eſt quantum vtile, vt in gl. in authen. niſi. C. de bo. ma. Pro hoc ĩ. ↄ exe. rei iu. l. ſi mater. §. eundem. in fi. Facit l. j. in fi. ṡ. ſi agete vectig. vel emphy. pe. l. j. ĩ ꝓn. ĩ. de ſupficie. ṡ. titu. j. l. qua ratiõe. §. litere. ṡ. de do. cauſa moꝛ. l. qui moꝛtis. ⁊ C. de do. q̃ ſub mo. l. j. Sed ipſi reſpondent, ꝙ vtilem in rem habent, non vtile dominium.
6 Sed nihil eſt. ¶ Quero, † vtrum vtile dominiũ ſit vnicum, vel plura: Reſpõdeo plura. vnum quod opponitur, ⁊ cõtradicit vero dominio ⁊ eſt illud vtile ꝙ queritur ex preſcriptione: Dicam ĩ. ti. j. l. vſucapio. ⁊ no. C. de bon. mat. auth. niſi aliud. qđ verũ directum dominiũ recognoſcit. ⁊ eſt illud qđ cõpetit emphyteute ⁊ ſuperficiario. ⁊ ſimilib᷒. Alias ſi aliud poneres ſequeretur ꝙ ille, qui eſt dominus per preſcriptionem, conſtituẽdo emphyteutam vel feudatarium, nullum ius ſibi retineret: quod eſſet abſurdum. Preterea, hoc eſſe verum apparet ex diuerſitate poſſeſſionis, quam poſui. ṡ. e l. j. in ij. q. principa. ¶ † Quero, vtrũ iſta do-
7 minia vtilia perdantur eodẽ modo, quo directum: Reſpondeo, in eo domino vtili quod queritur per preſcriptionẽ, idem quod in hoc directo eadem ratione, alia difficilius perdunt᷑, qꝛ illa ſapiũt naturã cuiuſdã obligationis perſonalis, vt dixi ṡ. de aqua
8 plu. arcẽ. l. is cum quo. ¶ † Quero, aliquis nõ poteſt renũciare niſi in manibus ſuperioꝛis, vt ab eo addiceret᷑ iuriſdictio, vt l. pen. ṡ. de offi. preſi. an poſſit illi quaſi poſſeſſioni q̃ habet renũciare
f etiam ſine ſuperioꝛe[f]. Puto ꝙ ſic, per hanc legem, quod videtur tenere Inno. extra, de renunc. c. ꝙ in dubijs. Bar.

Additio

ADDITIONES.

a Poma. ¶ Et do. Ray. Vide Alex. cōſi. cx. vol. j. vbi inducit ad
pulchrum caſum, in verbo preterea.
b Pom. ¶ Et vide gl. Jac. de Ra. tenet opi. glo. pro qua facit iſte
tex. ſed do. Jo. cōcordat opi. Aut dñs inſiſtit fundo, tuc nō per-
ditur dominium, ⁊ ita procedat glo. Aut non inſiſtit fundo, tunc
perditur dominium, ⁊ ita procedit opi. Dy. ⁊ Bar.
c ¶ Vel alien. iur. Adde huic diffinitiōi Bal. concord. in l. femi
ne. C. de ſecūdis nuptijs. Sal. in l. traditionibus. C. de pactis. ⁊
in repeti. l. ex hoc iure. ō inſtiti. a ⁊ iure. Jmol. in l. clam. ſ. eod.
⁊ quomodo diffinitur proprietas, vide per eundem Baldum in
d. l. femine.
d Andr. Barba. ¶ Quero quottuplex. Sed Angel. hic reprehē
dit Bar. nam dominium vtile eſt, quod aduerſatur directo, vt il
lud quod queritur ex preſcriptione, aliud eſt qō recognoſcit di-
rectum, vt eſt illud quod habet emphyteuta.
e ¶ Sed duo ſunt. Adde quod Alexander dicit docto. communi-
ter tranſire hic nullo addito.
f ¶ Siue ſuperiore. Adde que voluit Pau. de ca. cōſilio. cccxiij.

LEX XVIII.

1 ☞ Poſſeſſio poteſt queri ſine cauſa.
2 Poſſeſſio perdatur ſola voluntate.
3 Poſſidens naturaliter, ⁊ ciuiliter ſi cōſtituit ſe nomine tuo poſ
ſidere, facit te poſſeſſorem. idem qui poſſidet ciuiliter.
4 Poſſidens naturaliter per aliū, vel animo ⁊ corpore alieno, ſi cō
ſtituit ſe nomine alicuius poſſidere, an transferat poſſeſſionem.
5 Concedens vſumfructum fundi alicui ſi conſtituit ſe eius nomi-
ne poſſidere videtur tradidiſſe, ⁊ naturalis illi acquiritur.
6 Concedens alicui ſeruitutē itineris, vel actus, ſi cōſtituit ſe no-
mine illius poſſidere ex hoc non videtur ius conſtitutum.
7 Juriſdictionem habens quā alteri conceſſit, ⁊ conſtituit ſe eius
nomine poſſidere, videtur in illum quaſi poſſeſſionem trāſferre.
8 Juriſdictionem ruſtici ſi concedūt alicui quam alius in eos ex-
ercebat, c conſtituant ſe eius nomine poſſidere, non transfertur
quaſi poſſeſſio iuriſdictionis.
9 Colonus, vel alius, qui detinet, ſi conſtituit ſe alieno nomine poſ
ſidere an ex hoc queratur alteri aliqua poſſeſſio.
10 Poſſidens tantum ciuiliter, ſi conſtituit ſe nomine alterius poſ
ſidere, an transferat poſſeſſionem remiſſiue.
11 Precario nomine poſſidere vel ſimpliciter conſtituens poſſide
re differentia.

a **Quod meo.** [a] Eius quod poſſidemus, poſſu
mus aliū facere poſſeſſorē, cōſti
tuēdo nos ei⁹ nomine poſſidere. h. d. Quia ſubtilis eſt
tex. vt intelligas pone caſum. ¶ Primo ponit dictū
clarū, ſed poſſet opponi, qa nemo poteſt ſibi cauſam poſſeſſionis
mutare. Ad hoc reſpōdet, vt ibi. nec, eni ⁊c. ¶ Jtē poſſet oppo-
ni qō poſſeſſio nō poteſt queri ſine actu corporeo. Ad hoc reſpō
det ibi, ⁊ aliū poſſeſſorē miniſterio meo, ⁊c. q. d. per me ⁊ meo fa
cto querit poſſeſſio. ¶ Jtem poſſet opponi ad primā reſpōſionē
dicit hic in tex. ꝙ deſino poſſidere. Cōtra ille qui alieno nomine
poſſidet, remanet poſſeſſor, licet alieno nomine, qr primo poſſide
bat ſuo, nūc alieno, ⁊ ſic cauſa ⁊ qualitas ſola mutat. Ad hoc reſ
pōdet hic tex. ibi, nec idē eſt poſſidere ⁊c. q. d. Nego eū poſſeſſo
rē. Sed contra hoc inſtatur, imo poſſidet, ſicut ille qui alieno no
mine ſtipulat, ipſe ſtipulatur, ⁊ ſibi queritur actio licet alieno no
mine quā cedere tenet. Ad hoc reſpōdet, ꝙ procurator aliene poſ
ſeſſionis preſtat miniſteriū, hoc eſt immediate domino acquirit
non quod procurator poſſideat, ⁊ eius poſſeſſio querat domino.
h. d. Vide ergo ſubtiliter tex. Oppo. j. titu. j. l. nunquā. Sol. in-
tellige quādo hic ſe cōſtituit alieno nomine poſſidere ex cauſa iu-
ſta, vt dicit gl. Jtem Jac. de are. † ꝙ poſſeſſio ſine cauſa nō que-
ritur ſicut dominiū, l. nunquā nuda. ſ. tit j. ⁊ pro hoc tex. ⁊ glo.
hic. Sed ipſe maledicit. ⁊ Dy. cōtra, ⁊ melius, vt p l. j. §. ſi vir.
ſ. eo. ⁊ l. qui bona in ſi. ⁊ l. ſi aliquam rem. ⁊ quaſi per totum tit.
iſtum. Jſtud ergo quod gloſ. dicit non eſt verum, quia ſine cauſa
poteſt acquiri. Ad d. §. ſi vir. reſpōdet Jacob. de Aren. quod ibi
preceſſit cauſa habilis de iure gentiū, licet iure ciuili ſit repro-
bata. Quod non placet, quia talis donatio eſt adeo reprobata, ꝙ
neq; naturalem obligationem que iure gentium eſt, producit, in
l. ſi ſponſus. §. ſi vxor. vbi tex. ſ. de dō. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ dixi ſ.
ō donatio l. ij. §. ſi vero. verſi. dic ergo. Alij volētes ſuſtinere Ja
co. de are. reſpondent ad §. ſi vir. ⁊ ad alias oppoſitiones, quod
hic loquitur in ficta poſſeſſione, vbi requiritur cauſa, ſecus i ve-
ra vt ibi. Sed non eſt verum, per l. ſi aliquam rem. j. e. ⁊ ibi dicā
⁊ per. Cy. in l. ad probationē. C. loca. Vel ſuſtinēdo Jac. de are.
b dic, ꝙ quādoq; [b] ille qui cōſtituit ſe alieno nomine poſſidere, eſt do
minus: tamen non facit alium poſſeſſorē, niſi precedat cauſa ha
c bilis, ⁊ ita loquitur hic gloſ. Probatur per tex. c in l. ei a quo. j.
ti. j. Dicā infra eo. l. ſi rem aliquam. ¶ Opp. ſupra ea. l. queād-
modū. ſolū. hic ſciente ⁊ volente. Oppo. C. de iur. ⁊ facti ignorā.
l. cum falſa. Glo. dicit aliud in dominio, vt ibi aliud in poſſeſſio
ne, vt hic. Sed dic ꝙ in l. cum falſa. fuerunt verba enunciatiua
que nec dominium, nec poſſeſſionem inducunt. licet probarēt. l.
Publia. in fi. ſ. depo. hic fuerunt verba diſpoſitiua, licet gl. ibi
aliter intelligat, ⁊ male. Oppo. j. eo. l. peregre. §. quibus expli-
2 citis. † vbi ſolo animo poſſideo, ⁊ nō perdo poſſeſſionē, niſi alius
ingrediatur. Huius contrarij timore dicit Jac. de are. ꝙ nomi-
ne meo poſſideo ſi per me ipſum: ſecus ſi per alium, l. peregre. §.
quibus. j. eo Dicit ne ipſe verum: ⁊ ſi eſſet verum, iſta lex habe-
ret modicum de effectu, quia communiter quilibet poſſidet per
d alium. ſ. per colonum. Tu habes [d] vnam gl. valde ſingul. in ver.
retineo. in l. j. §. non alij autem. j. de vi ⁊ vi arma. que videtur di
cere, ꝙ aliud quando dominus eijcitur de poſſeſſione, ⁊ retinet
per colonum, qr non perdit: ſecus ſi ſpontanea volūtate tradat.
nihil tamen alleg. Et per hoc apparet reſponſio ad d. §. quib⁹.
e quia quis ſolo animo non perdit [e] poſſeſſionem, niſi alius ingre-
diatur. Verum eſt, non perdit voluntate coacta, ſecus ſi ſpon-
tanea voluntate alij tradat. quod videtur facere conſtituendo
3 ſe alterius nomine poſſidere, vt hic. ¶ Viſis cōtrarijs, † exami
nemus materiam huius principij. Pone, ꝙ poſſideo naturali-
ter ⁊ ciuiliter per me ipſum, tunc conſtituendo me tuo nomine
poſſidere, te facio poſſeſſorem ſine dubio, vt hic, Secundo pone,
f ꝙ fundum [f] aliquem tantum poſſideo ciuiliter ⁊ tunc conſtituen-
do me tuo nomine poſſidere, transfero in te ciuilem, vel ſi cōdu
co, quod idem eſt, l. quedā mulier. ſ. de rei vēdica. ibi expreſſe
loquitur in ea, que tantum ciuiliter poſſidebat. apparet qr non
erat in fundo. Sed contra hoc videtur, ꝙ hic requiratur actus,
vt hic in gl. ſuper verbo, miniſterio. Jn caſu predicto nō requi-
g ritur actus, ſed ſolus animus. Dicas, ꝙ ille actus [g] qui interue
nit ab initio in acquirenda poſſeſſiōe, mihi act⁹ ille eſt ſufficiēs.
ibi, vt vides in nego. geſt. qui gerit in animo pro me ego nō poſ-
ſideo, niſi ratum habeam, ⁊ ratum habendo acquiro poſſeſſionē
h ex illo actu [h] anteriori. Probatur hoc in l. communis ſeruus. §.
4 j. j. eo. Quedam eſt poſſeſſio, † quam poſſideo per alium natura
liter, vel animo meo, ⁊ corpore alieno. ⁊ in hoc eſt dubium ſecun
dum Gloſſatorum noſtrorum opiniones [i]: qr quādo queritur ex
voluntate, volo in alium transferre, ⁊ colonus noluit, vel igno-
rat transferri poſſeſſionem, l. j. §. non alij autem. j. de vi ⁊ vi ar-
ma. Sed dices, ibi tradidit, hic non, ſed imo tradidit ficte l. qſ
quis. C. de do. ⁊ qō not. ſ. de pact. l. ab ēptiōe. Sed dices tu, nō
i curo: qr nihil alle. [i] illa gl. §. non alij autem. Sed do tibi [k] legem
k pro ea. j. eod. l. qui vniuerſas. §. fi. vbi ſi cōſtituo me tuo nomine
poſſidere, conſtituo me tuum colonum. ⁊ ſit colonus meus, qui
eſt tertius pro te poſſidet. vnde per eum ⁊ me poſſidebis, licet
ignoret ille colon⁹, l. q vniuerſas. §. fi. Nō ob. d. l. peregre. §. qb⁹.
qr ibi, qñ dñs deijcit, nō cōcurrit volūtas dñi. Ali⁹ caſus, qñ dñs
ſpōte renūtiat. Sz aliud eſt in totū extingui poſſeſſionē, aliud ē
poſſeſſionē in aliū trāſferri. Et hoc probo quaſi p ſimile in noua
tione, qr cōtractus iuris gētiū magis de facili trāſfert ꝙ perimat, ita
illā, quā habeo poſſeſſionē, magis trāſfero cōſtituēdo me alteri⁹
nomine poſſidere quā poſſeſſionē extinguere renūtiādo. Quid
5 ſi alicui⁹ † cōcedo vſumfructū fundi, ⁊ cōſtituo me eius nomine
poſſidere, an videar tradidiſſe, ita ꝙ vſuſfructus ſit conſtitut⁹
⁊ habeat ille ius ī re, l. iiij. §. de are. ſ. ō vſuſfru. ꝙ nō: qr natura
lis que debet eſſe penes vſufructuarium, nunꝙ fuit apud domi
num, vt dixi ſ. eo. l. j. in prin. in v. q. p. Tamē cōtrariū credo qr
per talē cōſtitutionē introducit illa naturalis, que ante nō erat
⁊ ſtatim dicā i ſimili, ⁊ probat C. de donat. l. quiſquis. ⁊ l. ſi qs. §.
6 ſed ſi quidē. Sed qd ſi cōcedo tibi † ſeruitutē itineris, vel actus
quod ius conſtituo me tuo nomine poſſidere, an ex hoc videat
cōſtitutū, ita ꝙ habeas ius reale, cū āte ſolū pſonale habeas, vt
ſ. que ad. ſer. amit. l. ſi partē. in prin. Reſpon. cū in his ſeruitu-
tib⁹, vſus ⁊ patientia ſit pro poſſeſſione, l. pe. ſ. de ſer. nō autem
poſſeſſio ipſius rei ſeruientis, ⁊ per talem conſtitutionem nō vi
detur cōſtitui ius, qr hic nō eſt vſus niſi probet hūc cōſtituentem
poſtea iuiſſe p fundū, ad locū dominātem, noīe ipſi⁹, quaſi poſ-
ſeſſio iſti⁹ iuris per eū domino eſſet q̄ſita. Et idem dico, † ſi ille
qui eſt in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis in caſtro, eam conce-
dit alteri, ⁊ conſtituit ſe eius nomine poſſidere, trāſfert in alterū
poſſeſſionem miniſterio ſuo, qr vſus eſt pro alio, vt hic. Sz ſi ru
8 ſtici † qui nulla iuriſdictiōe vtebant, ſed alius exercebat in eos,
concedunt alteri iuriſdictionem in loco, ⁊ ſubmittūt ſe, tūc con
ſtituendo ſeipſos illius nomine poſſidere, nō transfertur quaſi
poſſeſſio iuriſdictiōis, cū apud eos null⁹ eſſet eius vſus: ⁊ p hāc
l cōſtitutionē, vſus non inducitur. ¶ Sed iuxta [l] predicta † q̄ro,
9 aliquis nullo modo poſſidet, ſed detinet vt colonus, cōſtituit ſe
alieno nomine poſſidere, an ex hoc querat alteri aliqua poſſeſ-
ſio: Reſpō. ſi quidē ille fundus a nemine poſſidebatur, ſz erat
vacās, tūc cōſtituit oīs poſſeſſio, vt j. eo. l. qui vniuerſas. §. ꝙ p

colonũ. vt ibi no. Corpus enim coloni ⁊ animꝰ alterius ſũt ſuffi cientia ad inducendum poſſeſſionem, ſed in precedẽtibus queſ. non inducebatur vſus, ex quo inducitur quaſi poſſeſſio. Si vero res erat ab alio poſſeſſa, ꝑ hoc nulla poſſeſſio queritur. l. quãuis. §. j. j. e. Idẽ puto ſi ab alio poſſidebat ciuiliter tantũ, tunc per il lam conſtitutionem factam a colono inducitur naturalis: ſi ab alio naturaliter tantũ, per illam, inducitur ciuilis, ⁊ ſic ſemper
10 inducitur illa poſſeſſio que reperitur vacare. ¶ Quid ſi† ille qui tantum naturaliter poſſidet, conſtituit ſe nomine alterius poſ
11 ſidere: Dic vt in l. interdum. in fi. j. e. ¶ Itẽ† que eſt differẽtia ſi dico, conſtituo me a te precario poſſidere, vel non adijciatur, precario: Dicã in d. l. interdũ. in prin. ¶ Itẽ no. tex. hic, qui di cit is poſſidet. ⁊c. ⁊ ſic nõ poſſidet, quod eſt contra Gul. de cug. in his que dico j. tit. j. l. ſi is, qui pro emptore. in prin. in vlt. q.

ADDITIONES.

a ¶ Quod meo. Alex. ⁊ Pau de caſt. nihil addunt huic lec. Bar. An autẽ tutor vendendo, ⁊ conſtituendo ſe precario nomine em ptoris poſſidere transferat poſſeſſionem, vide Bal. cõſi. cccxxxj. vbi dicit hic eſſe caſum a contrario ſenſu. quod nota.

b Clau. de Seyſſel. ¶ Hic ꝙ quãdoq;. Iſtud dictũ ſequitur Ale. conſi. lxxj. incip. lecto ⁊ diſcuſſo. vol. iiij.

c ¶ Probatur per tex. Iſtud ſequitur Alex. cõſil. lxxxix. vol. iiij.

d Pom. ¶ Tu habes. Vide Pe. de Anch. i c. ſi. d pca. ⁊ ibi dixi.

e P. Pau. P. ¶ Non perdit. Vide Aret. conſi. xxxij.

f Clau. de Seyſſel. ¶ Pone, ꝙ fundum. Et iſtud tale cõſtitutum habet cauſam ſuſpenſiuam in futurum, vt dicit Bal. poſt Dy. in c. ſi facta. ſi de feu. fuerit controuerſ.

g ¶ Ille actus. Pro iſta ratione facit gl. in l. ſi rẽ mobilem. j. eo. dum alleg. l. certi condictio. §. fi. ſ. ſi cert. pet.

h ¶ Ex illo actu. Iſtud non videtur omnino ſimile: qa negotiorũ geſtor geſſit actũ nomine illius cui voluit acquirere. vnde nimi rum ſi ꝑ ratificationẽ ſequentem poteſt actus trahi ad illud, tẽ pus: qd non eſt in caſu iſto. ⁊ vide omnino Aret. in l. interdum. j. eo. ⁊ vide etiam aliam rationem, quam ad hoc ponit Aret in l. ſi me in vacuam. per illum tex. j. eo. in prin.

i ¶ Nihil alleg. Collige ex iſta doctrina Bar. ꝙ non eſt credendũ gl. nec doc. ibi niſi allegent leges. cui adde Bal. i l. reſpublica. C. ex quib. cau. maior.

k And. Barba. ¶ Sed do tibi. Et vide doml. Anto. in ca. cum ve niſſet. de reſtitu. ſpoliato.

l Io. Fr. Ru. ¶ Sed iuxta. Vide Alex. qui videt ſentire contra Bar. dicit tamen ꝙ nullus ei contradicit, ⁊ ſubdit, quod dum al leg. l. qui vniuerſas. §. j. voluit allegare l. quamuis. §. j.

1 ☞ Dominium non perditur, niſi alteri acquiratur.

2 Poſſeſſio an ⁊ quando perdatur, licet alteri non queratur.

§. **Si furioſo** Tradens amittit poſſeſſionẽ, licet illi cui tradit nõ querat. h. d. Ille ergo amittit poſſeſſionẽ, licet alij nõ queratur. Facit l. j. §. per. pro curatorem. ⁊ §. ſi vir. ſ. eo. Cõ. de eo qd habemus in l. nec vtile. ſ. ex qui. cau. ma. ⁊ in l. vir vxori. §. ſed ſi, ꝑmiſſor. ſ. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. cũ qs. §. ſi debitorẽ. j. de ſol. ibi i dominio, hic i poſſeſ ſione. ⁊ iſtud eſt clarũ. Op. de l. ſi me i vacuã. j. e. ⁊ ibi alias nõ ꝑ dit poſſeſſio, niſi alteri acquiratur. Gl. dicit ſol. vt ibi, ⁊ dicit ibi ꝙ errabat in corpore rei, hic in perſona. Sed quid ad factũ, cum ita ibi haberet animum perdẽdi, ſicut hic: Reſpõ. in traditione poſſeſſionis ineſt tacite illa cõditio, ſi accipiens nõ diſſenſerit, ⁊ ideo ſi diſſentit, qꝛ errat in corpore. non perditur poſſeſſio. ita lo quitur ibi, ſed hic furioſus nõ diſſentit, neq; conſentit. Illa autẽ cõditio, ſi ei cui traditur, acquirat, nõ ineſt hic. Op. de l. cũ fun dũ. j. de vi ⁊ vi arma. dicit gl. ibi, perſona cui tradebatur erat ha bilis. Et vide iſtã gl. in verb. etiam ſi non transferas. que incipit ſecus in domino, ⁊c. ⁊ ſoluit glo. ꝙ ibi perſona erat, habilis ad acquirẽdum. Certe ſiue ſit habilis ſiue nõ, ſi volo amitto. Ja. de are. ſoluit ⁊ bene, ꝙ aliud eſt poſſeſſionẽ tradere, vt hic: aliud iu bere tradi vt ibi. quia tunc non videor perdere, niſi capias poſ
1 ſeſſionẽ, Habes† ergo ꝙ dominiũ non perditur, niſi acquirat, l.
2 nec vtile. ſ. ex quib. cau. ma. † In poſſeſſione, dic aut tradit, ⁊ tũc aut ille qui recipit, non contradicit, vel vult acquirere, ⁊ tũc per do vt hic. Aut contradicit, ⁊ non vult acquirere, ⁊ tunc nõ perdo l. ſi me in vacuam. j. eo. Aut nõ trado, ſed iubeo te capere, ⁊ non perdo niſi capias, l. cum fundum. j. de vi ⁊ vi arma.

§. **Si vẽditorem** Oppo. poſſeſſio non poteſt ha beri ſine corpore. l. poſſideri. in prin. ſ. e. Sol. hic interuenit actus corporeus, ⁊ vide iſtã glo. in verb. non minus. que incipit interpretatiue. ⁊ nota.

§. **Si cum in alia** Per ingreſſum non queritur poſſeſſio rei non vacantis. h. d. Opp. de l. iij. §. j. Solu. vt in gloſſ. Duas leges ſequen. proſe quere vt in glo.

LEX XXI.

1 ☞ Poſſidẽs ciuiliter, ⁊ naturaliter ſi a te recipit precario, trãſ fert ciuilem, ⁊ retinet naturalem.

2 Differentia, quando precario conſtituo me a te poſſidere, ⁊ quã do ſimpliciter me conſtituo tuo nomine poſſidere.
Item ſi conduco.

3 Clauſula cõſtituẽs ſe emptoris, vel creditoris nomine precario poſſidere, poſita in inſtrumento qd operet ⁊ qualiter intelligat.

Interdum. Pot qs transferre poſſeſſionẽ q ante actũ traditionis nõ ha buit, ſ; i ipſo, actu tradẽdi qſiuit. h. d. ſm vã. lec. Op. nemo dat qd nõ hz, vt ſ. ti. j. l. traditio. Sol. nõ trans fert poſſeſſio ſed quedã qualitas poſſidẽdi. Ita t; hic prima gl.
1 qd eſt na. ſi eſt verũ. Nã ex hoc† ſequit, ꝙ ſi rẽ quã ego poſſideo ci uiliter ⁊ naturaliter a te recipio ꝑcario, in te nulla poſſeſſio trãſ fert, ſed oĩs poſſeſſio remanet apud me, ſub alia tñ qualitate, q; precario, ⁊ ſic forte nõ eſſet tranſlatũ dñium. Sed iſtud non pl;, imo poſſeſſor deſinit ex prima cã poſſidere, ⁊ nouã poſſeſſionẽ in cipit habere, l. fin. poſt princip. j. de preca. Dico ergo quod ciui
a lẽ trãſfert in eũ a quo rogauit ꝑcarioª: ipſe vero naturaliter t; ⁊ poſſidet, vt j. de ꝑca. l. c. ⁊ hz. §. eũ. Nõ ob. qd dicis, Nemo dat qd nõ hz, qꝛ verũ eſt, ꝙ ante illũ actũ nõ habuit: ſ; i illo actu, quo ille precario rogauit a me, queritur mihi oĩs poſſeſſio, naturalẽ nõ trãſfero in eũ precario. Et hoc dicit hec. glo. magna circa fi. ibi, tu dic ſic ⁊c. q lec. probat ꝑ caſum legis, qui cũ pro herede in prin. j. ꝑ empto. ⁊ d. l. fi. de preca. C pp. ille qꝛ nõ eſt heres, non põt vſucapere ꝑ herede, vt j. ꝑ herede. l. iij. Sol. gl. quatuor mo dis, tene quã vis. ¶ Quero, quare dicit, antequã dñs fieret: Dic
2 vt in gl. ¶ Quero,† que ſit differentia, ſi conſtituo me a te preca rio poſſidere, vel tuo nomine poſſidere, ſ; l. qd meo ſ. eo. Rñ. qñ dico ꝑcario, poſſideo naturaliter ego conſtituens, vt dixi ſed qñ conduco, nullo modo poſſideo. Idem ſi ſimpliciter conſtituo me tuo nomine poſſidere, vt ſ. e. l. q bona. in pñ. ⁊ l. qd meo. in prin. ⁊ j. e. l. qui pignoris. ⁊ l. re pignoris, ¶ Quero, quid ſi in eodẽ in ſtrumento eadem hora confecto vtrunq; reperitur, ſc; precarij rogatio, vel conductio, vel ſimplex conſtitutio: Reſpon. nullam poſſeſſionem retinet, qui precario rogat j. ti. j. l. non ſolũ. §. fi fa cit quod dixi ſ. eo. l. ſi qs ante. Quid ſi ille qui ꝑcario rogabat poſſidebat ciuiliter tantũ, vel naturaliter tantũ: Dicam j. ea. l.
3 §. fi. Quid† ſi in inſtrumento contineatur ſic, Conſtituẽs ſe dicti emptoris, vel creditoris nomine ꝑcario poſſidere, quid impor tent iſta verba: Rñdeo, iſta verba poſſunt habere duplicẽ intel lectũ, Primo ꝙ ego cõſtituo me emptoris nomine poſſidere ꝑ cario, quaſi ipſe emptor precario habeat a me, ⁊ illã precario re tineat ꝑ me. ar. ad hoc j. de preca. l. certe. §. j. ⁊ ſm hoc venditor haberet ciuilẽ, emptor naturalẽ. Scdo poſſunt ĩtelligi dicta ver ba cõſtituit ſe dicti emptoris nomine ꝑcario poſſidere. q. d. cõ ſtituit ſe poſſidere nomine pecario dicti emptoris nomine, hoc eſt ꝑ dicto emptore, vel dicti emptoris nomine. hoc eſt. ad vtilita tẽ dicti emptoris. Similis expoſitio ẽ. C. d his q. vt indi. l. Pol la. ⁊ ſ. de his quib. vt indig. l. tutorẽ. ⁊ ſecundũ hoc, emptor vel creditor poſſidebit ciuiliter, vẽditor naturaliter ⁊ precario. Et iſte vltimus ſenſus plus placet, ⁊ videtur eſſe de mente contra hentiũ, ⁊ multa verba conſueuerunt apponi in inſtrumentis, ex quibus hoc perpenditur. Sed verba magis apta ſunt, quod di cat, conſtituit ſe dictus venditor, vel venditor a dicto emptore, vel creditore nomine precario poſſidere.

ADDITIO.

a Poma. ¶ Precario. Vide ad declarationẽ Ale. in cõſi. lxxxij. vol. ij. ibi dicit ꝙ in conſtituto, precarium regulatur ſecundum principale. cui accedit.

1 ☞ Emphyteuta non tenetur ſoluere penſionem, cum propter guerram non poteſt percipere fructus.

§. **Quod ex naufragio** Quod ex naufra gio capitur, nõ po teſt vſucapi, qꝛ cadit in vitium furti. h. d. C ppo. de l. qua ratio ne. §. fi ſ. tit. j. Sol. vt ibi. qꝛ hic fuerũt proiecta tali modo, ꝙ nõ
1 habebat animum habendi pro derelicto. Iſte §. facit in ar.† ad q. aliqua poſſeſſio eſt, que ꝑpter guerram nõ poteſt laborari, nec fructus percipi, an emphyteuta teneatur ſoluere penſionẽ. Ja.
a de are. dicit qªnon, l. j. in fin. C. de iure emph. qꝛ quãdo eſt perẽ pta res non debet ſolui, ſed quando ex re fructus non poteſt per
b cipi, nec iri ad rem videtur eſſe perdita:ᵇ l. j. i fin. C. de iure em phy. ⁊ ibi ꝑ Cy. facit l. cũ vnus. in fi. infra. de bo. auto. iud. poſſ. facit l. forma cenſualis. §. infra. de cenſi.

ADDITIONES.

a P. Pau. P. ¶ Dicit ꝙ non. Idem tenet Alex. cõſi. cxiij. vol. j.
b ¶ Eſſe perdita. Adde ſecundum Alex. ꝙ cũ opi. Bar. concor dant Ang. ⁊ Sal. in l. j. C. de iure emphy. Jo. and. in addi. Spe. i ti. de emph. §. nũc aliqua verſ. cxxxiiij. Pe. d anch. Card. Flo. Innoc. in c. potuit. de loca. ⁊ Alex. dixit ſe pluries pro hac par te con

te conſuluiſſe,de quo eius conſi.cxij.j.lib.Uide Raph.Cu.hic
qui dicit ꝙ Alb.de roſa.in d.l.j.tenet contrarium,⁊ quod idem
tenet Gui.de Suza.ſcilicet,ꝙ debeatur integra penſio,per tex.
in d.l.j.qui cōſiderat ſolum,an res perierit in totū,vel pro par-
te.Et pro hac parte dicit ſe conſuluiſſe,referens ꝙ collegiū me
diolani diſtinguebat,an penſio eſſet parua,vel magna.Tu dic,
ꝙ opi.Raph.habuit Pet.de Anch.cōſi.ccl.in fin.¶Quid au
tem in conductore,an ei debeat fieri remiſſio propter guerraȝ.
⁊ an teneatur perſiſtere in cōductione,vide Ro.conſi.cccxxxij.
1 ☞Emphyteute queritur alia poſſeſſio,cum emphyteuſis cō
cedit ſibi ab eo qui ciuiliter tantum poſſidet.

§.**Qui alienam.** Duobus modis legitur,vt in glo.
Sed quid ſi rogauit a dño,⁊ con-
duxit a non dño.Dixit glo.ꝙ dñm poſſeſſione priuat.Sed con-
tra hoc op.j.e.l.quāuis.§.j.vbi q alieno nomine tenet,nō tranſ
fert poſſeſſionem in locatorē.Sol.In cōtrario loquitur in eo q
nullo modo poſſidet,⁊ tunc nō tranſfert in locatorē.ſecus in eo
qui alieno nomine tenet,naturaliter poſſidet,vt q habet preca-
rio,tranſfert in locatorē,vt hac glo.quā tenet Dy.qd̄ tene mēti.
¶Sed quero,aliquis naturaliter poſſidet,ſe cōſtituit alterius
nomine poſſidere,tranſfert illā naturalē.ar.huius.§.idem dico
1 de eo,q poſſidebat ciuiliter tantū.Sed quero,†aliquis poſſidet
ciuiliter tm̄,conceſſit in emphyteuſim,⁊ conſtituit ſe emphyteu
a te nomine[a] poſſidere,an ex hoc emphyteute q̄rat aliqua poſ-
ſeſſio.Dico ꝙ ſic,vt dixi inſimili.ſ.eo.l.quod meo.circa princi.
Sed poſito ꝙ nulla naturalis queratur emphyteute,tn̄ puto ꝙ
ius dñij eſt ſibi queſitū.Nā ego video ꝙ per ſolū corporaleȝ in
greſſuȝ querit,lȝ nulla queratur poſſeſſio,l.ſi fundū.ſ.de fund.
do.multo magis per iſtam ciuilem,que erat apud iſtum traden
tem,quam voluit in eum transferre,donec acquireret ſibi natu
ralem,que ſibi competitura eſt pro iure emphyteutico.

ADDITIO.

a ¶Nomine.Uide pro limitatione Prepoſi.in titu.qui ſucceſ.
tene.in prin.

LEX XXIIJ.

1 ☞Prelatus nouus poſſidet ſine noua apprehenſione.

Cum heredes. Op.ſ.ex quib.cau.ma.
l.cū miles.Sol.hic in ex
traneo,ibi in ſuo,vt apparet hic,q̄ dicit,adita.Sed
truffa eſt.q̄ cū corpus ⁊ animus requirat,non poteſt
dici continuata,niſi apprehendatur.Ad 2ium reſpon.ꝙ quan
a tum ad vſucapionem poſſeſſione defuncti dicit eſſe cōtinuata.[a]
1 Sed†an nouus prelatus poſſideat ſine noua aprehēſione:Dic
ꝙ ſic,q̄ eccleſia nō deſijt poſſidere,vt dixi ſ.eo.l.j.in fi.⁊ l.ſeq.
b ⁊ facit quod no.per Inno.extra de teſta.c.cum in officijs.[b]

ADDITIONES.

a ¶Continuata.Adde qd̄ ex tex.habes notate,ꝙ ſtatuta que di
cunt ꝙ poſt mortem defuncti fingatur poſſeſſio cōtinuata in he
redem,dicuntur correctoria iuris cōmunis,ideo ſtricte intelli-
genda l.precipimus.ad fin.C.de appel.dicit Raph.Cuma ī l.
Pomponius.§.queſituȝ.ſ.eod.ꝙ dicta ſtatuta diſponentia ꝙ
poſſeſſio videatur de defuncto in heredē continuari,debent in-
telligi,niſi incōtinenti mortuo defuncto,poſſeſſio fuiſſet p aliū
apprehēſa,ꝙ dictū dicit Alexā.fore notabile,ſi verū eſt,nec pl⁹
dicit.Tu vide Bal.cōſi.clvj.iij.lib.vbi voluit,ꝙ ſtante ſtatuto
qd̄ poſſeſſio bonorū hereditariorū tranſeat ipſo iure in heredē,
ſine alia apprehēſione,ſi pater habēs duos filios,vnū inſtituat
in legitima,alterū heredē vniuerſalem,ꝙ ſi hic heres vniuerſa
lis petierit ſe mitti in poſſeſſionē a iudice,ad cautelā abundan-
tem,⁊ adeptus fuerit poſſeſſionē,ꝙ alter frater inſtitutus in le-
gitima,debet citari,q̄ in ipſum ꝯtinuata eſt poſſeſſio.Ale.no.
hic,dicens,ꝙ ſi nō vis dicere poſſeſſionē dicas effect⁹ poſſeſſio-
nis,vt no.in l.cū miles.ſ.ex quib.cau.ma.⁊ C.de vſucap.p he
rede.l.nihil.Et an ſtante ſtatuto,ꝙ poſſeſſio defuncti trāſeat in
heredē,⁊ alio ſtatuto ꝙ ceſſionarius in omnib⁹,⁊ per oīa ſit ī lo
cū cedētis,ſi ceſſionarius habēs cauſaȝ ab herede creditoris ꝙ
habeat bona debitoris obligata,cum p̄cario ingrediat̄ ꝓpria
authoritate bona p debitorē alienata incurrat aliq̄ penā,vide
Bal.cōſi.cxiiij.v.lib.Inquātū etiā Alex.poſt Pau.de ca.tāgit,
an princeps poſſit tollere dominium,iure ciuili acquiſituȝ ſine
cauſa,cum clauſula,non obſtante.vide de hoc eundem Paul.
conſi.ccxxvij.⁊ que poſui poſt Alexā.in l.gallus.§.⁊ quod ſi tā-
tum.de libe.⁊ poſth.

b Claud.de Seyſ.¶Cap.cum in officijs.Adde eundem Inn.in
c.in preſentia.de probat.vbi ponit ꝙ per ingreſſum monaſte-
rij dominium ⁊ poſſeſſio bonorum ingredientis tranſit recta via
in monaſterium.qd̄ Bal.ibi dicit valde notandum.

§.**In his.** Fictio poſtliminij circa recuperādā poſſeſſio-
nē non fingit.h.d.Opp.j.ti.j.l.ſi is q p empto
re.Sol.ibi ī poſſeſſiōe q̄ retinetur per aliū animo ⁊ corpore,vt
per filiū,vel ſeruū in re peculiari,hic in ea que animo ſuo retine
1 tur.Sed†que eſt ratio,⁊ cōe dictū eſt,ꝙ in his que facti ſunt,fin
gi non pōt,vt videtur dici in l.ſciendum.ſ.ex quib.cau.ma.Sȝ
tu dic,ꝙ fictio poſtliminij fuit introducta ex equitate,vt l.poſt
liminiū eſt ius.circa prin.j.de cap.⁊ poſtli.re.ſȝ ſi reuertēs re-
cuperet poſſeſſionem,tunc locupletaret̄ cū aliena iactura quod
ius interdicit,⁊ q̄ ceſſat equitas.Et alia ratio,q̄ hic fictio req
rit duo extrema habilia,l.neceſſario.§.ꝙ ſi pēdente.ſ.de peri.
⁊ cōmo.rei ven.vt l.huic ſcripture.ſ.ad l.Aquil.⁊ l.bonoruȝ.j.
rem ra.ha.Modo ſi reuertor ſtatim ſum liber,ergo retro poſ
ſum fingi eſſe liber.Et idē in omni iure ꝙ mihi reuerſo acquiri
tur abſq̄ animo ⁊ corpore retro fingitur fuiſſe meū.Et ideo in
poſſeſſione,que habetur per filium vel ſeruum,ꝓcedit fictio,q̄
ſtatim mihi reuerſo querit̄ abſq̄ aliquo meo facto,⁊ ſic iſtud ex
tremum eſt habile.Secus ī poſſeſſione,quā per me retineo.q̄
nō queritur abſq̄ nouo facto,⁊ ſic ſtatim cuȝ redeo nō poſſideo,
⁊ ſic extremum non eſt habile,ideo non fingitur retro me poſſe
diſſe,⁊ illud eſt quod vult dicere l.ſciendum.ſ.ex quib.cau.ma.
Plene tibi dicam in l.ſi is qui pro emptore.j.de vſuc.

1 ☞Liber homo non poteſt a ſciente poſſideri.
2 Eccleſia nō poſſidet conuerſum,eſt tamen in quaſi poſſeſſione il-
lius conuerſionis.
Conuerſus eſt liber homo.
3 Monach⁹ ⁊ cōuerſus quicquid acquirit,acquirit eccleſie ſine
noua apprehenſione.
4 Conuerſus querit eccleſie etiam ignoranti,⁊ ideo nō requirit̄
eius ratihabitio.

§.**Item quero.** Liber homo non poteſt poſſideri
a ſciēte.hoc dicit,No.tex.ibi,neq̄
enim.Naȝ cōcordat cum hac l.ſupra de ma.teſt.l.ſeruum teſta
1 mēto.Op.ſupra ti.j.l.liber homo.⁊ l.acquirit̄.§.pen.Sol.†Li
ber homo non pōt poſſideri a ſciente eum liberum,ſed ab igno
2 rante ſic.Et dic plene vt ſ.e.l.j.§.ſ ⁊ per eum.¶Quero†vtrū
eccleſia poſſideat conuerſum.Glo.dicit ꝙ nō,q̄ ſcit eū liberū.
quod Dy.reprobare nititur.Tu dic illō quod dicitur,an eccle-
ſia poſſideat:non intelligas qd̄ poſſideant parietis,l.ſicut mu-
nicipij in fi.ſupra quod cuiuſq̄ vniuer.iuncta gl.mag.in fi.ſed
eccleſia,id eſt collegiū,vel fideliuȝ vniuerſitas,vt dixi ſ.e.l.j.in
fi.Sed an eſt verū,qd̄ conuerſus ſit liber homo:Reſpon.ſic,q̄
ſuccedit ex teſtamēto ⁊ ab inteſtato,vt l.deo nobis.C.de epiſ.⁊
cle.ergo nō eſt ſeru⁹.C.cōmu.de ſuc.l.ſeru⁹.ſi non ſeruus,ergo
eccleſia eum nō poſſidet.Sȝ licet nō poſſideat eū,tn̄ eſt in quaſi
poſſeſſione illi⁹ iuris cōuerſionis,⁊ monachationis,ſicut ī pa-
tre dicimus qui eſt in quaſi poſſeſſione patrie poteſtatis,vt ha
3 buiſtis ſ.eo.l.j.§.ſed ⁊ p eum.⁊ ideo†q̄ eccleſia eſt in quaſi poſ
ſeſſione illius iuris,quicquid monachus ⁊ cōuerſus acquirit,
eccleſie acq̄rit ſine noua apprehēſiōe.Pro hoc facit optime j.
4 de preca.l.ſi adoptauero.¶Item quero,†qn̄ conuerſus querit
eccleſie,an eſt neceſſaria ratihabitio eccleſie?Reſpon.nō.imo.
acquirit eccleſie ignorāti.ſicut acquirit patri,vel domino igno
ranti,filius vel ſeruus.

LEX XXIIII.

1 ☞Naturalis poſſeſſio,an ſit de iure ciuili,vel naturali.
2 Filius qui acquirit vſuras ex pecunia profectitia patris illas
communicat cum fratribus.

Quod ſeruus. Poſſeſſio queſita p ſeruū
querit̄ domino ſi eſt iuſta.
alias ſec⁹.hoc dicit.Iſta lex eſt notabilis.Et no.tex.
ibi,qd̄ vero ex maleficijs.hic innuit ꝙ ſeruus nō acq-
rit dño,niſi ex cā peculiari.j.ſ.e.l.j.§.itē acquirimus.So.dic
peculiariter.i.quicq̄d iuſte acq̄rit.Itē op.innuit hic ꝙ ſeruus
poſſidet cōtra.de l.ſtipulatio iſta.§.hec quoq̄.j.d ver.ob.Dic
1 ꝙ poſſidet.i.detinet.Itē quero.†vtrū naturalis poſſeſſio ſit d
iure naturali vel ciuili.Glo.dicit ꝙ de ciuili.Cōtrariū videtur
no.ſ.eo.l.j.in prin.Sed dic vt in gl.in verb.nō poſſides.q̄ inci
pit 3.ſ.⁊c.ibi,ſiue aūt.imo.j.tit.j.l.ſequit̄.§.ſi tu vi me.nā ille.
§.ſi dominus.de l.non ſolum.j.tit.j.nō facit,vt ibi not.Ultimo
2 per†hanc l.dico,ſi filius acquirit vſuras ex pecunia patris ꝓ-
a fectitia inuito patre an cōmunicabit cū fratribus:Reſpon.nō[a]
queritur patri quod fili⁹ ex maleficijs querit,nec cōmunicabit
cum fratrib⁹.Dixi alio anno hic,⁊ dixi.C.de bo.que liber.l.cū
oportet.in prin.vbi glo.tangit Bar.

ADDITIO.

a ¶Reſpon.non adde ſm Alex.hic ꝙ idem ſequuntur docto.et
Bar.in l.cum oportet.C.de bo.que lib.Sed Bal.i l.j.ſ.de his
qui ſunt ſui vel alieni iuris.vſ in dominio contrarium tenuiſ
ſe.ſ.ꝙ iſta pecunia ex vſura propter peculium profectitium pa
tris dicat acquiſita patri,q̄ conſtat ꝙ dominiū receſſit a ipōte
ſoluente vſuras,⁊ filio queri nō pōt:ergo neceſſe eſt qd̄ patri ſit
acquiſitū.q̄ dominia non poſſunt volare per aera.l.ſi ſponſus.

de dona. inter vir. ⁊ vxo. Et per hoc dicit Alex. ſaluari gl. i d. l.
cū oportet. qui tenet ꝙ ſolutū filio nomine vſurarū, pro peculio
profectitio acquirit patri. Tu vide que poſui in d. l. cum oportet

LEX XXV.

1 ☞ Obliuio an ſola ſufficiat ad perdendam poſſeſſionem.

SI id quod Oppo. de l. peregre. in prin. j. cod. Solut. hic ignoramus in quo loco ſit, ⁊ in quo fundo, vel in quo horto, ſecus ſi ſcimus in quo loco ſit, licet locū loci ignoremus. Ité opp. de l. Pomponius. in prin. ſ. eo. l. j. §. per ſeruū qui fuga. Sol. quod hic dicitur, fallit in homine. Item quero, quid in fundo. ego neſcio me poſſidere fundum, an perdo poſſeſſionem fundi: Dicit gl. quod obliuio eſt cauſa perdende poſſeſſionis. Ité nota. in l. furtum. §. fundi. j. ti. j. C. eo. l. licet. ⁊ Inſtitu. de vſuc. §. quod autẽ. C. vnde vi. l. cum querebat. Si bene reſpicis iſtā
1 gloſſam, non ſufficit ad perdēdam poſſeſſionem ſola† obliuio[a],
a ſed requiritur quod obliuio ſit inducta ex curſu tēporis:[b] alias
b ſequeretur, ꝙ dormiens perderet poſſeſſionem. Dicam plenius j. eod. l. ſi de eo. ⁊ d. §. fundi.

ADDITIONES.

a ¶ Obliuio. vide etiam j. in l. ſi is qui.

b ¶ Curſu tēporis. Adde quod Pet. de Anchara. conſi. ccxiij. dicit quod ſimiliter ſi tabellio eſſet in quaſi poſſeſſione officij notariatus, negligēdo per decē annos, perdit illā quaſi poſſeſſionem. Et dicit Specula. in ti. de pe. poſ. §. j. verſi. nota tamen diligenter, vbi in fine dicit, Rof. ⁊ Uber. de Bonacurſio recitare, ꝙ Rogerius dedit hanc cautelam, quod quando probationes ſunt equales ſuper poſſeſſione, aduocatus debet dicere clientulo ſuo, quod armata manu ingrediatur poſſeſſionem, de qua eſt differentia, ⁊ quod denunciet aduerſario vt veniat ad poſſeſſionem ſi audet. quia ſi non veniet. quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli, ſtatim amittit poſſeſſionē, quam dicebat ſe habere. Et ſi aduerſarius petat ipſum puniri, per l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. ille excipiet, ꝙ imo pro ipſo ſententia eſt ferenda, quia ipſe eque probauit poſſidere, ⁊ ſuam poſſeſſionem eſt ingreſſus, aduerſarius autem ſuam amiſit. Aliam etiam cautelam vide ibi, quam vis, ꝙ aliquis amicus tuus apprehendat poſſeſſionem alicuius rei ſine vitio, quam aſſerit ad ſe pertinere. Et an ſufficiat tēpus decem annorum ad inducendum obliuionem, vide Joā. An. in addi. ad Spec. ad fi. d. §. vbi tenet, ꝙ illud ſit arbitrarium, ſi alique circunſtantie eſſent, per quas minus, vel plus tempus conſiderandum eſſet. Alleg. c. fi. de tranſac. cum concord. Et infert, ꝙ eo caſu quo quis tenuit ciuilem, veniens ⁊ occupantem expellēs, nō dicitur vim facere, ſed ſuā poſſeſſionem defendere. Facit ſm ipſum, l. j. C. vnde vi. ⁊ vi. ⁊ vi arma. l. qui poſſeſſionē.

§. **Et per colonos** Per colonos ⁊ inquilinos ſicut per ſeruos poſſidemus nec perdimus, licet moriantur, vel furioſi efficiantur. h. d. Dicitur hic, ſed ⁊ ſi moriantur poſſeſſionem retinemus. Cōtra, imo naturalem amittimus, vt j. eo. l. ſi de eo. §. j. In gloſ. ſunt opin. vna eſt opi. Jo. ꝙ retniemus. ſ. diuerſimode: quia retinemus naturalem ſi efficitur furioſus, vel alij locat: ſed naturalem perdimus ſi moritur. ſed ciuilem nullo modo perdimus. Hug. dicit contrarium, ſcʒ ꝙ vtrunqʒ retineamus, etiam quando moritur, per d. l. ſi de eod. §. j. Opinio Joā. eſt vera, vt probat in d. l. ſi de eo. §. j. Nam pro hereditatem coloni nō poteſt retineri naturalis. l. j. §. Sceuola. j. ſi qs teſt. li. eſſe iuſſ. fue. Et alia ratio eſt i furioſo ſ. eod. l. ſi is qui. Item oppono, ꝙ differentia ſit inter ſeruum ⁊ colonum in rebus peculiariter poſſeſſis. Nam poſſumus poſſidere per animum, ⁊ corpus ſerui, non coloni, vt in §. item acquirimus. in l. j. ſ. eo. Sol. quod ad acquirēdam poſſeſſionem, vel petdendam, non eſt differentia: ſed quo ad alia, ſic.

§. **Quod autem** Qui poſſidet ciuiliter, per ingreſſum alterius eam non perdit, niſi reuerſus non admittatur, vel ſuſpicetur[a] ſe poſſe repelli. h. d. Bar.

ADDITIO.

a Claud. de Seyſſell. ¶ Suſpicit. An iſtud quod ex tali ſuſpicione perdatur poſſeſſio, habeat locum in eo qui ſtetit in fundo, vide per Aretin. in l. iij. §. in amittenda. ⁊ per gloſ. ⁊ doctor. i l. ꝙ meo. §. fin. ſ. eod.

LEX XXVI.

LOcus Locus certus ratione loci, vel quote pōt poſſideri. ſecus ſi eſſet vtraqʒ ratione incertus. h. d. no. ⁊ vidiſtis ſ. eod. l. iij. §. j. ⁊ habetis j. ti. iij. l. emptor. Ibi capi poteſt. etiam ſi ignoret quota ſit pars: id eſt, pro indiuiſo, ⁊ ſic eſt incerta ratione loci, certa ratione quote. Ibi, incerta aūt pars. dic rōne loci, ⁊ quote.

LEX XXVII.

1 ☞ Furioſus ſolo animo non poteſt deſinere poſſidere.
2 Poſſeſſio ex ſola obliuione ſine curſu temporis non perditur.

SIs qui Furioſus non poteſt deſinere poſſidere. h. d. No. tex. ibi, quia furioſus. Oppo. ꝙ furioſus poteſt perdere poſſeſſionem, vt j. e.
1 l. qui vniuerſas. §. 1. Sol. †dicit, ꝙ non poteſt furioſus deſinere poſſideri ſolo animo, ſed alijs modis, quibus homines deſinunt poſſidere, l. ij. §. ſi a furioſo. j. pro emp. ⁊ hoc probatur ex ratione poſita in fi. legis, que firmat dictū ſm Dy. Ité oppo. furioſus perdit animū, ſicut ille q obliuiſcitur: ergo perdit poſſeſſionē, vt not. ſ. eo. l. ſi id. ꝙ in princ. In gl. ſunt opin. Tu dic,
2 †ꝙ ex ſola obliuione ſine temporis curſu, non perditur poſſeſſio. Unde ſi furioſus ſtaret per longum tempus quod non poſſideret, vel alius eius nomine, perderet poſſeſſionem.

LEX XXVIII.

1 ☞ Rem meam quā alius poſſidet, reſpectu poſſeſſionis poſſum ſtipulari, conducere ⁊ emere.
2 Dominus poſſeſſor ſi ignorans conducit a nō poſſeſſore, an perdat dominium ⁊ poſſeſſionem. 8.
3 Ignorare quomodo quis poteſt ſe poſſidere.
Conductio facta de re ſua ab eo, qui eſt dominus poſſeſſor ignorantur non tenet.
4 Conducens rem ſuam, quam ſcit ſe poſſidere, ⁊ ſe eſſe dominum, quaſi non ſuam, non amittit dominium, nec etiam perdit poſſeſſionem. nu. 6.
5 Tradens vero rem ſuam, tanquam non ſuam, ſed tāquam rem tuam non transfert in te dominium.
7 Contractus locationis ⁊ conductionis, de re ſua factus a ſcienter poſſidente, ⁊ ſe dominio quaſi non ſua, non tenet.
8 Conducere rem ſuam, vel non ſuam qualiter cognoſcatur.
9 Accipiens bona propria in emphyteuſim a monaſterio, an in monaſteriū tranſtulit, dominium, ⁊ bona illa alienare poſſit monaſterio irrequiſito, ꝙ ſic, ⁊ ꝙ dñium nō ſit trāſlatum, ita cōſuluit.
10 Conducendo rem meam a me poſſeſſam a non poſſeſſore, cōtractus valet ratione poſſeſſionis, ⁊ quomodo.
11 Conductio rei ſue, qñ nō apparet, an reſpectu poſſeſſionis, vel proprietatis ſit facta cuius reſpectu videatur facta.
Quid ſit hoc querere.
12 Clauſula, vendo tibi talem rem iure emphyteuſis, appoſita in inſtrumento, quid operetur.
13 Poſſeſſor non dominus, ſi conducit rem ab alio, quādo perdat poſſeſſionem.
14 Conducendo rem putans eſſe meam, cum mea non ſit, valet cōductio.
Ueritas ꝙ potius inſpiciatur quam opinio.
15 Conducere ⁊ emere rem que pro parte eſt mea, ⁊ pro parte nō: an poſſim.

a **SI aliquam[a] rem.** Iſta lex eſt difficilis ſicut aliqua lex, que ſit in mūdo. Et rō difficultatis eſt, quia hic ponunt quinqʒ caſus, ⁊ non determinat niſi vnus. Et prima pars loquit, quādo dominus ⁊ poſſeſſor conducit eandē rem a non poſſeſſore. Secunda, quando dominus non poſſeſſor eam cōducit a poſſeſſore. Secūda ibi, ⁊ ſi ſciens. Ibi, poſſidere, ⁊ eiuſdem dominium habebam, vt innuūt ſequētia. ¶ Not. i fi.
1 legis† ꝙ poſſum rem meam, quam alius poſſidet, reſpectu poſſeſſionis ſtipulari, cōducere ⁊ emere: vt hic i fi. Et quia hec lex nō determinat omnes caſus, ideo queram i quolibet mēbro de tribus. Primo vtrum perdatur poſſeſſio. Secūdo, vtrum perdat
2 dominium. Tertio, an valeat contractus. ¶ Uenio† ⁊ aſſumo primū menbrū, quando dominus ⁊ poſſeſſor conducit a nō poſſeſſore. ⁊ de hoc vidēdum, ſi ignorē. Quero, quomodo† eſſe pōt quod ignorem me poſſidere, cum ignorans perdat poſſeſſionē per obliuionem, vt ſ. eod. l. ſi id. quod Solu. Intellige, quando poſſidebat per ſeruum, vel filiū ex cauſa peculiari, vel per procuratorē, hoc caſu poſſidet ignorās. Uide gl. i verb. an ignorās. que incipit, ignorās. ibi, ignorare antē, ⁊c. Item poteſt eſſe etiā quādo per ſeipſum poſſidebat: quia tunc ſola obliuio ſine curſu temporis non facit perdere poſſeſſionem. vt dixi ſupra eod. l. proxi.
b Quero, an poſſeſſio[b] perdatur iſto caſu per conducentem: Glo. dicit ꝙ non, vt j. cod. ſi me in vacuam. bene dicit: quia non eſt animus perdende poſſeſſionis, quam quis ignorat ſe habere. Ité quero, an perdatur dominium: Reſpon. non: quia non poteſt perdi dominium, vt dicto §. differentia. Item quero, vtrum iſto caſu valeat locatio, ⁊ conductio: Reſpondeo, cum non perdatur dominium, non valet conductio, vt j. ea. l. in fi. de reg. iur. l. neqʒ pignus. ⁊ l. non ſolet. ſ. locati. ⁊ l. ſue rei. de cōtrahē. empt. Ité ex eo quod dixi, quod non perditur poſſeſſio, nō valet cōductio: nam poſſidere, ⁊ ex cōducto habere, ſunt repugnātia, vt ſ. cod. l. ſi quis ante. ¶ Secūdū membrū† eſt, quando ſcio me poſſidere,
4 ⁊ me dominū, ⁊ eandem rem cōduco quaſi non meā, quero,
vtrum

vtrū iſto caſu perdat dominiū: Et determinat gl. ꝙ non ſufficit
animus ꝯducētis tm̄ ad perdendū dominiū, l. ſi qs vi. §. differē
5 tia. ſ. eod. Preterea,† quādo trado tibi vere rem meā tanꝗ nō
meā, ſed tanꝗ tuam: nō transfero in te dn̄ium, vt dixi in l. dedi.
in §. ſubtilius. ſ. de cōdic. ob cau. multominus perdo dominiū
6 tradendo ficte, ſcilicet conducendo. Sed quero,† vtrum perda
tur poſſeſſio: Dicit glo. ꝙ ſic, l. quod meo. ſ. eo. Et ita dicit iſta
glo. que non videtur verū dicere: q2 illa cauſa, que nō ē habilis
ad tranſlatonē dominij, non eſt habilis ad tranſlationē poſſeſ-
ſionis, vt not. ſ. eo. l. quod meo. ſed ſm hanc glo. iſta non ē habi-
lis ad transferendum dominiū, ergo ⁊c. Propter hoc Jaco. de
Are. reprehendit hanc gl. quem non puto bene dicere: quia q̄
dam ſunt cauſe inhabiles ad transferendū dominiū, ⁊ tamen
ſunt habiles ad trāſferēdum poſſeſſionē, vt dixi i d. l. qđ meo.
Sed hanc gl. non puto verā, quod perdatur poſſeſſio alia ratio
ne: q2 quando dominus non poſſeſſor conducit rem ſuam a poſ
ſeſſore, iſta eſt cauſa querende poſ. l. ei a quo. ī. titu. j. Si ē cauſa
querende poſſeſſionis, vt ibi multo magis erit cauſa poſſeſſio-
ris retinende, quando domin9 poſſeſſor conducit a non poſſeſ
ſore. Unde cū nō perda dominium, ergo conducēdo poſſeſſio
c nē non perdit, ſed retinet.c ¶ Tertio quero,† an valeat contra
7 ctus locationis, ⁊ cōductionis: Reſpōdeo, ex eo ꝙ nō perdit do-
miuium nec poſſeſſio, cōcluditur ꝙ nō valet: q2 conducit rē ſuā
8 ⁊ a ſe poſſeſſam, ⁊ ſic nō poteſt, vt proxi. dixi. ¶ Itē ſequit aliud
membrū, quando dominus ⁊ poſſeſſor conducit rem ſuā, quaſi
ſuam. Anteꝗ vadam vlterius, quero, quomodo cognoſcam, an
qs conducat rem ſuam, vt ſuam: Reſpōdeo, cōducit quaſi nō
ſuam, ſi in inſtrumento cōtinetur, talis ꝯceſſit ⁊ locauit mihi ta
lem fundū ⁊ tunc locauit tanꝗ ſuum non tanꝗ meū, ⁊ ego quaſi
alienum conduco. Si vero dicitur ſic, ego dominus talis fundi
ſciens me dominū, ⁊ poſſeſſorem talis fundi. volens cognoſcet
a tali, conduco ab eo tunc conducit tanꝗ ſuū, ⁊ ille locat vt meū
Item poſſet probari extrinſecus, licet in iſtrumento non cōti
neatur quomodo cōduxi. Et hoc caſu quādo condixi rem meā,
tanꝗ meam, an perdit dominiū, vel poſſeſſio: Gloſſ. dicit ꝙ ſic,
Uide glo que incipit, ⁊ erat, ⁊ idem tenet glo. magna hic poſita
Contrariū tenet ī. tit. j. l. ei a quo. ⁊ ibi videt ꝓbari in tex. ⁊ not.
in l. q rez. C. loca. Quod iſta gl. dicat verum, ⁊ nō illa probatur
ſic. Non eſt dubiū quando precedit titulus, ꝑſolam cōductionē
transfertur in aliū dominium ⁊ poſſeſſio, l. quedam. ſ. de rei vē
di. Sed eſt cauſa habilis, ſcilicet ficta donatio, ſi trado ſcien-
ter indebitum, l. cuius per errorem. ī. de regul. iur. Cum ergo
donatio per illam conductionem transfertur dominiū. Dy. ⁊
Jac. ⁊ omnes tenēt gl. contrariā per l. ei a quo. ī. tit. j. ¶ Et cir
ca glo. iſtam dicūt, Quandoqȝ verus titulus precdit, ⁊ vera tra
ditio ⁊ tūc trāſfertur dominiū, l. traditionibus. C. de pac. Quā
doqȝ interuenit fictus titulus ⁊ vera traditio, tūc idē ꝙ tranſ-
fertur dominium l. cuius per errotem. ī. de reg. iur. ⁊ l. j. ſ. đ cō
dicē. indeb. Quādoqȝ interuenit verus titulns, ⁊ ficta traditio ⁊
transfertur dominium, l. quedam. ſ. de rei vendi. ⁊ lege, quiſqs
C. de donatio. Quandoqȝ interuenit fictus titulus, ⁊ ficta tra-
ditio, vt in caſu noſtro, quando conduco a te rem meam ſcienter
tunc non ſufficit ad tranſlationem dominij: ita loquitur. d. l. ei a
quo. ī. tit. j. ⁊ l. qui rem. C. loca. ita dicit Dyn. ⁊ Cyn. recitat in l.
d qui rem. C. loc. Habuiſtis in hac ciuitate[d] hanc q.† Quidam no
9 bilis[e] habens ſuum podere proprium, recipit illud podere in
e emphyteuſim, ⁊ fuit factum inſtrumentum per talia verba. Ta-
lis Abbas taūs naſterij cōceſſit in emphyteuſim tale podere ta
li nobili. Demum ille nobilis vendidit illud podere monaſterio
irrequiſito, modo monaſterium volebat vendicare ab emptore,
ego dixi ꝙ nullum tranſlatum erat dominium in eccleſiam per
hoc. quia fuit titulus fictus, ⁊ ficta traditio, d. l. ei a quo. ī. tit. j. ⁊
d. l. qui rem. C. loca, ⁊ ita omnes docto. conſuluerunt in ciuitate
iſta: Sed oppoſui eis, ⁊ non fuit mihi reſponſum. Bene dixi,
quod fictus titulus. ⁊ ficta traditio, non operantur tranſlatio-
nem dominij vt doct. dicunt ne concurrant due fictiones circa
idem, l. j. C. de dot. promiſ. ⁊ l. cum poſt. §. gener. ſ. de iur. dot.
ſed in eccleſia non requiritur traditio, ſed acquiritur dominiū
ſine traditione, l. fi. C. de ſacroſan. ec. ergo nō ſunt due fictiones,
imo ex ſolo titulo queritur dominiū. Breuiter ergo dico, quod
ſi ille dominus recepiſſet in emphyteuſim illas res tanquā ſuas
tunc concederem contrarium, ꝙ in eccleſia transfertur domi-
nium: quia nō ſunt due fictiones. Sed in queſtione propoſita,
iſte dominus recipit in emphyteuſim, tāquam prius eſſet eccle
ſie, quo caſu indiſtincte dominium non perditur, vt dixi in ſecū
do membro ſupra poſito, ergo ⁊c. ¶ Uenio ad ſecūdam parēt.
Iſta ſecūda pars legitur duobus modis. Primo modo proſe-
quitur ſuā materiam, quando dominus ⁊ poſſeſſor conducit a
non poſſeſſore, ⁊ tūc quod dicitur in tex. nam ⁊ ſi rem, ⁊c. induci
10 tur in exemplum. Et tunc retenta † iſta lectu. ꝙ ſi rem meā a me
poſſeſſam conduco a non poſſeſſore, cōtractus valet ratione poſ
ſeſſionis. Quero quomodo pōt valere ratione poſſeſſionis, cū
poſſeſſionis habeā: Glo. magna reſpondet, licet ergo poſſiderē
tu poteras a me auocare aliquo interdicto, vnde perinde eſt ac
ſi non poſſiderem. Alia ſolu. eſt Ego eo ipſo, ꝙ conduco a te re-
ſpectu poſſeſſionis: videor eam transferre in te ⁊ tu eam mihi lo
f care.[f] Alio modo legitur, qđ hic mutet caſum, quādo dominus
non poſſeſſor cōducit a poſſeſſore. ⁊ dicit litera, ꝙ valet reſpectu
poſſeſſionis, ſecus reſpectu proprietatis. Ad hoc oppo. ī. tit. j.
g l. ei a quo. Sol. illa debet intelligi ſm diſtinctionem hui9 legis g
11 Ulterius† ego quero, quid in dubio, ſi non apparet vtrum reſpe
ctu poſſeſſionis, vel proprietatis cōducam. Jacob. de are. dicit
ſic. Aut ego dico ſic, Conduco poſſeſſionē huius rei, ⁊ videor cō
h ducere reſpectu poſſeſſionis[h], l. ſi mulier. §. qui poſſeſſionem. ſ.
quod met. cau. ⁊ ī. vti poſ. l. ſi duo. in fi. ne. Aut dico, cōduco rē,
⁊ tunc in dubio preſumitur ratione proprietatis, d. l. ſi duo. i e.
⁊ ꝓbat hic tex. ibi ſpecialiter ⁊c. Sed quid eſt hoc dictū, Cōdu
co reſpectu poſſeſſionis, vel proprietatis: Nam conductor nū
quam habet proprietatem vel poſſeſſionem. arg. l. non ſolet. ſ.
loca. ⁊ l. ſi quis antq. ſ. eod. Quid eſt hoc dicere, aut conduco re
ſpectu poſſeſſionis vel proprietatis: Aduerte, nos habemus
tex, qui hoc declarat. i l. ſi quis domū. §. j. ſ. loc. vbi dicitur, aut
quis locauit reſpectu proprietatis, aut reſpectu vſuſfructus.
Quando ego loco reſpectu ꝓprietatis, ego tenor tibi vt liceat
tibi vti re. l. ex cōducto, in prin. ſ. loc. ⁊ ideo ſiue inquetatis re-
ſpectu ꝓprietatis, ſiue poſſeſſionis, vel quocūqȝ mō, teneor tibi,
ſed ſi ego loco tibi tanqȝ fructus vſufructuari9, ⁊ tu es impedi-
tus a proprietario, tunc nō teneor preſtare plus, niſi ꝙ ſim vſu
fructuarius. ⁊ reſpectu vſuſfructus non impediaris, d. l. ſi quis
domum. §. j. ſ. lo. Modo ad propoſitum, quando conduco rē
meam reſpectu proprietatis, non valet: qua ſtatim mihi ipſi vi
deor emere, l. fundo. ad l. Falci. ⁊ l. cui res. ſ. de actio. empt. ⁊ iō
nō valet. Sed quando conduco reſpectu poſſeſſionis a te tu nō
teneris mihi preſtare, niſi ꝙ ſis poſſeſſor. De ꝓprietate nō cu-
12 ratur, ſi poſſeſſionē prolint. Et ideo valet† deciſio iſta ad queſt.
vti lex. Quid relauat dicete in inſtrumento, Ego vendo tibi ta
lem rē iure emphyteuſis talis eccleſie. Tu vides, ꝙ hic equipa
rentur emptio ⁊ locatio, ⁊ ſtipulatio, ⁊ p̄carium. Unde quando
appono illa verba, vēdo iure emphyteuſis ⁊c. nō teneor praeſta
re, niſi ꝙ ſim emphyeuta, nec teneor ſi inquietaris reſpectu do
minij directi: ſed bene teneor, ſi nō eſſem emphyteuta, d. l. ſi qs
domū. §. j. ſ. loca. ⁊ l. qui tabernas. ſ. de contrahē. emp. C. cre.
13 qui. pig. non de l. j. Juxta hoc quero,† nos habemus in prima
parte, quādo domin9 ⁊ poſſeſſor cōducit a nō poſſeſſore: quid ſi
poſſeſſor non dominus conducit ab alio rem: Hanc q. non habe
mus hic. Debes dicere, Aut ignorabat ſe poſſidere, ⁊ tunc poſ
ſeſſionem nō perdit, vt hic, ⁊ l. naturaliter. §. nihil. ſ. eo. ſm vnā
lectu. ⁊ per cōſequens non valet cōtractus locationis, l. ſi quis
ante. ſ. eo. Si vero ſciebat ſe poſſidere, tunc valet contractus, ⁊
i poſſeſſio perditur.[i] vt ſ. eodem, l. quod meo. in princi. ⁊ l. qui bo
14 na. in prin. ⁊ l. interdum. in prin. Secundo querit gl.† quid. ſi
ego conduco rem putans eſſe meam, cum non ſit mea: Reſpon
det gl. debet inſpici veritas potius quam opinio, alleg. ſ. ne ne
go. geſt. l. item ſi eum. Ego dico, ꝙ de hoc eſt caſus duarū legū
ſimul cōiunctarū. ī. quod vi aut clam. l. aut qui aliter. §. ſi quis
15 dum putat. cōiuncta l. ſi de eo. in fin. ī. eod. Ultimo† quero, ſi res
eſt mea ꝓ parte. pro parte nō, an poſſim illā rē cōducere ⁊ eme-
re. De hoc eſt caſus ſ. de i diē addict. l. q9. ſi vno. in fi. dic, vſ ibi
Ultimo Cy. de hac materia tangit recitando diſtinctionē Jac.
de are. in l. ad probationem. C. loc. tene menti iſta.

ADDITIONES.

a ¶ Si quis aliquā. Aduerte, ꝙ Bart. inuoluitur vitio cōtrarie
tatis, ſm quoſdā in hac l. ſi aliquā rē. Sed ꝓ ſaluādo Bar. vide
cōcordiā, quā poſui ad l. ſub cōdictione. ff. de ſol.

b P. Pau. P. ¶ An poſſeſſio. Uide Alex. cōſi. lxix. vol. v. Curt.
conſi. lxx.

c ¶ Sed retinet. Adde ſm Alex. ꝙ gl. i l. qui rē. C. loca. ⁊ ibi Pe,
Cy. Jac. But. Bal. Ang. ⁊ Saly. cōcordāt cū hac gl. quādo cō
ducens amittat poſſeſſioni. ⁊ idem dicit, tenere Cy. in l. ad pro-
batione. ⁊ C. loca. Imo. Raph. Cuma. ⁊ Pau. de caſt. hic, ⁊ hāc
dicit eſſe cōmunem opinionem, cum qua ipſe tranſit reſponden
do contrarijs.

d ¶ Roma. ¶ Hac ciuitate. Uid Alex. cōſi. ix. vo. v. ⁊ Pau. cōſ.
iij. q. xxiiij. ⁊ cōſi. xciiij. in ij. dubio. volu. ij. ⁊ Felyn. i c. cū Bertol
dus de re indi. in ver. dicit etiam Bal. ⁊ Alex. in l. j. §. ſi vir. ſ. c.
⁊ Barba. cōſi. xj. ⁊ vol. ij. ⁊ Alex. i cōſi. cxxxvj. in fi. vol. j. ⁊ Are.
cōſi. xiij. ⁊ Alex. cōſi. xcij. col. fin. volu. ij. vbi loquitur etiā in emē
te rem ſuam. ⁊ conſi. cxviij. in verſi. quinimo. eod. vol. vbi loqui-
tur in recognoſcente rem quam preſcripſerat. ⁊ cōſil. xxix. col.
volu. v. ⁊ conſi. lxix. eod. volu.

¶ Quidam nobilis. Adde Ang. ita tenentē ī l. qui rem. C. loc. Bal. in l. ad probationē. C. loca. ꝛ in l. cū falſa. ꝛ ibi etiam Bar. de iu. ꝛ fac. ign. Bal. in addi. Spe. in ti. de emphyteu. C. nūc ali qua. verſ. an qs ſoluēs. Ang. in §. emphyteuſim. in auth. de non alie. Pau. de ca. conſi. cclj. ꝛ vide Alex. de Imo. in conſi. lxix.

f ¶ Mihi locare. Adde ꝙ cum hac opi. tranſeunt Ang. ꝛ Pau. de Caſt. approbantes gl. ſed Imo. ꝛ Ro. tranſeunt cum Bart. cum quo etiam tranſit Alex.

g Claud. de Seyſſell. huius legis. ¶ Sed neſcio videre quomodo hoc poſſit procedere. Nam ſi conducendo reſpectu poſſeſſionis vt dicit Bar. transfero in te poſſeſſionem, certe conducēdo po-ſtea a te, perdis poſſeſſionem, ner valet conductio, per l. ei a quo hic alleg. ergo nullo modo recedit poſſeſſio ab iſto conductore: qꝛ etiam ſi alius haberet, illam perderet: nin dicas ꝙ illa lex in-telligitur qn̄ conducitur reſpectu proprietatis. Sed nec hoc ſa-tiſfacit: quia hoc caſu qn̄ dominus conducit rem ſuam a ſe poſ-ſeſſam reſpectu proprietatis, perdit poſſeſſionē ſecūdum Imol. Pau. de Ca. Roma. Alex. ꝛ cōmuniter doctor. hic, ꝛ eſt de mē-te gl. Poſito ergo ꝙ hoc caſu perdat poſſeſſionē, conducendo ꝑ hanc, certe ei acquiritur erg. d. l. ei a quo, vt ſaltem amittat eam locator, cum ei acquiritur per iſtam.

h ¶ Poſſeſſionis. Adde niſi poſſeſſio capiatur pro proprietate, vt fit in l. interdum. de ver. ſig. vnde in l. j. C. ſi pig. pign. datū. Bal. dicit ꝙ ſi quis dicit, pignoro tibi poſſeſſionem talis rei, vi-detur pignoraſſe proprietatem fundi, non ſolam poſſeſſionem. Et pro eo quod hic dicit Bar. ꝙ dicor conducere reſpectu poſ-ſeſſionis. Alex. dicit facere tex. c Pau. de caſt. ibi ad hoc ponde rat in l. re pignoris. ī. eo.

i ¶ Perditur. Adde ꝙ cum hac diſtinctione tranſeunt Angel. ꝛ Imo. hic.

LEX XXIX.

POſſeſſionem. Pupilius non poteſt ani mo deſinere poſſidere. h. d. Oppo. de l. pupillus. ſ. ti. j. Dicunt quidā, hic lo-quit de detētatione, ibi de naturali poſſeſſione. Uel melius, naturalē poſſeſſionē poteſt perdere. ſicut quilibet alius. Ultimo oppono de l. iij. §. ſi a pupillo. ī. pro empto. dic vt ibi.

LEX XXX.

QUi vniuerſas. Qui poſſidet vnū totū integrale, non poſſidet ſingulas res eius. h. d. Iſtam legem ꝛ eius materiā videbitis. ī. ti. j. l. rerum miſtura. ꝛ ibi videbitis ma-gnas vtilitates. ꝛ ibi dicam. Non habetis hic alia.

1 ☞ Factum iudicis, dicitur factum partis repreſentare.

§. Poſſeſſionem. Poſſeſſio perditur ab ignoran te, ꝛ inuito ſuperueniente defe-ctu ex parte rei, vel perſone. h. d. Ibi, poſſeſſionem ex ſecundo

1 decreto. Ratio huius §. eſt, qꝛ † factum iudicis dicitur repreſen tare factum partis, l. ſi ob cauſam, C. de euict. ꝛ l. j. C. ſi in cau. in pig. verſ. item quod a marit. Tene menti hunc verſ. dixi ſ. eod. l. iij. §. Labeo. Bar.

1 ☞ Monaſterium ſi quis ingreditur cum bonis, an illa monaſte rium poſſideat ſine noua apprehenſione.

a **§. Aut ſi is qui.** [a] Circa hunc §. aliquis eſt ingreſ ſus monaſteriū, certe deſinit poſ

1 ſidere vt hic. Sed quero, vtrū monaſteriū poſſideat † quicquid poſſidet ipſe ſine noua apprehenſione: Dy. arguit, ꝛ vr ꝙ non, ſiue dicamus monaſterium haberi loco filij ſui, ſiue extranei. Probatur in l. cum heredes. in prin. ꝛ quod ibi no. ſ. eo. Et fina liter tꝫ, ꝙ monaſterium poſſideat ſine noua apprehenſione, ꝛ nil boni allegat. ſed eſt tex. in l. ſi adoptauero. ī. de preca. Et doct. allegant iſtum text. in auth. ſi qua mulier. in vlt. q. C. de ſacro-ſan. eccle. ſed gl. iuris Canonici allegat l. iij. ꝛ authen. ſi qua mu lier. que eſt canonizata, xix. q. vlt. c. ſi qua. Bar.

ADDITIO.

a And. Barb. ¶ Aut ſi is qui. Adde l. j. §. Sceuola. ī. ſi quis teſt. li. eſſe iuſſ. l. cum heredes. ſ. eo. l. minima. C. de actio. ꝛ obli. iſta eſt optima limitatio. Uide caſum in l. fi. C, de ſacroſan. eccl. ꝛ qđ ibi no. Bal. ꝛ vide qđ no. in l. pen. C. ad Treb. Ad illud an tranſ ferantur actiones ſine reſtitutione, facit quod no. in l. traditio-nibus. C. de pac. facit l. j. §. conſtante. ī. de vſuca. pro dot. ꝛ ibi vna glo. ſingu. ſm do. meum. ꝛ vide Bar. in l. cum heredes. §. fi. ſ. eod. Specu. in tit. de pact. dot. §. j. verſ. liij. Inno. in c. in pre-ſentia. de proba. Hoſt. Petr. Io. de imo. in c. ij. de teſta. ꝛ dixit Bar. in d. l. ſi adoptauero. ī. de precar. Bal. in auth. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle.

1 ☞ Poſſeſſio ꝓbat̄ ex ſolutione mercedis; niſi alius poſſideat.
2 Hereditas retinet naturalem poſſeſſionem per collonum.

§. Quod per colonum. Heres nō acqui rit poſſeſſionē, ni ſi eam apprehendat vere vel ficte. hoc dicit. Iſte finis videt̄ cō tradicere principio. Dicitur enim in princip. §. quod niſi nāci-ſcatur poſſeſſionē, non prodeſt poſſeſſio coloni, etiam ſi non nan ciſcatur. Sed dic ꝙ colonus ſoluebat mercedem heredi, vel cō duxerat ab hered. Tene menti in quantū dicit, ꝙ colonus ſol-

1 uebat mercedē. Ex qua ſolutione habes, ꝙ † ex ſolutione merce dis probatur poſſeſſio. qđ tene menti. Pro quo facit optime C. de agr. ꝛ cenſi l. litibus. lib. xj. Et hoc intelligo verū, ni alius poſſideat: qꝛ tunc non pꝛbatur, ꝙ tu poſſides, licet tibi ſolua

2 tur merces, l. quamuis. §. j. ī. eod. quod tene menti. Quero † an hereditas retineat naturalem poſſeſſionem per colonum. Glo. dicit, ꝙ non. ſ. ſi quis teſta. li. eſſe iuſſ. l. j. §. Sceuola.

1 ☞ Poſſeſſio per animum primi, vel ſecundi retinetur, ſi con tingat illam ambulare per mille manus.

§. Si ego. Per colonum, commodatariū, ꝛ depoſita riū, ꝛ ſi alij locet, cōmodet, vel deponat poſ ſeſſionem retinemus. Hoc dicit. Et eſt pulcher caſus. Glo. in vb id poſſidebo. oppon. d l. non ſolū. §. q pignori. ī. tit. j. Glo. ſolu. duobus modis tene illam verā ſol. ibi em̄ colonus vel cōmoda tarius tradidit alteri alienādo, hic vero tradidit nō alienādo ſed cōmodando, vel deponendo, ꝛ ſic uoluit a ſe abdicare domi nium. Itē oppo. ꝙ hoc non procedat contra l. queſitū in princ. ī. de prec. Glo. non ſoluit. Sed dic, ꝙ ibi loquitur de actione ꝑ ſonali, que tantum ꝯ primū concedit̄, hic de retinenda poſſeſſio

1 ne, que etiā per ſcđm, ꝛ vlteriorē retinet̄. † Querit glo. ego retineo poſſeſſionem, etiā ſi per mille manus iuit, per quem retineatur poſſeſſio, an per primum, cui locaui, an per animū eius, cui pri-mus locauit: Reſpond. per animum primi. Contrarium no. in l. non ſolum. ī. tit. j. Breuiter iſtam glo intellige que dicit, ꝙ ꝑ tertium retinetur: ꝛ dic, id eſt, per primum locantem tertio, vel per primum facto tertij, alias non bene diceret, vt hac gl. Bar.

LEX XXXI.

1 ☞ Dn̄s an perdat aliqua cum colonus deſerit poſſeſſionem.

a **SI colonus.** [a] Per colonum etiā abſen tē animo retinemur poſſeſ ſionem naturalem. h. d. Gl. hic reuocat ī dubiū vtrū medio tempore antequam colonus reuertātur ī fun dum, dominus naturaliter poſſideat. Ioan. ꝙ ſic: bene. Pona mus ꝙ exit colonus de fundo animo deſerēdi poſſeſſionem † an dominus perdat aliquam: Glo. format eam, ꝛ diſputauit ſatis late, C. communia de vſucap. l. j. Glo. hic. dicit, ꝙ peditur natu ralis. Uidebitis. ī. eod. l. ſi de eo. §. j. Alij dicunt contrariū, ꝙ nulla perdatur, per hunc tex. ꝛ hic ſubaudiunt maxime. Pro eorum opin. facit C. de agric. ꝛ cenſi. l. per colonū. lib. xj. Pro hoc etiam facit. Pomponius: ſ. tit. j. ꝛ l. quecunqꝫ res ex mari. circa princ. eod. tit. Ad l. per colonum. reſpondeo, ꝙ nō perdit̄ ciuilis, ſed naturalis. Ad l. ſi fundum. ī. pro emptore reſpon-deo eodē modo, ꝙ ciuilis non perditur ideo procedit vſucapic.

ADDITIO.

a ¶ Si colonus. Adde ꝙ ſecundum Ang. iſte text. iuncta expoſi tione glo. alleg. per Iac. de are. ꝙ licet mulier ex forma ſtatuti non poſſit obligari ſine conſenſu mariti, poterit tamē officium procurationis extra iudicialis ſuſcipere, ꝛ tenebuut geſta per eam. Et ita dicit ſe obtinuiſſe Florentie.

LEX XXXII.

QUamuis. De materia huius legis habuiſtis ſ. eo. lj. §. ceterum.

1 ☞ Colonus tradens ficte, non priuat dominum poſſeſſione.
2 Poſſeſſio probat̄ ex perceptione mercedis, niſi ali⁹ poſſideat.
3 Colonus qui vere vendidit ꝛ tradidit, licet ſemper domino pen ſionem ſoluat, tamen ipſum dominium poſſeſſione priuauit.

§. Si conductor. Ficta traditio coloni, nō pri uat dominiū poſſeſſiōe, h. d. not. §. iſtum vt dixi ſ. eodem. l. iij. §. in amittenda. in fin. ¶ C ꝑ pon. traditio coloni priuat dominum poſſeſſione, vt l. iij. §. ꝙ ſi ſeruus. ſed colonus cōducendo videtur tradere alteri, vt l. que dam. ſ. de rei vendic. ꝛ ſ. eod. l. quod meo. in prin ꝛ l. quibonaſi de in princ. ſ. eo. ꝛ ſic primus dominus poſſeſſionē perdit. Qui dam dicunt, ꝙ hoc contingit propter mercedis ſolutionē; quod non eſt verum. Alij dicunt, ꝙ hic non habuit animum tradēdi.

1 Sed tu dic, † ꝙ contraria loquūtur quando poſſeſſio fuit tra-
a dita per colonum vere, hic quando ficte [a] tene menti. Item op-
pon. ꝛ videtur, ꝙ mercedis perceptio inducat poſſeſſiōis acqſi tionem, vt not. ſ. eod. l. qui vniuerſas. §. quod per colonū. Ego
2 † dixi ꝙ mercedis [b] perceptio inducit acquiſitionē poſſeſſiōis,
b niſi alius poſſideat, hic alius poſſidet. Unde licet mihi ſoluat̄ penſio non propter hoc alius, qui poſſidebat, priuatur poſſeſ ſio
3 ne. Dyn. † querit ponamus ꝙ colonus vendidit ꝛ tradidit vere ita ꝙ dominū poſſeſſione priuauit, tamē penſionē ſuper domi-no ſoluit; Reſpon. ex eo, ꝙ aliū iam cōſtat poſſidere non retinet

dominus

dominus poſſeſſionē. Probaē in l. Pomponius querit. ſ. qb. mod. vſuſfruc. amit. que lex eſt valde nota. ad iſtā. Tene menti.

ADDITIONES.

a ¶ Ficte. Adde ꝙ hoc limitat Ang. niſi reſponderet de fructib⁹ ſecūdo locanti que limitatio ꝑ Alex. reprobaē, vt hic ꝑ eū. Cui etiam adde qñ colonus poſſit preiudicare, ꝛ prodeſſe domino, ꝙ pulchre conſulit Bal. conſi. cclxxv. ꝛ conſi. cclxxx. lib. iij.

b P. Pau. P. ¶ Quod mercedis. Uide Fel. in c. Bertoldus. de re iudi.

1 ☞ Infans quorum acquirat poſſeſſionem.

§. **Infans.** Opp. de l. donatarū. C. eo. l. ſi qs in emancipatum. C. de don. vbi infans indiſtincte apprehendit poſſeſſionē ſine tutoris authoritate. Multe ſol. ſunt.

1 Sed dic ſm Dy. † quedam ſunt res, in quib⁹ infans habet plenam animi affectionē, vt ſunt iſta locularia, vel pocularia: tunc indiſtincte acquirit poſſeſſionem. Quedam ſunt, inquibus infans nullam habet affectionem. vt in fundo, tunc ſine tutoris authoritate non poteſt, vt lege contraria.

LEX XXXIII.

1 ☞ Mandatum eius, quod quis habet neceſſe facere, non finitur morte.

2 Executore dato per iudicem ad intrandā poſſeſſionem rei, non debet quis intrare propria authoritate.

3 Executor ſi ſcit dominum defūctum, hoc non ſufficit ad extinguendum mandatum.

4 Executor cui fuit cōmiſſum ꝑ iudicem, vt aliquē mitteret in poſſeſſionem, iudice defuncto poterit ipſum in poſſeſſionē mittere.

1 **Undi** † Cui datus eſt executor. non pōt ingre-
a di ſua authoritate. Item mādatum eius ꝙ quis habet neceſſe facere, nō finiē[a] morte. h. d. Not. lex eſt, ꝛ legā ipſam aliter ꝙ alio anno, ꝛ melius. Pri-
2 ma pars induci poſſet, imo eſt caſus, † ꝙ ſi alicui datus eſt executor ꝑ iudicē, vt inter peſſeſſionē rei non debet intrare poſſeſſionē ſua authoritate, ſed dꝫ intrare executoris authoritate vt hic. Et habes caſū cū gl. j. de re iud. l. miles. §. q iudicati. ¶ Uenio ad ſcđam partē. ꝛ primo op. de l. ſi ego. ī prin. ſ. de iu. do. Dicit gl. alio caſu loquitur. ꝛ bñ: qꝛ ibi loquiē in ꝯctibus innominatis, in quib⁹ penitentie erat locus, hic vero tenebatur de neceſſitate facere, ꝛ ideo nō habet locū penitētia. Itē opp. de l. ſi paterer. ſ. de manu. vin. Sol. ibi erat talis actus, in quo penitētia admittebatur. Itē opon. de l. C. ſ. ſed ſi quis. ſ. de do. ꝛ ſ. ſi cer. pet. l. ei⁹ qui. §. quas vero. Sol. hoc mandatū conſiſtit etiā in id qđ habe-
3 bat de neceſſitate facere. ideo non reuocatur morte. Pleniſſime dixi in d. l. ij. §. ſed ſi qs. Quero l. tertius, † qđ ſi executor ſcit dominum defunctū, vtrum hoc ſolum ſufficit ad extinguendū mādatum: Uideē, ꝙ non: qꝛ cum hic loquatur alternatiue, alterum
b adeſſe ſufficit. Uñ[b] ſi ob heredē nō ꝓhibeē, poſito ꝙ ſciat executor mortuū mandatorē, executor pōt exequi. In ꝯtrium facit tex q ſequiē. j. in §. Itē ſi amicus ibi, ſꝫ ſi id fecerit. vbi ſi alterū deficit, executio impediē. Quid dicemus: Tene primā partem, ꝙ licet eū mortuū ſciat, ſi tamē non prohibeē per heredes, pōt exequi ꝑ tex. huius §. ꝛ eſt tex. ī c. ſi ſup gratia. extra de offic. deleg. lib. vj. ad hūc tex. in fi. ibi, ſed ſi id fecerit cū ſcire dñm mortuū ſubaudio, ꝛ heredes ꝓhibeāt. Itē ibi cum dicit, facere nolle. dic
4 alio modo, ꝙ per prohibitionem heredis. Et per hoc † dicebam hoc anno in q. de facto. Iudex cōmiſit cuidā vt mitteret aliquē in poſſeſſionē, ſed executor introduxit illū in poſſeſſione poſt fi-
c nitū officiū. ego dixi[c] ꝙ potuit mittere, licet ſit finitū officiū iudicis. vel iudex ſit mortuus, vt d. c. ſi ſuper gratia. qđ tene mēti.

ADDITIONES.

a ¶ Non finitur. Adde ſm Pau. de caſt. ꝙ hic tex. non eſt alibi de iure ciuili, ſed de iure cano. eſt tex. in c. ſi ſuper gratia. de offic. de leg. in. vj. Limitat tamē Ro. tex. iſtum, niſi moriens deceſſiſſet ſine herede: quia tunc etiam in terminis huius legis mandatū extingueretur, alleg. l. j. ſm intellectum Bar. ibi, de actio.

b Alex. Loſ. ¶ Unde. Puto, ꝙ ita hic legendū ſit. Unde ſi heredes non prohibent, poſito ꝛc. aliorum, niſi ita legatur, neſcio videre horum verborum ſenſum.

c ¶ Ego dixi. adde ꝙ cū Bar. cōcordat Roma. ꝛ Pau. de caſt. ꝛ ſm Ang. idem eſſet in licentia conceſſa de capiēdo debitorē. per tex. in auth. vt nul. iud. §. ꝛ hoc vero iubem⁹. quod limitat verū, cauſa cognita. per d. c. ſuper gratia. ſecus ſi ſine cauſe cognitione eſſet data licentia, vt dicitur fieri in Tuſcia vigore inſtrumenti guarentigiati: quia tunc finito officio, finitur etiam virtus dicte licentie. l. fin. cum gl. j. de penis. ꝛ nota. in l. j. de poſtulando. ꝛ predictā opinio. Bar. ipſemet tenet in l. more. de iuriſd. om. iud. ꝛ Bald. in l. ſi de interpretatione. ſ. de legi. niſi ſm eum conſuetudo eſſet incontrarium, per illum text. Idem tenet Imol. in c. quoniam Abbas de offic. delega. Specu. in tit. de lega. §. finitur. verſic. ſed pone de facto. tu adde Bald. coſil. cccx. incipi. viſis ſtatutis. lib. iiij. quid autē ſi executor eſt mortuus: an ſucedens in officio poterit exequi ſine noua commiſſione, Uide Ang. in d. §. hoc vero. ꝛ Bal. in l. conſentaneū. C. quomodo ꝛ quando iudex.

LEX XXXIIII.

a **SI me in vacuam.** Error nominis acquiſitionē poſſeſſionis[a] nō impedit: ſed error in corpore ſic. Itē diſſenſus accipiētis impedit perditionē poſſeſſionis, h. d. hec lex. No. tex. ibi, a[*] te ſ. tradēte. No. tex. ī fi. hui⁹ pri. ī bi, quodāmodo receſſit de poſſeſſiōe. Ad hāc legē opp. de l. quod meo §. ſi a furioſo. ſ. eo. vbi ſi tlteri nos acquiritur, ego tamen perdo Bicunt tamen quidā, hic tradidit conditione expreſſe, ſi alteri quereretur. Dicit gl. ꝙ non eſt verum. per tex. iſtum ibi, quodāmodo. ꝛ ſic improprietatē denotat, vt hac gl. ꝛ ipſā allegaui in l. ſi is qui ꝓ empt. j. de vſucap. Alij dicunt, ꝙ hic habuit animū ibi nō. diuinatio eſt Ultimo ſoluit gl. ꝙ hic fuit error in re, ibi in qualitate perſone, ꝛ hanc tenet Iac. de Are. ꝛ omnes. Sed eadā eſt ratio in errore in re, que eſt in errore in perſona, qa adeſt animus perdendi rem, ſed hic quādo trado tibi rem, trado tibi ſub conditione, ſi tu nō contradiceris. vel nō diſſenſſeris. ꝛ hoc probat tex. ꝛ ī ideo, quia hic eſt diſſenſuſi ex parte tua: ideo nō ꝑdo. nec tu acquiris, vt hic: ſed in d. §. ſi a furioſo. furioſ⁹ nō diſſētit, nec conſentit. ꝛ ideo non eſt iſta conditio, ideo poſſeſſionem perdo, licet ei non acquiratur. Simile in legatario: quia ei acquiritur ſi conſentit, ſed ſi diſſentit, non queritur. Item ſi non conſentit, nec diſſentit ei queritur. Barto.

ADDITIO.

a Poma. ¶ Poſſeſſiōis. Uide Alex. conſi. lxxiij. vol. ij. vbi per hoc dicit, ꝙ ſi data eſt licentia Titio de inducēdo me in peſſeſſionem alicuius fundi, ꝛ ille inducit me in poſſeſſionem alterius, ꝙ non poſſideo. Et ibi etiam querit, an teneatur de turbatione,

§. **Sed ſi nō mihi.** No. tex ibi, cū placeat ignoranti ꝛc. non habetis alia.

§. **Seruus.** [a] Ibi nā ꝛ ſeruus alienus. hoc intellige ratihabitione ſecuta, vel mandato precedente, vt j. eo. l. communis ſeruus.

ADDITIO.

a P. Pau. P. ¶ Seruus. Sequitur Alex. conſi. cx. in. fi. vol. j.

LEX XXXV.

1 ☞ Diſcuſſio quando fit, an ſufficit relatio, ꝛ an debet ſuper relatione pronunciari,

Pritus. Poſſeſſoriū retinende debet prius terminari, vt per hoc petitorium terminetur. h. d. No. ꝙ hic dicit, ꝓnūtiet. quod facit ad queſt. vtrū quādo fit diſcuſſio ſufficit relatio, vel debet ſu-
a per relatione pronunciari, hic tex. vult ꝙ pronuncietur.[a] Dic vt dixi in l. ſtipulatio. §. habet autē. ſ. de ope, no. nū. Quero quomodo fit iſta cōtrouerſia: Dicit gl. altero, vel vtroqꝫ agente vti poſſidetis. Ego in repe. § nihil commune. pono ſeptem modos quibus poteſt fieri iſta controuerſia, ꝛ gl. ponit aliquos modos C. de interdic. l. incorti.

ADDITIO.

a ¶ Pronuntietur. Adde poſt Alex. qui tranſire videē cū opinione illorum qui tenent, non eſſe neerſſe ſuper relatione nūtij, referētis ſe nihil inueniſſe in bonis debitoris pronūtiare, quod Ro manus conſi. ccxj. tenet neceſſariam ſentētiam ſuper execuſiōe facta per nuntium, ſimiliter ꝛ eſſe neceſſariam ſententiā declaratoriā, cum notorium eſt debitorem non eſſe ſoluendo, antequam poſſit peruemri ad fideiuſſores tenendo illā opinionem. ꝙ non ſit neceſſaria illo caſu excuſſio: quod tamen ipſe negat, ꝛ ibi tene ꝯtrariū. Tamen preſuppoſito, ꝙ nō ſit neceſſaria execuſſio, omnino vlt eſſe neceſſariam ſententiam declaratoriam inhabilitatis. Et mouetur, nam certum fore debitorē non eſſe ſoluēdo, ſm ſententias glo. ſurrogatur loco executionis: ergo neceſſe eſt, vt ſapiat eiuſdem naturam, iuxta l. ſi eum. §. qui iniurarum. ſ. ſi qs cau. ꝛ ſequatur, ꝙ quemadmodū ſuper excuſſione requiritur ſententia, ergo ꝛ eo modo ſic ſuper hoc. ſ. debitorem nō eſſe ſoluēdo Secundo mouetur per tex. in c. cum ſecūdum. de here. li. vj. vbi habetur, ꝙ vbi ipſo iure definitur propter aliquid preexiſtens ad certū actū, ſemper requiritur ſententia declaratoria ſuper preexiſtenti. Et illum tex. dicit eſſe ad hec ponderatum ꝑ Bar. in l. eius, g. j. de iu. fiſc. ꝛ Bal. in l. iubem⁹. §. ſane. de ſacro ſan. eccl. Sed in caſu propoſito, ꝓpter hoc preexiſtens ſcꝫ, debitorē non eſſe ſoluendo, deuenitur ad conuentionē fideiuſſoris, abſqꝫ alia diſcuſſione: ergo requiritur ſentētia ſuper illo preexiſtēti. Et hanc dicit eſſe nouam doctrinam.

LEX XXXVI.

1 ☞ Debitor qui obligauit creditori omnia bona ſua, ꝛ cōſtituit ſe eius nomine poſſidere, ſi poſtea vēdidit ꝛ conſtituit ſe nomine

emptoris poſſidere, dominum in emptorem non tranſfert.
1 Debitor liberato pignore, an ſtatim incipiat ſuo nomine poſſidere.

Qui pignoris. Debitor pſcribit p creditore poſſidentē, vt ſibi pcario ↄcedentē. h. d. No. tex. ibi cū plꝰ iuris, ꝛc. Quero
in omnibus ↄtractibus apponitur iſta clauſula, obli
gauit omnia bona ꝛ cōſtituit ſe nomine creditoris peccario poſ
ſidere: modo in inſtrumento † debiti obligaui omnia bona, ꝛ cō
ſtitui me poſſidere nomine creditoris: demū vendo vnam poſſeſ
ſionem, ꝛ conſtituo me poſſidere nomine emptoris, transfero ne
dominium in eū: Videtur ꝙ non, nec poſſeſſionē, cum poſſideā
nomine alterius, l. quamuis. §. j. ſ. ergo nec dominum. An hoc
impediat tranſlationē dominij, dicam in l. Celſus. j. de vſucap.
b †Quero, an liberato pignore ſtatim debitor incipiat ſuo nomi
ne poſſidere abſq; alia cōceptione: Dic vt j. de prec. l. ſi debitor

LEX XXXVIII.

1 Beneficium collatum abſenti, ſibi non queritur, donec ad eius notitiam peruenerit.

Qui abſenti. Nō perdit quis poſſeſſionem ſerui abſentis, donec ad eum
itere libertatis pueniāt. h. d. No. ex hoc pri. ꝙ benefi
1 ciū collatū abſenti † non querit, donec peruenerit ad
a eius notitiā. Dixi pleniſſime. ſ. de don. l. abſenti.ᵃ Dic vt dixi.

ADDITIO.

a ¶ L. abſenti. Adde not. in c. ſi tibi abſenti. de preb. i vj. ꝛ in c. j.
de conceſ. preb. p Iac. de Bel. in eiꝰ diſpu. in c. Peruſini elege
runt. quam ponit in auth. de col. in §. ad hec ꝗ bibemus. p Bar.
in l. fi. de conſti. prin. vbi dicit, ꝙ priuilegiū non acquirit abſenti
niſi a die ſciente. Allegat l. fin. cum gl. in ver. preſtitis. de conſu.
lib. xij. Et pro hoc dicit Ale. ſibi videri, ꝙ nō bene dixerit Bar.
in j. fi. C. de ſentē. paſ. vbi dicit ſe putare: quod ſi princeps reſti
tuat deportatū ad priſtinum ſtatum, talis reſtitutio acquiritur
etiam abſenti vigore tituli. alle. l. eius, q. ſ. ſi cer. pet. facit l. cum
pater. §. ſurdo. ſ. de leg. ij. Nam hoc videt ↄiſtum tex. ſm ipſum
ꝛ ↄ tex. in c. ſi gratioſe. ꝛ d. c. ſi tibi abſenti, de reſcrip. in vj. ꝛ cō
tra no. p Bar. in d. l. fi. de cōſti. prin. ꝛ p hanc legem dicit Ang.
mercatores debere eſſe cautos. vt literas eis tranſmiſſas, ꝛ fa
uorabiles cuſtodiant, cum fauore eis non acquiratur, niſi poſt
preſentationem, facit l. Labeo. ſ. de iureiur. vbi dicit Bar. ꝙ di
latio ſtatuta abſenti nō currit, niſi primo fuerit notificata, qđ eſt
notandum. ꝛ vide tex. ꝛ Bald. in l. ij. C. vbi in rem acti. Et p hāc
legem dicit etiam Roma. ꝙ ipſe. ꝛ quāplures alij cōſuluerunt,
ꝙ priuilegium ciuitatis nō acquiritur ignorāti. Et hanc legem
multū no. Bal. in rub. C. de dot. promiſ. Et ꝙ priuilegiū ciuili
tatis nō acquirat ignorāti tenet Pet. de anch. conſi. clxviij. vbi
etiam dicit, ꝙ non acquiritur, licet ſit deſcriptus, ꝛ non ſubeat
onera ciuitatis. De quo vide etiam Bald. conſi. ccxcix. iij. lib.

1 Dictio vt, inducit modum.
2 Dictio ne, in dubio inducit modum, ꝛ condictionē inducit, quādo apponitur aliquid quod ſit explicandum antequam quis cōſequatur emolumentum.
3 Cautela quando venditur, vel donatur res, ꝙ non poſſit alienari ꝛ ſi alienetur, dominum reuertatur ad primum.

§ **Si quis poſſeſſionē.** Poſſeſſio ꝛ dominium poſſunt ſub
conditione transferri, ꝛ defectus cōditionis impedit eius trāſ
lationem. h. d. Not. ibi, cedere. i. in accipientem trāſfere. Habe
tis hic vnā glo. multū not. Ego vēdo vel dono tibi aliquā rem, ꝛ
volo, ꝙ tu non poſſis alienare, ꝛ ſi tu alienares, volo ꝙ dominiū
reuertatur ad me, quomodo poſſum hoc facere: Nam pactū de
non alienando non impedit tranſlationē dominij, vt l. ſi ita quis
§. ea lege. j. de verb. obl. Gl. hic in verb. extiterit. dicit, ꝙ aut di
co ego dono tibi, vt tu non alienes, ꝛ tūc te alienante ego reuoca
bo per rei vendicationē. Sed ſi dico, dono ne alienes, tunc ſi ven
dis alij non poſſum reuocare, ſed ago ↄtc condict. ob cauſam, l.
ea lege. C. de condict. ob cau. Iſta. gl. reprehenditur p Dyn. in
qualibet eiꝰ parte. Primo in eo quod dicit, ꝙ ſi dono vt nō alie
nes, interdicitur dominij tranſlatio: quod falſum eſt: q2 dictio
5 †vt, inducit modum, non conditionem, l. demoſtratio. in fi. ſ.
de condi. ꝛ demon. ꝛ C. de his que ſub mo. l. j. cum glo. ꝛ ideo nō
impeditur dominij tranſlatio. l. ſi ita quis. §. ea. lege. j. de verbo.
oblib. Item quod gl. dicit de dictione ne, nō bene dicit, q2 inter
ne, ꝛ vt, nō eſt differentia, l. cum pater. §. Titio. ſ. de leg. ij. † An
3 tequam vadā vlterius, quero an dictio ne, inducat modū vel cō
ditionē. Nos habemus tex. l. cum tale. §. Titius. ſ. de condi. ꝛ
demon. vbi dicitur, ꝙ quandoq; facit modū, quandoq; conditio
nē. Aut enim p hanc dictionem ne, apponitur aliquid explican
dum, anteq; quis conſequatur emolumentum, ꝛ tunc conditio
nem inducit. Aut aliquid explicandum poſt emolumentum cō
ſecutum, ꝛ inducit modū. In dubio autē an inducat modū vel
conditionem, videtur ꝙ faciat modum. vt d. §. Titius. Et ideo
Dy. bene reprehendit glo. iſtam, q2 inter vt, ꝛ ne, non eſt diffe
rentia, quia ſemper inducitur modus, cum apponitur. circa id, qđ
poſt emolumentum conſecutum eſt explicandū. eſt ergo modꝰ,
ꝙ tu vendas, vel dones hoc modo, dono tibi rem ſub hac condi
tione, ſi non alienabis, tunc te alienante non transfertur domi
nium in te, ꝛ per cōſequens nec a te in aliū. Sed certe per hoc nō
eſt puiſum: q2 volo, ꝙ interim dominium ſit emptoris, ꝛc. Vn dic, vē
do tibi talem rem ſi non alienaueris: ꝛ ſi alienaueris, volo ꝙ do
minium reuertatur ad me, Hoc non valet: quia iſtud pactum cō
fertur in tempus quo res nō erat ſua, ſed aliena, l. Stichus ſer
3 uus. ſ. de manumiſ. teſta. Quare dicas † ſic, dono, vel. vēdo. hoc
pacto vt nō liceat alienare, ꝛ ſi ad aliquē actū alienationis per
ueneris, tunc dominiū ad me reuertatur ꝛ in eum caſum ex nūc
a cōſtituis te meo nomine poſſidere. Hic eſt not. ꝛ pulcher modꝰ ᵃ
q2 ſtatim cum incipis alienare ego dominus efficior: cum cōſti
tuis te meo nomine poſſidere. Si aūt ego dixi, ſi vēdideris, pro
cedunt predicta: q2 verbum alienaueris, denotat rem perfectā.
Sed ſi dicam alienabis, vel alienares, tunc etiam ſi nō dicatur
ad quemcunq; actum ꝛc. ſufficit, ꝛ dominiū reuertitur in me ſta
tim, cum incipis alienare, l. quidam in teſtamento. ſ. de fideicō.
libe. Itē eſt illud remedium, vt dicamꝰ, promitteis hanc rem ſpe
b cialiter mihi, tunc ſi obligasᵇ mihi eam rem, tunc impeditur
alienatio, l. creditor. in fi. ſ. de diſt. pig. ſecundum vnam lect.

ADDITIONES.

a ¶ Pulcher modus. Adde Iacob. de Aren. ꝛ Cy. in d. l. fin. de
reb. alien. nō alie. Paul. de caſt. in l. ſi ita quis. §. ea. leg. de. ver.
obie. ꝛ ibi poſui an iuramentū impediat tranſlationem domi
nij vide hic per Alex. cui adde Bal. conſi. cccxc. incip. inter tres
March. lib. iij.

b P. Pau. P. ¶ Obligas. Vide Alex. conſi. lix. vol. v. vbi aliā cautelam ponit.

§. Si is qui Titio. Per ſeruū hereditariū ex alia cauſa habitū res
hereditarie poſſunt queri. h. d. Glo. opponit duobus modis, ꝛ
ſoluit vt in ea. Non habetis hic alia.

LEX XXXIX.

1 Poſſeſſio re, ſequeſtrate, de partium voluntate perditur, niſi cauſa cuſtodie ſequeſtretur.
2 Sequeſtratio quibus caſibus ſit licita.
3 Sequeſtratis rebus res tempore perituris, res ipſe vēduntur ꝛ pretium deponitur.
4 Poſſeſſio rei ſequeſtrate per iudicem non perditur: quia videt facta cauſa coſtodie, niſi de voluntate iudicis aliter conſtet.
5 Sequeſter ſi perdit rem penes eum ſequeſtratā, vel in eam ſit damnum datum, an habeat aliquam actionem.

1 **Intereſſe.** Rei ſequeſtrate † de partiū volūtate pditur poſſeſſio, niſi cauſa cu
ſtodie ſequeſtret. h. d. Quero, qui. eſt ſequeſter: Glo.
dixit vt l. ſeqeſter. j. de verbo. ſigni. ꝛ l. ei apud quē. in
2 fi. cum l. ſequēti. ſ. de qoſi. Quero, in quibus † caſibꝰ ſequeſtratio
a ſit licitaᵃ: Reſponde, quedam eſt ſequeſtratio voluntaria, q̄ ſit
de partiū voluntate, ꝛ iſta ſemper eſt licita, l. ſi ſoluturus. j. de ſo
lut. l. j. ſ. depo. Quedam eſt que ſit parte inuita, ꝛ iſta non ſit regu
lariter. Fallit in caſibꝰ no. in l. j. C. de phib. ſequeſt. ꝛ l. ſi fideiuſ
3 ſor. §. fi. ſ. q. ſatiſ. cog. Quero, † iudex facit ſequeſtrari res, ꝛ ſut
res tēpore periture, quid debet fieri: Reſpondeo, debent vendi:
ꝛ pecunia in ſequeſtro poni l. litibus. C. de agri. ꝛ cenſi. ꝛ ſ. vt in
poſſeſ. leg. l. is cui. §. queri poterit. cū ſequēti ꝛ j. de requi. reis,
l. fi. Itē quero, tu dicis, quod perditur poſſeſſio rei ſequeſtrate,
4 ſi hoc eſt actū quero † quid in dubio: Dicit. glo. ꝙ in dubio pre
ſumitur actum ꝙ perdat poſſeſſio. quod tene menti. Iac. de are.
intelligit hanc legem quando ſequeſtratio eſt facta de partiūm
volūtate: ſed ſi eſt facta per iudicē videtur facta cauſa coſtodie
ꝛ ideo poſſeſſio non perditur argu. l. iij. §. fi. ſ. eo. quod euto ve
5 rum niſi de voluntate iudicis aliud appareat, textum habetis
in cap. j. extra. de ſequeſtra. poſſeſ. ꝛ fru. Vltimo quero, vtrū ſe
queſter. ſi perdit rem ſequeſtratā apud ſe vel in ea damnum da
tum ſit an habeat aliquam actionem: Text. habuiſtis in l. poſt
quam. §. Imperatori. verſ. ſz ſi nec ipſi cauere. ſ. vt le. no. ea. ibi
quiq; vtiles ꝛc. qui verſi. eſt circa finem §. alias Iacob. de Aren,
hic allegat l. is cui. §. qui legatorum ſeruandorum. in fi. ibi quod
ſi ex conſtitutione. j. vt in poſſ. leg.

ADDITIO.

a ¶ Sit licita. adde quod not. Cano. in c. ij. de ſequeſt. poſſ. ꝛ fru.
Archi. ij. q. i. j. q2 res. Ioan. Andr. in regula locupletari. in mer
cu. per Bal. ꝛ Ang. i l. ſi fideiuſſor. §. fi. ſ. qui ſatiſda. cogan. per
Imol. ꝛ Bar. in. l. Imperatores. j. de appella. An autem ille a
cuius perditionem factum fuit ſequeſtrū poſt annū efficiatur
poſſeſſor:

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

poſſeſſor,ſicut,in reali, vide in c.quoniam frequēter.vt lite non
cōteſt.ꝑ gl.i l.iij.§.fi.ſ.eo.Jmol.in c.ex literis.ꝺ dolo ⁊ cōtu.
Et an ſi reus aufugiat iudiciū,debeat res aſſignari actori,vide
Ang.⁊ Jmol.hic.Bul.de Cu.Bal.in l.ſi oleū.ſ.de dolo.⁊ qñ te
neat ille,apud quē factū eſt ſequeſtrū.vide Bal.cōſi.clxxvj.lib.
ij.Et an pretiū fundi poſſit ſequeſtrari ꝑ creditorē vēditoris,vi
de Roma,cōſi.cccclxxxviij.Et an ſequeſtrum poſſit fieri in fru
ctibus coherentibus ſolo,vide Pau.de caſt.in cōſi.ccxxxix.Et
an ſi ordinari⁹ facit ſequeſtrū iuxta cle.ad cōpeſcēdas.ꝺ ſequeſt.
poſſ.⁊ fru.poſſit ꝓpria volūtate mutare,vide Old.conſi.clxvj.

LEX XL.

1 ☞ Creditor ciuiliter ⁊ naturaliter poſſidet.

Si de eo. Violentia ſerui proprij quē poſſeſ
ſione non priuat.h.d.Opp.ſ.eod.l.
quod ſeruus.in fine.vbi illud quod ſeru⁹ querit vio
lenter,non querit domino.Sol.Illud eſt verū, quan
do accipit per vim poſſeſſionē alterius: ſecus ſi domini ſui .Ex
1 hac lege † habes,quod creditor ciuiliter poſſidet ⁊ naturaliter.
quod patet,quia nulla poſſeſſio perditur.Tunc enim ſi debitor
poſſideret perderet.Ad hoc facit,quod habuiſtis ſ.eod.l.j.§.ꝑ
ſeruum.⁊ l.iij.§.ex contrario.⁊ l.qui pignoris.ſ.eod.non habe
tis hic alia.

1 ☞ Poſſeſſio ciuilis ⁊ naturalis retinetur per colonum exeun
tem de poſſeſſione,ſi non animo deſerendi eam diſceſſerit.
2 Poſſeſſio naturalis perditur colono mortuo, vel eo exeunte
animo deſerendi.
3 Negligens adipiſci naturalem poſſeſſionē, perdit etiā ciuilē.
4 Negligentia quanta requiratur, vt perdatur ciuilis poſſeſſio.
Poſſeſſio ciuilis ⁊ naturalis prediorum tributariorum, perde
tur negligentia per biennium,⁊ quid de dominio.
5 Peruſini habent predia tributaria.

Si forte. Si colonus recedit non animo deſerēde
§. poſſeſſionis, nulla poſſeſſio perdit: ſed ſi
animo deſerendi,vel moritur.naturalis perditur:⁊ etiā ciuilis
ſi naturalem negligat adipiſci.h.d.Difficilis eſt.§.⁊ habet qua
tuor dicta per ordinē.Ibi,deceſſiſſet,id eſt,de fundo exiſſet,non
animo deſerēdi poſſeſſionē, ſecundum veram lecturā poſitā in
gloſſa.in verb.quo mortuo.⁊ dic ſcilicet,colono.Itē ibi,eam ſci
licet,ciuilē.Ibi,tunc demū perditur ciuilis.Ibi,poſſeſſionē.ſcʒ
naturalem, vacantem per mortē coloni. In verſi.aliud.dic ibi,
diſceſſerit ſcilicet animo deſerendi poſſeſſionē.⁊ hoc indicat il
1 lud verbū ſponte.¶ Primo nota,† quod per colonū exeuntem
de poſſeſſione vtraqꝫ retinet, ſi nō animo deſerēdi poſſeſſionē
2 diſceſſerit. Secundo nota,† quod colono mortuo perdit natu
3 ralis.Idē colono decedente animo deſerendi.Item nota † ꝙ q
negligit adipiſci naturalem poſſeſſionem,perdit etiam ciuilem
¶ Quero,qualiter intelligat primum reſponſum: Due ſunt le
cture.Prime,vt verbū deceſſiſſet,intelligat,id eſt,mortuus eſ
ſet,⁊ ꝙ ſequit,ꝓpter vtilitatē,⁊c.ſit interpoſitio. Secūda lectu
ra eſt,ꝙ intelligatur,id eſt,de poſſeſſione exiſſet:⁊ tunc intelliga
tur animo nō deſerēde poſſeſſionis, ⁊ hec vera. Alias,ſi dicere
mus animo deſerende poſſeſſionis,nō procederet, iſtud princi
pium,ꝑ l.ſi colonus.ſ.eo.⁊ hic tertio rñſo.Itē dicitur hic, ꝙ co
lono mortuo,nō ſtatim perditur poſſeſſio,ſed cū negligit.Que
ro,que eſt illa poſſeſſio que perditur: Naturalis non,q2 iam ꝑ
dita eſt.Unde dic, ꝙ perditur ciuilis ꝑ negligentiā naturalis.
4 Sed quero,† quanta negligentia requiratur,vt perdatur ciui
lis: Dicit glo.tantū,ꝙ obliuionem inducat. Aduertatis ꝑ obli
uionem ſolam,iſta gl,dicit, ꝙ perditur ciuilis.ſi hoc eſt verum,
ergo requiritur curſus longi tēporis,vt no.ſ.eo.l.ſi id quod.in
prin.⁊ j.tit.j.l.furtum.§.fundi.⁊ not.C.vnde vi.l.cum querebat
in prima gl.Contrarium videtur, ꝙ ſufficiat ſola negligentia ſi
ne obliuione,vt hic, Pro hoc l. quod meo.§.fin.ſ.eo.ibi,ſimul
atqꝫ ſciuero.⁊ j.eo.l.quāuis.prout ibi dicit,ab alio occupatā,⁊c
a Quid dicemus:[a] Breuiter,quando ego ſcio naturalē poſſeſſio
b nem meam vacantem occupatā[b] ab alio,ſi negligo, per modi
cum tēpus perdo ciuilem: q2 videor ſuſpicari me poſſe repelli
ar.d.l.ꝙ meo.in fi.⁊ l.quāuis.j.eo. Pro hoc j.de vi,⁊ vi ar.l.iij.
§.cum igitur.⁊ ꝙ not.in l.qui poſſeſſionē.eo.tit.Si vero ignoro
eam ab alio occupatam,vel ſcio vacantem,tunc aduerte,quan
do quis negligit naturalem tāta negligētia, ꝙ res quaſi perijt
ex hac negligentia tunc perdit etiā ciuilem ex ſola negligentia,
vt hic.Quandoqꝫ non adhibet tantam negligentiā ꝙ tota res
pereat,ſed ſolum nō vadit ⁊ tūc non perditur ciuilis, niſi ex cur
ſu longi temporis ex quo obliuio inducitur,vt l.ſi id ꝙ.in prin.
⁊ quod ibi not.ſ.eo.l.furtū.§.fundi.j.tit.j,Et ꝙ ex qualitate ne
gligentie preſumatur velle ciuilem perdere,etiam probatur in
l.qua ratione.in fi.cum ſua glo.ſ.tit.j.⁊ l.falſus.§. ſi iactū.j.de
5 furt.Sciatis † vnū,vos Peruſini habetis hic omnia predia tri
butaria ex forma ſtatuti,ſed in predijs tributarijs eo ipſo ꝙ q
negligit per bienniū, perdit naturalē ⁊ ciuilē poſſeſſionē, ⁊ etiā
dominiū,vt l.q agros.C. de omni agro deſer.li.xj.quod tene mē
ti.Incontrariū facit fortiter, C.de vſura.tranſitor.vbi dicit, ſub
latam eſſe differentiam tributariorū prediorum,⁊ non tributa
riorum.¶ Uenio ad tertiū reſponſum,dicit hic aliud eſtimādū.
Quero qualiter intelligitur: Reſpon.prout habetis aliud refer
tur ad principiū.prout habetis idem,refertur ad proxim.Sed
tunc oppo.de l.fi.C.eo.vbi per exitum coloni nō ſtatim perdo na
turalem.Sol.illa lex per iſtam intelligitur: quia per exitum per
ditur naturalis,vt hic:nō ciuilis,vt ibi.Item opp.hic innuit ꝙ
ſtatim cum alius eſt ingreſſus quis perdat ciuilem, contra in l.
clam.i fi.ſ.eo.⁊ l.ſi id,quod.§.fi.ſ.eo.quod ſeru⁹.j.eo. Sol.hec
ſm illam intelligitur hoc modo,vt perdatur ciuilis,quādo do
minus reuerſus,non eſt admiſſus,vel ſuſpicatur ſe poſſe repelli.

ADDITIONES.

a P.Pau.P.¶ Quid dicemus.Uide Felyn.in ca.licet cauſā.
ver.limita tamen.de proba.

b [a] Occupatā.Adde de hoc per Alex. qui refert ꝑ hunc text.ibi,
hereditate.fuiſſe conſultū Peruſij,ꝙ heres conficiens inuenta
rium debet i ipſo ponere res depoſitas,⁊ cōmodatas teſtatori,
repertas in domo teſtatoris:quod dicit eſſe notādum ſm Jmol.
⁊ ſequitur.vt refert Pau.de caſt.⁊ Roma hic,⁊ Bal.in l.itē vi
dendū.§.fin. de peti.here.⁊ l.fi.§.j.de iu.delib.Sed tu dic,ꝙ cō
trarium tenet Bal.eius conſi.ccccij.incip.ad euidentiā premit
to.lib.ij.ꝙ ignorans naturalem occupatam,ſi negligat per de
cennium perdat ciuilem.Ultra Alexā.hic tenet Pau. de caſt.
conſi.cxcvj.Pet.de anch.conſi.vlt.

§. **Seruum tuum.** Poſſeſſio iuſta, vel iniuſta,
abſqꝫ noua cauſa extrinſeca
non mutatur.h.d.Pulcher eſt caſus,⁊ habuiſtis ſ.eo.l.clam.in
prin.⁊ per hunc §.ponitur hic caſus.

1 ☞ L.ſi quis in tantam.C.vnde vi. requirit violentiam.
2 Exceptio dñij non repellit agētem interdicto vti poſſidetis.
3 Uti poſſidetis in interdictio admittuntur poſitiones.articuli
⁊ probationes de dominio.
4 Cautella pro aduocata,quando ſuſpicatur aduerſarium proba
re de proprietate, ꝙ faciat poſitiones, ⁊ articulos, ꝙ ipſe poſſi
det clam a te reſpectu poſſeſſionis.

§. **Si ſeruum.** In qua re nō cadit locatio,⁊ preca
rij rogatio,in ea non cadit cland eſt
nitas h.d.multū eſt difficilis §.⁊ ſubtilis. Opp.de le.itaqꝫ.§.j.
j.de fur.vbi dominus facit furtum rei ſue.Reſp.dicunt quidā
veritas eſt ꝙ furti tenetur,vt ibi:non tamen poſſidet clam.⁊ eſt
vera ſol.Alij dicūt,ꝙ hoc fecit credens ſibi licere, ⁊ ideo incidit
in cōſtitutionem l.ſi quis in tantam. C.vnde vi. non autem te
1 netur furti.Hec ſu.u.nō eſt vera,quia d.† conſtitutio l.ſi quis in
tantam.requirit violētiam:ſed hic non preſupponitur violētia
ſed clandeſtinitas bene.ergo tene primum.Item op.cōtra glo.
magnam ⁊ op.j.quod vi aut clam.l.j.§.ij.⁊ l.is, qui in puteū.§.
fi.eo.tit.vbi in re propria poteſt fieri vi aut clam.Dicit gl.aliud
eſt,opus vi,aut clam eſſe factum:aliud poſſidere vi,aut clā ⁊ eſt
vera ſolutio. Tertio oppo.precarij rogatio ⁊ conductio, conſi
ſtunt in re propria ratione poſſeſſionis,vt l ſi aliquam rem.in fi.
ſ.eo. ergo ⁊ hic clandeſtinitas reſpectu poſſeſſionis cōſiſtit,Di
cunt quidam , hic quādo conducit rem ſuam ignorans eſſe ſuā
ibi ſciebat. Hanc ſolu.reprehendit Jac. de are.q2 ſequeret, ꝙ
melioris conditionis eſſet ille qui delinquit,quam ille qui non
linquit contra non ſolum.ſ.de noxa.Quare vera ſol. eſt, ꝙ non
dicitur poſſidere clam.reſpectu proprietatis,ſed reſpectu poſ
ſeſſionis ſic,vt in lēge contraria.vide gl.in verb.teneri,que inci.
vt ſ.depo.⁊ eam tene menti,q2 eſt no.Itē opp.ꝙ ſi iſta lex ꝓce
dit,ſtatim ſequit,ꝙ exceptio dominij ſtatim repelleret agentem
interdicto vti poſſidetis: q2 ſi poſſideo clā a te, tu vincis contra
2 me interdicto vti poſ.l.j.in prin.⁊ §.fi.j.vti poſ.ſi ego† opponā
tibi exeptionem dominij,non poſſidee clā a te, vt hic,⁊ ſic repel
lā.Hoc afit eſt falſum, q2 exceptio dñij non repellit quē agētem
vti poſ.Ita dicit gl.⁊ nihil allegat.vide gl ibi.Itē op.ſi ergo eſt
verū,vt dixi in l.naturaliter.§.nihil cōmune.ſm primā lec.⁊ eſt
tex.in l.j.C.ſi per vim,vel alia imo.ſm intelle.gl.lʒ Dy.teneat cō
trariū in c.qui ad agendū.extra de reg.iu.li.vi.cōſtat tibi limita
tū: vt in d.§.nihil cōmune.Ad ſcđium rñdet,licet non ſit clādeſti
a nitas reſpectu proprietatis,[a] tñ poſſideo clā reſpectu poſſeſſio
nis.Iſtud non videtur bene dictum,q2 ille dicitur poſſidere clā
qui ſuſpicat ſibi controuerſiā fieri de iure.vel ꝺ facto,vt ſ.eo.
l.clā.i pri.Itē poſſeſſio eſt illa que dr clādeſtina nō res,vt not.
ſ.eo.l.Pōponius.§.cū quis.⁊ l.vitia.C.eo tit.Quomodo ergo,
hic dicitur poſſidere clam reſpectu poſſeſſionis non proprieta
3 tis:Pro declaratione † iſtorum tu debes ſcire, doct tenere ꝙ in
cauſa interdici vti poſ.[a] admittuūtur poſitiones,⁊ articuli,⁊ ꝓ
bationes de dominio.Ita tenet Ja. de are ⁊ Cy.refert i l.j. i fi.

C. vti poſſi. ⁊ eſt tex. ⁊ gl. in c. licet cām. extra de prob. Nō eſt, vt ſi probemus equaliter de poſſeſſione, tūc apparebit iuſtior poſ-
4 ſeſſio illius, q eſt dñs, ⁊ ſic debebit vincere. Tu ergo† aduocatus ꝯ quem fiunt articuli, ſi ſuſpicaris aduerſariū probare d ꝓprietate ſis cautus: q facias poſitiones, ⁊ articulos, ꝙ ipſe poſſidet clā a te reſpectu poſſeſſiōis. Si em̄ diceres, ꝙ poſſideret clā ſimpliciter, niſi ꝓbares, q ſicuti ſimplex condictio in dubio intelligitur reſpectu ꝓprietatis, l. ſi aliquā rem. in fi. ſ. eo. ſic in dubio ille qui poſſidet clam, intelligitur reſpectu proprietatis, niſi dicas expreſſe, ꝙ poſſidet clam reſpectu poſſeſſionis, alias perderes. Et ꝙ ſic debeat dici, habuiſtis tex. in l. ſi rē aliquā, in fi. ſ. e.

ADDITIO.

a P. Pau. P. Reſpectu. Vide Alexā. conſi. lxxviij. incip. ſed premiſſis. vol. v. dicentem hoc eſſe ſingulare dictum, ⁊ Fel. in c. licet cauſam. ver. aduerte etiam. de prob. Alex. conſi. cxviij. vo. ij. ⁊ conſi. xlv. vol. iij. ⁊ conſi. lxxxj. ver. vij. vol. iij.

LEX XLI.

1 ☞ Filius ſtans cum matre preſumitur poſſidere fundum matris iure familiaritatis, ⁊ ſimiliter fratres, ⁊ ſorores ſimul habitantes, preſumuntur iure familiaritatis poſſidere.

Qui iure. Qui ingred itur fundū ratione amicitie, vel familiaritatis, non dicitur poſſidere. Concor. ſ. de fideicom. lib. l. generaliter. ⁊
1 tota die occurrit caſus huius legis. † Nam mater ⁊ filius ſtant ſimul, ⁊ filius vadit ad fundum matris, poſtmodum cum diuideretur dicit filius ego poſſedi tanto tempore talē fundum. Ego credo ꝙ in dubio videtur ire cauſa familiaritatis, ⁊ amicitie. non vt poſſideat. Idē dico in fratre. ⁊ ſorore ſimul habitantibus, ⁊ habentibus patrimoniū indiuiſum, ⁊ frater vadit ſolus ad poſſeſſiones locādas, ⁊ fructus ſolus recolligit. Certe cōmuniter videt facere ex cā familiaritatis. ꝑ hanc legē ⁊ l. generaliter. ſ. e. Et facit optime. ĩ. e. l. proxi. expreſſius. ſ. quib. mo.
a vſuſfructus amit. l. ſi mulieri. qđ bene no. Si ergo ad vxorē aptinet res, ipſa dicit poſſidere, lꝫ nunꝙ vadat, ⁊ poſſideat ꝑ virum.

ADDITIO.

a ℭ Ad vxorem adde ꝙ ſi vxor ⁊ vir domum pariter habitarūt, nec apparet ad quem ipſoꝝ dñium ſpectet. Aug. dicit, niſi ꝑ cōiecturas appareat, ꝙ iudicandū eſt ꝑ dimidia, alle. Bart. in l. ſi duo. ĩ. vti poſſ. Sed Imol. ⁊ Ro. hic dicūt, ꝙ in dubio pſumēdū eſt pro marito cū vxor non preſumat habere ꝓpriū: l. Quintus. ſ. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. etiam. C. eo. tit. dicit tamē Bal. in l. vxor. C. de cōdi. inſer. ꝙ quo ad poſſeſſorium, non habet locum. l. Quintus. Itē non habet locū quādo controuerſia vertit inter mulierē, ⁊ extraneū. Et hoc caſu poſſet ſeruari dictū Angel. ſm Alex. Cui adde ad materiā. l. Quintus, qđ pulchre ꝯſuluit Angel. eius cōſi. cxlj. ⁊ ꝙ mulier poſſidēdo domū cum marito, dicatur poſſidere iure familiaritatis tenet Pau. de caſtr. conſi. cvj.

LEX XLII.

Communis ſeruus. In textu. ibi, poſſideatur, quod in dubio preſumitur. arg. l. merito. ſ. pro ſocio ſecundum Iacob. de Aren. Old. no. hic quod dixi. ſ. eod. l. proxi. tene menti.

§. Procurator. De hoc habuiſtis. ſ. eo. l. j. §. per procuratorem. ⁊ plene in l. qui mihi donatum. ſ. de donatio.

LEX XLIII.

Si quis fundum. Qui ſcit certā partē diuiſā, vel indiuiſam eſſe alienam: vel ius ali quod, eatenus non preſcribit. h. d. Not. verſi. Idē inquit, ⁊c. Ad primam particulā opp. ĩ. tit. iij. l. emptor. Solu. hic ſciebat alienā pro parte certa ⁊ diuiſa. ⁊ determinata. Ad ſecundam partem oppo. in eo quod dicit pro indiuiſo, ⁊ ignoratur locus: imo ſcitur locus, quia in qualibet gleba habeo dimidiā. Gloſſa ſoluit tribus modis: ſed tene illam ſolu. que eſt in glo. in verb. locus. que incipit ſibi ꝯ dicere. ibi, vel etiam. Item oppo. dicitur hic, ſi ſcio rē eſſe obligatā, nō preſcribo: ſed an ꝯ creditorem preſcribo: dicit glo. ꝙ non, quia ad eum malam fidem habeo. Item not. in l. ſicut. C. de preſcri. xxx. anno. in glo. que incipit mala fide. ⁊c. ⁊ eſt caſus in l. qui balneum. in fi. ſ. qui pot. in pig. hab. tene menti.

LEX XLIIII.

1 Poſſeſſio habet ius. ⁊ nu. 3.
2 Memoria hominis labilis eſt.

Peregre. Per obliuionem partis loci, in qua res mobilis cuſtodie cauſa reponitur, poſſeſſio non perditur, niſi per alium occupetur. h. d. hec lex. Not. tex. ibi, † ius poſſeſſionis. ex quo ha-
2 bes, ꝙ poſſeſſio habet i⁹. Not. † ꝙ memoria hominis eſt labilis. vt hic, ⁊ l. ij. §. ſi quid autē. C. de vet. iur. enu. Et intelligas, ꝙ infirmitas memorie non facit perdere poſſeſſionem. Et intellige non adhibita diligenti inquiſitione: ſecus ſi eſſet adhibita diligens inquiſitio, ⁊ non recordaretur: quia tunc perderet. Itē no,
3 † ꝙ poſſeſſio eſt ius, ⁊ hunc tex. doct. alleg. ego allegaui pluries. ſ. eo. l. j. habetis. ĩ. eo. l. poſſeſſio. §. j.

§. Queſitum. Ex cauſa peculiari queritur vſucapiendi conditio, ⁊ poſſeſſio domino ignoranti ex alia poſſeſſione, ſed vſucapio tantum ſcienti. h. d. Glo. j. remittit ad id quod dicitur in l. j. §. item acquirimus. ſ. e.

1 ☞ Colonus ſi eijcitur de poſſeſſione, vel de ea exijt, quando preiudicat domino.
2 Poſſeſſio quam retineo per me, ⁊ illa quam retineo per colonū cur differant.
3 Vſufructuarius ſi deijcitur, dominus non priuatur ſua poſſeſſione ciuili.
4 Colonus conuentus, ſi reſpondet non nominando dominum, ſi fuit condemnatus, ⁊ facta executio non preiudicat domino.

§. Quibus explicitis. Poſſidens ſuo animo, ⁊ corpore, ⁊ demū ſciens, poſſeſſionē amittit: ſecus in eo qui ſuo animo ⁊ corpore alieno poſſidet. h. d. Dicitur hic, ꝙ poſſeſſionē ꝙ retineo per co-
a lonū, demū colono[a] expulſo, amitto. Oppo. † de l. fi. C. eo. vbi fa-
1 ctū ſerui, vel coloni, [b] nō preiudicat domino. Sol. quatuor ſunt,
b vt ibi not. Quandoqꝫ colonus exijt animo deſerende poſſeſſionis. ⁊ tūc dominus nō priuat ciuili. l. ſi de eo. §. j. ſ. e. Quandoqꝫ colon⁹ perdit, ⁊ tunc idē: q domino nō preiudicat, vt ibi. Qñqꝫ colonus deijcitur, vel alij traditur vere, tūc dominus poſſeſſione priuat. Ita debet intelligi hic, vbi dicitur, ꝙ ignorantes perdi-
2 mus, vt ſ. e. l. iij. §. quod ſi ſeruus. Quero, † que eſt ratio differētie inter poſſeſſionē quam retineo per me, ⁊ illam qꝫ retineo per colonum: Gl. dicit, ratio eſt iſta: q quando poſſideo corpore coloni, ⁊ animo meo poſſideo, tunc mea ciuilis ſequitur naturalē, quam retineo per colonum: ideo colono expulſo, vtraqꝫ perditur, vt hic, ⁊ l. j. §. nō alij autem. de vi, ⁊ vi ar. ⁊ vide quod not. ibi. Quero, quid ſi alius nō ingrediatur vere, ſed ficte: q dominus cōſtituit ſe alterius nomine poſſidere. dic vt dixi ſ. eo. l. ꝙ meo.
3 in prin. Quero, † ſi vſufructuarius deijciatur an dominus ſua ciuili priuetur. Reſpon. non. Gl. habetis. ſ. vſufru. quem ad. c. l. j. in fi. ⁊ ĩ. de vi, ⁊ vi ar. l. iij. §. vnde vi. Ratio, q vſufructuari⁹ nō
4 poſſidet naturaliter pro domino, licet pro ſeipſo. Quid ſi † colonus fuit conuentus, ⁊ ipſe reſpondet non nominando dominum in iudicio, ⁊ fuit condemnatus. ⁊ facta eſt executio, an noceat domino. Inno, ꝙ non, extra vt lit. non conteſt. c. quoniam frequenter, circa fi. Sed contra eum videtur. ſ. ad exhib. l. Celſus. §. j. ⁊ ſ. e. qui vniuerſas. §. item cum pretor. ſed alias dicam.

ADDITIONES.

a ℭ Colono. Vide Arc. conſi. xxxij. in prin.
b ℭ Coloni. Adde de hoc pulchre Bal. ꝯſ. cclxxv. ⁊ ccclxxx. iij. ll.

LEX XLVII.

Si rem mobilem. Poſſeſſio rei mobilis contrectate furandi gratia perditur ab ignorante: idem ſi rei cuſtodia amittat, ſec⁹ in animali rationabili ſtatuitur. hoc dicit. Not. tex. ibi, illa ratio, ⁊c. ℭ Opp. de leg. iij. §. ſi rem. ſ. e. Vera ſolu. eſt, quod hic in animo conſtituit, ⁊ cepit contrectare. ℭ Item op. hic videtur. quod ſolo animo queratur: ſed intelligo, quod non animo ſolo: ſed interueniente contrectatione. ℭ Item oppon. quia mutauit ſibi cauſam poſſeſſionis, contra l. non ſolum §. j. ĩ. titu. j. hic interuenit cauſa extrinſeca, ſcilicet furtum.

LEX XLVIII.

1 ☞ Inſtrumentum non probat traditionem poſſeſſionis, niſi fiat in conſpectu fundi.
2 Clauſula appoſita in inſtrumento dotali, confeſſus eſt ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe, probat traditionem eius, ꝙ tunc temporis celebrari poſſit.
3 Inſtrumentum in quo dicitur, ꝙ pretium ei dedit, ⁊ numerauit non redarguitur de falſo, licet teſtes qui interfuerunt inſtrumēto, dicāt, ꝙ nulla numeratio interuenit: quia illa verba verificantur ex actu ficto.

a Predia. [a] Hec lex legitur duobus modis. Primo ſm glo. alio modo ſecundum Iac. de are. vtraqꝫ lect. eſt not. Per inſtrumentū non probatur poſſeſſionis traditio. Item inſtrumentū verificatur ex actu vero, non ficto. h. d. ℭ Opp. ꝙ iſta lect. contineat falſum, q dicit ſe tradidiſſe cum non tradiderit. Dicit gl. intellige, ꝙ primo erat ingreſſus ſeruus, ⁊ poſtea ſcribit ſe tradidiſſe: ⁊ ſic per iſtum actū fictum verificātur illa verba, ſe tradidiſſe
1 ℭ Opp. ꝙ † per iſtrumentū probetur traditio poſſeſſionis, vt l. ij. C. eo. Sol. Si inſtrumentū fit in fundo, vel in conſpectu fundi per

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

dí per inſtrumentum poteſt, probari traditio,vt ibi:ſed ſi nō ſit
in conſpectu per inſtrumentum nō probatur traditio,niſi aliud
actus probetur.Hoc tenet Hy.Ja.de Are.⁊ Ildr.⁊ Spe.itit.
2 de emp.⁊ ven.§.j.¶ Iſta lex facit ad q.no.† pone,ꝙ i inſtrumē
to dotali dr̄ ſic talis marit⁹ fuit cōfeſſus ſe habuiſſe recepiſſe cē
tum qui promiſit patri reddere:dicit filia,actio eſt mea:qꝛ fuit
ꝯfeſſus ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe,⁊ ſic traditio preceſſit,vt hic:⁊ per
cōſequēs non poteſt ſolui patri tamen veritas eſt ꝙ ſi eſt aliqd
cōfeſſus habuiſſe,quod poteſt tū temporis celebrari,preſumi-
tur factū,tūc,vt patet ex precedēti theorica.Dixi.j.de ver.obl.
l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.⁊ ſ.ſol.mat.l.poſt dotē.Mo
do in propoſito, enumerato tempore inſtrumenti potuit inter
3 uenire,preſumitur tūc interceſſiſſe.¶ Item facit † ad aliud,[b]
b dicit inſtrumentū,Seius dedit ⁊ vendidit.Titio fundum p p̄
tio centū,ꝙ pretium dedit ⁊ numerauit Teſtes,qui iterfuerūt,
in inſtrumēto dixerunt,ꝙ nulla pecunia interuenit,an iſtrumē
tum poſſit redargui de falſo.Jac.but.diſputauit hāc q.⁊ deter
c minauit,ꝙ iſta verba verificantur ex actu ficto [c],ſicut ex vero:⁊
ideo licet non interueniat actus verus.ſ.numeratio vera tamē
d ad hoc eſt caſus hic licet ipſe non alleget.¶ Secundo [d] modo
legit ſecundum Jac.de Are.⁊ ſecundū eum hoc dicit.Per in
e ſtrumentum in quo continetur aliquem tradidiſſe,[e] non proba
tur traditio [f], ſed illa verba importānt ſolum licentiam intran-
di propria authoritate,hoc dicit,et ſecundū hoc epiſtola preſ-
ſit traditionem.¶ Oppo.non poteſt ſibi queri poſſeſſio rei do-
nate iuſſe,non interueniente voluntate domini,l.ſi ex ſtipulatio
ne.ſ.co.Sol.hic fuerunt illa verba,ſe tradidiſſe que important
vt ingrediat ſua authoritate vt hic ſecundū.Jacob.de Are.e
Specu.in tituto.de emptio.⁊ vendi.

ADDITIONES.

a ¶ Predia.Pro cōcordia.Aduerte,ꝙ licet notarius dixerit,
in inſtrumento vēditionis,ꝙ Seius vēdidit ⁊ tradidit Titio fū
dū pro pretio centū,⁊ ꝙ pretium ei dedit ⁊ numerauit teſtes q
interfuerunt in inſtrumento dixerunt,ꝙ nulla fuit numerata pe
cunia tunc,tamen inſtrumentū per hoc nō poteſt redargui,de
falſo,ita Bar.in hac.l.predia.contrariū tū tenere allegatur iu
l.ſi ex cautione.C.de nō nu.pec.Sol.Bar.ipſe ſoluit,eo qꝛ in
hac l.predia.Bar.loquit quādo notari⁹ appoſuit talia verba,
que poſſunt importare fictionē:vt ſ.in prima opi.qꝛ poteſt in-
telligi ꝙ pretiū eidē vēditori dedit ⁊ numerauit.ſ.qꝛ cōfeſſus
eſt habuiſſe.⁊ ſic fingit datū ⁊ numeratū:i l.ſi ex. ex cautione.
Bar.loquit,qñ appoſuit talia verba que de neceſſitate iportāt
verū actū numerationis:puta qꝛ dixit,quos i veritate numera
uit in preſentia mei notarij,⁊ teſtium infra ſcriptorū,que verba
de neceſſitate important verū actū numerationis,vt etiā Bar.
in l.alio.iſt.ff.de ali.⁊ ci.leg.⁊ ita ſaluat.Cep.Veronē.cōſi.ſuo,
x.ij.inci.in Chriſti nomine ⁊c.conſultationis caſus ⁊c.cōſi.iiij.
b P.Pau.P.¶ Facit ad aliud Contrariū tenuit ipſe Bar. in
l.ſingulari.ff.ſi cer,pe.⁊ Jaſ.ibi dt cōez opi eſſe ecōtra Bar.hic.
c ¶ Ex icto.Adde ſecundū Alex.ꝙ Angel.tenet contrarium per
no.per glo in l.ſi ex cautione.in glo.magna,quam omnes doc.
cōmuniter.ſequt.⁊ per gl.in l.ſi ex pretio.in verbo,cōſcriptum.
C.ſi cer.pet.que dicunt ꝙ notari⁹ nō dꝫ.apponere dicta verba,
niſi interueniat numeratio.Non ob.iſte tex.loquitur in epiſto.
la,⁊ ſicut in ſcriptura priuata,in qua tātum operantur illa ver-
ba,habui,⁊ cepi:quia per neutrū ſermonem probatur,niſi ſola
confeſſio.Alleg.l.creditor.§.ſepe.j.de ſol.Et cū dicta opi.An.
tranſit Jmo.Pau de caſt.⁊ Ro.hic.Et ꝯtra Bar.tenet.Jmol.
communiter Cano.in c.ſi cautio.de fid.inſtr.⁊ Bal.in l.fin.C.
cōmunia vtri.iud.Jmo.in l.ſi debitorem.j.de noua.Bal.in l.j.
C.de his que in frau.cre.vbi etiam querit,quid ſi Titius eſt cō
feſſus recepiſſe centum a Sēpronio,que vere habuit ⁊ recepit,
in preſentia mei notarij.⁊ reuera pecunia erat in marſupio,an,
per hoc notarius incidat falſū:Et dicit Alex.ꝙ eſt queſtio quo-
tidiana.Lu adde,ꝙ Bal.conſi.ccxlvij.incip.premiſſo ſtatuto.
ad lib.j.in fi.iij.lib.dicit,ꝙ pecunia poteſt ſolui in ſacculo,⁊ di-
citur numerata,ſi partes confitentur,licet tabellio cautius fa-
ceret ſi videret actum numerationis,⁊ ipſam pecuniam.Alle.l.
adhuc intereſſe verſi.ſi vero ſimul in ſacculo ſoluit.ſ.de vſufru.
d P.Pau.P.¶ Secūdo.Vide Alex.cōſi.x.⁊ cōſi.ſeq.vol.iiij.
Roma.¶ Tradidiſſe.vide Are.conſi.xvij.⁊ xlj.⁊.clx.⁊ Alex.
ciiij.cōſi.vol.ij.⁊ xxviij.eo.volu.ij.⁊ omnino Rom.conſi.ccccix.
in vj.dub.vbi loquitur etiam in rebus mobilibus ⁊ nō ſolū quā
do in inſtrumento adeſſet verbum.trado ſed etiam verbum cre
do ⁊ exhibeo.⁊ nuuquid propter hoc verbum exhibeo p̄ſuma
tur preſentia rerum de quibus loquitur inſtrumentum,⁊ cccc-
lxxxij.in j.dubio.vbi loquitur in verbo aſſigno,⁊ in beneficiali-
b⁹.Socymus conſi.xciij.vbi loquitur in vno dubio,⁊ de verbo
conſigno:⁊ de verbo cncoedo.

LEX XLIX.

POſſeſſio. Iſta vera expōe plene, C.eo.l.j.⁊
l.deniq;.⁊ l. ſciēdū.ſ. ex quib.cau.
ma.Plene examino illa verba in repet.l.ſi is qui p
emptore.j.tit.j.
1 ☞ Poſſeſſio eſt iuris.
2 Exiſtens poteſtate alicuius,an poſſideat.

§. Qui in aliena. No.ꝙ † poſſeſſio eſt iuris.Et di
cit gl.id eſt,animi.Sed certe a
nimus eſt facti,l.bone fidei.in fi.ſ.tit.j.licet cōtra videatur in l.
pro herede.ſ.de acqui.here.vbi dicit,aditio non tam eſt facti,ꝗ̄
animi eſt,⁊ ſic innuit,ꝙ animus nō ſit facti. Sed ego reſpōdebā
non tā facti.ſ.alterius,ꝗ̄ animi:vnde vult dicere.eſt poſſeſſio iu
ris.ſ.ciuilis,per ſpecies diſtinguendo.Habuiſtis not.ſ.e.l.j.§.
2 per ſeruū.⁊ dixi ſ.eo.l.iij.in pri.¶.Quero,† an is qui eſt in po
teſtate alterius,poſſit poſſidere:Reſpondeo, Aut eſt ſeruus,⁊
tunc cum poſſeſſio ſit iuris,non queritur ſibi,ſed dn̄o:vt d.l.j.§.
item acquirimus.ſ.eod.⁊ idem in monacho,qꝛ quicquid iuris
querit,acquirit monaſterio,vt in aut.ingreſſi.C.de ſac.ſan.eccl.
ſed in filio dic,vt in gl.no.dicitur.

1 ☞ Actio perſonalis nō queritur per procuratorem niſi ceda
tur poſſeſſio ⁊ dominium ſic.
2 Domino queritur per procuratorem ſine ceſſite,ſi procurator
non reperitur qui cedat.
3 Stipulatione facta per procuratorem in inſtrumēto guarenti-
giatio,ꝙ ex forma ſtatuti habet executionem, queritur domino
ſine ceſſione.
4 Procurator acquirit directo domino ſine ceſſione in inſepara
bilibus a perſona.
5 Procurator promittēs procuratorio nomine domini, obligat
dominum actione vtili.

1 **§. Et ſi poſſeſſio.** Poſſeſſio †,⁊ dn̄ium queruntur
per procuratorem:actio perſo-
nalis non querit,niſi cedat.h.d.¶ C. pp.ſ.de act.emp.l.Julia-
nus.§.ſi procurator.⁊ l.ꝙ procurator ex re.ſ.de pcu.Sol.itel
ligas,ꝙ hic emit,non ex re dn̄i,alias domino ſine ceſſione quere
2 tur vt hic.ita itelligit Pet.⁊ omnes.¶ † Quero,quid ſi procu
rator non reperit qui cedat Reſpondeo,ſine ceſſione queritur,
vt no.in l.damni infecti,§.fi.de dā.inſec.⁊ l.j.⁊ ij.ſ.de inſti.⁊ l.j.
3 C.de act.⁊ obl.⁊ l.ſancim⁹.§.fi.C.ad Tre. Pone,Peruſij † eſt
a conſuetudo ⁊ ſtatutū,ꝙ inſtrumentum guarentigiatū[a],ſeu con
feſſionatz,in quo continetur preceptū notarij precipiētis parti-
bus,ex iuriſdictone ſibi a ſtatuto conceſſa,habent executionem.
Modo quidam agebat ex illo inſtrumēto,opponebatur,ꝙ non
erat facta ceſſio , ⁊ ſic non poterat agi ex ſtipulatione facta per
procuratorē in illo inſtrumento. Ego dixi, ꝙ preceptū notarij
operat perinde,ac ſi eſſet inſtrumentū factum in iudicio p pro-
curatorem,vbi queritur ſine,ceſſiōe l.in cauſe.i fin.ſ.de,procur.
4 ¶ Quero.† quid in his que coheren perſone, ita ꝙ nō poſſunt
cedi vt vſuſfruct⁹:modo procuratori procuratorio nomine meo
ſtipulatur,vt vſuſfructus,vel accepit vxorē procuratorio nomi
ne meo,an queritur ſine ceſſiōe:Ego dico,ꝙ in iſtis iuribus in-
ſeparabilibus a perſona procurator eſt nudus miniſter,⁊ acqui
rit domino directo.Hic eſt tex.no.in l. qui ita.§.j.ſ.ad Treb.⁊
5 ibi dixi,qđ no.¶ † Ulterius queritur,ecōuerſo, ſi procurator
promittat procuratorio nomine domini,vtrum dominus obli-
getur:Reſpōdeo,ꝙ ſic vtili.Quod dic vt l.ſi cum venditor.i fi.
ſ.de euic.⁊ l.Julianus.§.ſi procurator.ſ de act.emp.⁊ l.in eū ſ
princi.ſ.de inſti.Et circa predicta vide que dixi in l.ſtipulatio
iſta.§.pen.j.de verb.obli.

ADDITIO.

a ¶ Guarentigiatum,Adde Ro.conſi.lxxxvj. vbi allegat Bar-
tol.hic,⁊ in conſilijs.Et vida etiam Bal.conſi.vigeſimoſecun-
de.in fi.ij.lib.

LEX LII.

1 ☞ Petitorio ⁊ poſſeſſorio ſiquis egit ſimul ,in caſu quo pōt,⁊
obtinuit , ſi eſt appellatum in petitorio executio fiet in poſſeſ-
ſorio.
2 Petitorio qui ſuccubuit,⁊ in poſſeſſorio obtinuit,quando fiat
executio in poſſeſſorio.

PErmiſceri. Lex iſta ex gloſ .noſtra poteſt
intelligi tribus modis , ſcd̄m
glo.licet difficulter.Et ſecundo primam glo.ponitur,
quomodo quidam egit poſſeſſorio , an ſententia lata
in poſſeſſorio preiudicet in confeſſoria,ꝗ̄ pro vſufructu propo-
nitur.Et iuriſconſultus dicit,ꝙ nō:qꝛ eſt ſeparata cauſa poſſeſ-
ſionis ab vſufructu,vt proprietas ab ipſa poſſeſſiōe ⁊ ſic poſito

vno non ſequitur aliud: ⁊ ſic remoto, vno non remouetur aliud q̄ꝛ poteſt eſſe apud diuerſos, vt patet ex text. Et hec lect. probatur infra de exce. rei iudi. l. ⁊ an eadem. §. fin. ⁊ hec lectura tãgitur in gl. j. in verbo, cauſas. ¶ Secũdo modo legitur ſic, Queritur, an vſufructus poſſit eſſe ſine poſſeſſione: Et rñdetur, ꝙ ſic q̄ꝛ permiſceri, ⁊c. quemadmodum, ⁊c. ¶ Item queritur an ciuilis poſſeſſio dñij impediatur per vſumfructum, vel econuerſo vſufructus per ciuilem poſſeſſionem: Reſpondetur, quod non ibi, neq̃ impediri, ⁊ cetera ⁊ iſta colligit. ſuper verbo, confũdi oportet. ¶ Tertio modo legitur, vt queratur, ſi alius hꝫ vſumfructũ, an dñs ciuiliter poſſideat. Et reſpondet, ꝙ vſufructus non dꝫ permiſceri cum poſſeſſione ciuili, ſicut nec ꝓprietas. Et ideo poſſeſſio ciuilis dñi non impedit per vſumfructũ, nec vſufructus per poſſeſſionem dominij. ¶ Et ſm̃ hoc tota iſta lex ponit vnum caſum. Et iſta lec. colligitur ex gl. parua poſita ſuper ver. poſſeſſionis. Et facit hec lex ad eas q̄ dixi in l. naturaliter.
1 in prin. l. e. ¶ Querit † Dy. aliquis egit petitorio ⁊ poſſeſſorio ſimul in caſu in quo põt, ⁊ ab tinuit in vtroq̃: appellatũ eſt in pe
a titorio, an fiat executio in poſſeſſorio. [a] Et Dy. dt, ꝙ ſic. q̄ꝛ nihil
2 habet cõe, vt hic, ⁊ ſ. e. l. naturaliter. ſi. nihil. ¶ Sꝫ pone † ꝙ in petitorio ſuccubuit, in poſſeſſorio obtinuit: querit an fiat executio in poſſeſſorio: Et dic, aut ſuccubuit, q̄ꝛ nõ probauit, ⁊ fit executio in poſſeſſorio. aut ſuccubuit, q̄ꝛ reus probauit ſe dominũ, ⁊ tũc non fit executio, q̄ꝛ obſtat regula, dolo facis, ⁊c. Et hoc tangit Cy. in l. incerti. C. de interd. ⁊ Opp. in tit. de peti. ⁊ poſ. ⁊ debeo intelligere in poſſeſſorijs, quibus põt obijci exceptio dñij: non autem in alijs, vt diximus in d. §. nihil. ⁊ no. per eundẽ Dy. in c. qui ad agendum. extra de reg. iur. lib. vj.

ADDITIONES.

a ¶ Poſſeſſorio. Adde ad dicta Bar. hic ſingularem limitationem, quam ponit Aret. in c. fi. de iudic.

§. Spectes.

Duobus modis legit in gl. Primo, ꝙ qñ pretor aliquẽ immittit, eſt plus quã quando priuatus reſtituit q̄ꝛ pretor immiſſũ tuet. Et hec lect. tangitur in prima ⁊ ſecunda gl. ⁊ in princi. vlti. Et ſm̃ hoc quod dicit ſpecies inducẽdi in poſſeſſionẽ eſt prohibere ⁊c. expone inducẽdi id eſt pars inductionis vel. i. vni ſpeciei conuenit, ſcd̃m Jac. de are. ¶ Secũdo lex tur ſm̃ No. vt tota loquatur in pretore, vt patet in fi. vlti. gl. ¶ Tertio legitur ſm̃ Jac. de are. Duplex eſt modus inducẽdi i poſſeſſionẽ a pretore. Primo, cũ dat
a alicui licentiã [a] ingrediendi ſua authoritate, prohibet ei vim fieri, qđ eſt plus, quã ſi fiat a priuato. Secũdo modo. ſ. ꝙ iubeat reſtituere dato executore, l. is cui. §. miſſus, vt in poſ. leg. tũc enim nõ poteſt ingredi ſua authoritate, l. fũdi. in prin. ſ. e. ti. Quarto, ſm̃ Jac. de are. ꝙ duobus modis pretor poteſt mittere in poſſeſſionẽ, ⁊ iubere poſſidere ex ſecũdo decreto, quo caſu inhibet poſſidẽti vim fieri, ⁊ ſi contra faceret, tenet, l. damni. §. pen. ſ. de dã. infec. Alius eſt qñ pretor condẽnat quem ad rei reſtitutionem. tunc facta reſtitutione ſi poſtea moleſtet, non tenet ex ſententia, nec iudex ⁊ vigore illius iudicij ſe intromittit, vt hic, ſecundũ Jac. de are. quod puto verum: q̄ꝛ ſola facti traditione liberat, ⁊ no. ſ. de procu. ¶ Pomponius. §. ſed ⁊ is. i fi. gl. magne. Et predicta tene menti.

ADDITIO.

a Claud. d Seyſſel. ¶ Licentiam. Dicit Bal. in l. j. in fi. C. cõmunia de leg. in j. lectu. ꝙ ſi teſtator dicit in teſtõ, legatarijs vim fieri vero, ꝙ intelligit ets dare autoritatem accipiendi legatum propria autoritate. ꝙ dicit nõ reperiri alibi. ⁊ ſimpliciter ſequit Rom. in repe. aut. ſimiliter. C. ad legẽ falci. ⁊ Alex. i l. nemo poteſt. de eig. i ⁊ hunc intellectum ad hunc tex. ponit hic Cuma.

LEX. LIII.

Aduerſus.

Vera lec. eſt, vt itelligat iſta lex in interdicto vti poſſidetis. ⁊ gl. ponit exẽpla. Primo in interdicto vti poſ. ⁊ verũ eſt exemplum. Itẽ ponit in interdicto, vnde vi. ⁊c. Sed illa lec. nõ cõgruit litere, q̄ꝛ talis vitioſa poſſeſſio prodeſt aduerſus eum, qui vitioſe poſſidet, l. cum a te. de vi, ⁊ vi arma.

De vſucapionibus & vſurpatio. Titu. ii.

¶ Dictum eſt. ſ. de acquir. poſſ. verum, quia vſucapio eſt cauſa acquirende poſſeſſione, l. ſine poſſeſſione. j. eo. ideo de vſucapionibus ponit. Verum quia vſucapio interrumpitur, ideo ponit de vſurpationibus. Et quid eſt vſurpatio, idem eſt quod interruptio.

LEX I.

1 ☞ Equitas ſcripta quando prefertur rigori ſcripto.
2 Juri preſcribendi quando renuntiari poſſit per pactum.
3 Renuntiari non poteſt ſtatuto quod ſi debitor ſteterit per decennium quod debitum non petierit, non audiatur.

Bono publico

Oppo. ⁊ videt qo prima lec. non ꝓcedat, q̄ꝛ equitas ſcripta prefertur rigori, l. j. C. de leg. ⁊ l. placuit. C. de iudi. Sed cõtra iſtam regulam habemus equitatẽ ſcriptam, l. naturaliter. ſ. do cõdi. inde. ⁊ l. iure nature. j. de reg. iu. Sol.
1 Dyn. † ꝙ quando ambo ſcripta ſunt in ſpecie, tunc vnũ prefert alteri ſecus quando vnum eſt in genere, aliud in ſpecie, Iſtam ſol. ponit Dy. in c. poſſeſſor. extra de reg. iur. li. vj. ⁊ Cy. C. de legi. l. j. Op. de l. cũ in fundo. §. ꝙ ſi mulier. ſ. de iur. do. Solue vt
2 ibi. ¶ † Quero, an per pactũ [a] poſſit renunciari iuri preſcriptio-
a nis: Et videtur ꝙ non, q̄ꝛ cum ſint inducte ad publicam vtilitatem, vt hic, ergo ⁊c. l. ius publicum. ſ. de pac. Sed dic, ꝙ vſucapio ⁊ preſcriptio. x. alias. xxx. anno. pacto tollitur, non directo,
b ſed q̄ꝛ inducit malam fidẽ, [b] ⁊ ſic facit ceſſare ea que ſunt de ſub-
c ſtãtia preſcriptiõis. Et hoc tenet Dy. ſ. de leg. j. l. nemo poteſt. Quedã eſt preſcriptio. xxx. anno. ⁊ iſta currit odio negligentis [c] nõ fauore preſcribentis, l. fi. in fi. C. de edi. diui. Adri. tol. ⁊ no. p Dy. in c. poſſeſſor, extra de regu. iur. lib. vj. ideo nõ põt ei renunciari, vt ſ. ad Maced. l. tametſi. ⁊ ꝙ ibi no. ⁊ q̄ꝛ pro bono publico ⁊c. Facit quod no. C. de iud. l. q̄ꝛ properãdum. §. ⁊ ſi quidẽ Nec ob. ꝙ pacto remittitur, ⁊ interrũpitur, ergo multo magis impeditur inchoari, vt l. cum notiſſimi. § ⁊ ſi quis. C. de preſcrip. xxx. anu. q̄ꝛ tunc per pactum ceſſat negligentia. Quedam eſt preſcriptio inducta principaliter fauore partis, ⁊ illi poteſt renunciari, vt l. qđ ſi nolit. ſ. ſi quid ita ſ. de edi. edic. Et ex pre-
1 dictis videtur, † ꝙ ſtatuto quod dicit ꝙ ſi creditor ſteterit per decem annos, quod non petierit, quod non audiatur, non poſſit renunciari, quia odio negligentis.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ An per pactũ. Adde Bar. in d. l. nemo poteſt. Adde ꝙ Bal. in c. j. §. pretera de cap. Conrad. dixit ꝙ ſi cõtrahentes, vel teſtator iuſſerit ſoluere nulla preſcriptione obſtãte videtur ꝙ in infinitũ extendat. d. l. qđ ſi nolit. §. ſi qđ ita. ſ. de edil. edic. Bal. in l. j. de ſen. que pro eo. tenet cõtra Bar. hic ⁊ in d. l. nemo põt ⁊ ſubdit Bal. in d. l. j. quid ſi iſta verba ponerẽt in reſcripto, vel priuilegio: de quo dic vt no. in aut. quas actiões. C. de ſacroſan. eccleſ. queſiuit etiam, ſi iſta verba proferantur a ſtatuto ciuitatis, verbi gratia, dicit ſtatutum, ꝙ inſtrumentũ publicum mandetur executioni, non obſtante aliqua exceptione, quid iuris: Vide omnino per Lud. in rub. de arbi. Et ꝙ valeat ſtatutũ tollens preſcriptionem, tenet Bar. in l. receptitia. C. d cõſtit. pec. Et ibi etiam d pacto, vide gl. in c. j. §. preterea. ⁊ quod no. Bar. hic in fi. ⁊ no. ꝙ nunquã intelligitur ſtatutum excludere pſcriptionẽ, in cuius contrarium memoria non exiſtat, ſm̃ Bal. in l. j. C. de preſcript. xxx. anno. ⁊ in l. j. C. ne rei dominice, vel tẽplo. ¶ Adde, an ſtatutum dictans, ꝙ inſtrumenta mittantur executioni, nulla preſcriptiõe obſtãte, tollat preſcriptionẽ lõgiſſimi temporis, Abb. conſi. ciiij. ij. lib. Et an ſtatutũ tollens exceptionem preſcriptionis extendatur ad preſcriptionem iam completam vide Pau. de ca. conſi. ccxci. ⁊ de qua preſcriptione intelligitur per Bal. conſi. cccxix. iiij. lib.
¶ Claud. de Seyſſel. Adde ꝙ notabiliter voluit Ang. in aut. vt eccl. Rom. cent. ann. gaudeat pſcr. circa fi. vbi vult. ꝙ partes p pactũ nõ pñt paciſci vt nulla eis obſit vel currat preſcriptio: tñ bene pñt paciſci, vt nõ currat eis, niſi ſpatio cent. ann. ꝙ ꝑpetuo no. Vide plene p Alex. in l. nemo poteſt. i pen. col. ſ. de lega. j,
b ¶ Inducit malã fidẽ. Et vide Bal. in l. ij. in ver. ⁊ not. C. d edil. act. Adde qđ no, Bal. i aut. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ in l. j. in fi. de tẽp. ap. alias. l. fi. in §. fi. Sed. ã ſit dare cautelã. ꝙ ipſa preſcriptio cui renũciari non põt, ſaltẽ tollatur in effectu, Ange. hic vnam dedit, contra quam tenet Bald. in l. qđ ſi nolit hic alleg. Et ita refert. fuiſſe iudicatũ Peruſij, ipſo exiſtẽte aduocato, licet Bar. ⁊ vnus alius eſſet pro parte contraria. Et ſequitur hic Ludo. alium ponit Ang. licet illam nõ firmet i l. cum ſtipulatus ſim mihi a Proculo. de ver. obl. quam ipugnat hic Lud. Sed vera poteſt dari, que colligit ex his, que voluit Bal. in l. ſicut in annos quib. mod. vſufru. amit. quã approbat Bal. in l. ij. C, vt in poſ. leg. in l. vnica. in prin. de cad. tol. ⁊ ſequit Ludo. hic Bar. etiã in d. l. nemo poteſt. Et iſtis adde Bal. in l. j. C. de ſen. que pro eo quod intereſt. circa materiã ifinitatis. ⁊ Bal. in l. centurio. in fi. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in l. itẽ illa. ſ. de cõſti. pe. ¶ Adde, an preſcriptioni poſſit renunciari, Roma. conſi. ccj.
c ¶ Nemo poteſt. Vide qđ ſupradixi i prin. huius legis, ⁊ Bar. in d. l. nemo poteſt.

LEX III.

1 ☞ Vſucapio large ſumendo cadit etiam in re immobili, ſtricte in mobili, ⁊ in immobili preſcriptio.
2 Directum dominium queritur per vſucapionem, vtile per preſcriptionem.

Statutum